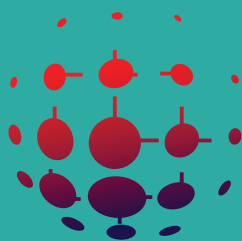

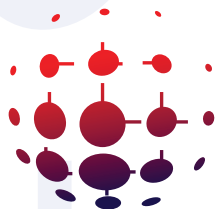
RAPORTI VJETOR 2022

TIRANË, PRILL 2023

AKEP

AUTORITETI I KOMUNIKIMEVE
ELEKTRONIKE DHE POSTARE

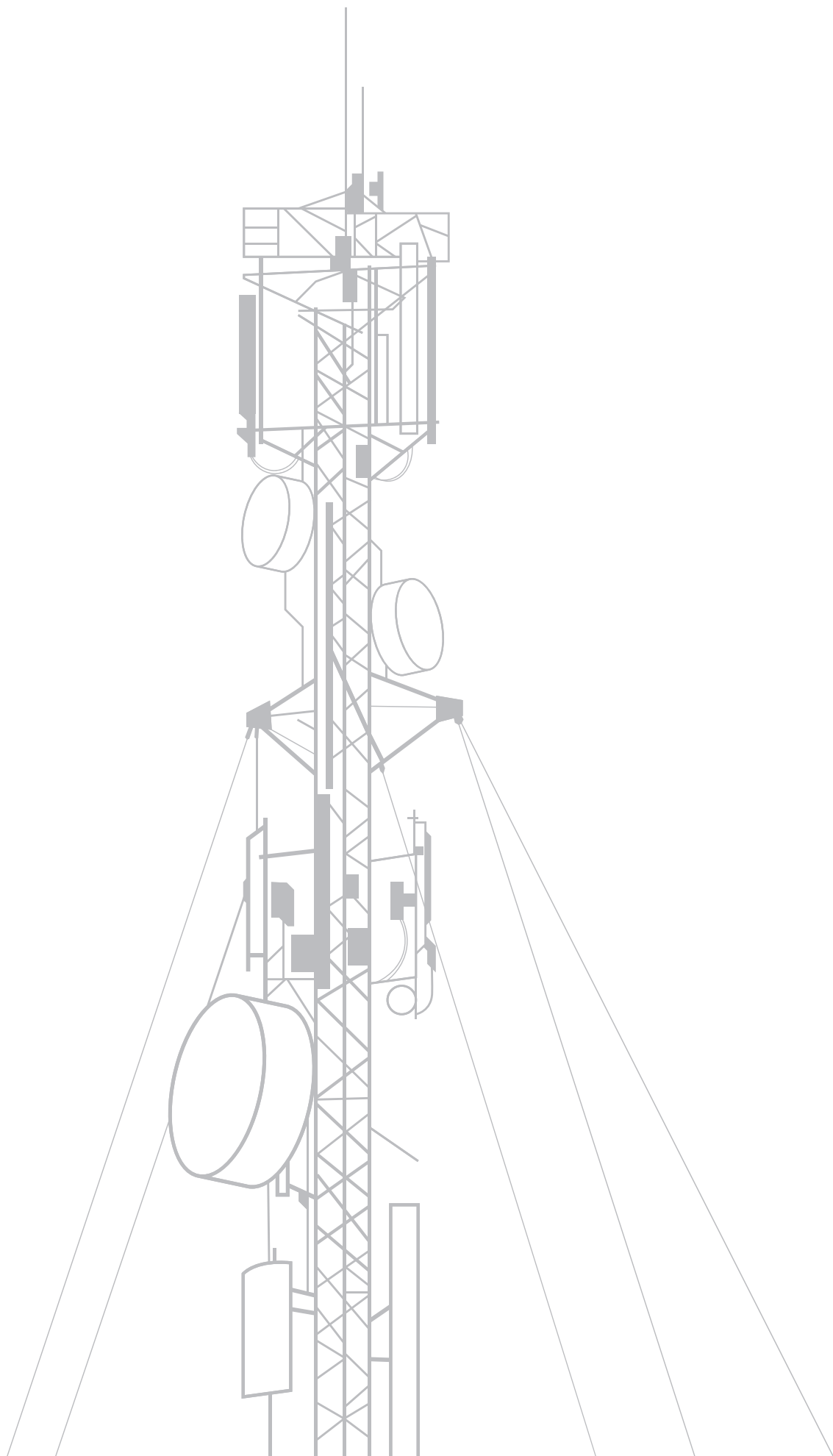

AKEP

AUTORITETI I KOMUNIKIMEVE
ELEKTRONIKE DHE POSTARE

Raport i Veprimtarisë së Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare për vitin **2022**

TIRANË 2023

FJALA E KRYETARIT TË AKEP

Tomi Frashëri, Kryetar i AKEP

Raporti i veprimtarisë së AKEP-it për vitin 2022 përmban si kryefjalë kibernetikën, jo vetëm në dritën e ngjarjeve që cenuan integritetin dhe qëndrueshmërinë e shoqërisë digjitale në Shqipëri dhe në rajon, por në të gjithë shpalosjen e regjistrit të këtij nocioni funksional në aspektet teknologjike, rregullatore dhe sociale. I shtrënguar nga hapësira e kufizuar që i kushtohet kësaj hyrjeje, është pikërisht te ky aspekt që dua kryesisht të ndalem në prezantimin e raportit të vitit që lamë pas. Në bazë të nocionit “kibernetikë”, përfutur në fillimet e shek. XIX nga një përpjekje e kombinuar e përsiatjeve filozofike dhe ekonomike me synim racionalizimin, unifikimin dhe menaxhimin e konceptimit të veprimtarive ekonomike, shoqërore dhe teknike përmes modelimit, analizës dhe planifikimit, qëndron nevoja për një kontroll, për një “art të qeverisjes inteligjente”. Nuk është rastësi që termi kibernetikë, i cili vjen nga greqishtja *κυβερνήτης* (kubernētēs)¹ u skalit për përdorim të gjerë nga filozofi polak Bronislaw Trentowski më 1843, i njëjti të cilit i njihet gjithashtu atësia e termit tjetër të rëndësishëm, “intelligentsia”. Sipas tij, kibernetika do të kthehej në instrumentin kryesor për ngjizjen e një forme teknologjie shoqërore racionale, me qëllim transformimin radikal të shoqërisë njerëzore.

Ashtu siç filozofia e shkencave, ortopraksia teknologjike dhe ekonomia politike ia kanë përcjellë kohës sonë, nocioni ‘kibernetikë’ mund të përkufizohet nga dy komponentë kryesorë: menaxhimi, përmes kontrollit të vazhdueshëm dhe unifikimit inteligjent, të veprimtarive socio-ekonomiko-teknike në mënyrë transversale dhe të pakufizueshme; qeverisja inteligjente e sektorëve jetikë të prodhimit dhe të shkëmbimeve në kuadër të tregjeve gjithmonë e më globale, përmes qasjeve po aq inteligjente rregullatore².

Në çdo aspekt kibernetika është në themel të shoqërisë digjitale, duke përbërë platformën e unifikuar, nga pikëpamja teknologjike dhe ergonomike, të kontrollit, qeverisjes dhe zhvillimit të saj të qëndrueshëm. Megjithatë vetë shoqëria digjitale është konceptuar si stadi më i avancuar i rendit demokratik global me përparësi të

1 A.-M. AMPERE, *Essai sur la philosophie des sciences, ou Exposition analytique d’une classification naturelle de toutes les connaissances humaines* (Ese mbi filozofinë e shkencave ose Parashtrim analitik i një klasifikimi natyral të gjithë dijeve njerëzore), vëll. II, Bachelier, Paris, 1843, ff. 140-143.

2 B. F. TRENTOWSKI, *Stosunek filozofii do cybernetyki czyli sztuki rządzenia narodem; rzecz o treści politycznej* (Marëdhënia e Filozofisë me Kibernetikën, ose arti i qeverisjes së një kombi), Nakładem Księgarni J. K. Żupanskiego, Poznań, 1843, ff. 187 në vijim dhe passim.

drejtat e njeriut, barazinë e aksesit në mirëqenie, shërbime, lëvizje të lirë, qarkullim të mallrave dhe ideve, kornizuar nga parimet e shtetit të së drejtës, konkurrencës së lirë, transparencës, asnjësisë teknologjike dhe privatësisë, dhe mundësuar nga performanca, integriteti dhe qëndrueshmëria e rrjeteve të komunikimeve elektronike, kibernetika shfaqet edhe si mjeti qeverisës dhe garantues i këtij rendi dhe parimeve të tij bazë. Thënë ndryshe, çdo cenim i sigurisë së kibernetikës, kontrollit inteligjent mbi mbarëvajtjen dhe funksionimin e sektorëve dhe shërbimeve jetike, është njëherazi një agresion i drejtpërdrejtë ndaj rendit demokratik global, zhvillimit ekonomik-shoqëror dhe ushtrimit nga gjithsecili të të drejtave të tij themelore. Sot dhe në të ardhmen, kibernetika mbetet një nga parakushtet kryesore të demokracisë në shkallë universale.

I ndërgjegjshëm për dimensionin e larmishëm të komponentit kibernetik në misionet e tij rregullatore të sektorit të komunikimeve elektronike, AKEP-i ka ndërmarrë gjatë vitit 2022 një sërë veprimesh për të përforcuar dhe përshtatur dispozitivin e eficiencës dhe sigurisë kibernetike të institucionit, mbikqyrjen rregullatore të qëndrueshmërisë dhe integritetit të rrjeteve të komunikimeve elektronike në vend, si dhe për të siguruar koherencën në shfrytëzimin e aseteve, falë të cilave sipërmarrësit e tregjeve zhvillojnë aktivitetin e tyre dhe kontribuojnë në zhvillimin e qëndrueshëm digjital.

Në këtë kuadër, pikësëpari, raporti përmban një parashtrim të detajuar të masave të marra qysh herët në kohë, për garantimin e pacenueshmërisë së sigurisë kibernetike të sistemeve të brendshme të AKEP-it, të cilat përfshijnë që prej vitit 2020 edhe katër sisteme/infrastruktura kritike në bazë të legjislacionit në fuqi³: Sistemi i Menaxhimit CctId.Al, Sistemi i Bazës së të Dhënave të Centralizuar të Portabilitetit të Numrit (CRDB), Sistemi i Menaxhimit të Aplikimeve dhe Raportimeve Online (RevZone), Sistemi i Menaxhimit/Monitorimit të Frekuencave. Në vitin 2022, listës iu shtua edhe një sistem tjetër i rëndësishëm, Regjistri Elektronik i Rrjeteve Publike të Komunikimeve Elektronike (Atlas)⁴.

Në terma financiarë, përpjekja e institucionit në këtë aspekt është elokuente. Nëse në vitin 2020, shpenzimet për dispozitivin e sigurisë kibernetike (investime dhe mirëmbajtje) ishin 19.772.000 lekë, në vitin 2021 ato u rritën në 44.421.000 lekë, për të arritur vlerën e 67.487.000 lekëve në vitin 2022.

Përveç investimeve në zhvillim dhe mirëmbajtje të këtij dispozitivi, AKEP-i ka kultivuar edhe vëmendje dhe ndërgjegjësim të posaçëm ndaj trendeve paralajmëruese të krizave kibernetike potenciale. Agresioni rus në Ukrainë u konsiderua gjithashtu nga rregullatori si një sinjal i një destabilizimi të mundshëm në terma kibernetikë,

3 VKM nr. 553, datë 15.7.2020 « Për miratimin e listës së infrastrukturave kritike të informacionit dhe të listës së infrastrukturave të rëndësishme të informacionit ».

4 VKM nr. 761, datë 12.12.2022 "Për disa shtesa dhe ndryshime në VKM nr.553, datë 15.7.2020".

jo vetëm për sa i përket qëndrueshmërisë së sistemeve të brendshme, por mbi të gjitha për sa i takon integritetit dhe pacenueshmërisë së rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike (telefoni, internet). I ngritur me një urdhër të posaçëm që më 24 shkurt 2022, një grup i dedikuar pune në AKEP u pajis me mision për të përforcuar, mbi baza mbikëqyrjeje dhe llogaridhënieje ditore, koordinimin me sipërmarrësit e rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike për të parandaluar, menaxhuar dhe eliminuar çdo problematikë që mund të cenonte integritetin dhe qëndrueshmërinë e rrjeteve dhe shërbimeve si pasojë e incidenteve kibernetike, qofshin këto rezultat i një disfunkcionimi teknik apo i një sulmi të qëllimshëm.

Në sajë të këtyre masave të kombinuara dhe të bashkëpunimit inteligjent me tërësinë e industrisë, gjatë vitit 2022 u bë e mundur mbrojtja efiçiente e të gjithë komponentëve të sipërpërmendur dhe u shmang çdo cenim potencial i sektorit të telekomunikacioneve nga pikëpamja kibernetike.

Së dyti, raporti vjetor i vitit 2022 i kushton vëmendje të veçantë dinamikave të tregjeve të komunikimeve elektronike dhe opsioneve “kibernetike” të përdorura nga AKEP-i për të ushtruar një kontroll proaktiv dhe inteligjent mbi zhvillime të natyrës njëherazi spektrale dhe konkurrenciale. Në këtë aspekt, me interes është menaxhimi i sfidës së krijuar nga autorizimi prej Autoritetit të Konkurrencës të bashkimit të dy kompanive të telekomunikacionit, Albtelecom dhe One Telecommunications⁵, pronësia e të cilave u tjetërsua progresivisht në duart e një sipërmarrësi hungarez. Në kontekstin e këtij bashkimi të paprecedentë i cili shkaktoi uljen e numrit të sipërmarrësve në tregjet e telefonisë së lëvizshme nga 3 në 2, AKEP-it i lindte detyrimi që të ndikonte në rikonfigurimin e një tregu sa më konkurrues, qoftë duke plotësuar kushtet e vendosura nga Autoriteti i Konkurrencës, qoftë duke përdorur instrumente rregullatorë inovativë në kuadrin e shqyrtimit të kërkesës së kompanisë së unifikuar me emrin One Albania për të trashëguar sasinë e spektrit deri atëherë në zotërim të kompanisë Albtelecom. Akumulimi i pjesës më të madhe të spektrit në duart e një kompanie të vetme sillte probleme të mëdha balance spektrale në aspektin e konkurrencës me sipërmarrësin tjetër në treg, sikundër mund të krijonte një barrierë aksesit në treg të një operatori të ri potencial. Nga ana tjetër, mosgjatja e ekuilibrit spektral do të kishte detyruar sipërmarrësin One Albania të lironte brezat e tepërt, duke i krijuar shtetit shqiptar barrën e një kompensimi të konsiderueshëm financiar dhe përballjen me çështjen e një sasive spektri të boshatisur, çka do të kishte rënë në kundërshtim me parimin e përdorimit efiçient të spektrit dhe do të kishte shkaktuar humbje të ardhurash publike gjithashtu të konsiderueshme.

Pa dashur të krijoj mbivendosje në raport me shtjellimin e detajuar të procesit që AKEP-i angazhoi përgjatë disa muajve për t’i gjetur këtij ngërçi zgjidhjen më optimale,

5 Vendim nr. 869, 8 mars 2022 “Mbi përfitim të kontrollit të shoqërisë Albania Telecom Invest AD nga shoqëria 4iG Nyilvanosan Mukodo Reszvenytarsasag”.

duhet të nënvizoj se metoda e përdorur, bazuar në parimet e interesit publik dhe të tregut të liberalizuar, pati rezultate mjaft pozitive, falë kjo edhe bashkëpunimit luajal të aktorëve sektorialë. Përveç ribalancimit optimal të të drejtave të përdorimit, u arrit edhe garantimi i përdorimit eficient të spektrit, përmes një qasjeje inteligjente vetërregulluese⁶, duke i dhënë kështu mundësi procesit të bashkimit të autorizuar nga Autoriteti i Konkurrencës të përmbylej me sukses, shtetit shqiptar të sigurojë në terma afatgjatë shfrytëzimin adekuat të aseteve të tij dhe vjeljen e të ardhurave përkatëse, si dhe që përdoruesit fundor të gëzojnë shërbime gjithmonë e më performante me çmime gjithmonë e më shumë të orientuar drejt kostos. Kjo strategji rregullimi kishte për synim të incentivonte qasjen inovative dhe favorizuese të zhvillimit të biznesit, por ndërkohë edhe të garantonte parimin sipas të cilit një rregullim inteligjent duhet të stimulojë investimet duke promovuar një konkurrencë të shëndetshme⁷ dhe duke shmangur çdo deformim të saj⁸. U ruajt kështu edhe ekuilibri mes rregullimit, zhvillimit të konektivitetit dhe promovimit të kapaciteteve investuese që përshkon kryekëput strategjinë e *Gigabit Society* dhe frymën e Kodit European të Komunikimeve Elektronike⁹.

Në aspektin e ndërtimit të *Gigabit Society* në Shqipëri, përparimi, ndonëse i ngadaltë, është i qëndrueshëm dhe shpesh herë domethënës. Besueshmëria në shërbimin e operatorëve mobile dhe çmimet e ulëta në pakicë krahasimisht me rajonin dhe BE-në kanë ndikuar në një rritje të pajtimtarëve që marrin shërbime me kontratë dhe jo me parapagim. Volumi i të dhënave të transmetuara në rrjetet mobile ka njohur një rritje prej 18.57% gjatë vitit 2022, ndërkohë që konsumi mesatar mujor i internetit nga celularët është rritur me përafërsisht 14%. Njëkohësisht, për sa i përket shërbimeve me akses *broadband* fiks, ka një rritje prej 4% të përdoruesve në raport me vitin e kaluar. Trafiku i internetit *broadband* nga rrjete fikse i tejkaloi për herë të parë 1 miliard GB, 6% më shumë se në vitin 2021. Me interes janë edhe të dhënat për sa i përket numrit të përdoruesve me lidhje të shpejtë, mbi 100Mbps, të cilët, nga 37.656 në vitin 2021, sot janë 72.241. Sakaq është dyfishuar edhe numri i përdoruesve të pajisur me linja me shpejtësi mbi 1Gbps. Duhet thënë se raporti evidenton gjithashtu edhe një depërtim të konsiderueshëm të teknologjisë FTTH/FTTB, e cila nga 142.000 që ishte në vitin 2019, ka arritur sot në mbi 351.000. Krahasimisht me vitin e kaluar, rritja është 12%.

6 Mbi vetërregullimin shih PRICE, M. E., & VERHULST, S. (2000). *The concept of self-regulation and the internet*, në J. WALTERMANN & M. MACHILL (Eds.), *Protecting our children on the internet: Towards a new culture of responsibility* (pp. 133-198). Bertelsmann Foundation Publishers. Retrieved from http://repository.upenn.edu/asc_papers/142

7 P. L. PARCU, M. A. ROSSI, *Technology and the shifting boundaries of regulation and competition in the EU telecommunications sectors*, në P. L. PARCU, G. MONTI, M. BOTTA, *The Interaction of Competition Law and Sector Regulation – Emerging Trends at the National and EU Level*, Elgar, 2022, f. 105.

8 G. COELHO, *The use of competition law as an instrument for re-assigning radio spectrum and energy resources*, në P. L. PARCU, G. MONTI, M. BOTTA, sipërcituar, f. 121.

9 G. VAN DUJVENVOORDE, *Regulating connectivity: Linking the EU telecommunications framework to the digital future*, në P. L. PARCU, G. MONTI, M. BOTTA, sipërcituar, f. 66; 77.

Për sa i përket tregut postar dhe shërbimeve përkatëse, në raport vlen të ndalesh në risinë që përfaqësoi vitin e kaluar kryerja e një sondazhi mbi cilësinë e shërbimit të tërësisë së sipërmarrësve postarë. Konkluzionet janë disi të papritura, me një pëlqyeshmëri mjaft të lartë, çka më së paku reflekton zhvillime pozitive afatmesme në këtë treg.

Së fundmi, nuk mund të lihet pa përmendur në prezantimin e këtij raporti, puna mjaft angazhuese për transpozimin e direktivës Kodi European i Komunikimeve Elektronike në formën e një ligji të ri të komunikimeve elektronike¹⁰, si dhe kantieri i përafrimit të legjislacionit vendas me *acquis communautaire* në kuadër të negociatave për anëtarësim në Bashkimin European. AKEP-i është përfshirë plotësisht në të dy këto procese me rëndësi, duke dhënë kontribute konkrete dhe ekspertizë në fushën e vet të kompetencës, ashtu sikundër mund të shihet në kapitullin përkatës të këtij raporti.

Tashmë që Raporti i veprimtarisë së AKEP-it për vitin 2022 i paraqitet Kuvendit të Shqipërisë, gjej rastin të falënderoj stafin e institucionit, i cili, megjithë vështirësitë dhe burimet njerëzore e financiare shpesh të kufizuara, ka punuar me përkushtim për përmbushjen e misionëve të tij.

10 Shih për më gjerë mbi direktivën EECC, G. VAN DUJVENVOORDE, sipërcituar, ff. 63-96.

Kontribuan në hartimin e këtij Raporti:

Lorenc Bako, Eriola Mosko, Armer Juka, Bleron Dokle, Bledar Kazia, Etleva Alushi,
Altin Rrapaj, Vasil Mitezi, Gazmir Mani, Jetmir Braha, Jonida Koçi

PËRMBAJTJA

VËSHTRIM I PËRGJITHSHËM RRETH ZHVILLIMEVE NORMATIVE DHE RREGULLATORE SEKTORIALE

1. Parimet themelore ligjore dhe rregullatore të sektorit të komunikimeve elektronike dhe postare	14
2. Kantieri i përafrimit të legjislacionit vendas me <i>acquis communautaire</i> në kuadër të negociatave për anëtarësim në Bashkimin Europian	17
3. Kompleksiteti i transpozimit të Kodit Europian të Komunikimeve Elektronike dhe përgatitja e ligjit të ri sektorial	20
4. Impakti i deklaratës për uljen e përshkallëzuar të tarifave <i>roaming</i> mes BE dhe BP në përdorimin dhe vëllimin e trafikut data	21
5. Statusi i Shërbimit Universal	24
6. Rekomandimet e Kuvendit të Shqipërisë	33

SHTYLLAT E VEPRIMIT STRATEGJIK PËR VITIN 2023

I. 2022, NJË VIT TRYSNIE MBI ZHVILLIMIN E QËNDRUESHËM RAJONAL TË SHOQËRISË DIGJITALEv43

1. Projeksionet e pasojave të instabilitetit global në terma afatmesëm dhe afatgjatë për integritetin dhe sigurinë e rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike	44
1.1 Investimet teknologjike për përforcimin e sigurisë kibernetike të sistemeve dhe infrastrukturave sensitive në AKEP në periudhën 2021-2022	45
1.2 Buxheti, prokurimi dhe zhvillimi i Shërbimit të Konsulencës për vlerësimin e dispozitivit të sigurisë kibernetike të sistemeve të AKEP në vitet 2021-2022	48
1.3 Rezultatet dhe projeksionet afatgjata të konsulencës	51
2. Parandalimi dhe mitigimi i sulmeve kibernetike mbi shërbimet dhe rrjetet e komunikimeve elektronike në vend dhe në rajon në periudhën shkurt-shtator 2022	53
2.1 Përditësimi i masave parandaluese: Urdhri i Kryetarit të AKEP i 24 shkurtit 2022	53
2.2 Monitorimi i raportimeve të sipërmarrësve të rrjeteve të komunikimeve elektronike mbi planifikimin e masave mbrojtëse në rast sulmesh kibernetike	57
2.3 Qëndrueshmëria e rrjeteve të komunikimeve elektronike në vend dhe në rajon gjatë sulmeve kibernetike të periudhës korrik-shtator 2022: një analizë krahasuese	59
3. Bilanci i auditit të Kontrollit të Lartë të Shtetit mbi integritetin dhe eficiencën e sistemeve dhe rrjeteve të autoriteteve me kompetenca sektoriale në fushën e komunikimeve elektronike për vitin 2022: rasti i AKEP	62

II. TREGJET E KOMUNIKIMEVE ELEKTRONIKE DHE POSTARE MES QËNDRUESHMËRISË DHE ZHVILLIMEVE SEKTORIALE: TRENDE AFATMESME DHE PËRSOSJE E NJË FIZIONOMIE STRUKTURE AFATGJATË

1. Zhvillimet në tregjet relevante dhe mbikëqyrja rregullatore	64
1.1 Përparësia teknologjike dhe zgjerimi i larmisë së gamës së shërbimeve broadband	64

1.2	<i>Analizë e pjesëve të tregjeve të komunikimeve elektronike në një perspektivë krahasimore</i>	67
1.3	<i>Konsolidimi i tregut postar në fakte dhe shifra</i>	78
1.4	<i>Studim mbi nivelin e kënaqësisë së konsumatorëve të shërbimeve postare</i>	81
1.5	<i>Veprimtaria monitoruese në përdorimin e frekuencave</i>	83
1.6	<i>Veprimtaria inspektuese në tregjet e mbikëqyrura</i>	95
2.	Sfidat rregullatore dhe të mirëmenaxhimit spektral në dritën e bashkimit të operatorëve të telefonisë One Telecommunications dhe Albtelecom	100
2.1.	<i>Qasja institucionale e autoriteteve rregullatore në kontekstin e një bashkimi me përthithje të paprecedentë</i>	100
2.2.	<i>Aspektet tekniko-ligjore dhe mbrojtja e konkurrencës në akses/përdorim të radiospektrit</i>	103
2.3	<i>Roli i AKEP në procesin e ribalancimit të spektrit të frekuencave me synim mbrojtjen e konkurrencës dhe stimulimin e vetërregullimit sektorial</i>	107
2.4.	<i>Marrëveshja mes tre operatorëve të telefonisë celulare mbi ribalancimin e spektrit dhe vendimmarrjet e AKEP</i>	110
2.5.	<i>Rikonfigurimi i tregut dhe ripërvijimi i spektrit të frekuencave: një analizë prospektive</i>	113
III.	BASHKËPUNIMI INSTITUCIONAL NË NIVEL KOMBËTAR, RAJONAL, EUROPIAN DHE GLOBAL	117
1.	Bashkëpunimi institucional në nivel kombëtar	117
1.1	<i>Përditësimi i modelit të përpunimit dhe përdorimit të informacionit për rrjetet e komunikimeve elektronike (ATLAS)</i>	117
1.2	<i>Bashkëpunimi me Autoritetin e Konkurrencës</i>	121
1.3.	<i>Bashkëpunimi me AMA në parandalimin e piraterisë dhe shtrembërimeve të konkurrencës në rrjetet e komunikimeve elektronike</i>	122
1.4.	<i>Bashkëpunimi me operatorët dhe grupet e interesit në kuadër të zbatimit të Rregullores për të drejtat e përdoruesve</i>	123
1.5	<i>Mundësi dhe problematika bashkëpunimi: ekuacioni i vështirë i limiteve juridike dhe teknike të kontrollit të përmbajtjeve të paligjshme ose të dëmshme dhe i proporcionalitetit të masave të kërkuara</i>	127
2.	Bashkëpunimi institucional në nivel ndërkombëtar	131
2.1	<i>Nënshkrimi i marrëveshjes së bashkëpunimit mes AKEP dhe Autoritetit të Komunikimeve Elektronike të Maqedonisë së Veriut</i>	131
2.2	<i>Përpjekjet për normalizimin e situatës së interferencave ndërkufitare në kuadrin e lirit të brezit 700Mhz</i>	133
3.	Përfshirja aktive e AKEP në qasjet rregullatore të instancave europiane dhe ndërkombëtare	137
3.1	<i>Pjesëmarrja në veprimtaritë dhe në grupet e punës së BEREC dhe kontributi në RCC</i>	137
3.2.	<i>Pjesëmarrja në Asamblenë e përgjithshme të ITU (shtator-nëntor 2022)</i>	141
3.3.	<i>Pjesëmarrja në veprimtari të tjera ndërkombëtare</i>	143

IV. PERFORMANCA E BRENDSHME DHE MIRADMINISTRIMI FINANCIAR PËRGJATË VITIT 2022	150
1. Automatizimi dhe digjitalizimi tërësor i proceseve në AKEP	150
2. Performanca në mbledhjen e të ardhurave nga sipërmarrësit e komunikimeve elektronike dhe shërbimeve postare	152
3. Përgatitja dhe zbatimi i buxhetit të institucionit	155
4. Procesi i mbledhjes së të ardhurave të prapambetura dhe procedurat gjyqësore	158
V. SHTOJCA	161
1. Struktura dhe organigrama e AKEP	161
2. Masat institucionale për reduktimin e konsumit të energjisë elektrike gjatë kohëzgjatjes së gjendjes së emergjencës	163
3. Raport lidhur me zbatimin e rezolutës dhe rekomandimeve të Kuvendit të Shqipërisë për AKEP për vitin 2022	164
4. Statistika të zhvillimeve në sektorin e autorizimeve dhe të drejtave të tjera të përdorimit, licencat, certifikatat ajrore, detare, etj., si dhe përdorimi i domain.al	185
5. Vendimet e Këshillit Drejtues të AKEP për vitin 2022	193
6. Studim për AKEP nga Data Centrum sh.p.k., mbi kënaqësinë e përdoruesve të shërbimeve postare	195

VËSHTRIM I PËRGJITHSHËM RRETH ZHVILLIMEVE NORMATIVE DHE RREGULLATORE SEKTORIALE

1. Parimet themelore ligjore dhe rregullatore të sektorit të komunikimeve elektronike dhe postare

Prezantimi i Raportit Vjetor mbi veprimtarinë e vitit 2022 të AKEP-it në fushën e komunikimeve elektronike dhe postare përkon me 15-vjetorin e miratimit të Ligjit bazë sektorial për rregullimin e fushës së komunikimeve elektronike, Ligji nr.9918, datë 19.5.2008, “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar (Ligji nr.9918/2008)

Hyrja në fuqi e Ligjit nr.9918/2008, përveçse ndryshoi thelbësisht dizenjimin institucional të autoritetit rregullator të sektorit të komunikimeve elektronike, i cili u riemërtua AKEP (ish-Enti Rregullator i Telekomunikacionit), i dha një përmasë tërësisht të ndryshe edhe parimeve apo principeve ligjore e rregullatore të sektorit, të cilat AKEP, në bashkëpunim me autoritetet e tjera kompetente, duhej të ndiqte me qëllim incentivimin/promovimin e objektivave ligjore të përcaktuar, me dinamikën e re që shfaqej në një sektor utilitar tashmë me impakt domethënës në ekonominë e vendit.

Ridimensionimi i qëllimeve apo dhe objektivave të ligjit, përmes procesit legjislativ të vitit 2008, determinoi dhe aplikimin nga AKEP të parimit kryesor ligjor të njohur dhe nga *acquis communautaire* në fushën e telekomunikacioneve, atë të *asnjanësisë teknologjike*. Parimi gjendet i sanksionuar në nenin 1, të Ligjit nr.9918/2008, duke e vendosur në qendër apo në fokusin maksimal aplikimin e tij në tërësinë e aktit ligjor.

Zbatimi i këtij parimi përgjatë ushtrimit të veprimtarisë së autoritetit rregullator nënkupton se përmbushja e qëllimeve kryesore që Ligji nr.9918/2008 parashikon, lidhur me promovimin e konkurrencës dhe infrastrukturës eficiente, apo të garantimit të shërbimeve të duhura dhe të përshtatshme në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë nuk duhet të imponojë apo të diskriminojë në favor të përdorimit të një teknologjie të caktuar nga ofruesit e rrjeteve apo shërbimeve të komunikimeve elektronike.

Parimi i asnjësisë teknologjike është parashikuar nga ligjvënësi duke pasur në

vëmendje nevojën që sektori kishte dhe ka për liberalizimin e tij nga kufizimet e *legis rationale* të mëparshme.

Në vijim, duhet nënvizuar se institucionet rregullatore luajnë një rol jetësor në ruajtjen e ekuilibrit gjithnjë delikat midis tregjeve të liberalizuara dhe veprimtarisë së qeverive dhe legjislaturave të zgjedhura. Ato ndryshojnë nga institucionet e tjera publike në kuptim të kompetencave të tyre, bazën e legjitimitetit të tyre, nivelit dhe llojit të përgjegjshmërisë/llogaridhënies që kanë ndaj publikut, marrëdhënies apo ekuilibrit që duhet të kenë me industrinë që rregullojnë dhe qeverinë.

Në këtë kontekst, një kuptim i qartë i karakteristikave të veçanta të autoriteteve rregullatore mbetet i rëndësishëm për të njohur më në thellësi rolin e tyre në rregullimin e tregjeve të liberalizuara. Në rastin e tregut të komunikimeve elektronike, karakteristika që veçohet është se, rregullatorit i jepet mundësia të ndërhyjë dhe në funksion të rregullimit *ex ante*¹¹ të konkurrencës në këtë treg. Sikurse në disa sektorë utilitarë, përpara procesit të liberalizimit, tregu i komunikimeve elektronike konsiderohej si monopol natyral i shtetit dhe si i tillë procesi i liberalizimit nuk ka qenë lehtësisht i adresueshëm, si pasojë e përqendrimit të pjesës më të madhe të tregut në një operator të vetëm. Kombinimi relativisht i balancuar midis rregullimit specifik të sektorit dhe legjislacionit për mbrojtjen e konkurrencës, është konsideruar zgjidhja më optimale nga Bashkimi Europian gjatë lançimit të reformës së liberalizimit të sektorit të telekomunikacionit, për të përballur konceptin e fuqisë së ndjeshme në këtë sektor.

Fushëveprimi i rregullatorit të sektorit të komunikimeve elektronike, nisur nga konteksti i vendosur si më sipër, nuk ndalet vetëm në kompetencat klasike të mbikëqyrjes dhe kontrollit të veprimtarisë së sipërmarrësve që ofrojnë rrjete/shërbime të komunikimeve elektronike, por është e shtrirë dhe në fushën e rregullimit të konkurrencës, menaxhimit eficient të burimeve të fundme, si dhe rolin e një *quasi* gjykate në zgjidhjen e mosmarrëveshjeve midis subjekteve që operojnë në këtë sektor.

Për kryerjen sa më mirë të rolit dhe funksioneve të tij rregullatore në fushën e komunikimeve elektronike dhe shërbimeve postare, ushtrimi i veprimtarisë është udhëhequr dhe nga parimet e përcaktuara qartësisht në legjislacionin që rregullon fushën e regjimit administrativ në Republikën e Shqipërisë. AKEP i nënshtrohet pashmangshmërisht dhe zbatimit rigoroz të parimit të ligjshmërisë duke ushtruar kompetencat në përputhje të plotë me legjislacionin në fuqi, si dhe duke i zbatuar të drejtat dhe detyrimet institucionale të parashikuara në kuadrin ligjor dhe rregullator të fushës, për realizimin me sukses të objektivave dhe detyrave të përcaktuara në legjislacionin që rregullon fushën e komunikimeve elektronike dhe postare, por dhe

11 Rregullim i tregut në të ardhmen, me qëllim parandalimin e sjelljeve jokonkurrese.

në orientim me parimet e Kodit të ri European të Komunikimeve Elektronike.

Zbatimi i parimeve themelore sikurse konsiderohen, pra i ligjshmërisë, objektivitetit, transparencës, drejtësisë dhe paanësisë, determinojnë veprimtarinë e AKEP-it, duke vënë në dukje vlerat thelbësore të tij, sikurse janë Integriteti, Paanësia, Transparenca, Profesionalizmi dhe Efikasiteti, shprehur më së miri nëpërmjet: Rregullimit të tregut të komunikimeve elektronike, mbikëqyrjes dhe monitorimit të veprimtarisë së sipërmarrësve të rrjeteve të komunikimeve elektronike dhe të shërbimeve të komunikimeve elektronike, përcaktimit të sipërmarrësit me fuqi të ndjeshme në treg, administrimit dhe monitorimit të përdorimit të brezave të frekuencave, ndërkohë që i udhëhequr nga parimi i drejtësisë dhe paanësisë zgjidh mosmarrëveshjet ndërmjet sipërmarrësve të rrjeteve të komunikimeve elektronike, si dhe mosmarrëveshjet ndërmjet pajtimtarëve dhe sipërmarrësve.

Veprimtaria e AKEP-it normohet gjithashtu edhe nga tërësia e akteve nënligjore që përcaktojnë politikat e zhvillimit të sektorit si dhe aktet rregullatore të miratuara nga Këshilli Drejtues i AKEP, si organi drejtues i Institucionit, rekomandimet e Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, Direktivat e Komisionit dhe Parlamentit European, aktet e BEREC, ITU, ERPG etj.

Gjatë vitit 2022, kuadri ligjor i AKEP nuk ka pësuar ndryshime.

2. Kantieri i përafrimit të legjislacionit vendas me *acquis communautaire* në kuadër të negociatave për anëtarësim në Bashkimin Europian

Anëtarësimi në Bashkimin Europian është një objektiv kombëtar me ndikim në të gjithë shoqërinë. Procesi i përgatitjes dhe zhvillimit të negociatave, kërkon përgatitje cilësore dhe intensive, duke konsistuar ndër të tjera në përafrimin e legjislacionit kombëtar me atë të BE.

Përafrimi i legjislacionit me *acquis communautaire* përbën obligim unik për anëtarësim në Bashkimin Europian. Vendet aspiruese për t'iu bashkëngjitur Bashkimit Europian duhet të përafrojnë legjislacionin, rregullat dhe procedurat e tyre kombëtare, në mënyrë që të bëjnë efektive të gjithë strukturën ligjore të BE-së brenda *acquis*. Meqë detyrimi i përafrimit në thelb vazhdon edhe pas hyrjes, procesi i përafrimit para aderimit shndërrohet në një mundësi për këto vende që t'i organizojnë më mirë institucionet dhe procedurat e tyre dhe të trajtojnë stafin e tyre për proceset e përditshme dhe përgjegjësitë e formulimit të akteve ligjore konform modelit të BE-së, si dhe rritjen e nivelit të zbatimit të ligjit në vendet përkatëse.

Acquis synon të ruajë dhe të zhvillojë më tej Bashkimin Europian si një zonë të lirisë, e sigurisë dhe drejtësisë, ndërkohë që shërbimet universale dhe barazia për qasje në informacion, sistemet dhe infrastruktura e zhvilluar e komunikimeve elektronike kontribuojnë në zhvillimin e qëndrueshëm socioekonomik, arritjen e standardeve më të mira të jetës.

Mbetet e qartë se sektori i komunikimit elektronik po rritet më shpejt se çdo fushë tjetër e shoqërisë. Shërbimet e internetit, telefonat celularë, portalet në web, teknologjitë e reja, kanë revolucionarizuar mënyrën tonë të jetesës në të gjitha kuptimet.

Harmonizimi i legjislacionit në fushën e komunikimeve elektronike sjell heqjen e barrierave për një treg shërbimesh të shoqërisë së informacionit, përkrahjen e konkurrencës dhe mbrojtjen e konsumatorit në këtë sektor, si dhe nëpërmjet përdorimit të një teknologjie të shpejtësisë së lartë zgjerimin dhe maksimalizimin e mundësive për qasjen ndaj shërbimeve *online*.

Në këtë kontekst, AKEP jep kontributin e tij në zhvillimin e negociatave dhe lidhjen e Traktatit të Aderimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Europian, ndërkohë që janë hartuar dhe përcjellë raportimet përkatëse, përgatitur nga grupet

ndërinstitucionale të punës për integrimin europian (GNPIE).

Raportimet përfshijnë kapitullin e kriterit politik ashtu edhe kapitullin e kriterit ekonomik, konkretisht Kapitulli 3 “E drejta e vendosjes dhe liria për të ofruar shërbime”, Kapitulli 10 “Shoqëria e Informacionit dhe Media”, Kapitulli 23 “Gjyqësori dhe e Drejta Themelore” dhe Kapitulli 28 “Mbrojtja e Konsumatorit dhe Shëndetit”.

Përgjatë vitit 2022, Bashkimi Europian ka çelur zyrtarisht negociatat me Republikën e Shqipërisë, dhe në kuadër të nisjes së këtij procesi negociues, AKEP ka dhënë kontributin e tij përgjatë shqyrtimit analitik të legjislacionit (Screening Process), i cili shërben si pikënisje apo etapë e parë e procesit negociues.

AKEP ka qenë i përfshirë gjerësisht përgjatë procesit të shqyrtimit analitik të legjislacionit dhe do të vijojë edhe përgjatë vitit 2023, si me prezencë fizike ashtu edhe *online*, duke raportuar/kontribuar për fushën e veprimtarisë së tij që përfshihen në Kapitujt negociues të renditur si vijon:

- Kapitullin 1, “Lëvizja e lirë e mallrave”,
- Kapitullin 3, “E drejta e vendosjes dhe liria për të ofruar shërbime”,
- Kapitullin 10 “Shoqëria e Informacionit dhe Media”,
- Kapitullin 23 “Gjyqësori dhe e Drejta Themelore”, si dhe
- Kapitullin 28 “Mbrojtja e Konsumatorit dhe Shëndetit”.

Konkretisht, AKEP-i është kontribues kryesor në dy nga kapitujt e renditur më sipër, Kapitullin 10 dhe Kapitullin 3.

Qëllimi i *acquis* për Kapitullin 10, ndër të tjera, është të sigurojë liberalizimin e shërbimeve dhe rrjeteve të komunikimit elektronik e të eliminojë pengesat për funksionimin efektiv të tregut të vetëm, të promovojë konkurrencën, të ruajë interesat e konsumatorit në këtë sektor dhe të krijojë shërbime moderne të disponueshme në mënyrë universale. Konteksti aktual ligjor dhe rregullator në Republikën e Shqipërisë paraqitet pjesërisht i harmonizuar me legjislacionin europian, dhe se përafrimi i plotë i legjislacionit mbetet për t’u arritur me finalizimin e procesit legjislativ të miratimit të ligjit të ri të komunikimeve elektronike, i cili do të implementojë plotësisht Direktivën nr.2018/1972/EC të Parlamentit Europian dhe Këshillit, datë 11.12.2018, “Për krijimin e Kodit Europian për Komunikimet Elektronike”.

Sa i përket shërbimeve postare të cilat përfshihen në Kapitullin 3, *acquis* synon hapjen e këtij sektori ndaj konkurrencës në mënyrë graduale dhe të kontrolluar, brenda një

kuadri rregullator që siguron një shërbim universal. Legjislacioni kombëtar për këtë sektor paraqitet plotësisht i harmonizuar me *acquis communautaire*.

Po ashtu, në kuadër të procesit të shqyrtimit analitik të legjislacionit nga shërbimet e KE, AKEP është i përfshirë dhe kontribuon edhe në kapituj të tjerë, si Kapitulli 1 “Liria e Lëvizjes së Mallrave”. Për këtë, AKEP-i mori pjesë në takimet shpjegues zhvilluar më 10 tetor 2022 në Bruksel; në Kapitullin 28 “Mbrojtja e Konsumatorit dhe Shëndetit Publik” me pjesëmarrje në nëntor 2022; në Kapitullin 23 “Gjyqësori dhe të drejtat themelore”, me pjesëmarrje me 24-25 nëntor 2022 në Bruksel; si dhe në Kapitullin 20 “Ndërmarrjet dhe politikat industriale”, me pjesëmarrje në tetor 2022 në Bruksel. Ndërkohë, përgjatë vitit 2023 do të vazhdojë puna e GNPIE për pjesëmarrjen e AKEP në takimet finale.

3. Kompleksiteti i transpozimit të Kodit European të Komunikimeve Elektronike dhe përgatitja e ligjit të ri sektorial

Ndërhyrja legislative, me qëllim hartimin e një kuadri të ri ligjor për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë, aktualisht në proces, që rregullon veprimtarinë e sektorit të komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë, vjen në përmbushje të qëllimeve të parashikuara në planin kombëtar të integritetit 2022-2024, për implementimin e plotë të Direktivës nr.2018/1972/EC të Parlamentit European dhe Këshillit, datë 11.12.2018, “Për krijimin e Kodit European për Komunikimet Elektronike”.

Kuadri i ri rregullator në nivel european ka për qëllim përballimin e sfidave të reja të sektorit, për shkak të rëndësisë gjithmonë e më të madhe që ka ky sektor në fushën e ekonomisë digjitale, duke qenë promotori i kësaj ekonomie, pasi të gjitha aktivitetet tregtare që kryhen sot online mbështeten pikërisht në rrjetet e komunikimeve elektronike. Kodi i ri i komunikimeve elektronike ka synuar normimin e të gjithë veprimtarisë së sektorit me qëllim shtimin e një shtylle të re në kuadër të rregullimit të tij (*new connectivity objective*), mundësinë e promovimit të rrjeteve të shpejtësisë së lartë, duke siguruar një shtrirje dhe akses maksimal të rrjeteve dhe infrastrukturës së shpejtësisë së lartë, ku, një ndër qëllimet kryesore është dhe implementimi i gjeneratës 5G, si dhe përfundimin e rolit dhe pavarësisë së autoriteteve rregullatore kombëtare dhe trupit rregullator evropian, BEREC.

Legjislacioni i përditësuar shprehur në kodin e lartpërmendur European, parashikon ndër të tjera risinë e identifikimit të tregjeve gjeografikë, përfshirë analizimin e tyre, si dhe “shkëputjen” nga parimi i asnjësisë teknologjike me qëllim incentivimin e teknologjisë së rrjeteve me shpejtësi të lartë, çfarë dhe në thelb përbën një rikonceptim të veprimtarisë së autoriteteve rregullatore në sektorin e komunikimeve elektronike.

Në këtë kontekst, Ratio legis i ndërhyrjes legislative mbetet ngushtësisht e lidhur me nevojën e hartimit të një kuadri të ri ligjor dhe rregullator në fushën e komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë, për t’u transformuar në përputhje me dinamikën reale të sektorit, si dhe unifikimin e tregut vendas me atë European.

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë në bashkëpunim të ngushtë me AKEP-in ka hartuar draftin final të projektligjit të ri për komunikimet elektronike, i cili pritet që, brenda një periudhe relativisht të shkurtër kohore, të paraqitet për miratim në Kuvendin e Republikës së Shqipërisë.

4. Impakti i deklaratës për uljen e përshkallëzuar të tarifave *roaming* mes BE dhe BP në përdorimin dhe vëllimin e trafikut data

Logo e Samitit BE-BP mbajtur në Tiranë, më 6 dhjetor 2022
Burimi: Consilium.europa.eu

Procesi i reduktimit të tarifave për shërbimet *roaming* midis BE dhe BP, vjen si vazhdimësi e zbatimit me sukses të modelit të zerimit të tarifave *roaming* midis gjashtë vendeve të Ballkanit Perëndimor, qytetarët e të cilëve, duke filluar nga data 1 korrik 2021, udhëtojnë në këto vende dhe komunikojnë në *roaming* njësoj si në shtëpi (RLAH).

Gjatë vitit 2022 janë zhvilluar një sërë takimesh të Grupeve të Punës për politikën e *roaming*-ut, *broadband* dhe 5G, me pjesëmarrjen e Komisionit European, BEREC, RCC, Ministrive të Linjës përgjegjëse për ICT dhe Autoriteteve Rregullatore (NRA) të gjashtë vendeve të BP, si edhe disa takime me operatorët që ofrojnë shërbime mobile në BE dhe BP.

Gjatë vitit 2022, AKEP ka marrë pjesë dhe është angazhuar në mënyrë aktive në takimet e zhvilluara në kuadër të procesit për reduktimin e tarifave *roaming* të shërbimeve mobile midis vendeve të Ballkanit Perëndimor dhe vendeve të Bashkimit European.

Bashkëpunimi midis aktorëve të mësipërm ka pasur në fokus vlerësimin e ecurisë

së reformave të ndërmarra nga vendet e BP, si edhe diskutimin e mënyrës dhe mbështetjes për zbatimin e *Roadmap* për uljen e tarifave të shërbimeve *roaming* midis BE dhe BP, duke përfshirë edhe statusin e zbatimit të reformave politike, pjesë e angazhimeve të marra për këtë proces.

Në kuadër të raportimeve të kryera në funksion të zbatimit të parashikimeve rregullatore të *Roadmap* për reduktimin e tarifave të shërbimit *roaming* midis vendeve të BE dhe PB, me datë 6 dhjetor 2022 u mbajt në Tiranë takimi BE - Ballkani Perëndimor. Një ndër arritjet kryesore të këtij takimi është nënshkrimi nga ana e një sërë operatorëve të telefonisë celulare të BE-së dhe Ballkanit Perëndimor i deklaratës së përbashkët, e cila në thelb synon që, duke filluar nga data 1 tetor 2023 operatorët celularë do të angazhohen në uljen graduale të tarifave *roaming* midis vendeve të BE dhe Ballkanit Perëndimor, deri në zerim të tyre. Sipas kësaj marrëveshje, operatorët do të njoftojnë brenda muajit maj 2023 përshkallëzimin e reduktimit të tarifave të shërbimit të internetit me pakicë, të cilat do të jenë të aplikueshme që nga data 1 tetor 2023.

Nënshkrimi i marrëveshjes për uljen e tarifave roaming mes operatorëve të BE dhe BP gjatë Samitit të Tiranës (Burimi: Rcc.int)

Nënshkrimi i kësaj deklarate përbën një lajm shumë të mirë për qytetarët e vendeve të Ballkanit Perëndimor, por edhe ata të BE-së. Nisur nga praktika e ndjekur nga

aplikimi i RLAH në vendet e BE-së dhe ato të Ballkanit Perëndimor, është vërtetuar se reduktimi i tarifave të shërbimit *roaming* deri në zerim të tyre ka qenë mjaft pozitiv si në aspektin e uljes së tarifave, ashtu edhe në aspektin e zgjerimit të komunikimit në volum (minuta/sms/data/nr. pajtimtarësh/etj.).

Në raportin e fundit të hartuar nga Këshilli për Kooperim Rajonal (RCC) me kontribut të vendeve të Ballkanit Perëndimor, janë evidentuar qartësisht zhvillimet e shërbimeve *roaming* në këto vende që nga fillimi i reduktimit të tarifave *roaming*, që kulmoi më pas me heqjen e tyre me datë 1 korrik 2021 e në vijim.

Bazuar në të dhënat mbi ecurinë e implementimit të *Roam Like At Home* në vendet e Ballkanit Perëndimor, rezulton se ky proces ka qenë mjaft i suksesshëm, gjë që paraqitet edhe në ecurinë e numrit të përdoruesve dhe volumet e komunikimeve elektronike (voice, data dhe sms) që nga fillimi i këtij procesi e deri në fund të vitit 2022. Grafikët në vijim paraqesin informacion krahasimor për periodhat tremujore për këto shërbime.

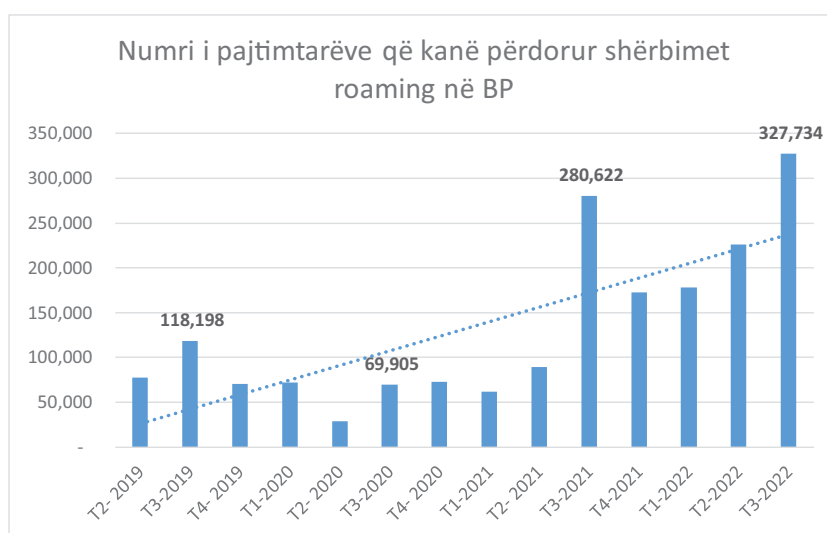

Tabela 1

Evidentohet qartë se numri i pajtimtarëve është gati trefishuar nëse krahasojmë tremujorin e tretë të 2019 me tremujorin e tretë 2022.

Rritjen më të ndjeshme e ka pasur përdorimi i internetit gjatë qëndrimit në *roaming*, ku të dhënat tregojnë për një rritje më shumë se 20 herë, po të krahasojmë të dhënat e tremujorit të tretë të viti 2022 me ato të tremujorit të tretë të 2019 (periudha para pandemisë).

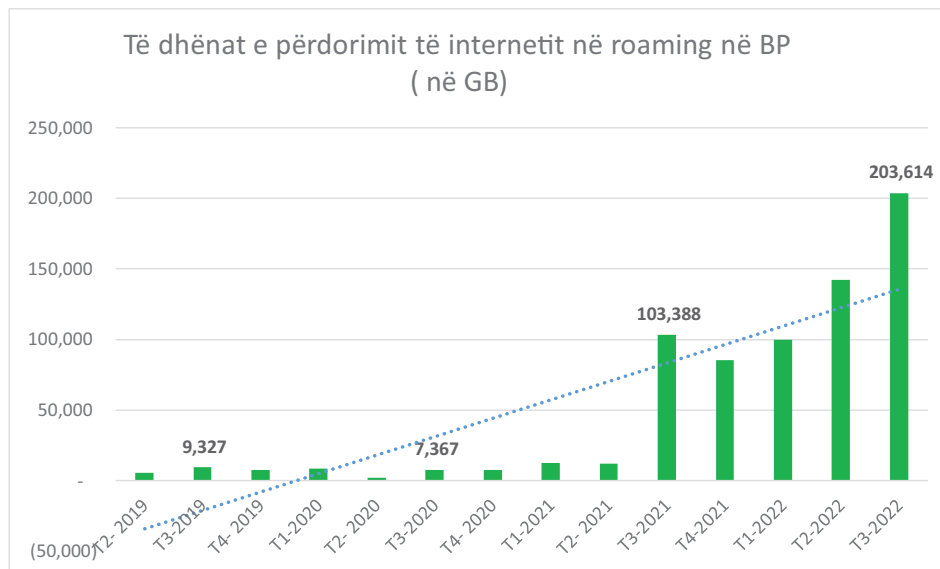

Tabela 2

Ka shënuar rritje edhe volumi i thirrjeve zanore dhe sms gjatë qëndrimit në *roaming* në BP, veçse kjo rritje ka qenë më e moderuar në krahasim me rritjen e volumit të internetit. Arsyeja kryesor mund të jetë rritja e ndjeshme e përdorimit të aplikacioneve OTT gjatë qëndrimit në *roaming*.

Në analogji me përfitimet e konsumatorëve të vendeve të BP6 pas fillimit të reduktimit të tarifave të shërbimeve *roaming* midis këtyre vendeve, edhe pritshmëritë për të pasur tarifa *roaming* më të lira dhe rritje të volumit të këtyre shërbimeve janë të larta. Efekti i tyre pritet të shfaqet që në tremujorin e fundit të vitit 2023.

5. Statusi i Shërbimit Universal

Statusi i Shërbimit Universal për komunikimet elektronike

Zhvillimet teknologjike dhe konkurrenca në treg, përfshirë masat stimuluese politikbërëse dhe rregullatore në anën e kërkesës dhe ofertës së shërbimeve TIK, kanë mundësuar rritjen e ndjeshme të aksesit në rrjetet e komunikimeve elektronike publike dhe përdorimin e shërbimeve të ofruara nga sipërmarrësit e këtyre rrjeteve për përdoruesit në të gjithë territorin e vendit, si dhe disponueshmërinë me çmime të përballueshme të paketave për përdorimin e shërbimeve bazë të komunikimeve elektronike.

Ndërsa fokusi i shërbimit universal sipas ligjit 9918/2008 është mundësimi i aksesit dhe përdorimit të shërbimeve të rrjeteve të komunikimeve elektronike publike për kryerjen dhe marrjen e thirrjeve telefonike dhe akses funksional në internet, të dhënat tregojnë se shumica mbizotëruese e përdoruesve tashmë përdorin akses *broadband* në internet si shërbimin kryesor të ofruar nga sipërmarrësit e rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike.

Për sa i përket teknologjisë së mbulimit, rrjetet celulare vijojnë të mbajnë peshën më të madhe duke mundësuar akses në rrjet publik të komunikimeve elektronike që mundëson përdorimin e thirrjeve telefonike dhe akses *broandand* në internet (3G/4G) në pothuajse të gjithë territorin dhe për të gjithë banorët e Shqipërisë.

Megjithëse mbulimi me rrjete fikse në Shqipëri për shkaqe historike ka qenë shumë i ulët në krahasim me vendet e BE-së dhe rajonit, të dhënat e viteve të fundit tregojnë se përqindja e familjeve me akses *broadband* nga rrjete fikse po rritet ndjeshëm, duke iu përafruar nivelit mesatar të këtij treguesi për vendet anëtare të BE-së (92.48% në vitin 2022).

Mbulimi me rrjet celular GSM që mundëson akses në rrjet publik të komunikimeve elektronike, përfshirë akses dhe përdorim interneti funksional, në fund të vitit 2022 rezultoi në 100% të popullsisë dhe rreth 97% të territorit.

Të tre operatorët që ofronin shërbime celulare, për vitin 2022 kanë raportuar mbulim të popullsisë me rrjet 3G në nivele rreth 91-99%. Për sa i përket mbulimit të territorit dhe popullsisë me rrjet LTE (4G), bazuar në raportimet e kryera për vitin 2022, rezulton se mbulimi është rreth 96% për territorin dhe rreth 99% në nivel popullsie.

Sipas të dhënave statistikore të raportuara në AKEP nga sipërmarrësit e rrjeteve të komunikimeve elektronike, numri i pajtimtarëve me akses *broadband* nga rrjete fikse në fund të vitit 2022 arriti në rreth 21% në nivel popullsie dhe 80% për familje, nga 20 dhe 77 që raportoheshin në vitin 2021.

Ndërsa numri i përdoruesve aktivë (përdorim në 3 muajt e fundit) të aksesit *broadband* nga rrjetet celulare në fund të vitit 2022 ishte rreth 2.1 milionë pajtimtarë apo 4% më i lartë se në vitin 2021.

Shkalla e lartë e përdorimit nga familjet dhe individët e internetit nëpërmjet rrjeteve celulare dhe fikse konfirmohet edhe nga të dhënat e publikuara nga INSTAT. Bazuar në rezultatet e Anketës së Përdorimit të Teknologjisë së Informacionit (TIK) të INSTAT për vitin 2022:

- 82.6% e popullsisë (grup-mosha 16-74 vjeç) e përdorin internetin, nga të cilët 91,6% e përdorin çdo ditë;
- Përqindja e familjeve shqiptare që kanë akses në internet është 96.5%, krahasuar me 88.3% të një viti më parë;
- 90.3% ose 665,362 familje kanë akses në internet me rrjet fiks broadband (rrjet fibër optike ose kabllor, ADSL, etj.), tregues i cili ka shënuar rritje prej rreth 12 pikë përqindje krahasuar me vitin 2021;
- Përqindja e familjeve me akses në internet nëpërmjet lidhjes “mobile broadband” (3G/4G, tablet, etj.), është 99,2%, krahasuar me 99,1% në vitin 2021;
- 99,9% e individëve kanë përdorur aparat celularë/telefona inteligjent (smart) për të hyrë në internet. Ndërkohë 23,5% e popullsisë e përdorin internetin nëpërmjet laptopit, 20,8% nëpërmjet kompjuter/desktop dhe 13,1% nëpërmjet tabletit;
- 98,5% e individëve që përdorin internetin kryejnë thirrje/video thirrje përmes përdorimit të aplikacioneve OTT (p.sh., WhatsApp, Skype, Viber etj.)

Të dhënat e mësipërme në lidhje me shkallën e mbulimit të territorit dhe popullsisë dhe përdorimin e shërbimeve të komunikimeve elektronike, dëshmojnë se rrjetet celulare dhe fikse mundësojnë akses në rrjet publik të komunikimeve elektronike, si dhe akses *broadband* në internet për pothuajse të gjitha familjet dhe popullsinë e Shqipërisë, pra pavarësisht vendndodhjes gjeografike të përdoruesit.

Sipas të dhënave më të fundit të publikuar nga ITU¹² mbi përballueshmërinë e çmimeve të TIK në rang global, pas një periudhe të shkurtër rritjeje në vitin 2021 gjatë periudhës së pandemisë *Covid -19*, shpenzimet për shërbimet e aksesit në internet nga rrjete fiks dhe celulare në raport me të ardhurat kombëtare për frymë kaluan sërish në trend rënës në vitin 2022.

Bazuar në metodologjinë e përdorur nga ITU për paketat më kryesore përfaqësuese të ofrimit të shërbimeve mobile dhe fiks të ofruara nga operatorët me peshën më të madhe në tregun vendas, për të vlerësuar përballueshmërinë e çmimeve nga ana e konsumatorëve, dhe të dhënat e raportuara nga AKEP, shpenzimet për shportat TIK të ITU dhe në raport me të ardhurat kombëtare për frymë në Shqipëri për vitin 2022, janë si vijon:

12 <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/2022/11/24/ff22-affordability-of-ict-services/>

Shportat TIK të ITU	Shpenzimi mujor në Lekë	Shpenzimi si % e GNIpc
Shporta me përmbajtje internet fiks (5GB)	700	1.29%
Shporta vetëm me internet mobile (2GB)	1200	2.20%
Shporta celulare me konsum të ulët (70 min + 20 SMS)	600	1.10%
Shporta me konsum të ulët voice/sms/data (70 min + 20 SMS + 500 MB)	1000	1.84%
Shporta me përmbajtje të lartë të konsumit të minutave dhe internetit (140 min + 70 SMS + 2 GB)	1300	2.39%

Tabela 3

Treguesit e mësipërm për Shqipërinë për tre shporta rezultojnë me vlera më të ulëta se objektivi i përbalueshmërisë prej 2% i Komisionit *Broadband* të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim të Qëndrueshëm të Internetit¹³, ndërsa janë më të larta për dy shporta. Gjithashtu, Shqipëria plotëson tashmë dhe disa prej objektivave të vendosura nga ky komision për universalizimin e aksesit *broadband* si, për numrin e përdoruesve të internetit, barazinë gjinore të përdoruesve të internetit (*gender parity*) etj.

Zhvillimet në BE për SHU dhe zhvillimet legjislative

Ligji 9918/2008 për aksesin në internet si pjesë e shërbimit universal përmban konceptin e aksesit funksional në internet me shpejtësi të kënaqshme¹⁴. Pra sipas përcaktimeve të Ligjit 9918/2008 dhe praktikave në vendet e BE-së, aksesit *broadband* në internet nuk konsiderohet pjesë e SHU.

Ndërsa Kodi i ri i komunikimeve elektronike i BE¹⁵ i miratuar në vitin 2018, dhe që ka hyrë në fuqi në fund të vitit 2020, ka synuar normimin e të gjithë veprimtarisë së sektorit me qëllim shtimin e një shtylle të re në kuadër të rregullimit të tij (*new connectivity objective*), mundësinë e promovimit të rrjeteve të shpejtësisë së lartë, duke siguruar një shtrirje dhe akses maksimal të rrjeteve dhe infrastrukturës së shpejtësisë së lartë, ku një ndër qëllimet kryesore është dhe implementimi i gjeneratës 5G.

13 UN Broadband Commission for Sustainable Development në vitin 2018 ka përcaktuar disa objektiva me qëllim universalizimin e aksesit broadband, përfshirë arritjen deri në vitin 2025 të nivelit të synuar prej jo më shumë se 2% të shpenzimeve për aksesin në shërbimin bazë *broadband* në raport me të ardhurat kombëtare bruto për frymë (GNI per capita).

14 Këto përcaktime janë në përputhje me Direktivën 2002/22/EC, e ndryshuar me Direktivën 2009/136/EC.

15 Direktiva nr.2018/1972/EC e Parlamentit Europian dhe Këshillit, datë 11.12.2018 "Për krijimin e Kodit Europian për Komunikimet Elektronike".

Kodi i komunikimeve elektronike (EECC) thekson se koncepti i shërbimit universal duhet të evoluojë për të reflektuar përparimet në teknologji, zhvillimet e tregut dhe ndryshimet në kërkesën e përdoruesve. Bazuar në këto faktorë, BE ka miratuar një sërë ndryshimesh të rëndësishme në lidhje me shërbimin universal në krahasim me kuadrin e mëparshëm rregullator. Ndër këto ndryshime është dhe përfshirja në objektin e shërbimit universal të aksesit *broadband* në internet me shpejtësi adekuate, në ndryshim nga koncepti i internetit me shpejtësi të kënaqshme.

Në lidhje me shpejtësinë adekuate të aksesit *broadband* në internet, EECC përcakton se ajo mund të caktohet nga çdo vend anëtar sipas kushteve kombëtare dhe shpejtësisë minimale që përdoret nga shumica e konsumatorëve, duke marrë në konsideratë dhe raportet e BEREC për praktikën më të mira, me synimin që të sigurohet niveli i shpejtësisë së nevojshme për pjesëmarrje sociale dhe ekonomike në shoqëri.

Raporti i BEREC mbi praktikën më të mira të Vendeve Anëtare për të mbështetur përkufizimin e shërbimit adekuat të aksesit *broadband* në internet (BoR (20) 99, i publikuar më 11.6.2020)¹⁶, nënvizon se në periudhën 2010-2018 vetëm 9 nga 28 shtete anëtare të BE kanë përfshirë aksesin *broadband* në fushën shërbimit universal.

Në këto shtete shpejtësia e internetit për shërbim universal varion nga 1 deri në 4 Mbit/s, me përjashtim të MB dhe Suedisë që kanë vendosur për 10 Mbit/s. Në vlerësimin e shpejtësisë adekuate për shërbimin universal, këto vende janë bazuar, ndër të tjera, në vlerësimin nëse shpejtësia përdoret nga të paktën 50% e familjeve dhe të paktën 80% e familjeve me lidhje *broadband*.

Ndërkohë BEREC vë në dukje se në përcaktimin e shpejtësisë adekuate të aksesit BB për përfshirje në SHU këto vende kanë marrë në konsideratë dhe një sërë kriteresh të tjera si:

- Disponueshmëria e pritshme e aksesit BB pa ndërhyrje publike;
- Vlerësimi i kostove të implementimit të detyrimit të SHU për BB;
- Sondazhet gjeografike (*geographical survey*);
- Shtrembërimet e mundshme të tregut;
- Vlerësimi i kërkesës së pritshme për BB në SHU;
- Krahasim me vende të tjera të BE etj.

Nga 9 vendet e BE-së që kanë përfshirë aksesin BB në SHU, 7 vende kanë përcaktuar ofrues të SHU, ndërsa 2 vende nuk kanë përcaktuar asnjë ofrues SHU, pasi nuk ka qenë e nevojshme (tregu ofron zgjedhje). Për sa i përket financimit të SHU, në 7

16 Reports | BEREC (europa.eu)

vendet që kanë përcaktuar ofrues të SHU, në 3 vende është parashikuar financimi me fonde publike dhe në 3 vende me fonde të industrisë (fondi i SHU), ndërsa në 1 vend nuk është krijuar ende fondi. Mekanizmi i financimit të SHU është aktivizuar vetëm në dy vende.

BEREC rekomandon që, për raportet e ardhme mbi praktikën më të mira për BB në SHU, të merren në konsideratë raportet e ardhme të BEREC në lidhje me:

- Udhëzimet për sondazhin gjeografik të rrjeteve (*geographical surveys of network*);
- Instrumenti matës i BEREC për *net neutrality*;
- Udhëzimet për parametrat e Cilësisë së Shërbimit.

Sa më sipër, ndërhyrja legislative në kuadrin ligjor ekzistues që rregullon fushën e komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë, Ligji nr.9918, datë 19.5.2008, “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë, i ndryshuar, do të synojë transpozimin e Direktivës nr.2018/1972/EC të Parlamentit Europian dhe Këshillit, datë 11.12.2018 “Për krijimin e Kodit Europian për Komunikimet Elektronike”.

Gjatë vitit 2022 AKEP ka bashkëpunuar ngushtësisht me MIE-n dhe konsulentin në projektin për hartimin e draft-ligjit të ri të komunikimeve elektronike për transpozimin e EECC, duke dhënë kontribut specifik në hartimin e kapitullit përkatës për shërbimin universal. Pjesë e draft-ligjit të ri janë të gjitha përcaktimet e EECC për SHU.

Një elementi rëndësishëm në vlerësimin e aksesit BB në SHU në Shqipëri do të jetë dhe vrojtimi gjeografik për shtrirjen gjeografike të rrjeteve (*geographical surveys*) të referuar dhe nga BEREC në raportin e cituar më sipër, dhe pjesë e draft-ligjit të ri. Për këtë, inpute të rëndësishme pritet të merren nga përmirësimi i Atlasit të AKEP-it për rrjetet e komunikimeve elektronike, për të mundësuar informacion më të detajuar ndër të tjera në lidhje me zonat e bardha apo gri të mbulimit me rrjete BB, shpejtësitë e aksesit BB të ofruara sipas zonave gjeografike etj.

Statusi i Shërbimit Universal Postar

Sektori postar përbën një sektor të rëndësishëm të ekonomisë, duke luajtur një rol të rëndësishëm në ofrimin e shërbimeve të komunikimit postar për qytetarët dhe bizneset, dhe veçanërisht në ofrimin e shërbimit bazë apo universal postar, për të garantuar komunikimin postar dhe në zona të largëta, si dhe përdorimin e shërbimeve dhe në situata të emergjencës siç ishte dhe gjatë periudhës së mbylljes për shkak të pandemisë Covid-19.

AKEP-i, si organ rregullator në fushën e shërbimeve postare, ndër të tjera, ka detyrimin për të përcaktuar ofruesin e shërbimit universal postar në përputhje me Ligjin nr.46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë” si dhe aktet nënligjore edhe rregullat për ofrimin e shërbimit postar dhe shërbimit universal postar. Mbi këto përcaktime ofruesi i shërbimit postar Posta Shqiptare sh.a., është operatori që mundëson ofrimin e shërbimit universal postar në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë gjatë vitit 2022. Kohëzgjatja e ofritit të shërbimit universal postar është e përcaktuar në autorizimin individual të lëshuar nga AKEP-i, me vlefshmëri deri në muajin korrik 2025.

Ligji nr. 46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë” i kushton një rëndësi të veçantë sigurimit të shërbimit universal postar në gjithë territorin e RSH, në përputhje me kërkesat specifike të përcaktuara në ligj dhe aktet nënligjore, si dhe rregullat për ofrimin e shërbimit postar dhe shërbimit universal postar. Sipas përcaktimeve të këtyre akteve ligjore dhe nënligjore, Posta Shqiptare sh.a., si ofruesi i vetëm i shërbimit universal postar ka një sërë detyrimesh për të garantuar disponueshmërinë e shërbimit universal postar në të gjithë territorin e RSH dhe me çmime të përballueshme.

Për të garantuar mbulimin e territorit dhe popullsisë me shërbim universal sipas kërkesave të përcaktuara në Urdhrin e Ministrit të Energjisë dhe Infrastrukturës, me nr.6174, datë 16.12.2019, Posta Shqiptare sh.a., gjatë vitit 2022 ka raportuar treguesit e mëposhtëm, lidhur me numrin e pikave të aksesit të shërbimit postar.

Pikat e kontaktit që Posta Shqiptare ka vënë në dispozicion të publikut për ofrimin e shërbimit universal përgjatë vitit 2022, paraqiten si vijon:

- 564 zyra postare të hapura për publikun;
- 704 sportele, nga të cilët 525 të automatizuar/kompjuterizuar;
- 579 kuti postare për pranimin e objekteve postare, në dispozicion të përdoruesve;
- 667 kuti postare për dorëzimin e objekteve postare, në dispozicion të përdoruesve.

Për sa i përket infrastrukturës së automjeteve postare, Posta Shqiptare ka në përdorim 244 mjete transporti. Në mjetet e transportit përfshihen kamionë, furgona, vetura, motoçikleta dhe biçikleta.

Numri total i objekteve postare të shërbimit universal në vitin 2022 ishte rreth 22 milionë, që përbën një rritje me 5.2% në krahasim me vitin 2021, duke tejkaluar me 2.1% dhe nivelin më të lartë të këtyre objekteve në vitin 2019 para pandemisë Covid-19.

Peshën më të madhe në këtë shërbim e zë Postë Brenda vendit me 97%, ndërsa Postë Ndërkombëtare zë 3% të volumit total. Objektet e SHU postar në vitin 2022 përbëjnë 96% të totalit të objekteve postare të ofruesit të shërbimit postar Posta Shqiptare sh.a., dhe 82% të totalit të gjithë objekteve postare në Shqipëri. Numri i objekteve postare brenda vendit shënoi një rritje me 5%, ku rritjen më të madhe e kishte zëri *Objekte të regjistruara/shërbime të veçanta Paketa të vogla deri në 2 kg.*

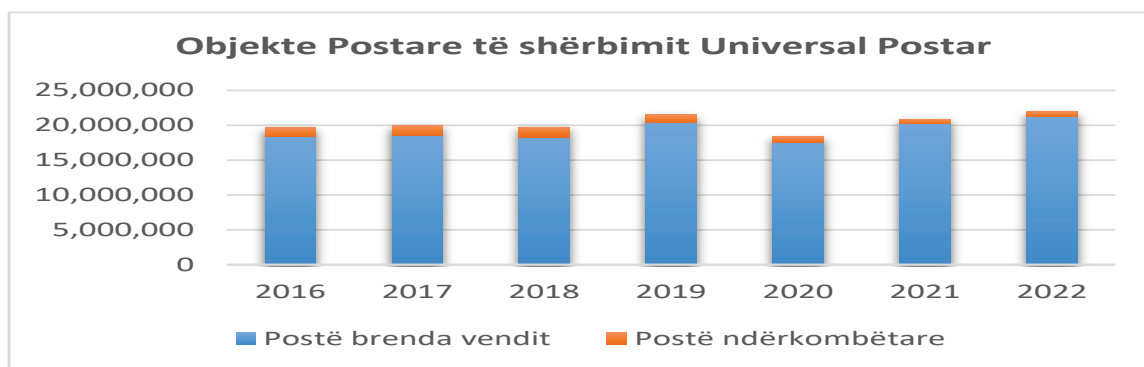

Tabela 4

Burimi: Të dhëna nga "Posta Shqiptare" sh.a.

Numri i objekteve postare brenda vendit që përbën 97% totalit të objekteve postare të SHU shënoi rritje me 5%, ndërsa numri i objekteve postare ndërkombëtare shënoi një rritje me 10%.

Lidhur me standardet mbi kohën e shpërndarjes së objekteve postare të SHU dhe objekteve të tjera, Posta Shqiptare ka dërguar informacion në AKEP mbi procedurat e kryera dhe rezultatet e testeve për vitin 2022, të cilat jepen në mënyrë të përmblodhur në tabelën e mëposhtme për objektet postare brenda vendit.

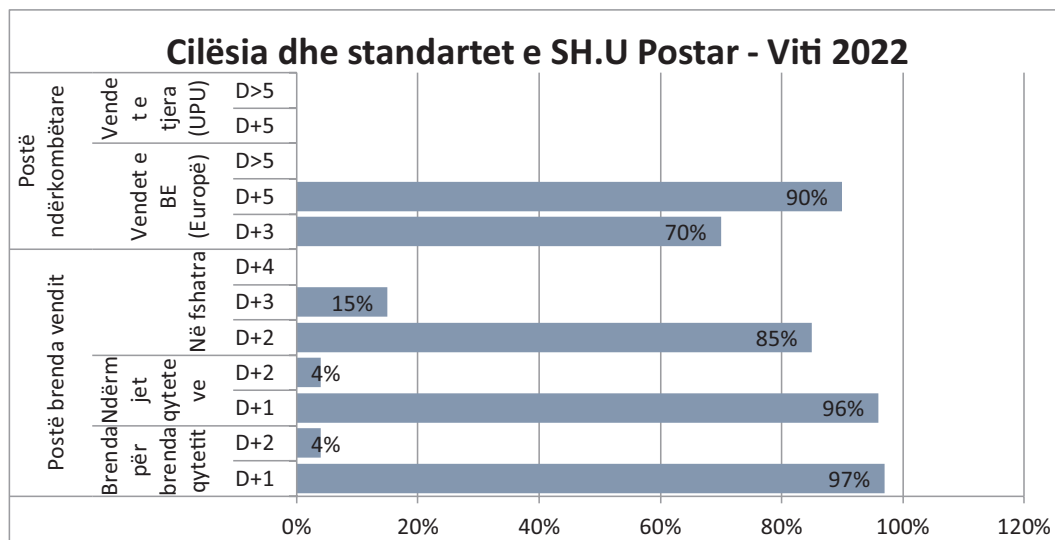

Tabela 5

Në vitin 2022 treguesit e kohës së shpërndarjes së objekteve nuk kanë pasur ndryshime nga viti 2021, dhe proporcioni i objekteve të shpërndara në D+1 (1 ditë pas pranimit) ishte 97% brenda qyteteve, 96% midis qyteteve, ndërsa 85% e objekteve në fshatra u dorëzuan në D+2.

6. Rekomandimet e Kuvendit të Shqipërisë

Në zbatim të rekomandimeve të dhëna nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë me Rezolutën e datës 30.5.2022 “Për vlerësimin e veprimtarisë së Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare për vitin 2021”, AKEP është udhëhequr nga angazhimi maksimal për përmbushjen e tyre, duke punuar me përkushtim dhe profesionalizëm.

Prej 14 rekomandimeve të dhëna për vitin 2022 në Rezolutën e Kuvendit:

- a) 13 rekomandime janë realizuar plotësisht;
- b) 1 rekomandim është në proces realizimi.

*Seanca plenare e Kuvendit
gjatë së cilës u miratua
Rezoluta për veprimtarinë
e AKEP në 2023
(Burimi:
Kuvendi i Shqipërisë,
maj 2022)*

*Seanca plenare e Kuvendit
gjatë së cilës u miratua
Rezoluta për veprimtarinë e
AKEP në 2023
(Burimi:
Kuvendi i Shqipërisë,
maj 2022)*

Përmbushja e rekomandimeve është konkretizuar në këto masa dhe veprime:

1. Ka bashkëpunuar ngushtësisht me Autoritetin e Konkurrencës për të shmangur krijimin e një tregu oligopol në vend, si dhe ka mundësuar zhvillimin e një konkurrence të ndershme në tregun e komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë.

Në datën 23.3.2022, AKEP-i është njohur me vendimin e Komisionit të Konkurrencës me nr.869, datë 8.3.2022 “Mbi përfitim të kontrollit të shoqërisë *Albania Telecom Invest Ad* nga shoqëria *4ig Nyilvanosan Mukodo Reszvenytarsasag*”. Nisur nga Autorizimi i dhënë nga Komisioni i Konkurrencës i bashkimit të dy sipërmarrësve sipas disa kushteve specifike dhe, për rrjedhojë, kalimi në pronësinë e një sipërmarrësi final të dalë nga *merge*, të autorizimeve të përdorimit të frekuencave që disponojnë të dy sipërmarrësit, si edhe pararendja në kohë e ekuilibrit të përdorimit të spektrit (*rebalancing*) në një formë vetërregullimi, përpara konkretizimit të bashkimit të tyre, e detyroi AKEP-in të ndërmarrë nismën për të ndërmjetësuar bisedimet mes dy sipërmarrësve në proces bashkimi, Albtelecom dhe One Telecommunications dhe sipërmarrësit Vodafone Albania, me synim gjetjen e një zgjidhjeje teknike të bashkëpranuar për përdorimin e ekuilibruar dhe eficient të spektrit të frekuencave.

Mbi këtë sfond, AKEP-i u vu në lëvizje për t’u shprehur me vendim mbi dy çështje të cilat kanë për pasojë rikonfigurimin e spektrit të frekuencave dhe të tregut të komunikimeve elektronike.

Së pari, përmes Vendimit nr.14, datë 7.11.2022¹⁷, Këshilli Drejtues i AKEP miratoi transferimin e të drejtave të përdorimit të frekuencave të dhëna sipas regjimit të autorizimit individual dhe regjimit të autorizimit të përgjithshëm si dhe për transferimin e të drejtave dhe detyrimeve të caktuara në aktet rregullatore të nxjerra nga AKEP nga sipërmarrësi “Albtelecom” sh.a., të sipërmarrësi “One Telecommunications” sh.a. Ky vendim i shtroi rrugën bashkimit të dy shoqërive përmes përthithjes së shoqërisë “Albtelekom” sh.a., nga “One Telecommunications” sh.a..

Të drejtat e frekuencave të mbetura të “Albtelekom” sh.a., dhe disa të tjera në përdorim nga “One Telecommunications” sh.a., u bënë objekt i Vendimit nr.15¹⁸, datë 16.12.2022 “Për miratimin e transferimit të të drejtave të përdorimit të disa frekuencave nga sipërmarrësit “Albtelekom” sh.a., dhe “One Telecommunications” sh.a., tek sipërmarrësi “Vodafone Albania” sh.a..

¹⁷ Vendim-nr.-7.11.2022.pdf (akep.al)

¹⁸ VKD-nr.15-date-16.12.2022.pdf (akep.al)

2. Ka ndjekur me prioritet zbatimin e Rregullores për Mbrojtjen e Konsumatorëve dhe Përdoruesve të Shërbimeve të Komunikimeve Elektronike nga ana e sipërmarrësve, veçanërisht sa u takon rregullave për trajtimin e ankesave nga operatorët, saktësimeve për kohëzgjatjen, rinovimin dhe përfundimin e kontratave, rregullave për aksesin në shërbimet e emergjencës dhe përcjelljen e informacionit të vendndodhjes etj.

Me hyrjen në fuqi të Rregullores, AKEP-i ka kërkuar nga të gjithë sipërmarrësit, por kryesisht nga të tre operatorët e telefonisë së lëvizshme (*Vodafone Albania, One Telecommunications dhe Albtelecom*) informacion në lidhje me masat e ndërmarra për zbatimin e përcaktimeve të Rregullores 49/2021, veçanërisht për trajtimin e ankesave të pajtimtarëve dhe masat për të garantuar akses të barabartë për personat me aftësi të kufizuara.

Të tre operatorët e rrjeteve celulare kanë informuar se mundësojnë dërgimin e SMS-ve drejt platformave të emergjencës, dhe pozicioni gjeografik (GPS) i pajisjes fundore celulare dërgohet automatikisht nga aparatet celulare inteligjente (*smart*), ndërkohë që po punohet që marrja e SMS-ve dhe informacionit të vendndodhjes të mundësohet edhe nga platformat e trajtimit të thirrjeve/komunikimeve të emergjencës.

AKEP-i, në komunikimet me operatorët për zbatimin e Rregullores 49/2021, ka kërkuar nga sipërmarrësit reflektimin në termat dhe kushtet e përgjithshme të kontratave të pajtimit të përcaktimeve të Rregullores 49/2021, përfshirë për kohëzgjatjen, rinovimin, zgjidhjen dhe përfundimin e kontratave. Të tre operatorët celularë e kanë njoftuar AKEP-in për publikimin e termave dhe kushteve të përgjithshme të kontratave të pajtimit në faqet e tyre të internetit. Gjithashtu, AKEP-i ka komunikuar në rrugë elektronike me të gjithë operatorët e tjerë të komunikimeve elektronike (rreth 200 sipërmarrës) për të reflektuar ndryshimet e kërkuara nga hyrja në fuqi e Rregullores 49/2021.

3. Ka ndjekur dhe monitoruar përmbushjen e rekomandimeve dhe detyrave të dhëna për secilin operator, në funksion të zbatimit të rregullores të portabilitetit të numrit, duke bërë të mundur që pajtimtarët të ushtrojnë të drejtën e tyre të portimit të numrit celular sipas afateve dhe procedurave të përcaktuara në aktet rregullatore, referuar edhe numrit të lartë të ankesave nga pajtimtarët në lidhje me refuzimin e kërkesave për portimin e numrit celular.

Në zbatim të planit vjetor të inspektimit, por duke marrë në konsideratë edhe ankesat dhe problematikat e adresuara nga qytetarët ndaj këtij procesi, me qëllim verifikimin e përmbushjes së rekomandimeve të lëna nga inspektimi i mëparshëm, si dhe për kryerjen e një vlerësimi më të plotë të situatës së portimit, strukturat e AKEP-it, gjatë muajit dhjetor 2021 dhe fillimit të vitit 2022, iniciuan një inspektim tek të tre sipërmarrësit e rrjeteve celulare, në përfundim të së cilit u vendosën masa administrative (gjobë ndaj *Vodafone Albania*) dhe dënime plotësuese në formën e

rekomandimeve (për të tre subjektet *Vodafone Albania sh.a.*, *One Communications sh.a.*, dhe *Albtelecom sh.a.*).

Nga monitorimi i ecurisë së portimeve vihet re se, në krahasim me vitin e kaluar ka një rënie në numrin e kërkesave të refuzuara si dhe të ankesave të pajtimtarëve për refuzim të këtyre kërkesave, sidomos nga pajtimtarët e kategorisë konsumator.

4. Në kuadër të mbrojtjes së konsumatorit, ka monitoruar përmbushjen e detyrimit nga Posta Shqiptare sh.a të dorëzimit të pakove në adresën e individit, si një kërkesë ligjore dhe e drejtë e konsumatorit, si dhe aplikimin e ndarjes së llogarive në të gjithë sistemin postar.

AKEP-i ka realizuar kontrollin/inspektimin e ofruesit të shërbimit postar “Posta Shqiptare” sh.a., ku ka konstatuar se subjekti “Posta Shqiptare” sh.a., ka përmbushur detyrimin mbi heqjen e tarifimit nga marrësi për tërheqjen e pakove postare.

Lidhur me ndarjen e llogarive dhe llogaritjen e kostove të shërbimit universal postar, rezulton se “Posta Shqiptare” sh.a., ka ndërmarrë disa masa konkrete për të përmirësuar gjendjen për plotësimin e kërkesave të nenit 31, të Ligjit nr.46/2015 “Për Shërbimet Postare në Republikën e Shqipërisë” dhe Rregullores nr.41, datë 3.3.2016 “Për ndarjen e llogarive dhe llogaritjen e kostove të shërbimit universal postar”, duke bërë të mundur implementimin e Modulit të Kontabilitetit Eterna Web, i cili ka krijuar mundësitë për evidentimin e njëkohshëm të regjistrimeve kontabël në të gjithë kompaninë.

Përgjatë vitit 2022 ofruesi i shërbimit postar ka vijuar me investime si në aspektin e logjistikës, ashtu edhe në përmirësimin e modulit edhe në trajnimin e stafit. Si rrjedhojë, me qëllim plotësimin e plotë të rekomandimit për ndarjen e llogarive dhe llogaritjen e kostove të Shërbimit Universal Postar, sipas nenit 31, të Ligjit 46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë”, subjekti “Posta Shqiptare” sh.a., duhet të vijojë në përpjekjet e saj për rritjen e investimeve në teknologji dhe zhvillim sistemesh.

5. AKEP-i në bashkëpunim me Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë, ka punuar ngushtësisht për përmirësimin e sistemit ATLAS nëpërmjet projektit “Zhvillimi i ATLAS të Broadband të Shqipërisë”, në kuadër të investimeve të EU, nëpërmjet programit të investimeve në Ballkanin Perëndimor (WBIF).

Projekti ka për qëllim të rrisë transparencën në shkëmbimin e informacionit për komunikimet me brez të gjerë (*broadband*), të përmirësojë politikëbërjen dhe planifikimin në sektorin digjital dhe të rrisë efikasitetin e investimeve dhe përdorimin e rrjetit të investuar nga operatorët publikë dhe privatë. AKEP-i ka zhvilluar trajnimin për të gjithë bashkitë në vend në lidhje me përdorimin e sistemit ATLAS, si dhe

janë marrë mendime nga përdoruesit e sistemit si operatorët e komunikimeve elektronike, bashkitë etj., për ndryshimet ose përmirësimet që nevojiten.

6. Ka bashkëpunuar me AMA dhe MIE për finalizimin e procesit të lirit të brezit DD2.

Në lidhje me realizimin e kësaj pike të rezolutës theksojmë se, gjatë kësaj periudhe janë bërë disa takime ndërmjet AMA-s dhe AKEP-it, me praninë e specialistëve të MIE-s dhe konsulentit të kontraktuar nga MIE. AKEP-i gjatë gjithë këtyre takimeve ka shprehur gatishmërinë për marrjen nën administrim të brezit DD2.

AKEP-i zotëron të gjitha kapacitetet teknike dhe organizative, si në burime njerëzore, ashtu edhe në infrastruktura, për administrimin dhe më pas koordinimin e këtij brezi si dhe dhënien në përdorim. DD2 është akoma nën administrimin e AMA-s, megjithëse afati për lirin e tij ka kaluar. Duhet ritheksuar se AKEP është në pritje për të marrë nën administrim këtë brez.

7. Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) dhe Autoriteti i Komunikimeve Elektronike të Republikës së Maqedonisë së Veriut (AEK) kanë nënshkruar në Shkup, më datë 21 tetor 2022, një Memorandum Mirëkuptimi si dhe Marrëveshjen Teknike Ndërkufitare për Harmonizimin e Frekuencave.

Marrëveshja e nënshkruar kërkon të arrijë synime të përbashkëta, si heqja e tarifave *roaming* midis vendeve të Ballkanit Perëndimor, ulja dhe përshtatja e tarifave të *roaming*-ut midis vendeve të Ballkanit Perëndimor dhe Bashkimit Europian, koordinim të vazhdueshëm të frekuencave në zonat kufitare për përdorimin me efikasitet të spektrit dhe për akses të barabartë në spektër.

Gjithashtu, edhe synimi në fokusimin e bashkëpunimit drejt prioritetit të konektivitetit dhe ndërlidhjes digjitale, veçanërisht sa i përket implementimit në të ardhmen e afërt të gjeneratës së pestë të teknologjive mobile (5G) për rrjetet e komunikimeve elektronike.

8. Ka ndjekur me përparësi problematikën për sistemim të kabllave ekzistuese në shtyllat e energjisë elektrike, duke nxitur bashkëpunimin ndërmjet OSHEE-së dhe operatorëve të rrjeteve fikse për rregullimin e përdorimit të infrastrukturës pasive, mbështetur në aktmarrëveshje ndërmjet palëve, si dhe duke propozuar ndryshime ligjore/nënligjore për zgjidhjen e këtij problemi në terma afatgjatë.

Në vijimësi, AKEP-i ka kërkuar prej sipërmarrësve të komunikimeve elektronike, ofruesve të rrjeteve kabllore audiovizive, ashtu edhe prej njësive vendore, të marrin masa me qëllim eliminimin e lidhjeve që mbështeten në infrastrukturën e rrjetit elektrik dhe të ndriçimit. Në këtë aspekt, AKEP-i vijon të ndjekë me përparësi këtë problematikë, duke e koordinuar punën edhe me aktorët e tjerë të këtij procesi, duke

nxitur bashkëpunimin ndërmjet OSHEE-së dhe operatorëve të rrjeteve fikse mbi rregullimin e përdorimit të infrastrukturës pasive, mbështetur në aktmarrëveshje ndërmjet palëve dhe duke zhvilluar takime me të gjithë aktorët kryesorë. Kjo detyrë e lënë nga Kuvendi i RSH-së do të vijojë të realizohet edhe përgjatë vitit 2023.

9. Ka vijuar bashkëpunimin me Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe palët e tjera të interesuara për gjetjen e zgjidhjeve sa më të mira operacionale, teknike dhe financiare, për të garantuar ofrimin e shërbimeve sa më të dobishme për akses të barabartë për përdoruesit me aftësi të kufizuar (PAK).

Në vijim të kërkesave të AKEP-it, të tre operatorët celularë kanë treguar gatishmëri për masat e marra për PAK, ndër të cilat përmendim:

Regjistrimi i pajtimtarëve PAK kryhet përmes plotësimit të një “Formulari për klientët me aftësi ndryshe”, nëpërmjet të cilit, klientët me vullnetin e tyre të lirë mund të zgjedhin të japin të dhëna mbi llojin e paaftësisë, nëse kanë kujdestar ligjor/person të autorizuar, mënyrën e preferuar për t’u kontaktuar nga operatori dhe nëse dëshirojnë të marrin kontratën apo faturën në format Braille/Large Print/Audio;

Informacioni i publikuar nga operatorët në faqet e tyre të internetit për PAK është i detajuar sipas llojit të aftësisë së kufizuar, si kufizime në shikim, dëgjim/artikulim, lëvizje etj., përfshirë ofrimin e paketave të veçanta tarifore me zbritje në çmim për këto kategori përdoruesish, dhe udhëzime për lehtësirat e ofruar dhe komunikim të veçantë të kujdesit të klientit të operatorit me këta pajtimtarë;

Për përdoruesit me aftësi të kufizuar në shikim, të tre operatorët kanë përgatitur dhe publikuar/ngarkuar termat dhe kushtet e përgjithshme të kontratave të pajtimit (shërbime celulare dhe fikse) në format Audio;

Të tre operatorët mundësojnë për PAK menaxhimin e faturave nga përfaqësuesi ligjor ose personi i autorizuar, i caktuar në formularin e pajtimit ose formularin e PAK;

Dy operatorët kryesorë të rrjeteve fikse kanë marrë masa të brendshme edhe në sistemet e tyre për trajtimin me prioritet të të gjithë kërkesave, ankesave dhe suport teknik në rast defektesh të PAK.

10. Lidhur me rekomadimin e lënë nga Kuvendi për zgjidhjen e problematikës së telefonatave të padëshiruara të kompanive të marketingut në drejtim të pajtimtarëve, duke bërë të mundur që pajtimtarët të kenë mundësi të mos marrin thirrje të pakërkuara nga kompanitë e marketingut

AKEP-i ka sqaruar edhe në raportimet e mëparshme për Kuvendin se kjo çështje tashmë po ndiqet nga Komisioneri i Mbrojtjes së të Dhënave Personale (KDIMDP), nëpërmjet hartimit të një projektligji të veçantë për këtë qëllim, dhe për këtë arsye AKEP-i nuk e përfshiu aneksin për regjistrin e thirrjeve të padëshiruara (*Do Not Call Me*) në versionin përfundimtar të Rregullores 49/2021.

11. AKEP-i ka bashkëpunuar ngushtësisht me MIE-n për ndryshimet ligjore në ligjin e komunikimeve elektronike, në mënyrë që këto ndryshime të jenë në përputhje me Kodin e ri European të Komunikimeve Elektronike, duke krijuar një kuadër rregullator efektiv për zhvillimin e rrjeteve dhe të shërbimeve të telekomunikacionit dhe në koherencë me sfidat në fushën e komunikimeve elektronike.

Ky projektligj synon të transpozojë Direktivën (EU) 2018/1972 të Parlamentit European dhe të Këshillit “Për krijimin e Kodit European të Komunikimeve Elektronike” (EECC), që ka zëvendësuar paketën e direktivave të komunikimeve elektronike të vitit 2002 dhe 2009, dhe kodifikon në një dokument të vetëm të gjithë elementët e ndryshëm të ligjit, që përbëjnë Kornizën Rregullatore të BE-së për komunikimet elektronike, si dhe riorganizon kuadrin rregullator të komunikimeve elektronike, në mënyrë që arrin atë që duhet të jetë një ekuilibër i ndryshëm politik, midis rëndësisë së ruajtjes së konkurrencës, nga njëra anë, dhe nevojës për investime të mëdha, të cilat konsiderohen të nevojshme për të çuar përpara Strategjinë e Tregut të Vetëm Digjital.

Përgjatë këtyre muajve AKEP-i ka bashkëpunuar ngushtësisht me MIE-n dhe me shoqërinë konsulente për hartimin e projektligjit. Me datë 30.11.2022 ka përfunduar dhe afati i përfundimit të mendimeve nga palët e interesuara nga procesi i Këshillimit Publik dhe tashmë AKEP-i po bashkëpunon me MIE-n për vlerësimin e tyre në draftin përfundimtar të projektligjit që të përcillet në Këshillin e Ministrave për vijimin e rrugës legjislative.

12. Ka realizuar një vlerësim të hollësishëm dhe me impakt afatgjatë të parametrave, kapaciteteve dhe instrumenteve tekniko-ligjorë për sigurinë e rrjeteve dhe sistemeve kritike në AKEP, me qëllim parandalimin dhe asgjësimin e sulmeve kibernetike.

Gjatë kësaj periudhe, AKEP-i ka ndërmarrë disa hapa për të bërë të mundur vlerësimin dhe, gjithashtu, përmirësimin e sigurisë kibernetike në infrastrukturën e tij. Këto hapa përfshijnë investime në këtë fushë, por edhe politika të cilat janë miratuar dhe që lidhen drejtpërsëdrejti me sigurinë kibernetike.

Në zbatim të këtij rekomandimi, AKEP-i ka planifikuar dhe ka realizuar me sukses procedurën e prokurimit publik për “Rritjen e Sigurisë dhe performancës së rrjetit të AKEP”, për implementimin e formave të avancuara të mbrojtjes, ku përfshihen *threat defense* dhe *malware protection*. Në kuadër të kësaj procedure është ndërtuar

rrjeti i ri dhe i sigurt i WIFI në AKEP; është implementuar *Web Application Firewall*; janë blerë 2 *load balancer* dhe 2 *switches* për të bërë të mundur shpërndarjen e shërbimit në Access Point të WIFI.

Një procedurë tjetër që lidhet drejtpërdrejtë me përmirësimin e situatës së sigurisë kibernetike në AKEP është edhe migrimi i mail server në Cloud. Kjo ka bërë të mundur rritjen e sigurisë për mail server, por gjithashtu ka mbyllur edhe ekspozimin që infrastrukturën e tjera mund të kishin nga vulnerabilitetet e mail server lokal.

Gjithashtu, përgjatë vitit 2022 është zhvilluar edhe projekti “Konsulencë për vlerësimin e sigurisë së sistemeve të AKEP”, që është edhe projekti më i rëndësishëm dhe që ka të bëjë me një vlerësim të rrezikut të sigurisë kibernetike që përdoret për të përcaktuar mundësinë e një sulmi kundër një institucioni dhe ndikimin e mundshëm që një sulm kibernetik mund të ketë në të dhënat e institucionit.

13. Gjatë vitit 2022, është bashkëpunuar me AMA-n për mbylljen e disa faqeve të internetit/ domaineve, por ato kanë qenë për çështje të përmbajtjeve që binin ndesh me ligjin organik të AMA-s, dhe jo për çështje të rasteve të gjuhës së urrejtjes dhe të dhunës në portalet e ndryshme online.

Duke qenë se, sipas legjislacionit që normon veprimtarinë e tij, AKEP-i nuk ka kompetencë mbi përmbajtjen e komunikimeve elektronike, të transmetimeve audiovizuale dhe të faqeve apo platformave, roli i AKEP-it kufizohet në zbatimin e kërkesave të ardhura nga organet kompetente (AMA, prokuroria, gjykatat etj.). Kështu AKEP, në sajë të një ekspertize dhe përvoje të mirëkollauduar, ka qenë në gjendje të veprojë në afate mjaft të shpejta për mbylljen e aksesit në internet të faqeve të raportuara.

14. Ka bashkëpunuar me AKSHI, MASR dhe MIE për identifikimin e problematikave për lidhjen me internet *broadband* të shkollave si dhe hapat konkretë që duhet të ndërmerren nga të gjitha palët e interesuara për realizimin e rekomandimit të Kuvendit të RSH.

Pasi takimeve me institucionet e mësipërme AKEP-i u njoh me faktin se AKSHI realizon Marrëveshjen Kuadër për ofrimin e shërbimit të internetit dhe intranetit për institucionet publike.

Pavarësisht informacionit të mësipërm të AKSHI-t (të gjitha shkollat janë të lidhura me internet), AKEP vlerëson që bashkëpunimi midis AKSHI dhe MASR duhet të jetë më i lartë, sidomos për marrjen e informacionit dhe trajtimin e ankesave të shkollave në lidhje me cilësinë e internetit.

Për një trajtim efektiv të ankesave/problematikave me internetin në shkolla, AKEP-i vlerëson të arsyeshme të inkurajojë dy institucionet duke: (i) vendosur në dispozicion

të të gjitha shkollave detaje të kontaktit për ankesat e shkollave lidhur me cilësinë e internetit, dhe çdo problematikë tjetër lidhur me këtë shërbim; (ii) duke kërkuar nga ofruesit përkatës të shërbimit të respektojnë kushtet kontraktore, përfshirë shpejtësinë e aksesit në internet; (iii) duke kërkuar që në rast mosmarrëveshje me ofruesit e shërbimit në lidhje me zbatimin e kushteve të kontratave të lidhura, të kërkohet mbështetja e AKEP-it.

SHTYLLAT E VEPRIMIT STRATEGJIK PËR VITIN 2023

1. Ndërmarrja e hapave konkretë për dhënien në përdorim të brezave pionierë dhe të kapaciteteve të tjera të lira të spektrit të frekuencave për jetësimin e shërbimeve të gjeneratës tjetër (5G) dhe për një përdorim sa më eficient të aseteve spektrale;

2. Kryerja e analizës së tregjeve me shumicë të aksesit *broadband* dhe infrastrukturave përkatëse, bazuar mbi rekomandimet, metodologjitë dhe standardet e Bashkimit European, si edhe mbi përcaktimet e Planit Kombëtar për Zhvillimin e Broadbandit 2020-2025, me synim optimizimin e tregjeve relevante përmes masave të përshtatshme rregullatore;

3. Bashkëpunimi me Qeverinë dhe aktorët ndërsektorialë për bashkëshfrytëzimin eficient të infrastrukturave ekzistuese, me synim aksesin sa më të barabartë dhe gjithëpërfshirës në to të rrjeteve të komunikimeve elektronike;

4. Finalizimi i punës, nën drejtimin e MIE, për hartimin e kuadrit të ri ligjor të komunikimeve elektronike, përmes transpozimit tërësor të direktivës europiane Kodi European i Komunikimeve Elektronike, me një fokus mbi misionet e reja rregullatore dhe një vëmendje të shtuar mbi pavarësinë, fleksibilitetin dhe menaxhimin bashkëkohor të strukturave të AKEP-it;

5. Rritja e kapaciteteve dhe infrastrukturës së sistemit kombëtar të monitorimit të frekuencave përmes modernizimit dhe kompaktësimit të monitorimit dhe zhvillimit të një sistemi të mbledhjes dhe përpunimit të të dhënave, me synim ndërmarrjen e fushatave të matjeve në nivel kombëtar, rajonal dhe lokal duke mundësuar, falë një vlerësimi të automatizuar të radiofrekuencave jo të lira, matjet e sinkronizuara në disa stacione njëkohësisht, çka do të lehtësojë monitorimin e brezit 700Mhz pas lirimit të tij, si edhe të balancimit të spektrit pas bashkimit të dy operatorëve të telefonisë së lëvizshme;

6. Nënshkrimi i një Memorandumi mirëkuptimi me AKCESK për të koordinuar një bashkëpunim eficient në implementimin e standardeve më të larta të sigurisë kibernetike në sektorin e telekomunikacioneve;

7. Nënshkrimi i marrëveshjeve ndërkufitare me Republikën e Kosovës dhe Republikën e Malit të Zi për përcaktimin e rregullave administrative dhe procedurat teknike për planifikimin dhe koordinimin e frekuencave me qëllim përdorimin sa më optimal të radiospektrit si dhe parandalimin e interferencave të dëmshme në rrjetet e shërbimeve fiks radio dhe ato telefonike tokësore të lëvizshme.

I. 2022, NJË VIT TRYSNIE MBI ZHVILLIMIN E QËNDRUESHËM RAJONAL TË SHOQËRISË DIGJITALE

1. Projektionet e pasojave të instabilitetit global në terma afatmesëm dhe afatgjatë për integritetin dhe sigurinë e rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike

Që prej fillimit të vitit 2020, AKEP-i është investuar në një plan të trefishtë analitik, financiar dhe operativ për konceptimin e një pakete politikash dhe praktikash të mira institucionale dhe rregullatore, me synim përforcimin e dispozitivit të sigurisë kibernetike të sistemeve të brendshme dhe vënien nën trysinë e duhur të sipërmarrësve të rrjeteve të komunikimeve elektronike për të përditësuar planet e tyre të masave në parandalimin dhe reagimin eficient ndaj incidenteve të sigurisë kibernetike në rrjetet e komunikimeve elektronike, qofshin këto të qëllimshme apo jo. Sfidat e rrezikut të kongestionimit të rrjeteve gjatë periudhës së pandemisë, në kuadër të së cilës AKEP-i i detyroi sipërmarrësit e rrjeteve elektronike të pajiseshin me plane të përshtatshme emergjence¹⁹, si edhe përgatitja e vazhdueshme e institucionit për të vrojtuar dhe analizuar shumëllojshmërinë dhe trendet kryesore të incidenteve kibernetike, krijuan kushtet për ndërmarrjen e disa hapave konkretë.

AKEP-i i përmbahet parimit themelor sipas të cilit asnjë investim në fushën e sistemeve elektronike/digjitale dhe në mirëmbajtjen e tyre nuk mund të jetë i përligjur dhe i qëndrueshëm për sa kohë nuk përftohet njëkohësisht komponenti përkatës i sigurisë. Një incident i ndodhur në fund të vitit 2021, i cili shkaktoi depërtimin në Mail Exchange Server të institucionit të një ndërhyrjeje dashakeqe duke pasur për pasojë një rrjedhje sado të kufizuar të dhënash, shpejtoi përcaktimin e tri përparësive për vitin 2022²⁰.

1. Në planin analitik, kryerjen përmes një shërbimi konsulence mbi vlerësimin e kapaciteteve mbrojtëse të sistemeve të institucionit ndaj incidenteve të sigurisë;

2. Në planin financiar, një përpjekje të shtuar për rritjen e fondeve buxhetore për

¹⁹ Shih AKEP, Raporti Vjetor 2020, Tiranë, fq.29-32.

²⁰ Të dhënat u përdorën dhe u publikuan në mars 2023 nga hakerat iranianë që shkaktuan krizën kibernetike në sistemet digjitale në Shqipëri, në gjysmën e dytë të vitit 2022. Incidenti u shkaktua nga një vulnerabilitet në ndërveprimin e serverave të e-mailit, shërbimi i të cilit menaxhohej në atë kohë nga AKSHI. Megjithatë, keqbërësit digjitalë nuk arritën të enkriptonin dhe të shkatërronin vetë sistemin. Përveç incidentit të kufizuar të fundvitit 2021, asnjë disfunkcionim madhor nuk i cenoi infrastrukturën e AKEP-it gjatë vitit të kaluar.

vitin 2022 për përforcimin e dispozitivit të sigurisë kibernetike;

3. Në planin operativ, instalimin e një sërë komponentësh parandalues, mbrojtës dhe rikuperimi funksional, përfshirë këtu edhe ngritjen e DRS (*Disaster Recovery Site*) në qytetin e Shkodrës.

Për rrjedhojë, sikundër do të shihet në detaj në vijim, nga 19.772.000 lekë investime në sigurinë kibernetike të buxhetuara në vitin 2019, në vitin 2021 fondet e buxhetuara për vitin pasardhës u rritën në 67.487.000 lekë. Të gjithë investimet e buxhetuara në vitin 2022 u realizuan me sukses.

1.1. Investimet teknologjike për përforcimin e sigurisë kibernetike të sistemeve dhe infrastrukturave sensitive në AKEP për periudhën 2021-2022

Gjatë dy viteve të fundit vëmendja e shtuar e AKEP-it në përforcimin e sigurisë kibernetike në sistemet dhe infrastrukturat e tij është pasqyruar në përmirësime domethënëse teknologjike.

Në vitin 2021, investimet në kuadrin e sigurisë kibernetike u rritën ndjeshëm duke kapur shifrën e 44.421.000 lekëve. Shpenzimet për hostim, mirëmbajtje dhe zhvillim të faqes elektronike, janë orientuar drejt investimeve në përftimin e licencave SSL dhe vendosjes progresive të domeneve të AKEP-it në *Cloudfare* për të siguruar mbrojtjen e tyre nga sulmet DoS ose DDoS; mirëmbajtja dhe zhvillimi i sistemeve dhe programeve (SPI, E-Arkiva, E-Processing, Financa 5) kanë përfituar nga investime të shtuara në *hardware* dhe *software* të dizenuara për parandalimin e sulmeve kibernetike; është shpenzuar sipas nevojave të institucionit për pajisje me antivirus dhe IPS performante, duke rinovuar dhe përditësuar licencat përkatëse për të gjithë përdoruesit fundorë si edhe për infrastrukturat fizike dhe logjike; janë bërë përditësimet e domosdoshme për pajisjet *hardware* dhe janë blerë licencat e nevojshme për platformën e infrastrukturave kritike kombëtare siç janë baza e centralizuar e të dhënave të Portabilitetit të Numrit (CRDB) dhe sistemi i menaxhimit të cctld.al (DNS).

Në rritjen e buxheteve për mbrojtjen e sigurisë kibernetike ka ndikuar edhe VKM nr.553, datë 15.7.2020 “Për miratimin e listës së infrastrukturave kritike të informacionit dhe të listës së infrastrukturave të rëndësishme të informacionit”, në të cilin AKEP-i konsiderohet për herë të parë si operator i infrastrukturave kritike dhe të rëndësishme të informacionit. Vendimi i mëparshëm me nr.222, datë 26.4.2018 “Për miratimin e listës së infrastrukturave kritike të informacionit dhe të listës së infrastrukturave të rëndësishme të informacionit” nuk përfshinte ndonjë sistem të operuar nga AKEP si kritik apo të rëndësishëm.

Në sektorin e infrastrukturës digjitale u identifikuan 4 sisteme kritike (Sistemi i Menaxhimit Cctld.AL, Sistemi i Bazës së të Dhënave të Centralizuar të Probabilitetit të Numrit (CRDB), Sistemi i Menaxhimit të Aplikimeve dhe Raportimeve Online (RevZone) dhe Sistemi i Menaxhimit/Monitorimit të Frekuencave, si dhe 1 sistem i rëndësishëm {Regjistri Elektronik i Rrjeteve Publike të Komunikimeve Elektronike (Atlas)}.

Në bazë të pikës 2, të nenit 6, të Ligjit nr.2/2017 “Për sigurinë kibernetike”, “Këshilli i Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës, miraton listën e infrastrukturave kritike të informacionit dhe të infrastrukturave të rëndësishme të informacionit, e cila përditësohet të paktën një herë në dy vjet.”

Në zbatim të këtij detyrimi ligjor, me anë të VKM nr.761, datë 12.12.2022 “Për disa shtesa dhe ndryshime në VKM nr.553, datë 15.7.2020”, Këshilli i Ministrave ka zgjeruar në mënyrë domethënëse gamën e sistemeve kritike dhe të rëndësishme në sektorin e infrastrukturës digjitale. Megjithatë, sa i përket AKEP-it, i vetmi ndryshim është që Sistemi i Përqendruar i Informacionit (ATLAS) për rrjetet e komunikimeve elektronike është riklasifikuar si sistem kritik, nga sistem i rëndësishëm që ishte deri më përpara.

Rritja e investimeve ka arritur gjithashtu sinevojë për të përditësuar qëndrueshmërinë e infrastrukturave, por edhe në sajë të trendit global të zhvillimeve teknologjike që synojnë mbrojtjen nga incidentet kibernetike. Investimet më kryesore janë përqendruar në automatizimin e proceseve të brendshme dhe të jashtme të AKEP-it, përmes një platforme të pajisur me dispozitiv bashkëkohor mbrojtës nga sulmet kibernetike; në ngritjen e një infrastrukture IT Redundant të sistemeve dhe *upgrade* të rrjetit, tërësisht e modernizuar, e pajisur me Firewall, Server, Router me komponentë performantë parandalues dhe mbrojtës ndaj incidenteve kibernetike; në konfigurimin e aksesit në dhomat e serverave përmes kartave elektronike të personave të autorizuar, në kuadër të protokolleve “Operational Security”; në financimin e vazhdueshëm në *hardware* dhe *software* të dizenuara për sigurinë kibernetike për faqen elektronike të AKEP-it dhe për sistemet SPI, E-Arkiva, E-Processing, Financa 5, në blerjen e licencave antivirus IPS, si edhe në përditësimin dhe *upgrade* të instrumenteve që garantojnë sigurinë kibernetike të shtuar të infrastrukturave kritike kombëtare të CRDB dhe DNS.

Të përfshira në buxhetin e miratuar në vitin 2021, investimet me komponent të theksuar të sigurisë kibernetike që u realizuan në vitin 2022 përmbanin disa risi.

Së pari, u zhvillua vlerësimi i detajuar i sigurisë së sistemeve dhe infrastrukturave në AKEP falë një shërbimi konsulence, bazuar në parimin se kryerja e vlerësimeve të rregullta të hallkave të sigurisë kibernetike të sistemeve dhe infrastrukturave duhet

të jetë pjesë kyçe e procedurave kontrolluese dhe verifikuese të çdo institucioni. Vlerësimi i rrezikut kibernetik si dhe pikasja e hallkave të dobëta shërbejnë për të përcaktuar mundësinë e një sulmi dhe për të parashikuar pasojat që një incident kibernetik mbart për çdo entitet me interes publik²¹.

Së dyti, u realizua me sukses ndërtimi dhe modernizimi i infrastrukturës DRS dhe Server Room në qytetin e Shkodrës. Infrastruktura e re, e cila do të shërbejë si *Disaster Recovery Site*, synon të migrojë të gjitha shërbimet aktuale në rast incidenti kibernetik madhor. Vendndodhja e re disponon kapacitete ruajtje dhe procesimi shumë herë më të larta se vendndodhja e tanishme. DRS do të pajiset me *hardware* dhe *software* të nevojshëm për të bërë të mundur replikimin e të gjitha infrastrukturave ekzistuese në AKEP.

***Dhoma e serverit në Disaster Recovery
Site e ri në qytetin e Shkodrës
(Burimi: AKEP)***

Së treti, u zhvillua dhe përfundoi me sukses kalimi i shërbimit nga Exchange në Office 365, si infrastrukturë mbështetëse për postënelektronike. Igjithëshërbimi i e-mailit është transferuar në Cloud, për të mundësuar rritjen e performancës dhe sigurisë së serverit përkatës në AKEP. Përmes një pagese mujore garantohej një shërbim e-maili gjithmonë i disponueshëm, çka shmang kosto shtesë mirëmbajtjeje dhe mbështetjeje për ofrim shërbimi nga servera fizikë dhe redukton maksimalisht rreziqet që i kanosen përgjithësisht këtyre serverave.

Së katërti, u shtuan kapacitetet për siguri dhe performancë në rrjetin e AKEP, përmes

21 Hollësive mbi nismën, ecurinë dhe përfundimet e këtij vlerësimi, iu është kushtuar nënkapitulli vijues.

dizenjimit dhe implementimit të një *upgrade* të strukturuar sipas teknologjisë bashkëkohore me synim modernizimin, rritjen e performancës së shërbimeve, stabilitetit dhe sigurisë, kryesisht në rrjetin wifi, duke përfshirë blerjen e Web Application Firewall (WAF) që shtrihet te të gjitha sistemet e AKEP-it.

Së *pesti*, u jetësua platforma për administrimin në distancë të të gjitha pajisjeve që janë pjesë e domenit të AKEP-it. Krahas funksionaliteteve të tjera, platforma bën të mundur ndërhyrjen parandaluese dhe mbrojtëse, në kohë reale, në rast incidentesh kibernetike në pajisjet e AKEP-it dhe siguron, gjithashtu, një inventarizim të përditësuar dhe të sigurt të këtyre pajisjeve.

Përveç këtyre risive, nga buxheti i vitit 2022 vijuan të financohen dispozitivët e përditësuar të sigurisë me licencat përkatëse për faqen elektronike, për automatizimin e proceseve që përfshin menaxhimin e çdo procesi të brendshëm, çështjet për vendimmarrje, ndjekjen e kontratave, komunikimet zyrtare dhe Business Intelligence, si edhe mbështetja e zhvillimit dhe sigurisë për infrastrukturat kritike të CRDB dhe DNS.

Gjatë vitit 2022, 67.487.000 lekë nga të ardhurat e AKEP u përdorën për investime me komponentë të theksuar të sigurisë kibernetike. Është për t'u theksuar se marrja e masave me një fokusim gjithmonë e më të qenësishëm në parandalimin, mbrojtjen dhe kundërpërgjigjen ndaj incidenteve dhe sulmeve kibernetike, është ndërmarrë në AKEP kohë përpara fushatës masive të sulmeve kibernetike mbi platformat dhe shërbimet digjitale publike të gjysmës së dytë të vitit 2022. Në këtë aspekt, institucioni nuk u gjet i papërgatitur në situatën e paprecedentë të krijuar nga këto sulme.

1.2. Buxheti, prokurimi dhe zhvillimi i Shërbimit të Konsulencës për vlerësimin e dispozitivit të sigurisë kibernetike të sistemeve të AKEP-it në vitet 2021-2022

Në epokën digjitale, ku siguria kibernetike është vazhdimisht e kërcënuar, kryerja e vlerësimeve të rregullta të rreziqeve që i kanosen infrastrukturave dhe sistemeve duhet të kthehet në një refleks në konceptimin e procedurave dhe investimeve të çdo institucioni. Vlerësimi i rreziqeve është i domosdoshëm për të planifikuar menaxhimin e impaktit të sulmeve dhe ndikimit të tyre në reputacionin, qëndrueshmërinë e sistemeve, financat dhe shëndetin e përgjithshëm informatik të një entiteti me interes publik. Ndërsa teknologjia ndryshon duke u zhvilluar vazhdimisht, bizneset dhe institucionet duhet të synojnë vlerësimin e rreziqeve kibernetike të paktën çdo dy vjet ose më shpesh, nëse kërcënimet bëhen më të përhapura dhe më këmbëngulëse.

Për të minimizuar rreziqet për infrastrukturën kompjuterike ose të dhënat,

modalitetet e sigurisë kibernetike mundësojnë formatimin e udhëzimeve të tilla si kufizime ose protokolle të posaçme, duke garantuar mbrojtjen dhe pacenueshmërinë e tyre.

Analiza e rrezikut konsiston në verifikimin e vazhdueshëm të sistemeve kompjuterike dhe garancive që kontrollet e tyre të jenë kurdoherë të padepërtueshëm dhe jashtë rrezeve në përditshmëri. Analiza e rrezikut përfshin gjithashtu llogaritjen e probabilitetit të shfaqjes së një kërcënimi dhe të gjitha pasojat që ai mund të shkaktojë në tërësinë e sistemeve.

Për shkak të përparimit të teknologjisë, kërkesa për profesionalizëm në fushën e sigurisë kibernetike po rritet në mënyrë eksponenciale. Për këtë arsye, vlerësimi i situatës së sigurisë kibernetike në infrastrukturat dhe sistemet e AKEP-it duhet të përfshinte domosdoshmërisht ekspertizën dhe përvojën e një konsulence ndërkombëtare. Nisur nga vetë rëndësia e këtij vlerësimi, AKEP-i vendosi në vitin 2021, në kuadër të hartimit të buxhetit vjetor, që përparësi në vitin 2022 në zërin e investimeve të merrte realizimi i procedurës përkatëse, në vlerën e 28.704.000 lekëve. Fituesi i procedurës ishte bashkimi i operatorëve “Johnes Group International L.L.C.” dhe “Enevo Group S.R.L.”, partnerë të Qeverisë shqiptare për monitorimin e sigurisë së rrjeteve publike shtetërore.

Pas përfundimit të procesit të tenderimit, në muajt shtator-dhjetor 2022, në AKEP u zhvillua projekti “Konsulencë për vlerësimin e sigurisë së sistemeve të AKEP” përmes të cilit synohej vlerësimi tërësor i elementëve të sigurisë në infrastrukturat e AKEP-it. Përveç verifikimit të funksionimit të zinxhirit të sigurisë kibernetike dhe diagnostikimit të hallkave të dobëta sistematike, vlerësimi kishte për qëllim edhe përfshirjen aktive të punonjësve të AKEP-it në një mjedis më të pranishëm edukimi digjital (*digital literacy*), për t’i ndërgjegjësuar në mënyrë aktive për kërcënimet kibernetike që i kanosen institucionit, për rolin e secilit prej tyre në parandalimin e rrezeve dhe për përfundimin e një “higjienë kibernetike” si përdorues fundorë të sistemeve të AKEP-it.

Zhvillimi i projektit u nda në 4 faza:

1. Plani i ndërveprimit dhe komunikimit;
2. Testimi i sigurisë;
3. Vlerësimi i riskut;
4. Plani i transformimit.

Në Planin e ndërveprimit dhe komunikimit u përcaktuan kushtet e komunikimit mbi projektin dhe mënyrën e shpërndarjes së informacionit. Në plan janë parashtruar qartë lloji i informacionit që komunikohet; mënyra e shpërndarjes së tij (në takime

pune, me postë elektronike, me telefon, në buletin informativ, në portale në internet); koha e shpërndarjes së informacionit; ndarja e përgjegjësisë në lidhje me komunikimin; protokolli i shpërndarjes së një informacioni konfidencial ose sensitiv; kufizimet brenda dhe jashtë institucionit si dhe ndikimi mbi komunikimin.

Testimi i sigorisë pati për qëllim testimin e të gjithë aseteve informatike të institucionit dhe identifikimin e vulnerabiliteteve. Testi rezultoi i suksesshëm pasi ekspertët nuk arritën të depërtojnë në mënyrë të paautorizuar në asnjë nga infrastrukturat e AKEP-it.

Vlerësimi i riskut u krye përmes testimeve të posaçme në infrastrukturat e brendshme, përfshirë ato kritike. Ai kaloi në tre procese: intervista, verifikim në terren, përpunim të dhënash të grumbulluara gjatë periudhës 16 tetor – 21 nëntor 2022.

Ekipi i ekspertëve e vlerësoi pozicionin e sigorisë së AKEP-it nga 4 këndvështrime kryesore:

1. Menaxhimi i riskut;
2. Zbulimi i eventeve të sigorisë kibernetike;
3. Mbrojtja nga sulmet kibernetike;
4. Minimizimi i impaktit të sulmeve të mundshme kibernetike.

Raportet e vlerësimit u hartuan në përputhje me Direktivën NIS 1 të BE²², qëllimi i së cilës është rritja e niveleve të sigorisë kibernetike dhe të qëndrueshmërisë së sistemeve kyç në të gjithë Bashkimin European. Bazuar në këtë direktivë, çdo entitet i përfshirë në sektorët jetikë është i detyruar të marrë masat e duhura dhe të drejtpeshuara për menaxhimin e rreziqeve me të cilët përballen rrjetet dhe sistemet e tij të informacionit. Në këtë kuadër, kapacitetet aktuale që pasqyrojnë sigurinë e infrastrukturës së teknologjisë së informacionit në AKEP u vlerësuan edhe krahasimisht me praktikatat e deritashme të industrisë. Vlerësimi u krye duke pasur parasysh nivelet më të larta të sigorisë kibernetike të jashtme dhe të brendshme. Të gjitha rreziqet e identifikuara u analizuan në raport me kërcënimet për të përcaktuar saktësisht gjasat dhe pasojat e mundshme të një incidenti të qëllimshëm.

Plani i transformimit shërbeu si platformë për përftimin e një udhërrëfyese për shërbimet kritike, pajisur me rekomandime për marrje masash dhe investime të mëtejshme në infrastruktura dhe sisteme të ndryshme për të rritur në vijim edhe më shumë kapacitetet e mbrojtjes nga sulmet e mundshme kibernetike.

22 Network and Information Systems Directive (EU) 2016/1148 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.194.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2016:194:TOC

1.3. Rezultatet dhe projeksionet afatgjata të konsulencës

Në përfundim të procesit, konsulenti ndërkombëtar paraqiti pranë AKEP-it raportet me rezultatet e testimeve si edhe konkluzionet e planit të transformimit, duke parashtruar projeksionet afatgjata mbi të ardhmen e sigurisë kibernetike në infrastrukturën dhe sistemet e AKEP.

Nga raporti rezulton se gjatë testimeve të kryera dhe simulimit të sulmeve për të gjetur hallkat e dobëta dhe vulnerabilitete të tjera, në asnjë rast nuk është arritur depërtimi nëpër infrastrukturë apo marrja e paautorizuar e aksesit në sisteme. Pamundësia për të tejshkuar barrierat mbrojtëse vjen si rrjedhojë e investimeve të viteve të fundit në AKEP, falë të cilëve është rritur ndjeshëm niveli i sigurisë kibernetike. Sipas vlerësimit, infrastrukturën e AKEP-it renditen ndër më të sigurtat në Republikën e Shqipërisë.

Për sa i përket vulnerabiliteteve të pikasura, ato janë të natyrës “false-positive”, pa asnjë impakt në kompromentimin e barrierave të aksesit në këto infrastrukturë.

Vulnerabilitetet e gjetura, bazuar në rëndësinë e tyre, janë klasifikuar si më poshtë:

- a. 38.1 % Risk i ulët
- b. 53.1 % Risk i mesëm
- c. 8.8 % Risk i lartë

Vlerat e mësipërme kanë ndryshuar pozitivisht që nga përfundimi i tyre, pasi nga ana e AKEP-it janë marrë masa të menjëhershme për zgjidhjen e problematikave që mbartin. Problematikat kanë qenë më së shumti të natyrës organizative dhe jo teknike, dhe kishin të bënin kryesisht me sjelljet e padisiplinuara dhe të pakoordinuara mjaftueshëm të përdoruesve fundorë të sistemeve dhe infrastrukturave.

Referuar indikatorëve që përmban direktiva NIS 1 e Bashkimit Europian për sigurinë e rrjeteve dhe sistemeve të informacionit²³, vlerësimi nxori në pah se 30 prej tyre janë tërësisht ose pjesërisht të përshtatur në infrastrukturën dhe sistemet e AKEP-it dhe se 9 syresh janë në proces ose nuk janë përshtatur ende plotësisht. Indikatorët e papërshtatur lidhen me trajnimet, mungesën e stafit, mungesën e një plani për mbështetje jashtë orarit zyrtar dhe pushimeve vjetore dhe mbajtjen në funksion të disa pajisjeve të vjetruara në infrastrukturë të caktuara.

Në rrafshin e projeksioneve afatgjata, mbështetur në planin e sipërpërmendur të transformimit, rekomandimet që i janë lënë AKEP-it nga ekspertët renditen si më

23 Network and Information Systems Directive (EU) 2016/1148 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.194.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2016:194:TOC

poshtë:

1. Të përgatitet një protokoll përmbledhës i procedurave të testimeve në rast incidentesh madhore;
2. Të vendosen në platformën e menaxhimit të pajisjeve teknologjike të drejtat e përdorimit për secilën prej tyre;
3. Të implementohet në mënyrë të qëndrueshme *Security Information and Event Management (SIEM)*²⁴;
4. Të përgatitet një dokument udhëzues mbi përfshirjen në çdo projekt ose investim të ardhshëm të komponentit “siguri kibernetike”.

Vlen të theksohet se, për sa i takon pikës 2, platforma është implementuar paralelisht me procesin e vlerësimit dhe është tashmë funksionale në AKEP. Për sa i përket pikës 3, implementimi i këtij sistemi është parashikuar në buxhetin e vitit 2023.

Në fund të të gjithë procesit, sistemet dhe infrastrukturat e AKEP-it u vlerësuan nga ekspertët me nivelin e maturisë 3/5, vlerësim mjaft i lartë krahasuar jo vetëm me vendet e rajonit, por edhe ato europiane.

24 SIEM është një platformë e cila paraqitet në formën e një pajisjeje virtuale me qëllim menaxhimin e fjalëkalimeve dhe kryerjen e analizës në kohë reale të ngjarjeve të sigurisë. Ky sistem garanton informacionin për sigurinë dhe ngjarje të mundshme, duke mundësuar edhe ruajtjen e tij në vazhdimësi sikundër edhe monitorimin, analizimin dhe raportimin në kohë reale. Sistemi mbledh fjalëkalime nga pajisje të ndryshme të rrjetit si Active Directory, Web Application Firewall, Web Servers, etj. Zgjidhja që sjell platforma funksionon si një inventar i plotë i aktiviteteve të rrjetit dhe siguron raportim gjithëpërfshirës, të integrueshëm dhe të njehsueshëm për përdoruesin fundor.

2. Parandalimi dhe mitigimi i sulmeve kibernetike mbi shërbimet dhe rrjetet e komunikimeve elektronike në vend dhe në rajon në periudhën shkurt-shtator 2022

2.1 Përditësimi i masave parandaluese: Urdhri i Kryetarit të AKEP i 24 shkurtit 2022

Përveç zhvillimeve që u cituan, vlen të përmendet edhe reagimi i menjëhershëm i AKEP-it ndaj pasojave kibernetike të mundshme të konfliktit në Ukrainë. Si rregullator sektorial i pajisur me një rol kyç për të normuar mbarëvajtjen e sigurisë kibernetike të rrjeteve të telekomunikacioneve²⁵, AKEP-i u angazhua që në fillim të vitit 2022 në vrojtimin e sjelljeve të aktorëve të fushës kibernetike, e cila sa vinte dhe impaktohej nga tensioni në Lindje. Në prag të agresionit rus në Ukrainë dhe gjatë orëve të para të ofensivës, u vu re një rritje prej 196% të sulmeve kibernetike nga Rusia dhe satelitët e saj kundrejt sektorëve qeveritarë dhe ushtarakë ukrainas, por edhe përpjekje për sulme DDoS kundrejt sistemeve të mediave në vende të NATO-s, kufitare me zonën e luftës (Sllovaki, Republika Çeke). Pozicionimi i disa grupeve keqbërëse kibernetike në krah të Rusisë, në fillim të ofensivës, si edhe perspektiva e sanksioneve ekonomike ndaj Rusisë, e vendosën Bashkimin European, së bashku me rrjetin e rregullatorëve dhe organizmave të tjerë përgjegjës, në nivel të lartë alarmi (*high threat level*) për sa i përket represaljeve kibernetike (*cyber retaliations*). Për t'i paraprirë çdo situatë të paparashikueshme, në AKEP u diskutua mbi marrjen e masave shtesë për të mbrojtur infrastrukturën dhe sistemet, sikundër edhe për të amplifikuar monitorimin e eficiencës së sigurisë kibernetike në rrjetet dhe sistemet e sipërmarrësve të komunikimeve elektronike.

Në këto kushte, që ditën e parë të ofensivës ruse, më 24 shkurt 2022, 6 muaj përpara sulmeve kibernetike mbi shërbimet digjitale në Shqipëri, *“me qëllim mbikëqyrjen dhe koordinimin e situatës së sigurisë kibernetike për sipërmarrësit që direkt ose indirekt janë të lidhur me infrastrukturën kritike kombëtare si dhe shkëmbimin e informacioneve për incidente të mundshme kibernetike lidhur me institucionet publike ose private, në kuadër të luftës në Ukrainë”*, Kryetari i AKEP-it urdhëroi ngritjen e një grupi të posaçëm pune²⁶. Ndonëse në AKEP struktura e Drejtorisë Teknike ka për detyrë funksionale garantimin e sigurisë në dy dimensionet e sipërpërmendura, nga titulli i situatës u gjykua mjaftueshëm kritike, për të ngritur kështu një grup të dedikuar me detyrat si vijon:

1. Kryerjen e takimeve periodike me sipërmarrësit e komunikimeve elektronike për

25 Shih nenin 122, pika 10, të ligjit 9918/2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar.

26 Urdhër nr. 51, datë 24 shkurt 2022.

t'ju bërë të ditur masat që duhet të ndërmerren në lidhje me sigurinë kibernetike;

2. Bashkëpunimin me sipërmarrësit e komunikimeve elektronike për kryerjen nga ana e tyre të raportimeve ditore, dhënien e informacioneve për planin e masave që lidhen me sigurinë kibernetike, planin për menaxhimin e krizave, proceset teknologjike që përdoren, regjistrat e disponueshëm të sigurisë dhe platformat e monitorimit, pikat e kontaktit të sipërmarrësve për kryerjen e raportimeve ditore si dhe grupet teknike për menaxhimin e incidenteve të sigurisë;

3. Mbledhjen, përpunimin dhe vlerësimin e të gjitha raportimeve ditore që do të vijnë nga sipërmarrësit e komunikimeve elektronike si edhe njoftimet dhe kërkesat që mund të vijnë nga institucione të tjera kombëtare dhe ndërkombëtare, duke propozuar edhe marrjen e masave për menaxhimin e situatave kritike;

4. Organizimin dhe koordinimin e shkëmbimit të informacionit që ka lidhje me situatën e sigurisë kibernetike, ndërmjet sipërmarrësve, AKEP dhe institucioneve të tjera kombëtare e ndërkombëtare;

5. Organizimin e takimeve periodike me AKCESK, si autoritet përgjegjës për sigurinë kibernetike për shkëmbim informacioni dhe bashkërendim të veprimeve.

Grupit të punës iu la gjithashtu si detyrë të raportonte pranë Kryetarit të gjitha dokumentet dhe informacionet e dërguara në AKEP, që kanë të bëjnë me jetësimin e detyrave si dhe mbi të dhënat e përcjella ditë pas dite nga sipërmarrësit e komunikimeve elektronike në lidhje me sigurinë kibernetike.

Me hyrjen e Urdhrit në fuqi, grupi i punës vendosi një kontakt më të dendur dhe sistematik me sipërmarrësit kryesorë të rrjeteve të komunikimeve elektronike, për të udhëzuar dhe mbikëqyrur marrjen prej tyre të masave shtesë për rritjen e kapaciteteve teknike dhe dedikimin e burimeve njerëzore të përshtatshme për garantimin e disponueshmërisë së pacenuar të infrastrukturave, për një periudhë të pacaktuar 24 orë në 24. Në AKEP u ngrit gjithashtu një hapësirë virtuale e sigurt për të lehtësuar ndarjen e informacionit në kohë reale dhe për të ndihmuar, në rast sulmesh kibernetike, koordinimin e sinkronizuar mes rregullatorit dhe sipërmarrësve.

Raportimi nga sipërmarrësit vijoi dhe vazhdon edhe sot në bazë ditore. Me kërkesë të AKEP-it është raportuar rregullisht edhe aktiviteti i trafikut brenda dhe jashtë Shqipërisë dhe janë përcjellë informacione lidhur me skanime të IP-ve shqiptarë nga jashtë vendit. Gjatë gjithë kësaj periudhe gatishmërie maksimale nuk është identifikuar asnjë anomali domethënëse në lidhje me sistemet dhe infrastrukturën e rrjeteve të komunikimeve elektronike. Megjithatë, fillimi i luftës në Ukrainë, ndjekur nga fushata e paprecedentë e sulmeve kibernetike ndaj infrastrukturës

digjitale shtetërore në korrik të vitit të kaluar, krijoi në momente të caktuara situata paniku dhe kushte për disinformacion në lidhje me integritetin e këtij rrjeti apo atij shërbimi. Një rast i tillë u shfaq në shtator 2022 kur një institucion i rëndësishëm së veçantë raportoi një mosfunksionim të rrjetit të ISP-së së kontraktuar. Pasi mori njoftim nga AKCESK për mundësinë e afektimit të shërbimeve të ofruara për shkak të një sulmi të mundshëm kibernetik, AKEP-i ndërmori analizën e situatës dhe mblodhi të dhënat relevante për trafikun brenda dhe jashtë Shqipërisë. Shqyrtimi i kryqëzuar i të dhënave e përjashtoi mundësinë e një sulmi mbi rrjetet dhe konkludoi mbi një problematikë teknike e cila u zgjidh në pak kohë.

Në çdo situatë, përfshirë edhe në rastet kur një institucion publik është ndjerë i kërcënuar nga sulme kibernetike, AKEP-i ka analizuar me korrektësi dhe seriozitet situatën, duke ndihmuar në qartësimin e saj dhe duke dhënë asistencë teknike të menjëhershme sa herë që i është kërkuar, shpesh edhe në kushte urgjence.

Bashkëpunimi mes AKCESK dhe AKEP së fundmi është intensifikuar edhe më shumë, veçanërisht pas marrjes së detyrës nga drejtuesi i ri. Më 22 dhjetor 2022, në AKEP u zhvillua takimi i parë dypalësh në nivel të lartë përfaqësues mes dy institucioneve. Fokusi i takimit ishte rritja e bashkëpunimit ndërinstitutional në sfondin e kërcënimeve vijuese ndaj sigurisë kibernetike dhe adoptimi i një kuadri normativ dhe praktikash administrative adekuate për adresimin e kësaj sfide. Drejtori i Përgjithshëm i AKCESK prezantoi zhvillimet e natyrës institucionale dhe nismat ligjore të ndërmarra në funksion të implementimit të standardeve të Bashkimit European në fushën e sigurisë kibernetike. Nga ana e tij, Kryetari i AKEP shpjegoi rolin e institucionit që ai drejton në çështjet e sigurisë së rrjeteve të komunikimeve elektronike dhe praktikat operacionale të bashkëpunimit si dhe mbikëqyrjes së operatorëve të sektorit. Kryetari i AKEP prezantoi masat e ndërmarra nga Autoriteti gjatë dy-tre viteve të fundit për rritjen e sigurisë së infrastrukturave të brendshme, për vlerësimin e risqeve, si dhe për ndjekjen dhe bashkërendimin në kohë reale të situatave që paraqesin një kërcënim apo shkelje të sigurisë kibernetike.

***Takim me Drejtorin e AKCESK në dhjetor 2022
(Burimi: Eduard Pagria, AKEP)***

Të dy institucionet vlerësuan faktin se garantimi i sigurisë kibernetike është një mision gjithëpërfshirës dhe implikon një bashkëpunim të ngushtë të të gjithë aktorëve të sistemit. Në këtë këndvështrim, është domosdoshmëri përcaktimi i qartë i roleve dhe përgjegjësi, si dhe i mënyrës së bashkëpunimit dhe raportimit, midis operatorëve të

infrastrukturave kyçe, private apo publike si edhe midis Qendrave Sektoriale të Operacioneve të Sigurisë (SOC sektorial). Palët u angazhuan të punojnë për hartimin dhe nënshkrimin e një Memorandumi Mirëkuptimi i cili ka për synim jetësimin në terma konkretë të një bashkëpunimi efektiv dhe të shpejtë, sikundër diktohet nga vetë natyra e sigurisë kibernetike.

Në këtë kuadër vlen të theksohet se bashkëpunimi mes AKEP-it dhe sipërmarrësve të rrjeteve dhe komunikimeve elektronike, si gjatë periudhës që parapriu fushatën e sulmeve të 15 korrikut 2022, edhe më pas, ka qenë mjaft i frytshëm dhe i dobishëm. Sipërmarrësit kanë dëshmuar gatishmëri dhe vigjilencë të shtuar dhe janë treguar eficientë edhe në bllokimin e aksesit në faqet e internetit me përmbajtje të paligjshme sa herë që u është kërkuar përmes AKEP-it, nga organet përkatëse ligjzbatuese. Reagimi ka qenë mjaft i shpejtë edhe në rastin e bllokimit të aksesit të disa mediave ruse, të cilat sipas vendimit 2022/350 të Këshillit European të 1

marsit 2022, u konsideruan vektorë dezinformimi dhe u ndaluan të shpërndanin informacion në vendet e Bashkimit European²⁷. Në përputhje me detyrimet që ka Shqipëria si vend kandidat, si edhe në solidaritet me qëndrimin e rregullatorëve europianë të komunikimeve elektronike²⁸ dhe të mediave audiovizive, pas kërkesës së AMA-s, AKEP-i i njoftoi sipërmarrësit e komunikimeve elektronike për nevojën e bllokimit të aksesit në faqet internet të këtyre mediave, veprim që u ndërmor menjëherë.

2.2 Monitorimi i raportimeve të sipërmarrësve të rrjeteve të komunikimeve elektronike mbi planifikimin e masave mbrojtëse në rast sulmesh kibernetike

Bazuar në nenet 6, 8 dhe 122, të Ligjit nr. 9918/2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, AKEP-i është autoriteti përgjegjës për garantimin rregullator të sigurisë kibernetike dhe integritetit të rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike (telefoni fikse dhe e lëvizshme, furnizim me internet). Në përmbushje të detyrave të tij, AKEP vepron në bazë të Rregullores nr.37/2015 “Për masat teknike dhe organizative për garantimin e sigurisë dhe integritetit të rrjeteve dhe komunikimit dhe/ose të shërbimeve elektronike”.

Në përputhje me këtë kuadër normativ, sipërmarrësit e rrjeteve dhe komunikimeve elektronike duhet të paraqesin një herë në vit pranë AKEP-it raportin për sigurinë kibernetike në infrastrukturën e tyre. Raporti përmban informacion mbi sulme kibernetike, kur të tilla ka pasur, masat e ndërmarra nga sipërmarrësit për të garantuar sigurinë dhe integritetin e rrjeteve të tyre, planin e vazhdimësisë, etj. Për sulmet e identifikuara, sipërmarrësit raportojnë drejtpërdrejt në AKEP për situatën, për masat eventuale që janë marrë dhe për përdoruesit fundorë që mund të jenë prekur. Administrimi i raportit në AKEP ndiqet nga vlerësimi që hartohet nga specialistët e Drejtorisë Teknike. Në rast mungese përputhshmërie, informacioni të paplotë ose problematikash të tjera të vërejtura gjatë vlerësimit të raportit, ky i fundit i kthehet sipërmarrësit përkatës për rishikim. Infrastrukturat e sipërmarrësve janë në çdo rast objekt i inspektimit të AKEP-it, sipas përcaktimeve të rregullores së sipërcituar.

Sa herë që shfaqet një incident kibernetik, i një niveli të lartë ose minimalisht mesatar, sipërmarrësit janë të detyruar të njoftojnë në AKEP dhe të përcjellin pranë tij formularin e parashikuar në rregullore jo më vonë se 3 ditë pune nga momenti i zbulimit të tij. Njoftimi në AKEP përmban minimalisht të dhënat e mëposhtme:

27 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2022.065.01.0001.01.ENG

28 <https://www.berec.europa.eu/en/news-publications/news-and-newsletters/berec-supports-isps-in-implementing-the-eu-sanctions-to-block-rt-and-sputnik>

- Vlerësimin mbi rrjetet ose shërbimet e komunikimit publik që janë ndikuar ose mund të ndikohen nga incidenti;
- Vlerësimin mbi zonën gjeografike të prekur ose që mund të ndikohet nga incidenti;
- Vlerësimin e segmentit të përdoruesve që janë ndikuar ose që mund të ndikohen nga incidenti;
- Vlerësimin e planit të rimëkëmbjes;
- Vlerësimin paraprak të shkakut ose të shkaqeve të incidentit.

Në rast se nevojitet një rishikim i të dhënave të përcjella, sipërmarrësi paraqet menjëherë pranë AKEP-it një njoftim të ri.

Brenda 15 ditëve pune nga shfaqja e incidentit të sigurisë, sipërmarrësit duhet të përcjellin në AKEP një njoftim përfundimtar, pajisur me të dhëna të plota në lidhje me problematikën. Ky njoftim dërgohet edhe përmes *e-mailit* incidente.raportimi@akep.al. AKEP-i mund të kërkojë në çdo kohë të dhëna shtesë, prandaj sipërmarrësit janë të detyruar që të ruajnë të gjitha të dhënat në lidhje me incidentet e sigurisë të raportuara gjatë një periudhe kohore prej 12 muajsh, nga momenti i dorëzimit të njoftimit përfundimtar rreth incidentit të sigurisë.

AKEP-i merr masat e nevojshme për hetimin e incidenteve të sigurisë bazuar në nenin 11 të Rregullores 37/2015 si dhe referuar nivelit të impaktit të incidentit të sigurisë ose të cenimit të integritetit të raportuar. Sipas nevojës, AKEP-i informon organe të tjera kompetente në përputhje me legjislacionin në fuqi. Pas administrimit të vlerësimit të impaktit të incidentit nga sipërmarrësi, AKEP-i gjykon nëse duhet të informohet publiku përmes një njoftimi institucional ose një njoftimi nga sipërmarrësi.

Në çdo rast AKEP-i verifikon edhe në terren, në kuadër të bashkëpunimit me sektorin privat, treguesit e rritjes së performancës së sigurisë kibernetike në infrastrukturën e sipërmarrësve të komunikimeve elektronike. Në vitin 2022, nga këto verifikime situata rezulton e kënaqshme. Sipërmarrësit kanë rritur ndjeshëm investimet në fushën e sigurisë kibernetike dhe, ndonëse nuk ekzistojnë infrastruktura 100% të sigurt, sektori i telekomunikacioneve ka dëshmuar një maturi dhe seriozitet të lartë në shmangien e çdo neglizhence në trajtimin e incidenteve të sigurisë kibernetike.

2.3 Qëndrueshmëria e rrjeteve të komunikimeve elektronike në vend dhe në rajon gjatë sulmeve kibernetike të periudhës korrik-shtator 2022: një analizë krahasuese

Disponueshmëria, konfidencialiteti dhe pacenueshmëria e të dhënave dhe infrastrukturave, sidomos atyre të telekomunikacionit, përbëjnë kushtet jetike të zhvillimit të shoqërisë digjitale dhe, njëkohësisht, edhe sfidat e saj më sensitive. Vendet me kapacitete të reduktuara teknologjike, me burime njerëzore të kufizuara dhe me qëndrueshmëri infrastrukturore dhe financiare të brishtë, përballen me këto sfida në mënyrë më emergjente dhe sprovohen dita-ditës në rrethanat e luftës kundër krimit kibernetik.

Krimi kibernetik ka qenë dhe vazhdon të jetë në fokus në Shqipëri dhe në vende të rajonit, por edhe më gjerë. Fushata e sulmeve kibernetike u përvijua dhunshëm mbi infrastruktura dhe rrjete publike qeveritare në Maqedoninë e Veriut dhe në Mal të Zi. Në Republikën e Kosovës u cenuan edhe infrastrukturën e telekomunikacionit.

Për sa i përket Shqipërisë, infrastrukturën e telekomunikacionit, dëmtimi nga sulme kibernetike i të cilave mund të sjellë pasoja afatgjata në paralizimin e veprimtarive njerëzore, ekonomike dhe shoqërore, janë ruajtur dhe mbrojtur me sukses gjatë gjithë vitit të kaluar. AKEP-i, në bashkëpunim të ngushtë me sipërmarrësit e rrjeteve dhe komunikimeve elektronike, është kujdesur për rritjen e sigurisë në rrjetet kapilare të telekomunikacionit dhe për vijueshmërinë e pacenuar të shërbimit për përdoruesit fundorë. Ndonëse nga raportimet për incidente të sigurisë në këto rrjete nuk kanë rezultuar problematika domethënëse, për shkak të tipologjisë së infrastrukturave të telekomunikacionit, monitorimi i përhershëm mbetet i një rëndësie jetike, sikundër edhe investimi njerëzor dhe teknologjik i vazhdueshëm.

Në vende si Mali i Zi dhe Maqedonia e Veriut, sulmet kibernetike, njësoj si në Shqipëri, nuk rezultuan të efektshëm në rrjetet e telekomunikacionit, por shkaktuan kolaps të përkohshëm në sistemet e digjituara qeveritare, bankare dhe në disa shërbime publike kritike si në sistemet e shpërndarjes së ujit dhe energjisë. Përkundrazi, në Republikën e Kosovës, sulmi kibernetik i llojit DDoS mundi të depërtojë edhe në rrjete të telekomunikacionit duke shkaktuar ndërprerje të shërbimit për përdoruesit fundorë.

Nga pikëpamja e analizës së ngjarjeve të përshkruara përmbledhtazi më sipër, rezultojnë disa emërues të përbashkët që janë në rrënjë të krizës kibernetike të vitit 2022 dhe që duhet të adresohen nga të gjithë aktorët ndërsektorialë të shoqërisë digjitale.

Së pari, sulmet kibernetike shfaqen në forma të ndryshme dhe godasin përmes instrumentesh teknologjikë të larmishëm. Autorët e tyre financohen shpesh nga

banda kiberkriminale të mirorganizuara, shpesh si mercenarë në shërbim entitetesh sovrane me synime armiqësore. Investimi i krimit kibernetik në përsosjen e mjeteve mësymëse është i gjithanshëm, i pakufizuar dhe i vazhdueshëm, përfshirë këtu edhe burime njerëzore gjithmonë e më të stërvitura në të katër anët e rruzullit. Kjo shpjegon edhe avantazhin e tyre numerik dhe teknologjik, në atë masë sa të përcaktojnë rregullat e lojës dhe të disponojë mundësinë e goditjes fillestare, e cila si synim parësor ka paralizimin e dispozitivit të sigurisë kibernetike.

Së dyti, kudo në botë, institucionet publike dhe bizneset private kanë mangësi fleksibiliteti dhe fokusi në lidhje me dispozitivët e sigurisë kibernetike. Për arsye buxhetore dhe administrative shërbimet IT janë kryesisht të nënkontraktuara. Mirëpo efienca e nënkontraktorëve është e kushtëzuar nga niveli i tyre i përvojës dhe i ekspertizës, dhe mbi të gjitha i kostos së punës. Teknikët IT angazhohen në limitet e specifikimeve teknike dhe në bazë të roleve funksionale që si rregull e përjashtojnë një specializim të gjithanshëm. Sektorët IT në shoqëritë private dhe në institucione janë menduar për të siguruar funksionimin rutinë të sistemeve në përditshmërinë e tyre. Shpesh madje, duke qenë pamjaftueshmërisht të formuar për të parandaluar ose për të trajtuar në mënyrë reaktive incidentet e sigurisë kibernetike, janë vetë teknikët që, për shkak të neglizhencave ose pakujdesive, mund të kthehen në rrezikun kryesor përmes gabimeve njerëzore, të sigurisë dhe të mbrojtjes së të dhënave. Do të ishte jo e saktë të merrej e mirëqenë se siguria kibernetike varet vetëm nga *software*, antiviruset apo detektorët performantë të programeve dashakeq, të cilët janë të dobishëm deri në momentin kur kriminelët kibernetikë arrijnë të pikasin hallkën e dobët. Pasi e sulmojnë dhe e depërtojnë, e kthejnë atë më pas në një mall tregu për shitblerje në “*darkweb*”, duke e bërë të aksesueshme për ofruesit që janë të gatshëm të paguajnë.

Siguria kibernetike varet më shumë nga menaxhimi i riskut, për të cilin teknikët IT duhet të formohen dhe të financohen në mënyrë më inteligjente.

Së treti, përsosja e kuadrit normativ për sigurinë kibernetike nuk garanton fundin e problemeve. Kudo në botë, fragmentarizimi i rregullave dhe normave që inkuadrojnë sigurinë kibernetike pasqyron mungesën e zhdërvjelltësisë për të parandaluar atë çka tashmë është duke ndodhur. Rastet janë të shumta edhe në vendet e zhvilluara ku vetë legjislacioni mund të kthehet në ngërç dhe në problem. Një shembull mund të jepet përmes pamundësisë për të përdorur të dhëna sensitive kundër kriminelëve kibernetikë, çka pengon konceptimin e strategjive alternative të “kundërpërgjigjes fleksibël” (*flexible response*) kundrejt keqbërësve.

Së katërti, hapat e vegjël, por konsekuentë në menaxhimin e riskut janë të një rëndësie të dorës së parë. Në çdo institucion dhe biznes duhet vlerësuar sistematikisht niveli i ekspozimit të sistemeve dhe për këtë nevojiten burime njerëzore të kualifikuara

për të verifikuar saktësisht proceset dhe kontrollet e sistemeve financiare dhe të të dhënave, për të kuptuar sesi ato administrohen në përditshmëri. Bizneset dhe institucionet që kanë mangësi në menaxhimin e të dhënave që disponojnë në mënyrë të përshtatshme, kthehen në shënjestrat e parapëlqyera të keqbërësve. Ndërveprimet e sistemeve dhe zotërimi teknologjik i tyre nga kriminelët kibernetikë ndikojnë në zbulimin e shpejtë të hallkave të dobëta të sistemeve bazike me të cilat funksionojnë entitetet publike. Vlerësimi sistematik i situatës IT, nëse nuk neglizhohet, sjell rezultate të prekshme për të përcaktuar strategjinë e sigurisë dhe taktikat e mbrojtjes.

Së pesti, përmirësimi i mjeteve të sigurisë fillon nga ndërgjegjësimi mbi faktin se cilido institucion apo biznes është sot potencialisht një “e-commerce” të dhënash. Në këtë situatë janë institucionet financiare apo organizmat e shëndetit publik. Aty ku ndërgjegjësimi për këtë realitet është akut, kuptohet lehtësisht edhe nevoja e alokimit të fondeve të dedikuara dhe përfuturit të burimeve njerëzore për të implementuar dispozitivin e duhur të sigurisë. Ndërtimi i një dispozitivi të sigurisë kibernetike është një proces afatgjatë, ndaj hapat e vegjël dhe konsekuentë janë thelbësorë për dinamikën e mirë të tij.

3. Bilanci i auditit të Kontrollit të Lartë të Shtetit mbi integritetin dhe eficiencën e sistemeve dhe rrjeteve të autoriteteve me kompetenca sektoriale në fushën e komunikimeve elektronike për vitin 2022: rasti i AKEP

Gjatë vitit 2022 Kontrolli i Lartë i Shtetit (KLSH) ndërmori një audit performance me objekt “Siguria kibernetike për mbrojtjen e të dhënave gjatë përdorimit të shërbimeve publike”, i cili u shtri në institucionet kryesore përgjegjëse për sigurinë dhe ruajtjen e të dhënave personale që përfshiu edhe AKEP-in. Auditimi përfshinte disa faza, si:

1. Mbledhja e të dhënave;
2. Njohja me legjislacionin;
3. Intervista për identifikimin e problematikave;
4. Plotësimin e një pyetësoi nga institucionet e audituara;
5. Intervista dhe diskutime.

Më datë 18 janar 2023 në AKEP u dorëzuar projekt-raporti i auditimit të KLSH²⁹, i cili përmban gjetjet për periudhën e auditimit, konkluzionet dhe rekomandimet e lëna. Në lidhje me sigurinë kibernetike dhe mbrojtjen e të dhënave, raporti i auditimit ka vënë në dukje intensifikimin e vazhdueshëm të përpjekjeve të AKEP-it për të përmirësuar dispozitivin e sigurisë kibernetike, sidomos përmes përpjekjes financiare të shtuar nga viti 2019 deri në 2022 për investimet përkatëse. Projekt-raporti i auditimit nënvizon në këtë aspekt se buxheti i alokuar nga AKEP-i për rritjen e performancës së sigurisë kibernetike në infrastrukturën e tij ka qenë 8% e totalit në vitin 2019, 5% në vitin 2020 dhe 12% në vitin 2021. Fondet e shpenzuara nga AKEP-i për investime lidhur me sigurinë kibernetike zënë 8% të fondeve të disponueshme ose rreth 35% të investimeve të realizuara.

Duke rekomanduar marrjen e masave për përcaktimin dhe formalizimin e një ekipi të dedikuar për hetimin e incidenteve dhe përgjigjen ndaj incidenteve të mundshme përmes një baze rregullatore apo protokollit të përhershëm të detajuar dhe të mirëpërcaktuar, raporti i auditit ka konfirmuar dobishmërinë e grupit të punës të ngritur me Urdhër të Kryetarit, nr.51, datë 24 shkurt 2022, “Për ngritjen e grupit të punës për mbikëqyrjen e situatës së sigurisë kibernetike për sipërmarrësit e komunikimeve elektronike që direkt ose indirekt janë të lidhur me infrastruktura kritike kombëtare”. Në bazë të raportit të auditit kjo nismë duhet të marrë një

29 Raporti përfundimtar i KLSH-së nuk është depozituar deri në përfundimin e këtij Raporti Vjetor.

karakter të përhershëm dhe të qëndrueshëm.

Raporti i auditit ka evidentuar gjithashtu nevojën e përditësimit të rregullores 37/2015 “Mbi masat teknike dhe organizative për të garantuar sigurinë dhe integritetin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve të komunikimeve elektronike” duke i rekomanduar AKEP-it që *“të marrë masa për përditësimin e bazës rregullatore që përcakton masat teknike dhe organizative për të garantuar sigurinë dhe integritetin e rrjeteve të komunikimeve në përpjesëtim me trendet e zhvillimeve teknologjike si dhe për përcaktimin e punonjësve të dedikuar për investigimin e incidenteve dhe hartimin e protokolleve të punës për ta”*.

Raporti i auditit të KLSH-së nuk përmban gjetje në lidhje me mosfunksionime madhore në AKEP në lidhje me sigurinë kibernetike.

II. TREGJET E KOMUNIKIMEVE ELEKTRONIKE DHE POSTARE MES QËNDRUESHMËRISË DHE ZHVILLIMEVE SEKTORIALE: TRENDE AFATMESME DHE PËRSOSJE E NJË FIZIONOMIE STRUKTUREORE AFATGJATË

1. Zhvillimet në tregjet relevante dhe mbikëqyrja rregullatore

1.1. Përparësia teknologjike dhe zgjerimi i larmisë së gamës së shërbimeve *broadband*

Sipërmarrësit e rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike priren gjithmonë e më shumë drejt zhvillimeve të produkteve teknologjike me fokus komfortin e shtuar në veprimtaritë sipërmarrëse dhe ato sociale të përdoruesve fundorë. Shqipëria nuk bën përjashtim në këtë aspekt, pasi edhe në vendin tonë kompanitë e telekomunikacioneve, përveç sigurimit të shërbimeve klasike, po investojnë ndjeshëm në produkte inteligjente IoT (*Internet of Things* – Interneti i Sendeve), megjithë prapambetjen relative në depërtimin e rrjeteve *broadband*. Në vitin 2022 është vënë re një hov zhvillimesh teknologjike, trend që është mbështetur edhe nga aktorët e tregut.

Produktet IoT synojnë minimizimin e mbetjeve teknologjike, shpenzimet e shtuara dhe ngërçet teknike, duke rritur efikasitetin e përdorimit të internetit dhe krijimin e një ekosistemi digjital më pak të kushtueshëm dhe gjithmonë e më shumë të përputhshëm me kërkesat mjedisore. Vitin e kaluar, kompanitë celulare në Shqipëri kanë hedhur në treg një sërë pajisjesh, produktesh dhe shërbimesh inovatore, prej të cilave vlen të përmenden :

1. Smart cooler

Smart cooler është një sistem inovativ i cili ofron mundësinë e monitorimit në distancë të aseteve të biznesit në terren, duke siguruar një përdorim eficient të burimeve të energjisë dhe një shfrytëzim të produktit në kushte optimale. Rënia

e temperaturës ose shpërdorimi i energjisë sinjalizohen në kohë reale nga një platformë IoT. Në biznesin ushqimor për shembull, për kompanitë e pijeve kryesisht, është e rëndësishme mbajtja e produkteve në temperaturën e duhur. Impakti mbi përdoruesin është jo i vogël. Falë konektivitetit të fuqizuar, sistemi siguron një lidhje të besueshme edhe në zonat më të largëta, duke përditësuar përdoruesin përmes një aplikacioni në celular. Produkti ka ndikim pozitiv në ecurinë e biznesit edhe në zona të thella ku bizneset e kanë të vështirë të kenë një përfaqësim fizik. Në sajë të këtij sistemi, bizneset përfitojnë një ulje të kostove funksionale, ndërkohë që përdoruesi, ndonëse në zona të thella, ka mundësinë të përfitojë shërbime cilësisht të njëjta krahasuar me ato që ofrohen në zona më qendrore dhe të urbanizuara.

2. Agriculture – myfarm

Bëhet fjalë për një zgjidhje teknologjike IoT që u jep përparësi fermerëve duke u dhënë dorë për të optimizuar dhe administruar mjetet që sigurojnë mbarëvajtjen e fermave bujqësore. Nëpërmjet sensorëve të vendosur në këto ferma, fermeri ka mundësi që falë një programi digjital të monitorojë në kohë reale motin, lagështirën e tokës, të bimësisë si dhe të nevojave përkatëse për ujitje. Programi ndikon kështu drejtpërdrejt në incentivimin e aktivitetit bujqësor dhe të rendimentit të tij, duke reduktuar kostot. Automatizimi i digjitar i bujqësisë, gjerësisht i përhapur në Europë, sjell përfitime në rritjen e prodhimtarisë edhe në kushte jo të favorshme. Duke pasur parasysh klimën e përshtatshme dhe pozicionin gjeografik të Shqipërisë, produkti do të ketë një përdorim edhe më të gjerë në të ardhmen nëse depërtimi i rrjeteve *broadband* ecën me hapa të përshpejtuar.

3. E-Biznes

E-Biznes u krijua për të ofruar mundësinë e përdorimit të kasës fiskale *online* duke zëvendësuar kështu atë tradicionale. Përdoruesit deklarojnë shitjen dhe kryejnë fiskalizimin e faturave tatimore me anë të aplikacionit E-Biznes përmes aparatit celular, në kohë reale, në Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve, në përputhje me ligjin nr.87/2019 “Për faturën dhe sistemin e monitorimit të qarkullimit”. Programi jetëson kështu zbatueshmërinë e ligjit fiskal për bizneset me kosto të reduktuara dhe disiplinon punën e administratës tatimore. Vlera e shtuar konsiston në maksimizimin e transparencës, luftën kundër informalitetit dhe rregullimin eficient të tregut.

4. Smart fleet

Smart fleet është një zgjidhje telematike IoT, përshtatur kryesisht për kompani që menaxhojnë grupe automjesh në distancë, duke u siguruar përdoruesve, falë një ndërfaqeje interneti profesionale dhe të thjeshtë, lokalizimin e lëvizjeve dhe vendndodhjet e gjithë mjeteve automobilistike në terren. Ajo përfshin një

konektivitet të pandërprerë të mundësuar nga rrjete private të fuqishme, të sigurt dhe asistencë teknike 24 orë në 24, çdo ditë të javës. Ky sistem ndikon në reduktimin e konsumit të karburantit të flotës dhe një pakësim në masën 30% të ndotjes mjedisore. Përmes tij përftohen pamje të detajuara të lëvizjeve dhe historiku i raporteve, menaxhimi i konsumit të karburantit, statistika mbi mënyrën e drejtimit të automjeteve, menaxhimi i gjeozonave dhe pikave të interesit, njoftimet e menjëhershme dhe raportet administrative, si dhe mjaft opsione të tjera shtesë.

5. Shërbimet Trend Micro

Shërbimet Trend Micro dhe Worry-Free janë zgjidhje të kompletuara, mundësuar nga teknologjia X-Gen, për të plotësuar çdo nevojë në lidhje me sigurinë digjitale të pajisjeve fundore. Falë një kombinimi teknikash mbrojtjeje të përparuara, ky shërbim gjen dhe eliminon rreziqe potenciale sigurie dhe garanton një lundrim të qetë në internet sikundër edhe përdorimin e shërbimeve *e-mail* dhe *cloud*. Një zgjidhje e tillë ofron siguri të shtuar për biznesin dhe klientin nga sulme të kryqëzuara kibernetike.

6. Tirana ime 2.0

Gjatë vitit 2022 u prezantua versioni i ri dhe i përmirësuar i aplikacionit Tirana Ime, i cili përmban të dhëna të detajuara rreth shërbimeve të transportit urban, pikave turistike dhe eventeve publike në qytetin e Tiranës. Aplikacioni bën gjithashtu të mundur pagesën e tarifës së parkimit si edhe raportimin për çdo problematikë të hasur nga qytetari. Në formatin e udhërrëfyesit digjital, aplikacioni i vjen në ndihmë çdo përdoruesi duke thelluar transformimin digjital të shoqërisë dhe duke hedhur një hap drejt “Qytetit Inteligjent” (Smart City).

7. Job Office Digitalization

Prej vitit 2022, personat me aftësi të kufizuar gëzojnë një akses të lehtësuar pranë zyrave të punës falë programit Job Office Digitalization i cili po implementon teknologji asistive me *hardware*, *software* dhe pajisje të tjera të veçanta. Vlen të përmendet *software* JAWS, një teknologji e avancuar e leximit të informacionit në ekran për personat me vështirësi në shikim, si dhe kompjuterët portativ me sistemet Braille dhe lexuesin Daisy të integruar. Përmes këtyre inovacioneve, për herë të parë në Shqipëri po implementohet krijimi i zyrave të shërbimeve krejtësisht të aksesueshme për personat me aftësi ndryshe, në të cilat shërbimet mund të merren në mënyrë autonome.

Kërkesat në rritje për teknologji gjithëpërfshirëse dhe akses të barabartë të përdoruesve në shërbimet e ofruara prej tyre shtrojnë përpara aktorëve sektorialë

detyrën e zhvillimit me hapa të përshpejtuar të politikave dhe investimeve në rrjetet *broadband*. Fraktura digjitale që sa vjen e zvogëlohet në komunikimet mobile, siç e dëshmojnë edhe zhvillimet e fundit në lidhje me uljen e tarifave *roaming* dhe rritjen e cilësisë së shërbimit, mbetet ende domethënëse në aspektin e rrjeteve fikse dhe implementimin koheziv, por të ngadaltë, të shoqërisë Gigabit.

1.2. Analizë e pjesëve të tregjeve të komunikimeve elektronike në një perspektivë krahasimore

TREGUES TË TREGUT

Sipas të dhënave paraprake të raportuara nga operatorët, gjatë vitit 2022 janë realizuar mbi 38 miliardë lekë të ardhura nga komunikimet elektronike, rreth 5% më të larta se ato të raportuara për vitin pararendës 2021.

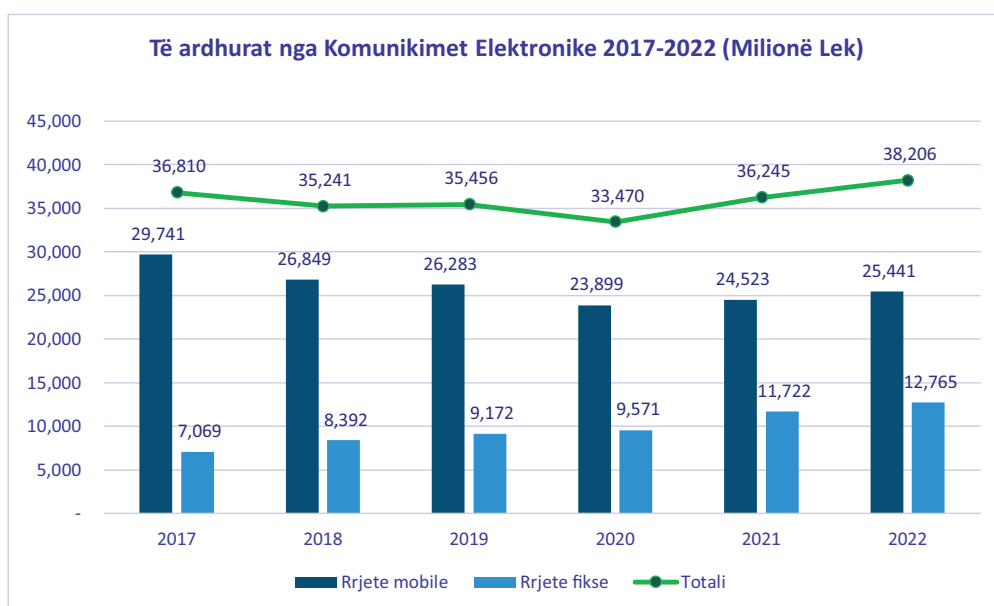

Tabela 6

Tre operatorët kryesorë Vodafone Albania, Albtelecom dhe One Communications (dy të fundit të bashkuar nën emrin ONE Albania prej 1 janarit 2023) zotërojnë 82% të tregut në sektorin e komunikimeve elektronike sipas të ardhurave.

Pjesët e tregut për të ardhurat sipas operatorëve kryesorë në 2022

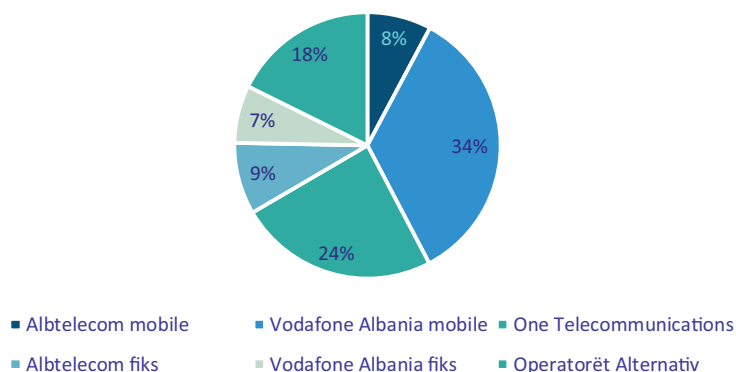

Tabela 7

Shërbimet mobile

Për të dytin vit rradhazi të ardhurat e realizuara nga ofruesit e shërbimeve mobile kanë pësuar rritje pas një prirje rënëse disa vjeçare. Sikundër do të analizohet më hollësisht në seksionin e mëposhtëm mbi konektivitetin, zhvillimet teknologjike dhe juridike ushtrojnë një ndikim tkurrës kundrejt të ardhurave të operatorëve mobile.

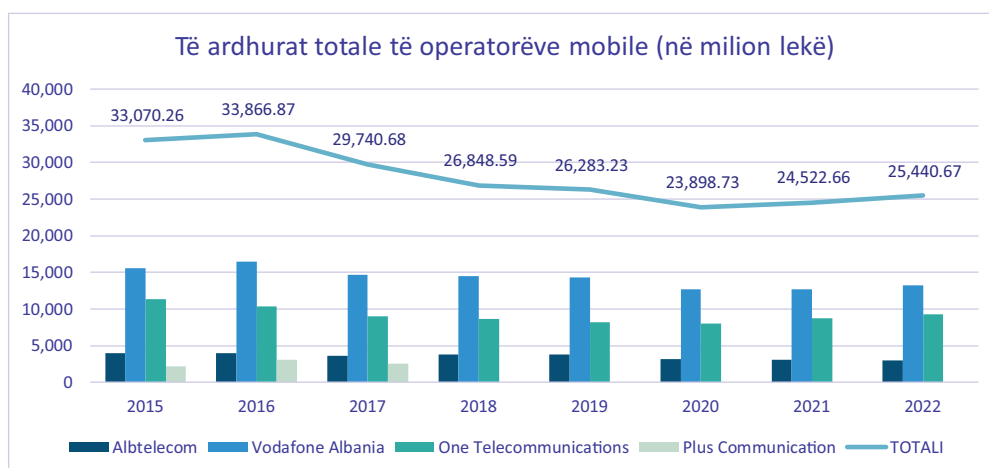

Tabela 8

Edhe përgjatë vitit 2022 operatori me pjesën e tregut më të madhe përse i përket të ardhurave rezulton të jetë Vodafone Albania me rreth 52%, i ndjekur nga One Communications me 36% dhe Altelecom me rreth 12%.

Niveli i investimeve në sektorin mobile ka qenë më i ulët se në dy vitet pararendëse për dy arsye kryesore. Së pari, vitet 2020 dhe 2021, për shkak të pandemisë, regjistruan një rritje të rëndësishme në konsumin e datave që shtyu operatorët të investojnë

në shtimin e kapaciteteve dhe në përmirësimin e cilësisë së shërbimeve. Së dyti, në vitin 2022, operatorët mobile kanë qenë palë ose subjekte të transaksioneve financiare mjaft domethënëse por që nuk kategorizohen si investime në sektorin mobile sipas përkufizimit të përdorur. Nga njëra anë, One Telecommunications dhe Albtelecom Albania kanë ndryshuar pronësinë, duke u bashkuar në një shoqëri të vetme nën emrin ONE Albania më 1 janar 2023. Nga ana tjetër, Vodafone Albania, pas një marrëveshje tregtare të arritur me dy operatorët e tjerë mobile, ka blerë 73,4 Mhz të drejta mbi frekuenca radio.

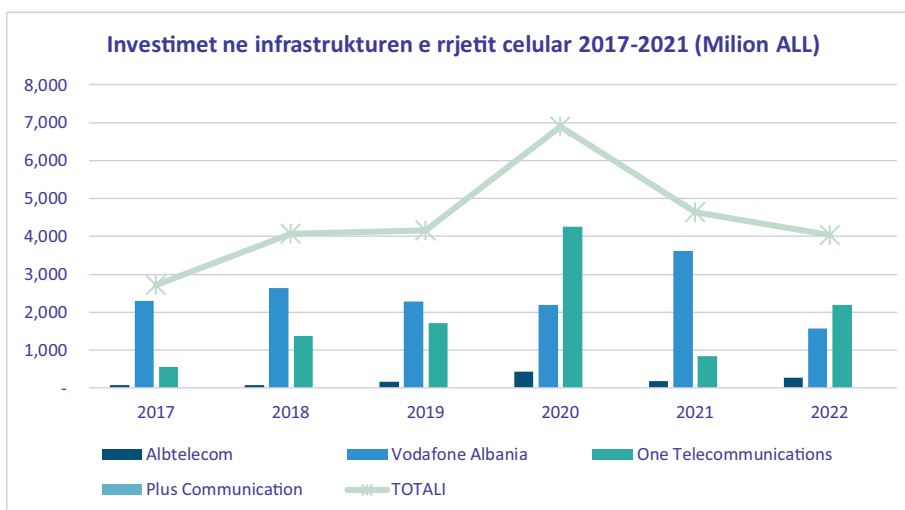

Tabela 9

Këto transaksione financiare, në vlera të konsiderueshme, megjithëse përbëjnë investime për subjektet e përfshira, nuk cilësohen si investime në tregun mobile. Sidoqoftë, këto zhvillime financiare lënë të kuptohet se vitet në vijim do të regjistrojnë investime të mëtejshme dhe me peshë në sektorin mobile: Operatori i bashkuar ONE Albania me synimin për të unifikuar dhe konsoliduar trashëgiminë e dyfishtë teknologjike, administrative dhe tregtare, ndërsa Vodafone Albania me objektivin e vënies në eficiencë të frekuencave rishtazi të blera.

Për vitin 2022, operatori me pjesën më të madhe të investimeve në rrjetin mobile është One Telecommunications me rreth 54% të totalit të investimeve për këtë zë, i ndjekur nga Vodafone Albania me rreth 39% dhe Albtelecom me 7%.

Shërbimet fikse

Ndryshe nga sektori mobile, të ardhurat e operatorëve nga rrjetet fikse kanë ardhur në rritje në mënyrë të pandërprerë. Në përqindje, në vitin 2022, të ardhurat kanë tejkaluar shifrën prej 12 miliardë lekë, çka përbën një rritje prej rreth 9% krahasuar me vitin pararendës.

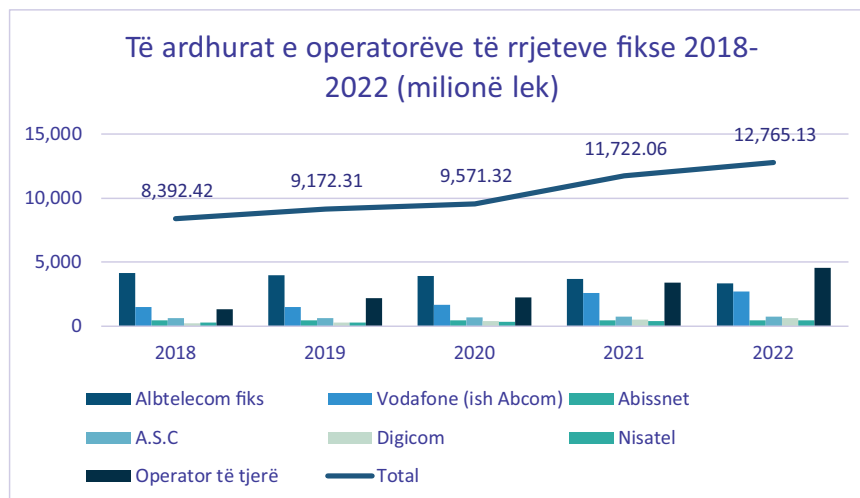

Tabela 10

Në një hark kohor prej pesë vitesh, ky sektor është rrënjësisht i transformuar. Nga një treg me ofertë ekskluzivisht në shërbimet fikse (përveç Albtelekom që zotëronte 12% të tregut mobile), tashmë dy ofertuesit kryesorë, të cilët bashkërisht zotërojnë pothuajse gjysmë e këtij tregu, janë operatorë të integruar mobile-fiks: Operatori historik i privatizuar Albtelekom (me 26% të tregut) është tashmë në pronësi të ONE Albania, dhe Vodafone Albania (me 21% të tregut) që është bërë lojtari i dytë i këtij tregu pas bashkimit me përthithje të Abcom.

Një grusht operatorësh të mesëm përbëhet prej A.S.C (me 6% të tregut), Digicom (me 5% të tregut), Abissnet (me 4% të tregut), dhe Nisatel (me 3% të tregut). Ndërkaq, një numër mjaft i lartë operatorësh të vegjël (mbi 230) zotëron 35 % të tregut.

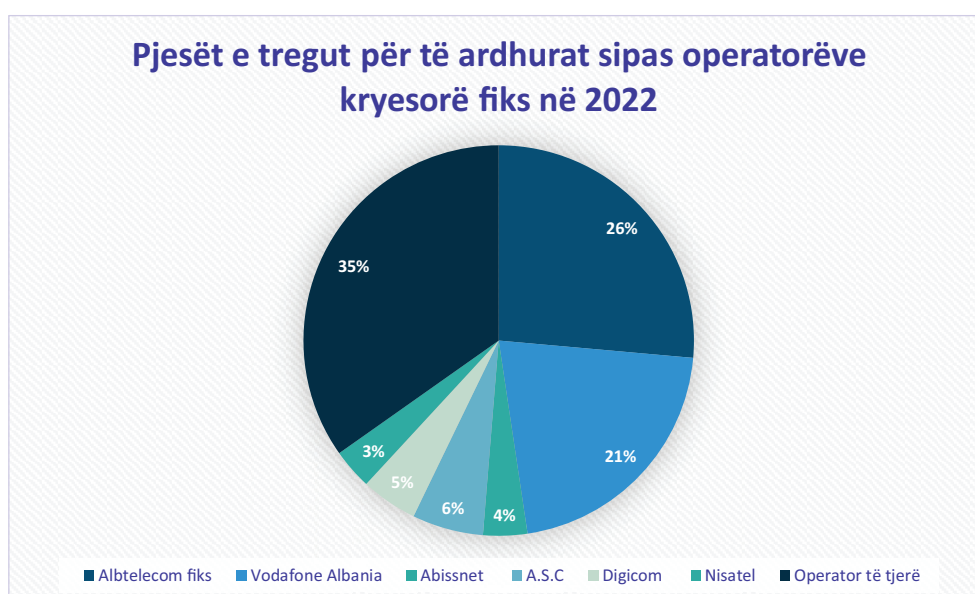

Tabela 11

Përgjatë vitit 2022, sipërmarrësit e rrjeteve fikse kanë kryer rreth 2.6 miliardë lekë investime në rrjetet e tyre duke shënuar një rritje të lehtë me rreth 2% krahasuar me vitin 2021. Sipas raportimeve, këto investime janë kanalizuar kryesisht në funksion të përmirësimit të aksesit të shërbimeve broadband, ku ndër investimet kryesore është fokusimi drejt zhvendosjes së rrjeteve të transmetimit nga teknologjia DSL drejt teknologjisë me fibër.

TREGUES TË KONEKTIVITETIT

Në paraqitjen e zhvillimeve në treguesit e konektivitetit, AKEP-i ka përqafuar terminologjinë dhe konceptet e Indeksit të Ekonomisë dhe Shoqërisë Digjitale (DESI), i cili përdoret për raportim nga vendet anëtarë të BE-së dhe për monitorim nga Komisioni European prej vitit 2014³⁰. Këshilli për Bashkëpunim Rajonal (RCC), mbështetur mbi vullnetin e shprehur të vendeve të Ballkanit Perëndimor (BP) në Samitin e Sofjes në 2020, përgatit indeksin DESI të BP-së në përputhje me metodologjinë DESI të BE-së.³¹

Përmes përdorimit të një instrumenti vlerësimi dhe monitorimi, të vetëm dhe të përbashkët me vendet e rajonit dhe të BE-së, mundësohet më lehtë gjurmimi i përparimit të vendit tonë në fushën e agjendës digjitale duke lejuar njëkohësisht krahasueshmërinë e tij me ekonomitë e tjera.

Indeksi DESI përmban katër fusha kyçe objekt vlerësimi dhe notimi: Kapitali njerëzor, Integrimi i teknologjisë digjitale, Shërbimet publike digjitale, dhe, së fundi, Konektiviteti, që është parametri i cili do të shtjellohet në këtë seksion. Për lexueshmëri më të madhe, ky komponentë do të analizohet së pari në fushën e komunikimeve elektronike të lëvizshme dhe pastaj në atë të komunikimeve fikse. Të dy aspektet, mbulimi (pra, oferta e operatorëve) dhe përdorimi (d.m.th., kërkesa e pajtimtarëve), do të përfshihen në këtë analizë.

Treguesit e konektivitetit mobile

Struktura e pajtimtarëve

Nga pikëpamja e përdorimit të rrjeteve celulare, të dhënat e evidentuara nga AKEP-i tregojnë se numri total i kartave SIM arriti në rreth 3.7 milionë gjatë vitit 2022: rreth 1.35 karta SIM për banor, shifër më e lartë se mesatarja e rajonit të Europës

30 <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>

31 <https://www.rcc.int/pubs/125/report-on-the-state-of-application-of-digital-economy-society-index-desi-in-western-balkan-economies>

dhe ajo globale, përkatësisht 1.21 dhe 1.08 karta SIM për banor³². Ndërkohë numri i pajtimtarëve aktivë (që përkufizohet si pajtimtari i cili ka përdorur shërbimet celulare të paktën një herë brenda tre muajve të fundit) të shërbimeve mobile përgjatë vitit të kaluar, arriti rreth 2.8 milionë, duke konfirmuar një prirje rritëse gjatë katër viteve të fundit.

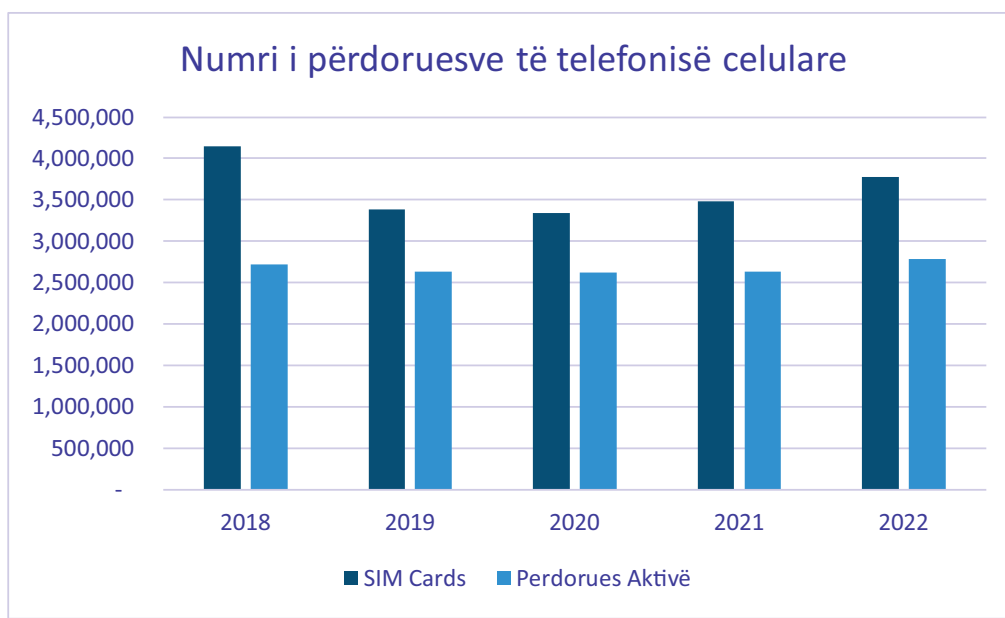

Tabela 12

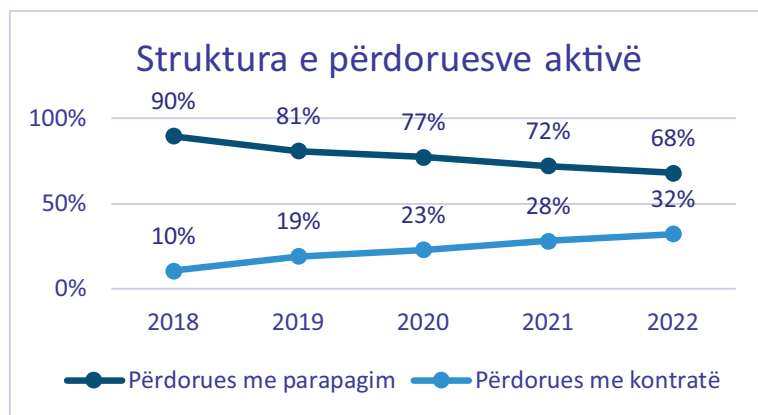

Tabela 13

Përgjatë vitit 2022 ka vijuar tendenca e ndryshimit të strukturës së pajtimtarëve, ku vihet re një ulje e numrit të pajtimtarëve me parapagim (68% nga 72% që ishte në vitin 2021), dhe një rritje simetrike e blerjes së shërbimeve mobile përmes kontratave me paspagim, praktikë e cila aplikohet gjerësisht në vendet e rajonit dhe të BE-së.

32 <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/FactsFigures2022.pdf>

Mbizotërimi i përdorimit të data-ve në shërbimet celulare

Shërbimet celulare shohin një rritje eksponenciale të përdorimit të tyre në komponentin “data”. Pajisjet e telefonisë së lëvizshme të gjeneratave të fundit (smartphone) janë kthyer në instrumente aksesori në botën virtuale për forma të reja të punuari (punë në distancë), të socializuar (rrjete sociale), të informuar (portale), dhe të argëtuar (lojra, video ose muzikë *online*).

14%

ka pësuar rënie vëllimi mesatar mujor i thirrjeve zanore për përdorues krahasuar me një vit më parë

Përdorimi masiv dhe në rritje i aplikacioneve Over-the-top (OTT) si, për shembull, Whatsapp, Viber, Messenger, Skype etj., nëpërmjet të cilëve dërgohen mesazhe tekst dhe kryhen thirrje zanore dhe video-thirrje, ka sjellë si rezultat një ulje të ndjeshme të sms-ve dhe thirrjeve tradicionale.

Komunikimi nëpërmjet këtyre aplikacioneve ka ardhur gjithnjë e në rritje edhe si rezultat i përmirësimit të shërbimeve të ofruara nga operatorët e rrjeteve 4G dhe 4G+, të cilët mundësojnë transmetim me cilësi më të mirë si të mesazheve, ashtu edhe të thirrjeve (video dhe audio) nëpërmjet këtyre aplikacioneve.

Ky fenomen dallohet qartësisht mbi një bazë përherë e më të gjerë pajtimtarësh të cilët konsumojnë një volum gjithnjë e më madh data-sh.

18.57%

është rritja e vëllimit të data-ve të konsumuara në vitin 2022 krahasimisht me vitin pararendës

Numri i pajtimtarëve aktivë që kanë përdorur shërbimin internet celular në fund të vitit 2022 kapi shifrën prej rreth 2.1 milionë pajtimtarë, çka përbën një rritje me rreth 4% krahasuar me vitin pararendës. Pra, rreth 77% e pajtimtarëve aktivë të shërbimeve celulare përdorin internetin nëpërmjet telefonave *smart*.

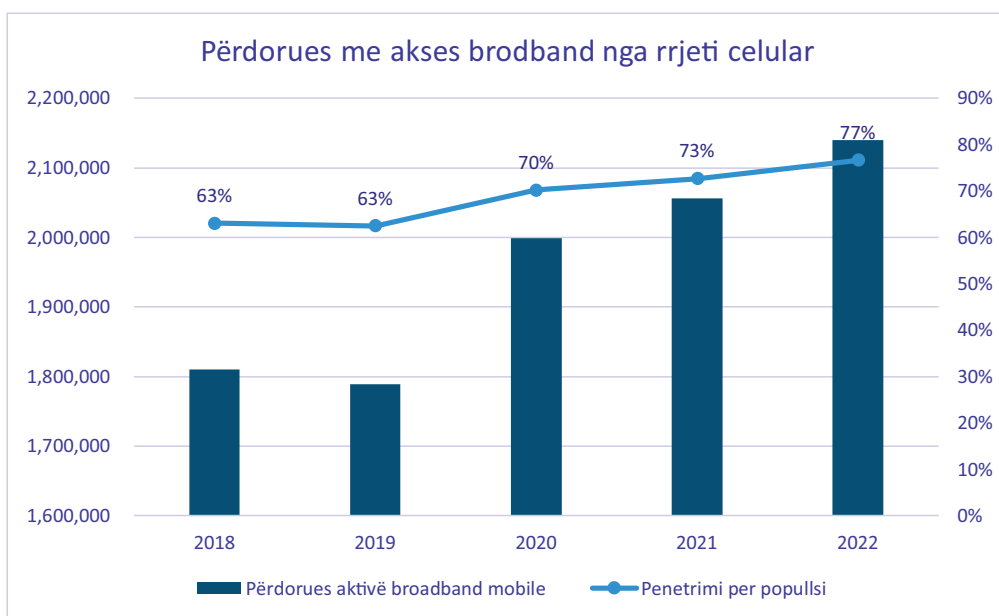

Tabela 14

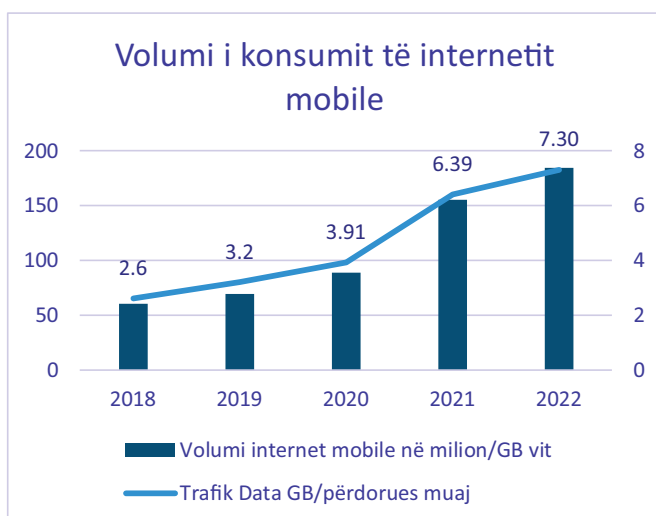

Tabela 15

Vëllimi i të dhënave të transmetuara nëpërmjet internetit në rrjetet mobile përgjatë vitit 2022 arriti në rreth 184 milionë GB, ose 7,3 Gigabyte në muaj për përdorues. Këto shifra përbëjnë më shumë se trefishim përkundrejt vëllimeve të vitit 2018.

Mbulimi nga rrjetet celulare

Rritja e numrit të pajtimtarëve të shërbimeve internet, si edhe zhvillimet paralele teknologjike, sjellin rritjen e kërkesës për cilësi në ofrimin e këtyre shërbimeve. Përdoruesit e internetit kanë diktuar rritjen e kërkesës për të pasur lidhje me shpejtësi dhe qëndrueshmëri më të lartë, si edhe nevojën për mbulimin edhe të zonave rurale të pambuluara, kryesisht atyre me potencial për ofrimin e shërbimeve të turizmit.

Mbulimi i territorit dhe popullsisë me rrjete të teknologjive 3G dhe 4G ka pasur përmirësime të dukshme vitet e fundit, rritje e cila është më e theksuar në mbulimin e territorit dhe popullsisë me rrjetet 3G/4G. Të tre operatorët që ofrojnë shërbime celulare, për vitin 2022, kanë raportuar mbulim të popullsisë me rrjet 3G në nivele rreth 91 – 99%.

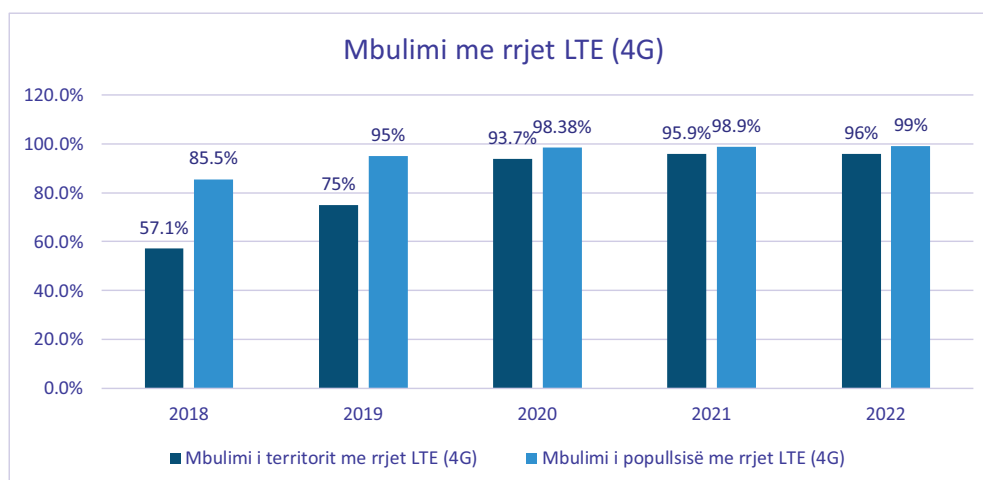

Tabela 16

Përmirësimi i cilësisë së ofrimit të shërbimit të internetit konfirmohet edhe nga raporti³³ i OpenSignal (organizëm ndërkombëtar i pavarur) që synon të paraqesë gjendjen reale të rrjeteve celulare në mbarë botën, bazuar në matjet e kryera nga vetë përdoruesit e rrjeteve. Sipas këtij raporti, konstatohet se dy nga operatorët kanë arritur tregues mjaft të mirë për sa i përket mbulimit me rrjet 4G dhe shpejtësisë së këtij shërbimi, duke iu mundësuar përdoruesve navigim cilësor në rrjetin e internetit celular lidhur me thirrjet zanore nga aplikacionet OTT, shpejtësinë download/upload, cilësinë e videove dhe shërbime të tjera digjitale. Bazuar në këtë raport konstatohet se, dy nga operatorët kanë arritur tregues mjaft të mirë për sa i përket mbulimit me rrjet 4G dhe shpejtësisë së këtij shërbimi, duke ju mundësuar përdoruesve navigim cilësor në rrjetin e internetit celular lidhur me thirrjet zanore nga aplikacionet OTT, shpejtësinë download/upload, cilësi të videove dhe shërbime të tjera digjitale nga më të larmishmet.

Treguesit e konektivitetit fiks

Aksesi në broadband fiks

Gjatë vitit 2022, trafiku i internetit *broadband* nga rrjete fikse arriti në rreth 1 miliardë GB ose rreth 6% më shumë se viti 2021, çka tregon se pajtimtarët e këtij shërbimi kanë shfrytëzuar këtë rrjet për të aksesuar shërbimet e tyre financiare, informative, sociale, shëndetësore, etj.

1 miliardë GB
*Trafiku i internetit broadband
nga rrjetet fikse në 2022*

33 <https://www.opensignal.com/reports/2022/04/albania/mobile-network-experience>

Në vitin 2022 Shqipëria arriti pragun simbolik që katër nga pesë familje kanë akses në *broadband* fiks, duke e vendosur vendin tonë mbi mesataren e Ballkanit Perëndimor.

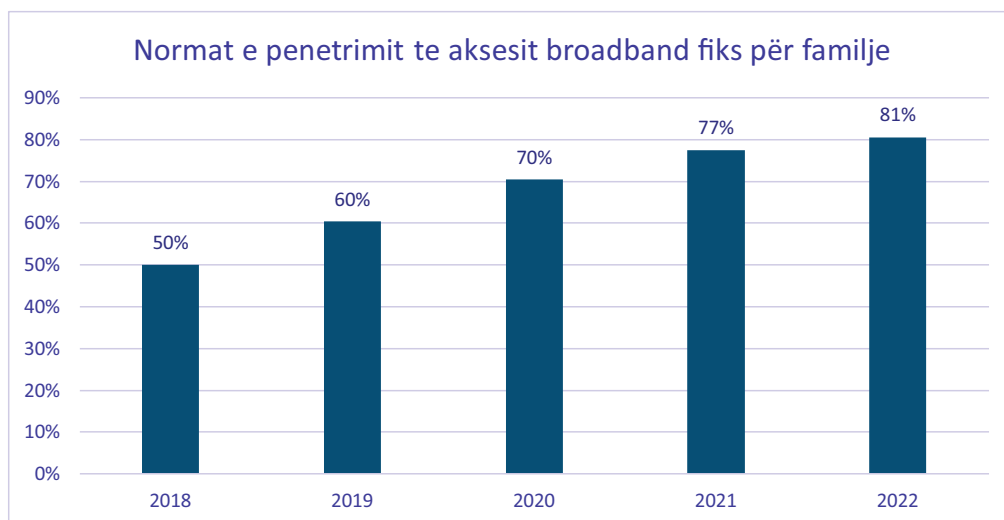

Tabela 17

Struktura e pajtimtarëve me akses në shërbime interneti fiks po evoluon në mënyrë të pandërprerë drejt shërbimeve broadband me shpejtësi shkarkimi mbi 30 Mbps. Më shumë se gjysma e pajtimtarëve kanë pasur në vitin 2022 akses në lidhje fikse të kësaj shpejtësie.

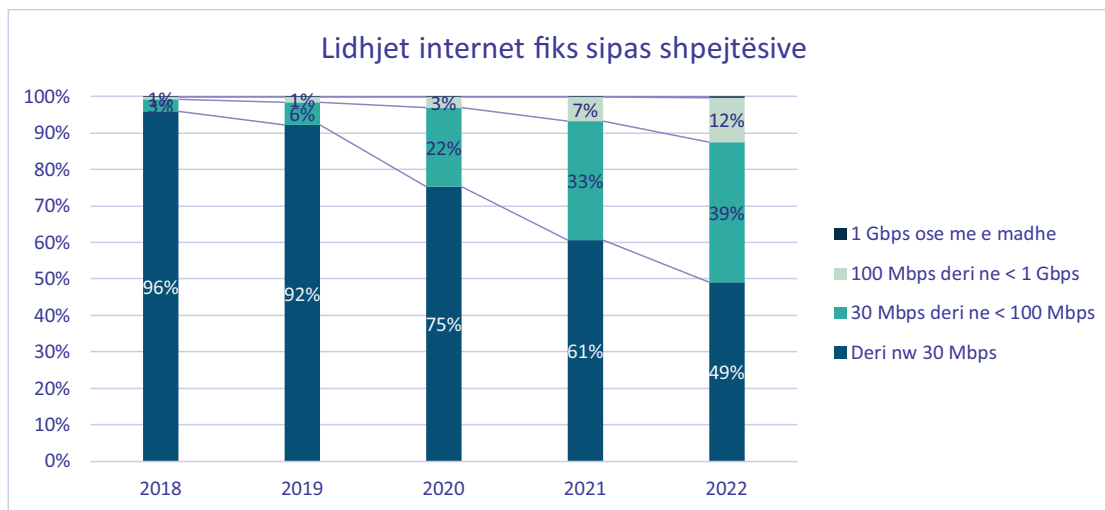

Tabela 18

Ndërkaq, numri i familjeve të pajtuara në shërbime *broadband* mbi 100 Mbs është 72,241 (rreth 12% e pajtimtarëve) që, megjithëse përbën pothuajse një dyfishim nga viti pararendës, mbetet në nivele mjaft modeste krahasuar me disa vende të

rajonit si Mali i Zi dhe Kosova, ku rreth 40% e familjeve kanë akses në këtë shpejtësi shërbimi.

Mbulimi me broadband fiks

Shqipëria performon mbi mesataren e rajonit sa i përket mbulimit me broadband të shpejtë (Next Generation Access (NGA) i aftë për të ofruar shpejtësi shkarkimi prej të paktën 30 Mbps). Në vitin 2021, 74% e popullsisë ishte e mbuluar nga broadband i shpejtë. Vendi ynë është i dyti në rajon (vetëm pas Malit të Zi) për mbulimin me Rrjete të Shpejtësisë Shumë të Lartë (Very High Capacity Networks ose VHCN, që përfshijnë teknologjitë Fibre to the Premises (FTTP) dhe Cable Docsis 3.1.).

Mbulimin përherë e më lartë me *broadband* të shpejtë dhe shumë të shpejtë e udhëheq shtrirja gjithnjë e më domethënëse e teknologjisë FTTP, që ka shënuar rritje me rreth 12% krahasuar me vitin 2021.

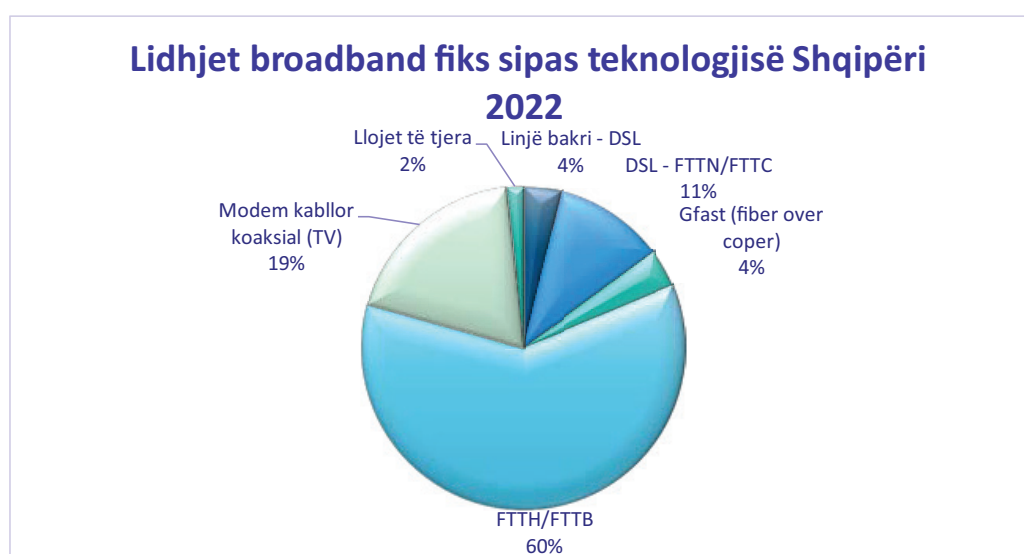

Tabela 19

Ndërkohë edhe në vitin e kaluar është regjistruar e njëjta prirje rritëse drejt paketave të integruara *broadband* dhe IPTV (internet protocol television).

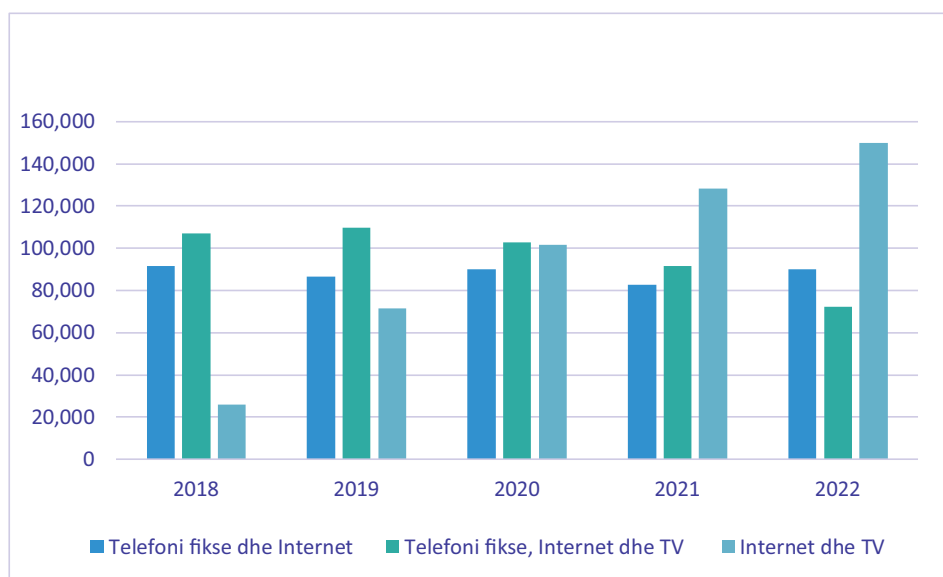

Tabela 20

Pas bashkimit me përthithje të Abcom nga Vodafone Albania dhe të Albtelecom nga ONE Albania, mund të paraprihet një introduktim domethënës në treg i paketave *broadband* fiks plus mobile, një fenomen i përshfaqur prej disa kohësh në vende të tjera të Europës në formën e “quad-play” (*broadband*, telefoni fikse, telefoni celulare dhe televizion: të katërta nën një kontratë të vetme), ofertë tregtare që premtonte çmime më avantazhuese për konsumatorin ndonëse në kurriz të pjesshëm të fleksibilitetit.

1.3. Konsolidimi i tregut postar në fakte dhe shifra

Ecuria e tregut të ofrimit të shërbimeve postare në Shqipëri është në linjë me ecurinë dhe zhvillimet në tregjet rajonale si dhe ato të vendeve të BE-së, dhe ku është bërë përmirësim edhe në fushën e përafrimit të legjislacionit me praktikën më të mira ndërkombëtare.

Sektori i shërbimeve postare rregullohet mbi bazën e Ligji 46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë”, si dhe aktet nënligjore dhe rregullatore në zbatim të tij, si edhe merr në konsideratë aktet rregullatore të UPU si dhe udhëzimet dhe objektivat e përcaktuara në dokumentet e politikave postare të hartuara e miratuara nga Qeveria.

Tregu i shërbimeve postare, në përgjithësi, ka ndryshuar ndjeshëm vitet e fundit, ku një ndër ndryshimet kryesore është zhvendosja nga komunikimi tradicional bazuar në letër, drejt komunikimeve me mjete elektronike, gjë e cila ka çuar në rënie të konsiderueshme të vëllimeve të objekteve postare. Në të njëjtën kohë, digjitalizimi nxit rritjen e vëllimeve të pakove postare (kolive postare) për shkak të rritjes së

tregtisë elektronike (e-commerce).

Shërbimet postare në Shqipëri përgjatë vitit 2022 u ofruan nga 36 subjekte të pajisur me 'Autorizim të Përgjithshëm' nga 34 ofrues të shërbimeve postare që ishin në fund të vitit 2021.

Ndjekja e trendit të ndryshimeve në tregun e shërbimeve postare përbën dhe sfidë për rregullatorin, i cili ka si qëllim zbatimin e një kuadri rregullator që nxit prezantimin e shërbimeve inovative dhe, në të njëjtën kohë, stimulon konkurrencën e ndershme, me fokus kryesor përcaktimin dhe zbatimin e rregullave të konkurrueshmërisë, për të parandaluar anomalitë që rrjedhin nga abuzimi i mundshëm i tregut, si nga ana e kërkesës, ashtu edhe nga ajo e ofertës.

Të dhëna mbi kategoritë kryesore të objekteve postare (2017-2022)

Shërbime postare të ofruara		Objekte postare 2017	Objekte postare 2018	Objekte postare 2019	Objekte postare 2020	Objekte postare 2021	Objekte postare 2022
Posta Shqiptare sh.a.							
1	Shërbim Universal Postar						
1.1	Postë brenda vendit	18,599,662	18,298,143	20,348,070	17,487,538	20,219,877	21,229,943
1.2	Postë ndërkombëtare	1,322,758	1,413,574	1,152,935	903,336	662,949	729,430
1.3	Totali 1.1+1.2	19,922,420	19,711,717	21,501,005	18,390,874	20,882,826	21,959,373
Shërbim JoUniversal postar							
2.1	Postë brenda vendit	2,603,017	2,819,601	656,177	873,512	301,052	406,700
2.2	Postë ndërkombëtare	9,702	6,616	5,624	2,344	2,762	3,149
2.3	Totali 2.1+2.2	2,612,719	2,826,217	661,801	875,856	303,814	409,849
3	Shërbim ekspres						
3.1	Ekspres brenda vendit	724,794	699,731	644,049	486,531	669,874	541,210
3.2	Ekspres ndërkombëtar	25,764	18,842	79,071	12,874	18,902	15,177
3.3	Totali 3.1+3.2	750,558	718,573	723,120	499,405	688,776	556,387

Tabela 21

Burimi: Të dhëna të dërguara nga sipërmarrësit. Përpunimi AKEP

Të dhëna mbi kategoritë kryesore të objekteve postare (2017-2022) vijim

Ofruesit e shërbimeve postare	Objekte postare 2017	Objekte postare 2018	Objekte postare 2019	Objekte postare 2020	Objekte postare 2021	Objekte postare 2022
4 Shërbim JoUniversal Postar						
4.1 <i>Postë brenda vendit</i>	277,504	490,900	698,388	1,914,761	1,757,313	886,418
4.2 <i>Postë ndërkombëtare</i>	34,632	35,486	39,769	45,036	77,419	56,862
4.3 Totali 4.1+4.2	312,136	526,386	738,157	1,959,797	1,834,732	943,280
5 Shërbim ekspres						
5.1 <i>Ekspres brenda vendit</i>	1,050,783	1,408,298	2,010,034	2,796,387	3,240,553	2,654,700
5.2 <i>Ekspres ndërkombëtar</i>	206,705	222,725	246,931	272,860	268,528	238,854
5.3 Totali 5.1+5.2	1,257,488	1,631,023	2,256,965	3,069,247	3,509,081	2,893,554
6 Totali 1.3+2.3.3.3+4.3+5.3	24,855,321	25,413,916	25,881,048	24,795,179	27,219,229	26,762,443

Tabela 22

Burimi: Të dhëna të dërguara nga sipërmarrësit. Përpunimi AKEP

Të ardhurat dhe investimet e tregut postar

Të ardhurat e gjeneruara nga ofruesit e shërbimeve postare përgjatë vitit 2022 janë raportuar rreth 2.55 miliardë lekë, çka përbën një ulje me rreth 4% në raport me vitin 2021. Bazuar në këto të dhëna Posta Shqiptare është operatori me pjesën më të madhe të tregut me rreth 55% të totalit të të ardhurave për vitin 2022, e ndjekur nga DHL me rreth 21% dhe United Transport dhe Albanian Delivery Express me nga rreth 7%.

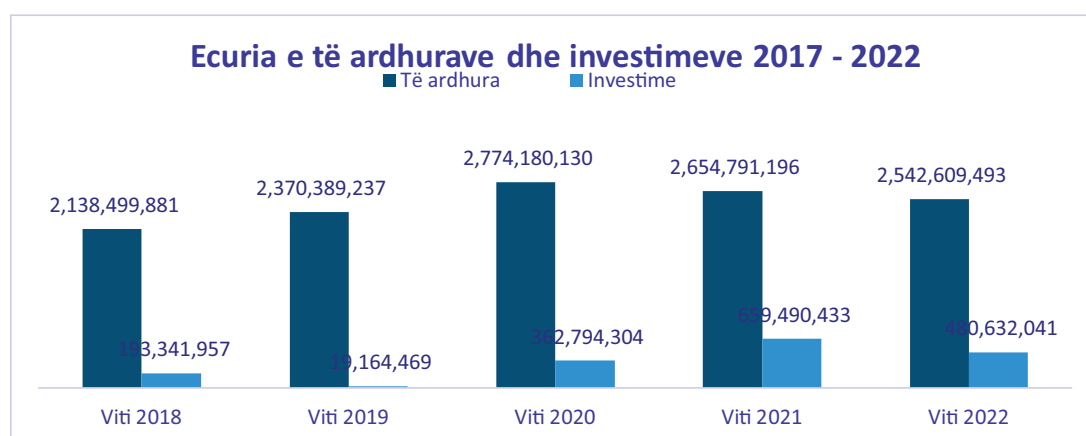

Tabela 23

Përgjatë vitit 2022 është vërejtur se disa nga operatorët kryesorë në treg kanë shënuar rënie të ardhurash krahasuar me vitin 2021, konkretisht rënien më të ndjeshme e kanë pasur Balkan Courier & Logistics (15%), DHL (7%), TNT (56%) dhe FEDEX me rreth (32%).

Investimet e realizuara nga ofruesit e shërbimeve postare përgjatë vitit 2022 raportohen rreth 480 milionë lekë, ose rreth 27% më pak se viti pararendës, nga të cilat peshën më të madhe ose rreth 82% të totalit e zënë ofruesit e tjerë të shërbimit postar dhe 18% Posta Shqiptare. Edhe pse investimet e raportuara për vitin 2022 rezultojnë më të ulëta krahasuar me vitin 2021, sërish këto investime mbeten ndër vlerat më të larta përgjatë këtyre viteve.

1.4. Studim mbi nivelin e kënaqësisë së konsumatorëve të shërbimeve postare

Gjatë vitit 2022, me qëllimin vlerësimin e kënaqësisë së përdoruesve të shërbimeve postare, AKEP-i hapi thirrjen për zhvillimin e një studimi sasior, i cili u krye nga shoqëria Data Centrum sh.p.k.³⁴

Objekti kryesor i këtij studimi ishte:

- Të kuptojë situatën aktuale të shërbimit postar, cilësinë e shërbimit, sigurinë, komunikimin dhe problematikat;
- Të identifikojë nivelin e kënaqësisë së përdoruesve dhe çfarë mund të përmirësohet.

Metodologjia e përdorur për këtë studim sasior u krye në formën e intervistave telefonike, kohëzgjatja mesatare e së cilave ishte rreth shtatë minuta. Kampioni përfaqësues i zgjedhur për këtë studim ishte 800 të intervistuar³⁵, me mbulim kombëtar të zonave urbane, 12 zonave administrative, në qytetet kryesore të këtyre zonave (marzhi i gabimi +/-4%).

Referuar shpërndarjes se pika të ofruesve postarë që operojnë në tregun vendas, rreth 78% e të intervistuarve janë shprehur se kanë përdorur Postën Shqiptare si ofrues të shërbimit universal, ndjekur kjo nga posta private ADEX me 46% e cila renditet e dyta me numrin me të lartë të përdoruesve. Me diferencë 4-6 pikë renditen Fedex, Intex Courier, DHL international. Pothuajse në vlera lineare me 2% renditen të gjitha postat e tjera të cilat dukshëm kanë numrin me të ulët të përdoruesve.

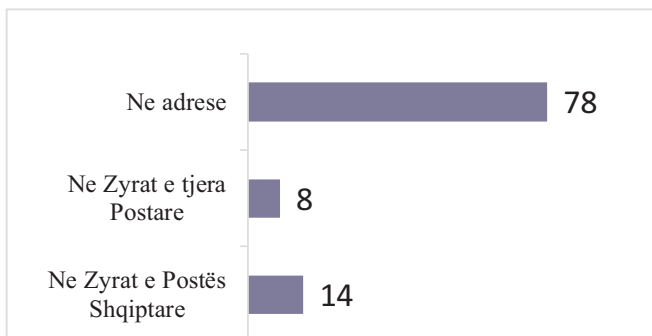
34 Studimi i plotë gjendet në Shtojcën 6 të këtij Raporti.

35 Në total janë kontaktuar 2200 individë për të arritur kampionin e kërkuar, duke arritur në finale shkalla e përgjigjes prej 36%. Gjithashtu, shkalla e refuzimit të respondentëve ishte 19%, ndjekur më pas me arsye specifike të pasqyruara në dokument. Studimi gjendet i plotë në pjesën e anekseve të këtij raporti.

Shumica e respondentëve (91%), pra përdoruesve të shërbimeve postare, e kanë përdorur këtë shërbim për arsye personale dhe vetëm 8.9% e tyre për arsye biznesi. Shumica e respondentëve (78%), pra e përdoruesve të shërbimeve postare, kanë përdorur Postën Shqiptare (78%) si ofrues të këtij shërbimi, ndjekur nga ADEX dhe FEDEX.

Vendi i dorëzimit të dërgesës postare

78% e të anketuarve konfirmojnë se dërgesa ju është dorëzuar në adresën që kanë deklaruar, ndërsa 8% e tyre janë shprehur se i janë drejtuar zyrave të ofruesëve të tjerë postare, dhe vetëm 14% zyrave të Postës Shqiptare si ofrues i shërbimit universal.

Për sa i përket respondentëve, të cilëve dërgesa nuk u është dorëzuar në adresë, janë lajmëruar më së shumti (68%) me anë të telefonatave dhe 24% e tyre me anë të SMS-ve. 13% e tyre pretendojnë se nuk kanë marrë asnjë njoftim.

Niveli i kënaqësisë ndaj shërbimeve postare

Rreth 9 nga 10 të anketuar janë të kënaqur në përgjithësi me shërbimet postare. Kënaqësi paksa më e lartë vihet re në lidhje me konfidencialitetin e dërgesave, ku 93% e të anketuarve shprehen se janë shumë të kënaqur. Pothuaj i njëjti nivel kënaqësie vihet re në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale dhe privatësisë, ku 92% e tyre shprehen se janë (shumë) të kënaqur.

Krahasuar me elementët e tjerë të matur, anketuesit shprehen më pak të kënaqur në lidhje me aplikimin e tarifave, por gjithsesi, 80% e tyre shprehen se janë (shumë) të kënaqur me këtë aspekt. Në një analizë për nivelin e kënaqësisë së përdoruesve, vërehet se ka një nivel kënaqësie më të ulët për grupmoshat e reja 18-44 vjeç, dhe paksa më e lartë për grup moshat e mëdha 45-75 vjeç, kjo, për shkak se grupmoshat e reja janë përdorues më të shpeshtë dhe kanë më shumë eksperiencë në shërbimet postare, ndryshe nga grupmoshat e mëdha të cilët, përgjithësisht, janë më të kufizuar në diversitetin e shërbimeve që ofrojnë postat.

Pas analizës së përgjigjeve të këtij sondazhi vlerësohet se duhet kujdes i shtuar ndaj krijimit të faciliteteve për personat me aftësi të kufizuar në fushën e shërbimit postar (konkretisht, në shtimin e rampave pranë çdo pike të ofrimit të shërbimit për personat me aftësi të kufizuar), duhet përmirësuar “menaxhimi kohës” (ofruesit

e shërbimit të jenë më të shpejtë në shpërndarjen e pakove) dhe korrektësi në dërgimin e pakove në adresat e sakta dhe kualifikim më të mirë të punonjësve.

1.5. Veprimtaria monitoruese në përdorimin e frekuencave

Në referim të Ligjit nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, AKEP-i është përcaktuar si autoriteti kombëtar përgjegjës për monitorimin e përdorimit të spektrit të frekuencave, në përputhje me Planin Kombëtar të Frekuencave dhe Planin e Përdorimit të Frekuencave. Me qëllim ushtrimin e kompetencës ligjore lidhur me monitorimin e përdorimit të spektrit të frekuencave dhe monitorimin e veprimtarisë së ofruesve të shërbimeve publike, në përputhje me kuadrin ligjor dhe nënligjor, veçanërisht lidhur me zbatimin e kushteve të përgjithshme të përcaktuara në Autorizimin Individual dhënë subjekteve ofrues të shërbimeve publike, AKEP kryen në mënyrë të vazhdueshme monitorimin e spektrit të frekuencave radio.

*Pamje gjatë një monitorimi në Tiranë, viti 2022
(Burimi: AKEP)*

Qëllimi i monitorimit të spektrit është të mbështesë procesin e administrimit të spektrit në përgjithësi, përfshirë funksionet e caktimit të frekuencave dhe

planifikimit të spektrit. Në mënyrë specifike, objektivat e monitorimit (jo në rend prioriteti) janë:

- Të ndihmojë në zgjidhjen e interferencave të spektrit elektromagnetik, qoftë në shkallë lokale, rajonale, apo me gjerë, pra që shërbimet radio dhe stacionet të mund të bashkekzistojnë në pajtueshmëri, duke reduktuar dhe minimizuar burimet shoqëruese me instalimin dhe operimin e shërbimeve të telekomunikacionit, duke siguruar përfitim ekonomik për infrastrukturën e vendit nëpërmjet aksesit në shërbime të telekomunikacionit pa interferenca;
- Të sigurojë të dhëna të vlefshme nga monitorimi për procesin e administrimit të spektrit elektromagnetik nga administrata lidhur me përdorimin aktual të frekuencave dhe brezave (p.sh., zënia e kanaleve dhe brezave), verifikimin e karakteristikave teknike dhe operacionale të sinjaleve të transmetuara, detektimin dhe identifikimin e transmetuesve ilegalë, gjenerimi dhe verifikimi i regjistrimit të frekuencave;
- Të sigurojë informacion të vlefshëm monitorimi për programet e organizuar nga Byroja e Radiokomunikacioneve të ITU, p.sh., në përgatitjen e raporteve të Konferencave të Radiokomunikacioneve, në synimin e një ndihmese speciale për administratat në gjetjen e frekuencave të përshtatshme.

Planifikimi vjetor i monitorimit të spektrit bazohet kryesisht në vlerësimin periodik të përdorimit të brezit dhe rekomandimeve të ITU/CEPT mbi caktimet për brezat e frekuencave.

Monitorim i spektrit të frekuencave në zbatim të Urdhrit nr.9, datë 12.1.2022 për *“Monitorimin e Spektrit të Frekuencave 20 - 8500 Mhz, nga Stacionet Fikse”*, ka për qëllim: Monitorimin periodik me anë të stacioneve fikse të monitorimit të spektrit të frekuencave RFMS dhe SRMF, me qëllim ofrimin e të dhënave të vlefshme për procesin e administrimit të spektrit lidhur me përdorimin aktual të kanaleve të frekuencave dhe brezave të frekuencave, verifikimin e karakteristikave teknike reale të sinjaleve të transmetuara, ofrimin e informacioneve të monitorimit për kërkesat për asistencë të veçantë të administratave të vendeve fqinje në eliminimin e interferencave të dëmshme, si dhe identifikimin e pastrimit e transmetimeve jashtë brezi;

Monitorim i spektrit të frekuencave në zbatim të Urdhrit nr.10, datë 12.1.2022 *“Për Monitorimin Periodik të Spektrit të Frekuencave”*, ka për qëllim: Monitorimin e frekuencave të radiolidhjeve fikse në pikat kryesore transmetuese të Republikës së Shqipërisë, ku janë instaluar pajisjet transmetuese të sipërmarrësve me qëllim verifikimin e përdorimit të frekuencave të dhëna me autorizim, i cili duhet të jetë

në përputhje me kuadrin ligjor dhe rregullator në fuqi, në zbatim të kushteve të autorizimit.

a) Monitorimi i spektrit të frekuencave me anë të stacioneve fikse RFMS dhe SRFMS

Monitorimi i spektrit të frekuencave 20 - 8500 Mhz, nga Stacionet Fikse, kryhet përmes stacioneve të monitorimit RFMS – Krujë dhe RFMS – Pinet në brezin e frekuencave 20 MHz deri në 3000 MHz, ndërsa nëpërmjet stacioneve të monitorimit SRFMS – Shkodër, Vlorë, Korçë, Gjirokastër dhe Fier në brezin e frekuencave 20 – 8500 MHz.

Kontrolli i sistemit të monitorimit realizohet nga Qendra Kryesore e Kontrollit (MCC), e cila është vendosur në zyrat në Tiranë, si dhe zyrat rajonale Vlorë, Korçë dhe Shkodër. Nga këto zyra është e mundur të kontrollohen në distancë të gjithë Stacionet Fikse të Monitorimit (RFMS) dhe Stacioni përkatës i Thjeshtë Fiks i Monitorimit (SRFMS).

Monitorimi me anë të stacioneve fikse të monitorimit të spektrit bëhet sipas përcaktimeve të prioriteteve të spektrit të frekuencave, duke i renditur në matje javore dhe mujore.

Detyra më e rëndësishme e monitorimit me anë të stacioneve fikse është mbledhja e të dhënave mbi përdorimin e spektrit radio të frekuencave radio. Kjo mund të bëhet me matje individuale, por gjithashtu nëpërmjet regjistrimeve.

Përveç trajtimit të interferencave, që përgjithësisht identifikohet si detyra më e rëndësishme e monitorimit, mbledhja e të dhënave të Okupimit të Kanaleve të Frekuencave (FCO) dhe Okupimit të Brezave të Frekuencave (FBO), që njihen dhe si regjistrime të Brezave të Frekuencave, mund të identifikohen si detyra tjetër tepër e rëndësishme e sektorit të Administrimit të Qendrës Kombëtare dhe Zyrave Rajonale të Monitorimit të SFR. Nëpërmjet këtyre FBO dhe FCO është dhënë pjesa më e madhe e kontributit dhe mbështetjes për Drejtorinë e Teknike dhe Drejtorinë e Autorizimeve nga ana e strukturës së monitorimit në AKEP.

b) Monitorimi i spektrit të frekuencave të radiolidhjeve fikse

Monitorimi i spektrit të frekuencave në lidhjet fikse radio kryhet nëpërmjet stacioneve të lëvizshme të monitorimit *Mobile Monitoring Station* – MMS. Stacionet e monitorimit janë shumëqëllimësh; ato janë të pajisur me të njëjtat pajisje si RFMS, si dhe me një komplet pajisjesh portative, në mënyrë që të kryejnë të gjithë llojet e matjeve speciale, p.sh., tek lidhjet radio fikse (radio reletë apo radio-linqet)

ose matësit e intensitetit të fushës elektromagnetike. Me anë të MMS janë kryer operacione monitorimi në të gjithë vendin.

Qëllimet kryesore të përdorimit të këtyre pajisjeve gjatë vitit 2022 kanë qenë verifikimi i përputhshmërisë ligjore dhe administrative i detyrimit të sipërmarrësve që operojnë nën regjimin e Autorizimit Individual të AKEP-it, si dhe që përdorimi i frekuencave të dhëna me autorizim të jetë në përputhje me kuadrin ligjor dhe rregullator në fuqi, në zbatim të kushteve të autorizimit, kryesisht për përdorimin e brezit të frekuencave të caktuara për përdorim radiolidhje fikse sipas Planit Kombëtar të Frekuencave dhe Planit të Përdorimit të Frekuencave të AKEP.

Kryerja e monitorimit nga sektori i Administrimit të Qendrës Kombëtare dhe Zyrave Rajonale të Monitorimit të SFR në kuadër të veprimtarisë vjetore të monitorimit të spektrit të frekuencave, për monitorimin e radiolidhjeve fikse, u realizua në vendndodhjet kryesore ku janë instaluar pajisjet transmetuese të sipërmarrësve.

Realizimi i monitorimeve për vitin 2022 ka konstatuar në 24 stacione të monitoruara.

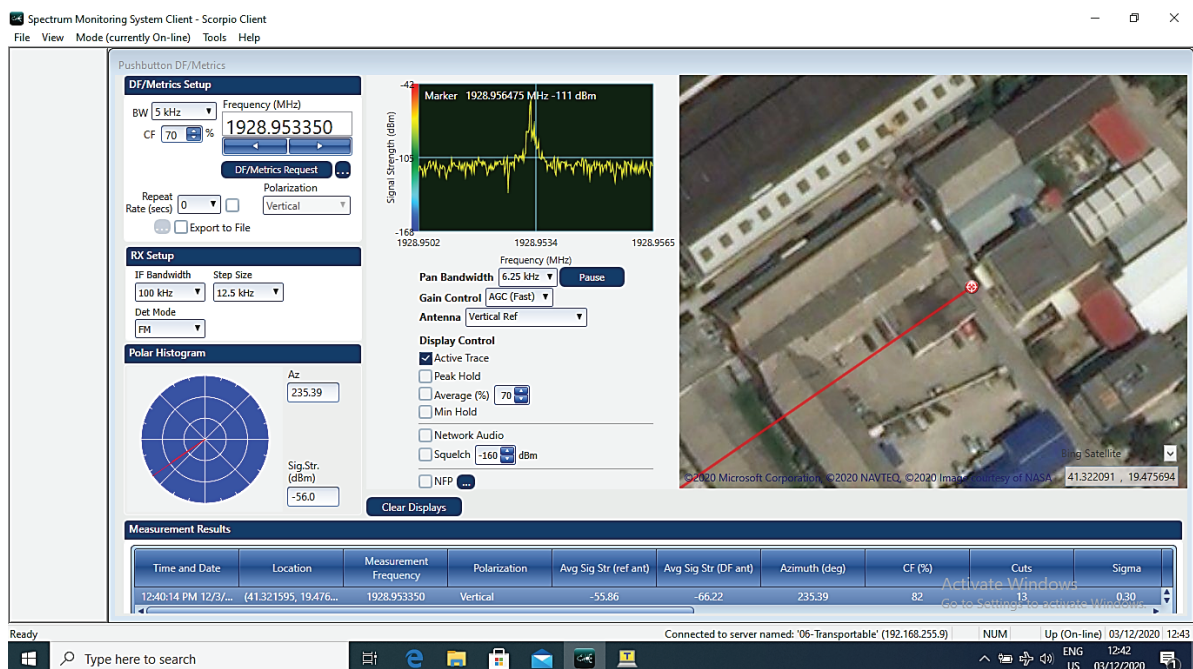

Kulla transmetimi të operatorëve të telefonisë së lëvizshme (Burimi: AKEP)

c) Trajtim i ankesave për interferenca të dëmshme

Sektori i Administrimit të Qendrës Kombëtare dhe Zyrave Rajonale të Monitorimit të SFR është struktura përgjegjëse brenda AKEP-it për trajtimin e ankesave për interferencë.

Në një analizë të rasteve të raportuara të interferencës tregohet se shumica e tyre lidhen me frekuencat e përdorura për transmetimet *broadband* GSM, UMTS dhe LTE në frekuencat që përdorin operatorët e rrjeteve të lëvizshëm. Metoda më praktike dhe tipike në monitorimin e interferencave është kombinimi i stacioneve fikse me pajisjet e stacionit të lëvizshëm të monitorimit për të rritur efikasitetin në hetimin e interferencës.

Monitorim në metodën Homing DF me anë të QLMF (Burimi: AKEP)

Monitorimi i spektrit të frekuencave për trajtimin e ankesave për interferencë realizohet në bazë të ankesave nga operatorët.

Gjatë vitit 2022 rastet e interferencave të trajtuara operatorëve paraqiten si në Tabelën më poshtë:

Rastet e interferencave të trajtuara gjatë vitit 2022

Nr.	Operatori	Numri i ankesave të bëra nga operatori	Ankesa të trajtuara nga AKEP	Burime të identifikuara interference
1	Albtelecom	2	2	1
2	One Telecommunications	11	9	2
3	Vodafone Albania	1	1	0
4	Operatorë të tjerë	0	0	0
	TOTALI	14	12	3

Tabela 24

d) Monitorim frekuencash gjatë eventit UEFA Conference League Final 2022

Gjatë vitit 2022 AKEP-i ka realizuar monitorimin e spektrit të frekuencave lidhur me mbarëvajtjen e eventit të *UEFA Conference League Final 2022*, të mbajtur me datat 24 dhe 25 maj 2022.

Mbarëvajtja e eventit të *UEFA Conference League Final 2022* u realizua si kërkesë teknike e UEFA-s për verifikimin e kushteve të përdorimit të frekuencave dhe gatishmëri për ndërhyrje teknike lidhur me avari të mundshme të shfaqjes së interferencave. Monitorimi u zhvillua përpara dhe gjatë ditës së zhvillimit të ndeshjes, ku u konstatua se spektri i frekuencave u përdor vetëm nga operatorët e autorizuar për përdorimin e tyre.

Antena R&S AC008

Analizatori R&S FSP40

Agilent N9342C

**Pamje e pajisjeve të përdorura për monitorimin e spektrit të frekuencave
(Burimi: AKEP)**

Në përfundim të këtij eventi të rëndësishëm futbollistik, presidenca e UEFA-s përcolli zyrtarisht në AKEP falënderime dhe përgëzime për të gjithë personat e përfshirë në procesin e menaxhimit të frekuencave gjatë finales së Konferencës së Ligës së UEFA 2022.

*Pamje nga monitorimi i spektrit të frekuencave gjatë zhvillimit të ndeshjes
(Burimi: AKEP)*

e) Monitorim frekuencash gjatë zhvillimit të Samitit të Bashkimit European për Ballkanin Perëndimor

AKEP, në kuadër të zhvillimit të *Samitit të Bashkimit European për Ballkanin Perëndimor* i cili i zhvilloi punimet me 6 dhjetor 2022, u angazhua në marrjen e masave për funksionimin e shërbimeve të telefonisë së lëvizshme.

***Monitorimi i frekuencave dhe i cilësisë së shërbimit gjatë punimeve të Samitit BE-BP mbajtur në Tiranë më 6 dhjetor 2022
(Burimi: AKEP)***

Për mbarëvajtjen e këtij event, u realizua monitorimi i brezit të frekuencave, si dhe monitorimi për treguesit e cilësisë së shërbimit për telefoninë e lëvizshme, para dhe gjatë ditës së zhvillimit të tij. Ky monitorimi u realizua në kuadër të masave për mundësimin e transmetimeve *live* të televizioneve dhe të gazetarëve të pranishëm në këtë event. Monitorimi konsistonte jo vetëm në monitorimin e përmbushjes së detyrimeve të ofrimit të shërbimeve mobile nga operatorët e telefonisë së lëvizshme, por dhe në gatishmërinë e identifikimit të interferencave të mundshme në frekuencat e caktuara operatorëve.

***Mbikëqyrja e cilësisë së shërbimit në sallën e mediave gjatë punimeve të Samitit BE-BP mbajtur në Tiranë më 6 dhjetor 2022
(Burimi: AKEP)***

Nisur nga angazhimi i AKEP dhe masat e marra nga operatorët e telefonisë së lëvizshme, ofrimi i shërbimit ishte në kushte optimale.

f) Monitorim i cilësisë së shërbimit QoS për telefoninë e lëvizshme viti 2022

Kryerja e monitorimit të frekuencave për cilësinë e shërbimit QoS për telefoninë e lëvizshme në territorin e Republikës së Shqipërisë realizohet me qëllim konstatimin e të dhënave reale të marra nga terreni mbi parametrat teknike të cilat i ofrohen përdoruesit fundor, rritjes së cilësisë së shërbimit të telefonisë mobile, evidentimin e zonave problematike me cilësi të dobët shërbimi dhe nxitja e operatorëve për përmirësim të mëtijshëm në këto zona për shërbimet GSM, UMTS dhe LTE.

Bazuar në urdhrat përkatës për “Monitorimin e Cilësisë së Shërbimit për Shërbimet GSM, UMTS dhe LTE”, edhe për vitin 2022 janë realizuar matje me zgjedhje manuale të teknologjive UMTS dhe LTE. Gjatë vitit 2022 ka vazhduar, gjithashtu, realizimi i matjes për shumë zona rurale me densitet të ulët të popullsisë për të treguar ofrimin e shërbimeve mobile në këto zona.

Më poshtë po ilustrojmë me grafikë nivelet e sinjaleve 3G (UMTS) dhe 4G (LTE),

si dhe shpejtësitë e *data downloaded* për teknologjitë LTE dhe UMTS nga rezultatet e monitorimit në akset rrugore të aksesueshme për bashkitë Kamëz, Vorë, Tropojë, Krumë, Kukës si dhe për plazhet e vendit, para dhe gjatë sezonit veror.

Grafiku në % për sinjalin 4G

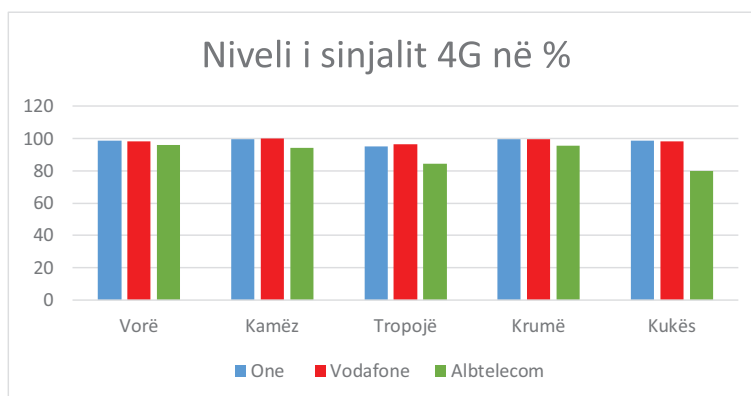

Tabela 25

Grafiku në % për Data Downloaded për teknologjinë 4G (LTE)

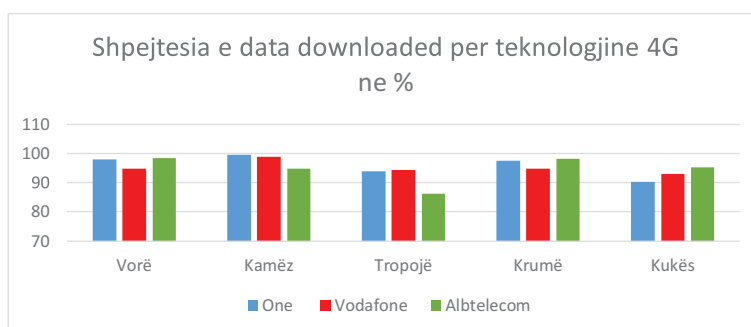

Tabela 26

Grafiku në % për sinjalin 3G

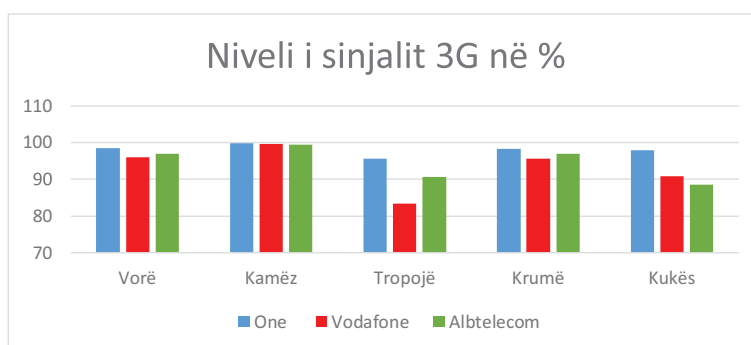

Tabela 27

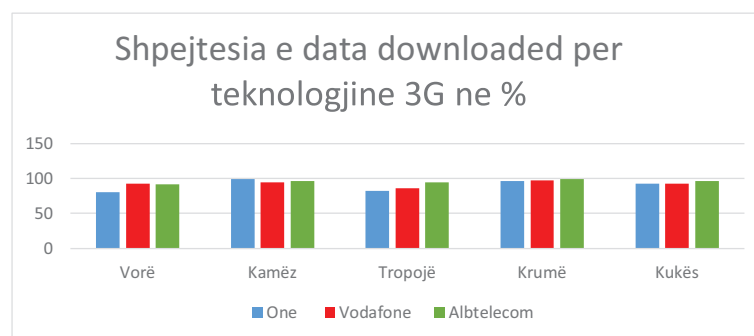

Tabela 28

Grafiku në % për Data Downloaded për teknologjinë 3G (UMTS)

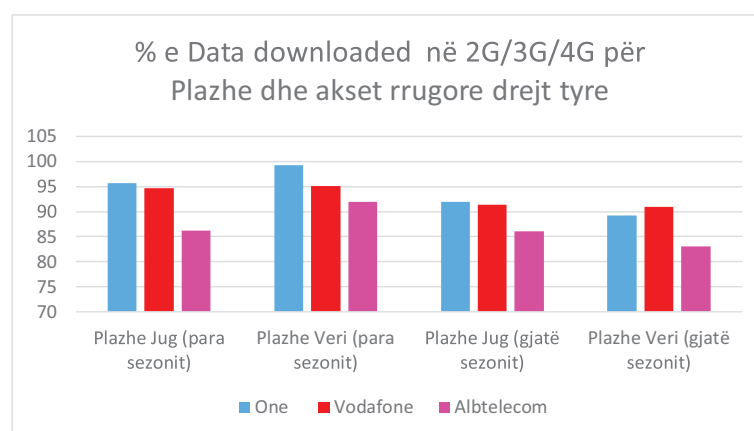

Tabela 29

Monitorimi i plazheve për vitin 2022 u realizuan para dhe gjatë sezonit veror, nisur nga pritshmëria e lartë e turistëve për të frekuentuar plazhet shqiptare.

Një rëndësi e veçantë i është kushtuar monitorimit të zonave turistike dhe rrugëve të reja të hapura për qarkullim gjatë vitit 2022, si:

1. Zonat turistike Thethi, Valbona, Dardha, Voskopoja, në të cilat janë përmirësuar shërbimet e telefonisë së lëvizshme.
2. By Pass i Vlorës, për të cilin, pas kërkesës së AKEP-it është rritur ndjeshëm % e mbulimit me shërbim.
3. Rruga Kardhiq-Delvinë dhe tuneli i Skërficës i përfshirë në këtë aks, Rruga e Arbrit, aksi rrugor Vlorë-Kuç-Gusmar-Tepelenë, si dhe aksi Ura Leskos-Qeparo për

të cilat operatorët janë duke operuar për përmirësimin e shërbimit të telefonisë së lëvizshme.

Si rezultat i monitorimit QoS për vitin 2022, si dhe pas bashkimit të operatorëve One Telecommunications dhe ALBtelecom, do realizohet rifreskimi i tabelave, të cilat do konsistojnë në:

I. Ripërcaktimin e kushteve dhe të afateve për ndërtimin e stacioneve me investim të përbashkët në përmbushje të VKD-ve me nr.2646, datë 3.12.2015 për sipërmarrësin One Telecommunications sh.a., nr.2647, datë 3.12.2015 për sipërmarrësin Vodafone Albania sh.a., dhe nr.2648, datë 3.12.2015 për sipërmarrësin ALBtelecom sh.a.

II. Shtimin e zonave të reja për ndërtimin e stacioneve me investim të përbashkët të sipërmarrësve.

III. Shtimin e zonave të reja për përmirësimin e zonave me mbulim të dobët dhe përmirësimin e cilësisë së shërbimit në pjesë të territorit, ku niveli i sinjalit dhe indikatorët e cilësisë (KPI) nuk janë në përputhje me përcaktimet e Rregullores nr.16, datë 16.4.2010 *“Për Treguesit e Cilësisë së Shërbimit”*.

Monitorimi i shërbimeve mobile të sipërmarrësit One Telecommunications sh.a., pas njoftimit për kalimin në sistemet e reja mbështetëse IT për shërbimet Celular.

Pas njoftimit zyrtar të sipërmarrësit One Telecommunications sh.a., mbi mundësinë e kufizimit të shërbimeve mobile në momentin e kalimit në sistemet e reja mbështetëse IT për shërbimet celulare, AKEP kërkoi nga ky sipërmarrës:

- a. Njoftimin e të gjithë pajtimtarëve mbi mundësinë e mungesës së shërbimeve mobile në intervale kohe në rangun e disa minutave.
- b. Marrjen e masave të nevojshme në minimizimin e kohës pa shërbim nëse do ndodhte një gjë e tillë.
- c. Realizimi i kalimeve në sistemet e reja në orët e vona të natës, ku numri i përdoruesve të shërbimeve mobile ishte potencialisht shumë i vogël.
- d. Kompensimin e pajtimtarëve të prekur në rast të ndërprerjes së shërbimeve mobile.
- e. Njoftimin e vazhdueshëm të AKEP mbi ecurinë e kalimit në sistemet e reja.

Kështu, në muajin tetor 2022, përgjatë ditëve të njoftuara nga operatori ONE u realizua monitorimi i treguesve të cilësisë së shërbimit QoS për këtë operator në bashkitë Tiranë dhe Durrës mbi shërbimin e rrjeteve GSM, UMTS dhe LTE.

Realizimi i monitorimit u krye gjatë orëve të mesnatës (23:00 të datës 1.10.2022 deri rreth orës 07:00 të datës 2.10.2022) kohë e përcaktuar nga operatori për kalimin në

sistemet e reja.

Nga rezultatet e matjeve të realizuara në *drive test*-et për shërbimin në teknologjitë GSM, UMTS dhe LTE për zgjedhje automatike, në *dedicated mode* për operatorin One Telecommunications u konstatua se shërbimet mobile ishin brenda parametrave të përcaktuara në Rregulloren nr.16, datë 16.4.2010 “Për Treguesit e Cilësisë Së Shërbimit”.

Ndërkohë AKEP-i në datën 3.10.2022³⁶, nëpërmjet një komunikimi shkresor njoftohet se në datën 2.10.2022, për shkak të një problematike në infrastrukturën e sipërmarrësit ONE Telecommunications sh.a., pati ndërprerje të ofrimit të shërbimit të thirrjeve dhe shërbimit data, me një kohëzgjatje në periudhën kohore 17.05 - 18.10.

Një problem energjie afektoi një pjesë të infrastrukturave të IT dhe për këtë shkak dy nga nyjet kritike të vendosura në kuadër të projektit të implementimit të platformës BSS/OSS u afektuan njëkohësisht dhe për rrjedhojë shërbimet pësuan ndërprerje. Disponueshmëria e plotë e sistemeve nuk ishte aktivizuar pas implementimit të projektit të një dite më parë, implementimi i të cilit përfundoi sipas pritshmërive të operatorit.

Strukturat e rrjetit të operatorit kanë rivendosur shërbimet e afektuara duke zgjidhur të gjitha problematikat. Lidhur me këtë problematikë, sipërmarrësi njoftoi të gjithë pajtimtarët e afekuar nga kjo ndërpreje shërbimi që do të kompesohen lidhur me njesitë e konsumuara në këtë afat kohor.

1.6. Veprimtaria inspektuese në tregjet e rregulluara

Veprimtaria inspektuese në komunikimet elektronike

Për të garantuar ushtrimin e kompetencës ligjore lidhur me mbikëqyrjen, kontrollin dhe monitorimin e veprimtarisë së sipërmarrësve të rrjeteve të komunikimeve elektronike dhe të shërbimeve të komunikimeve elektronike, në përputhje me këtë ligj dhe aktet e tjera në zbatim të këtij ligji, veçanërisht të zbatimit të kushteve të përgjithshme të përcaktuara në Autorizimin e Përgjithshëm si dhe të përdorimit të frekuencave dhe numeracionit në përputhje me kushtet e përcaktuara në Autorizimet Individuale, AKEP-i kryen në mënyrë të vazhdueshme inspektimin e veprimtarisë së sipërmarrësve, monitorimin e cilësisë së shërbimit dhe monitorimin

³⁶ Njoftimi i shoqërisë ONE Telecommunications sh.a., në lidhje me ndërprejen e shërbimit dërguar në AKEP me shkresën nr.4945 prot, datë 3.10.2022.

e përdorimit të spektrit prej tyre.

Në këtë aspekt, inspektimi i sipërmarrësve të komunikimeve elektronike u përqendrua kryesisht në verifikimin e detyrimeve për mbulimin me rrjet, në shërbimet e informacionit, në respektimin e tarifave, në termat e kontratave me pajtimtarët me qëllim mbrojtjen e konsumatorëve dhe pajtimtarëve të shërbimeve të komunikimeve publike, si dhe, në mënyrë të veçantë (tek tre sipërmarrësit e mëdhenj) në sistemet e menaxhimit.

Strukturat e AKEP-it vijuan edhe gjatë vitit 2022 të ndjekin në vijimësi zbatimin dhe plotësimin e rekomandimeve nga ana e sipërmarrësve lidhur me procesin e rregullt të portabilitetit të numrit, me qëllim zhvillimin e një konkurrence të ndershme në tregun e komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë.

Konkretisht, gjatë vitit 2022 u përfundua procedura inspektuese për të 68 sipërmarrësit e komunikimeve elektronike sipas planit vjetor të inspektimit.

Në planin e inspektimit për vitin 2022 vijuan të përfshihen në procedurën inspektuese edhe Regjistrarët e Domain-eve. Në këtë plan u përcaktua në detaje veprimtaria e inspektimit që do ndërmerrej gjatë vitit ushtrimor 2022 nga AKEP-i tek Regjistrarët e Domen-eve, tematikat kryesore si dhe kontrolli i ligjshmërisë në zbatimin e përcaktimeve të Rregullores nr.2, datë 21.2.2008, “Për Regjistrimin dhe Administrimin e Emrave të Domain-eve nën .AL dhe nën domain-et .gov.al, .mil.al, .edu.al, .com.al, .org.al dhe .net.al”.

Në përfundim të inspektimeve të programuara, krahas rekomandimeve të lëna janë vendosur edhe 24 masa administrative “gjobë”.

Krahas inspektimeve të programuara në terren, janë realizuar edhe 2 (dy) inspektime në distancë, duke verifikuar në bashkëpunim me strukturat e tjerë të AKEP të gjithë subjekte që operojnë në treg, me objekt “Plotësimin e detyrimeve rregullatore të përcaktuara në legjislacionin në fuqi, zbatimi i të cilave është i mundshëm për t’u kontrolluar nëpërmjet ekzistencës së tyre publike ose informacionit të dërguar në AKEP nga vetë subjektet dhe sipërmarrësit e komunikimeve elektronike”.

Gjatë procedurës inspektuese u verifikuan:

- a) 51 subjekte, mbi plotësimin dhe dërgimin e formularit G mbi të dhënat statistikore për 3 mujorin e dytë të vitit 2022.
- b) 41 subjekte, mbi plotësimin dhe dërgimin e formularit mbi treguesit QoS për 6 mujorin e parë të vitit 2022 në modulën RevZone.
- c) 97 subjekte, mbi publikimin në faqen web të treguesve të QoS për 6 mujorin

e parë të vitit 2022 në modulën RevZone.

- d) 184 subjekte, mbi plotësimin e të dhënave në sistemin e përqendruar të informacionit të rrjeteve të komunikimeve elektronike Atlas.
- e) 15 subjekte, mbi publikimin e tarifave në faqen e tyre web dhe Raportimin e tarifave në AKEP.
- f) 55 subjekte, mbi detyrimin e dorëzimit të masave teknike dhe organizative për vitin 2022.
- g) 19 subjekte, mbi përmbushjen e detyrimeve që lidhen me pagesat ndaj AKEP (PMR, numeracion, sipërmarrës komunikimesh elektronike si dhe anije detare).

Me përfundimin e procedurës inspektuese:

- Për subjektet, të cilat në përfundim të procedurës inspektuese i përmbushën detyrimet rregullatorë ndaj AKEP, nuk u propozua të merren masa administrative pasi është marrë në konsideratë shfaqja e vullnetit pozitiv të subjektit për përmbushjen e detyrimeve pas komunikimeve me grupin e inspektimit.
- Për subjektet, të cilat edhe në përfundim të procedurës inspektuese nuk i përmbushën detyrimet rregullatorë ndaj AKEP, (kur shkelja konstatohet për herë të parë) u dhanë dënime administrative plotësues në formën e rekomandimeve, me qëllim përmbushjen e detyrimeve rregullatorë në mënyrë të menjëhershme.
- Për subjektet, të cilat edhe në përfundim të procedurës inspektuese nuk i përmbushën detyrimet rregullatorë ndaj AKEP, por që, referuar statistikave, rezultojnë përsëritës në shkeljen e konstatuar, të proceduar më parë edhe me dënime administrative kryesore (“Paralajmërim” apo “Gjobë”) u vendosën masa administrative.

Në përfundim të procedurës inspektuese në distancë u vendosën:

- 10 (dhjetë) masa administrative “Gjobë”;
- 7 (shtatë) subjekte u propozuan për heqjen e së drejtës së ofrimit të shërbimeve të rrjeteve të komunikimeve elektronike sipërmarrësit e komunikimeve elektronike të mëposhtëm:

Inspektimi i 3 (tre) sipërmarrësve të mëdhenj të telefonisë së lëvizshme u përqendrua kryesisht në verifikimin e detyrimeve për mbulimin me rrjet, në shërbimet e informacionit, në respektimin e tarifave, në termat e kontratave me

pajtimtarët me qëllim mbrojtjen e konsumatorëve dhe pajtimtarëve të shërbimeve të komunikimeve publike si dhe në mënyrë të veçantë në sistemet e menaxhimit.

Strukturat e AKEP-it vijuan edhe gjatë vitit 2022 të ndjekin në vijimësi zbatimin dhe plotësimin e rekomandimeve nga ana e sipërmarrësve lidhur me procesin e rregullt të portabilitetit të numrit, me qëllim zhvillimin e një konkurrence të ndershme në tregun e komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë.

Gjithashtu vijoi ndjekja me përparësi e problematikave për sistemim të kabllave ekzistuese në shtyllat e energjisë elektrike, duke nxitur bashkëpunimin ndërmjet OSHEE dhe operatorëve të rrjeteve fikse për rregullimin e përdorimit të infrastrukturës pasive, mbështetur në aktmarrëveshje ndërmjet palëve, si dhe duke propozuar ndryshime ligjore/nënligjore për zgjidhjen e këtij problemi në terma afatgjatë.

Veprimtaria inspektuese në sektorin postar

Veprimtaria e AKEP-it në dimensionet monitoruese dhe inspektuese, gama e gjerë e të cilave është shtjelluar në këtë raport, gjatë viti 2022 pati një fokus të shtuar në luftën ndaj informalitetit në sektorin postar.

Gjatë vitit 2022 janë realizuar 36 (tridhjetë e gjashtë) inspektime të programuara tek ofruesit e shërbimeve postare. Gjatë këtyre inspektimeve të programuara u konstatua se 7 (shtatë) ofrues të shërbimeve postare janë çregjistruar nga Regjistri i Autorizimit të Përgjithshëm; 13 (trembëdhjetë) ofrues të shërbimeve postare kanë zbatuar pjesërisht kushtet e Autorizimit të Përgjithshëm, dhe ndaj tyre janë vendosur dënime plotësuese në formën e rekomandimeve me afate kohore respektive për plotësimin e tyre sipas Ligjit nr.46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë”.

Po gjatë vitit 2022 janë realizuar 3 (tre) inspektime rastësore, ku rezultoi se për 2 (dy) subjekte kanë zbatuar rregullat dhe procedurat sipas ligjeve dhe akteve nënligjore në fuqi; 1 (një) subjekt është konstatuar në shkelje të procedurave të pranimit, regjistrimit dhe dorëzimit të objekteve postare dhe ndaj tij është marrë masë administrative “gjobë”. Gjithashtu gjatë vitit 2022 janë realizuan 2 (dy) inspektime në distancë për ofruesit e shërbimeve postare.

Siç u theksua edhe me sipër, përgjatë vitit 2022 AKEP-i vijoi të ndërmarrë veprime konkrete në luftën kundër informalitetit të subjekteve që kryejnë veprimtari në fushën e ofrimit të shërbimeve postare. Për këtë qëllim u realizuan inspektime në terren dhe distancë për disa subjekte, të cilët rezultojnë të kryenin shërbim postar

të paautorizuar. Për sa më lart u inspektuan 22 (njëzetë e dy) subjekte dhe, në përfundim të procedurës inspektuese, 11 (njëmbëdhjetë) raste janë referuar tek organet e prokurorisë me qëllim ndjekjen e mëtejshme të procedurave ligjore.

Fokus i inspektimit mbi shërbimet postare ishte verifikimi i kërkesave ligjore dhe rregullatore si:

- Pranimi, përpunimi, transporti dhe shpërndarja e objekteve postare në adresë të marrësit;
- Pranimi, përpunimi, transporti dhe shpërndarja e pakove postare në kohë dhe afate të arsyeshme;
- Shërbimet për objektet postare të regjistruara dhe objektet postare të siguruar.

Gjithashtu, një rëndësi parësore iu kushtua edhe përshtatjes me proceset evolutive të teknologjisë. Në këtë aspekt është kërkuar nga të gjithë ofruesit e shërbimeve postare zhvillimi i proceseve dhe sistemeve të transformimit të shërbimeve dhe produkteve në rrugë digjitale, me akses në platformat *online* (aplikacionet *i-posta* apo *gjurmo objektin*) dhe integritet të formateve hibride të shërbimit. Kjo është një risi për vitin 2022.

2. Sfidat rregullatore dhe të mirëmenaxhimit spektral në dritën e bashkimit të operatorëve të telefonisë One Telecommunications dhe Albtelecom

2.1 Qasja institucionale e autoriteteve rregullatore në kontekstin e një bashkimi me përthithje të paprecedentë

Shoqëria e së drejtës hungareze 4iG Nyilvanosan Mukodo Reszvenytarsasag (4iG), me veprimtari kryesisht në fushën e teknologjisë së informacionit dhe komunikimit (ICT), gjatë fundit të vitit 2021 dhe fillimit të vitit 2022 ndërmori një fushatë blerjesh të disa kompanive të sektorit të komunikimeve elektronike: Telenor në Mal të Zi, Albtelekom sh.a., dhe One Telecommunications sh.a., në Shqipëri dhe Antenna Hungaria në Hungari. Përmbyllja e marrëveshjeve mbetej e kushtëzuar nga marrja e miratimit prej autoriteteve kompetente për mbrojtjen e konkurrencës.

Përmes njoftimit me datë 21.12.2021, Albtelekom sh.a., informoi AKEP-in mbi ndryshimin e strukturës së tij aksionare. AKEP-i, me vendimin nr.1, datë 10.1.2022, u shpreh se ndryshimi i strukturës aksionare të sipërmarrësit nuk është objekt miratimi nga autoriteti rregullator i sektorit.

Paralelisht, Komisioni i Konkurrencës, me vendimin nr.855, datë 14.1.2022, autorizoi përqendrimin e realizuar nga përfitimi i kontrollit mbi shoqërinë Albtelekom nëpërmjet blerjes së 80.27% të aksioneve të kësaj shoqërie nga shoqëria 4iG prej shitësit Cetel Telekom Iletisim Sanayi Ve Ticaret AS.

Në vijim, përmes shkresës së datës 21.1.2022, One Telecommunications sh.a., njoftoi AKEP-in mbi ndryshimin e strukturës së tij aksionare. Në vendimin nr.3, datë 27.1.2022, AKEP-i u shpreh se *“megjithëse shoqëria blerëse ‘4iG’ është po ashtu edhe shoqëri aksionere e sipërmarrësit ‘Albtelecom’ sh.a., këta dy sipërmarrës nuk kanë njoftuar për transferime të Autorizimeve Individuale, por vetëm për ndryshime të strukturës aksionere të shoqërive, të cilat nuk ndikojnë në detyrimet e sipërmarrësve kundrejt organit rregullator”* (par. 4 i Vendimit të AKEP nr. 3/2022).

Transaksioni i njoftuar, i paraqitur ndërkohë edhe përpara Autoritetit të Konkurrencës (AK), përbënte pa mëdyshje një përqendrim në tregun e komunikimeve elektronike të lëvizshme duke vendosur nën një kontroll të vetëm operatorin e dytë dhe të tretë mobile në vend. Si rezultat i këtij transaksioni, ndonëse titullari i të drejtave të përdorimit të frekuencave mbetej i njëjtë në terma juridikë, nga pikëpamja ekonomike të drejtat e përdorimit të frekuencave akumuloheshin në duart e një përfituesi të vetëm fundor.

Përpara AKEP-it shtrohej çështja themelore nëse shqyrtimi i kërkesave për përqendrim në tregun e komunikimeve elektronike, i cili do të përvijonte një akumulim të të drejtave të përdorimit të frekuencave, ishte kompetencë ekskluzive e AK apo një kompetencë konkurrencte dhe e papërkufizuar qartë, e bashkëndarë mes AKEP dhe AK, ushtrimi i së cilës nënkuptonte procedura dhe vendimmarrje të dyfishtë.

Në Vendimin e tij nr.3, datë 27.1.2022, AKEP ka përvetësuar një *ratio legis* të qartë duke gjykuar se përqendrimet në tregun e komunikimeve elektronike, pavarësisht nëse kanë për pasojë akumulim të të drejtave të përdorimit të frekuencave, janë kompetencë ekskluzive e AK. Për këtë, AKEP-i ka mbërritur në këtë konkluzion duke u mbështetur mbi dy parime juridike themelore. Së pari, ligjvënësi, përmes nenit 12 të Ligjit nr. 9121, datë 28.7.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, i ka njohur AK një kompetencë ekskluzive për shqyrtimin dhe autorizimin e përqendrimeve, përfshirë atyre në sektorët e mbikëqyrur nga rregullatorë sektorialë, si AKEP, ERE apo AMA. Së dyti, në rast të një kompetence konkurrencte të AKEP dhe AK, mundësia e vendimeve divergjente do të cenonte sigurinë juridike të sipërmarrësve duke dobësuar tërheqjen e tregut shqiptar për investitorë potencialë.

Në bazë të nenit 70, par. 3 të ligjit për mbrojtjen e konkurrencës, AK “*për zbatimin e këtij ligji në sektorët e rregulluar, bashkëpunon me entet dhe institucionet e tjera rregullatore.*” Gjithashtu, në zbatim të neneve 12 dhe 38 të ligjit për komunikimet elektronike, AKEP është i detyruar të bashkëpunojë dhe t’i ofrojë ekspertizën e tij AK sa herë që i kërkohet.

Si konkluzion, i takonte AK, që pasi të merrte mendimin e AKEP, të shprehej mbi autorizimin e përqendrimeve në fushën e komunikimeve elektronike, duke vendosur eventualisht detyrime apo kushte, përfshirë sa i përket të drejtave të përdorimit të frekuencave.

Përmes Vendimit nr. 861, datë 31.1.2022, AK vendosi fillimin e procedurës së thelluar për vlerësimin e përqendrimit të realizuar nëpërmjet përfutimit të kontrollit të shoqërisë Albania Telecom Invest Ad – zotëruese e 99.899% të aksioneve të shoqërisë One Telecommunications sh.a., – nga shoqëria 4iG. Në vijim AK, me anë të vendimit nr.869, datë 8.3.2022, vendosi të autorizojë përqendrimin e realizuar nga përfutimi i kontrollit të shoqërisë Albania Telecom Invest AD nga shoqëria 4iG me kushtet dhe detyrimet e parashikuara në këtë vendim.

Përmes këtij vendimi, Komisioni i Konkurrencës lejoi përqendrimin horizontal midis operatorëve One Telecommunication sh.a., dhe Albtelekom sh.a., Gjithashtu, ai vlerësoi se përfutimi i kontrollit të shoqërisë One Telecommunication nga 4iG nuk sjell efekte mbi konkurrencën “*në tregun e shërbimit të telefonisë fikse, pasi pjesa e*

tregut e operatorit One është shumë e vogël” (par. 78 i VKK 869/2022), as “në tregun e shërbimit nëpërmjet paketave të integruara, pasi operatori One Telecommunication nuk ofron shërbime të kësaj natyre.” (par. 81 i VKK 869/2022).

Komisioni i Konkurrencës vërejti se autorizimi i përqendrimit “*pritet të sjellë bashkim mes dy operatorëve në tregun celular (One Telecommunications dhe Albtelecom), duke reduktuar numrin e operatorëve celularë në 2 (Vodafone dhe operatori i bashkuar)*” (par.7 i VKK 869/2022).

Në paragrafin e dytë të dispozitivit të Vendimit nr. 869, datë 8.3.2022, AK ka vendosur “*t’i rekomandojë Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare sa më poshtë:*

- 1. Të realizojë analizën e tregut me pakicë të shërbimit të telefonisë fikse dhe celulare, duke shpallur operatorët me Fuqi të Ndjeshme në Treg (FNT), si dhe duke përcaktuar masa rregulluese/detyrime sipas përcaktimeve ligjore.*
- 2. Të hartojë një rregullore ku të përcaktohen procedurat për licencimin e operatorëve të rinj, Operatorë të Rrjetit Virtual Celulare.*
- 3. Të vendosë rregulla dhe detyrime për operatorët ekzistues në tregun e telefonisë fikse dhe celulare, që të lejojnë akses, interkonjeksion dhe përdorim të përbashkët të faciliteteve të rrjetit për hyrjen në treg të Operatorëve të Rrjetit Virtual Celular.*
- 4. Në kuptim të Ligjit nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, t’i propozojë Këshillit të Ministrave ndryshime në “Planin Kombëtar të Frekuencave”, pas ndryshimit të strukturës së tregut të komunikimeve elektronike.”*

Sikundër u parashtrua më sipër, AKEP dhe AK kanë detyrimin të bashkëpunojnë në mënyrë luajale në kuadrin e ushtrimit të kompetencave të tyre përkatëse në çështjet ku ndërthuret veprimtaria rregullatore me mbrojtjen e konkurrencës. Në këtë kontekst, rekomandimet e AK janë marrë imtësisht në shqyrtim nga strukturat e AKEP dhe kanë shërbyer si një udhërrëfyes për hartimin e një plani pune të diktuar nga zhvillimet e qenësishme në tregun e komunikimeve elektronike.

Vlen të theksohet se pavarësisht formulimit të përdorur, pika 4 e rekomandimeve është parë nga AKEP si shprehje e nevojës së rikonfigurimit të spektrit të frekuencave të dhënë në përdorim pas ndryshimit të strukturës së tregut.

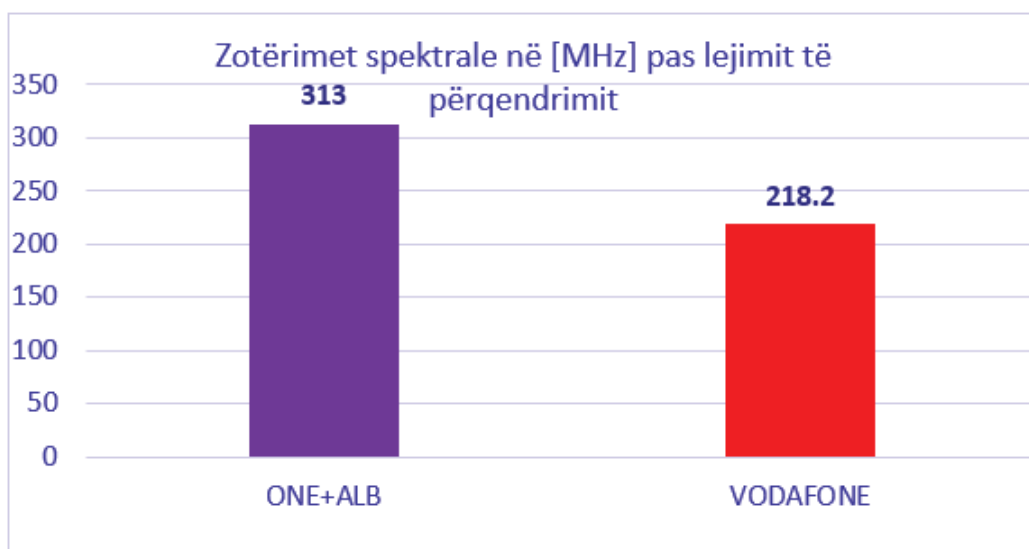

Tabela 30

AK ka konstatuar se *“transaksioni i përfuturit të kontrollit të shoqërisë One Telecommunications nga 4iG Nyrt do të sjellë për pasojë edhe bashkimin e volumit të spektrit sipas bandave respektive, duke i mundësuar dy shoqërive (One Telecommunications dhe Albtelecom) të ketë në përdorim rreth 59% të spektrit të frekuencave, ndërkohë që shoqëria Vodafone Albania sh.a., do të zotërojë rreth 41% të tij”* (par. 63 i Vendimit).

Në këto kushte, adresimi i pikës 4 të rekomandimit është konsideruar nga AKEP si një çështje e rendit afatshkurtër, ndërsa analiza e pasojave në treg të reduktimit nga tre në dy sipërmarrës në tregun e komunikimeve elektronike të lëvizshme mbetet, për shkak të natyrës së saj, e karakterit më afatgjatë, dhe e kushtëzuar nga bashkërendimi dhe unifikimi eventual i sjelljeve të dy operatorëve në treg.

2.2 Aspektet tekniko-ligjore dhe mbrojtja e konkurrencës në akses/përdorim të radiospektrit

Spektri i frekuencave është *“burim natyror i fundmë”*³⁷, që *“përfshin valët elektromagnetike në diapazonin e frekuencave 9 KHz deri 3000 GHz, të cilat përhapen në efir pa nevojën e linjave të veçanta.”*³⁸ Sikundër burimet e tjera natyrore, spektri i frekuencave është pronë ekskluzive e shtetit shqiptar dhe nuk mund të përbëjë objekt pronësie nga persona privatë. Sipas nenit 59, par. 1 të Kushtetutës, shteti synon *“shfrytëzimin racional të pyjeve, ujërave, kullotave dhe burimeve të tjera natyrore mbi bazën e parimit të zhvillimit të qëndrueshëm”*. Për rrjedhojë, është

37 Neni 62, par.1 i ligjit për komunikimet elektronike.

38 Neni 3, par.42 i ligjit për komunikimet elektronike.

Këshilli i Ministrave, i cili në emër të shtetit miraton planin kombëtar të frekuencave,³⁹ kështu dhe administrimi dhe përdorimi i frekuencave bëhet sipas këtij plani.

Spektri i frekuencave është gjithashtu një aset kyç dhe i domosdoshëm për ofrimin e rrjeteve të komunikimeve elektronike të lëvizshme. Prandaj ligji e ka ngarkuar AKEP-in për administrimin e spektrit të frekuencave të caktuara për përdorim për qëllime civile, përveç frekuencave të caktuara për transmetimet radio dhe televizive.⁴⁰ Për përmbushjen e këtij misioni neni 8 i ligjit e ka pajisur AKEP-in me këto kompetenca:

- “e) bashkëpunon me ministrin për hartimin e Planit Kombëtar të Frekuencave;*
- ë) përgatit Planin e Përdorimit të Frekuencave dhe administron brezat e frekuencave të caktuara për qëllime civile, për përdorim publik ose privat, me përjashtim të brezit të frekuencave, të caktuara për transmetime radio e televizive, të cilat administrohen nga KKRT;*
- f) monitoron përdorimin e spektrit të frekuencave, në përputhje me Planin Kombëtar të Frekuencave dhe Planin e Përdorimit të Frekuencave;*
- g) lëshon autorizimet individuale për përdorimin e frekuencave;*
- gj) kryen procedurat e përcaktuara, sipas këtij ligji, për caktimin dhe përdorimin e frekuencave, pas miratimit përkatës;*
- h) bashkërendon punën me administratat e vendeve fqinje dhe të vendeve të tjera për caktimin dhe përdorimin e radiofrekuencave, për pjesën e spektrit që administron.”*

Subjektet private gëzojnë vetëm të drejtën e përdorimit të këtij burimi natyror, si rregull, mbi bazën e autorizimeve përkatëse dhe detyrohen të paguajnë një tarifë të posaçme si shprehje e nevojës për një përdorim optimal të tyre.⁴¹ Në lëshimin e autorizimeve individuale për përdorimin e frekuencave, “AKEP mban parasysh që frekuencat janë një pasuri kombëtare me vlerë ekonomike dhe rëndësi sociale e kulturore.”⁴² Kohëzgjatja për të cilën lëshohen autorizimet individuale duhet të jetë “e përshtatshme për kthimin e investimit”.⁴³ Sipas nenit 76, të ligjit për komunikimet elektronike, AKEP-i ka të drejtë të revokojë me nismën e vet autorizimet individuale në rast se vërtetohet ndonjë nga rastet shprehimisht të listuara në këtë dispozitë ligjore. Revokimi, në këto raste, është një masë ndëshkimore e AKEP-it kundrejt një sipërmarrësi në shkelje apo mospërmbushje të detyrimeve të veta ligjore dhe/ose rregullatore.

Nga kjo kornizë ligjore rrjedh se AKEP-i, në rastet kur nuk vërtetohet një shkelje

39 Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1187, datë 24.12.2020 “Për miratimin e planit kombëtar të frekuencave”.

40 Neni 62, par.3, germa (a) i ligjit për komunikimet elektronike.

41 Neni 62, par.4 i ligjit për komunikimet elektronike.

42 Neni 66 i ligjit për komunikimet elektronike.

43 Neni 72, par. 1 i ligjit për komunikimet elektronike.

apo mospërbushje nga ana e titullarit të autorizimit, ka të drejtë të revokojë autorizimet individuale për përdorimin e frekuencave vetëm kundrejt kompensimit financiar të vlerës së mbetur të autorizimit që është objekt revokimi.

Ligji nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, i jep AKEP-it një kompetencë të përgjithshme për të ndërmarrë dhe përcaktuar “masat mbrojtëse ndaj sipërmarrësve të rrjeteve të komunikimeve elektronike dhe të shërbimeve të komunikimeve elektronike, për të mos lejuar praktika antikonkurruese”.⁴⁴

Kreu VI i ligjit që trajton rregullimin e konkurrencës nuk përcakton instrumente të veçanta në dispozicion të AKEP-it për ndërhyrje në të drejtat e përdorimit të frekuencave me synim mbrojtjen apo rivendosjen e konkurrencës. Ndërkaq, Kreu VII mbi spektrin e frekuencave përmban në nenin 62, paragrafi 12, një parashikim të përgjithshëm, i shprehur në mënyrë lakonike, sipas të cilit AKEP-i “në zbatimin e kërkesave të këtij neni [...] siguron konkurrencën e ndershme”, pa përmendur natyrën dhe llojin e masave që AKEP-i mund të ndërmarrë në përbushjen e këtij synimi.

Vërehet kështu mungesa e një repertori masash në dispozicion të rregullatorit për të ndrequr kufizimet apo shtrembërimet e konkurrencës të shkaktuara nga, apo të lidhura me spektrin e frekuencave. Përgjatimisht, në rast kërkesë për transferim, neni 74 përcakton shtrembërimin e konkurrencës si një shkak për refuzimin e transferimit të së drejtës së përdorimit të frekuencës.

Neni 74

“Transferimi i autorizimit individual

1. Ndalohet transferimi i së drejtës për përdorimin e frekuencës në një sipërmarrës tjetër, në rast se për këtë nuk është dhënë, paraprakisht, miratimi nga AKEP. Miratimi mund të jepet vetëm përkundrejt kërkesës me shkrim nga mbajtësi i autorizimit.

2. Pas marrjes së kërkesës për transferim, sipas pikës 1 të këtij neni, AKEP duhet të verifikojë nëse sipërmarrësi, të cilit i kërkohet që t’i kalojë e drejta e përdorimit të radiofrekuencës, i përmbush të gjitha kërkesat e këtij ligji dhe rregullat përkatëse, të zbatueshme nga AKEP, si edhe që, nga transferimi i kërkuar, nuk krijohen deformime në konkurrencë dhe nuk dëmtohet përdorimi i rregullt, i sigurt dhe eficient i spektrit të frekuencave.

3. AKEP e vlerëson kërkesën për transferim të së drejtës për përdorim të frekuencës edhe në kuadër të rritjes së eficiencës së përdorimit të

44 Neni 8, germa dh., i ligjit për komunikimet elektronike.

spektrit të frekuencave, mbrojtjes së interesit publik dhe transparencës për transferimin.”

Leximi literal i kësaj dispozite ngarkon rregullatorin për të lejuar ose refuzuar transferimin, por nuk përmend mundësinë e autoritetit për të autorizuar transferimin me kushte apo me detyrime shtesë në rast se konstaton risqe të shtrembërimit të konkurrencës për shkak të transferimit të projektuar.

Ndërhyrja e Këshillit të Ministrave, përmes një akti nënligjor në vitin 2020⁴⁵, me synim përafrimin e legjislacionit vendas me vendimin nr.243/2012/EU, të Parlamentit Europian dhe Këshillit të datës 14 mars 2012 *“Mbi krijimin e programit shumëvjeçar të politikës së spektrit radio”* ka pasuruar në mënyrë domethënëse dhe në kohën e duhur arsenalin rregullator të AKEP.

Përmes kësaj VKM, midis parimeve të përgjithshme rregullatore, vendoset në plan të parë parimi se *“përdorimi i spektrit të frekuencave duhet [...] të nxisë konkurrencën efektive.”*⁴⁶ Për autoritetet e administrimit të spektrit, një nga objektivat strategjike është të synojë *“sigurimin dhe zhvillimin e konkurrencës efektive, në veçanti për shërbimet e komunikimeve elektronike, duke shmangur, nëpërmjet masave ex-ante ose të korigjimeve ex-post, akumulimin e tepërt të të drejtave të përdorimit të frekuencave nga kompani të caktuara, gjë që do të rezultonte në një shtrembërim të konsiderueshëm të konkurrencës.”*⁴⁷ Theksi i ri mbi ndjekjen e një politike spektrale në nxitje të konkurrencës shoqërohet dhe përforcohet nga një varg masash administrative në dispozicion të rregullatorit, mes të cilave kufizimi i sasisë së spektrit radio, përcaktimi i detyrimeve për përdorimin e tyre, rezervimi i një pjese të caktuar brezi për operatorë potencialë, ndryshimi i të drejtave ekzistuese ex post, etj.:

Neni 7, par. 2, i VKM 636/2020 disponon:

“a) Kufizim i sasisë së spektrit radio, për të cilin mund të lëshojnë të drejta përdorimi për një kompani ose përcaktim kushtesh për këto të drejta përdorimi, të tilla si: sigurimin e aksesit me shumicë, sigurimin e roaming-ut kombëtar ose rajonal, në secilin prej brezave ose në secilin prej grupeve të brezave me karakteristika të ngjashme, si për shembull për brezat nën 1 GHz, të caktuara për shërbime të komunikimeve elektronike.

b) Aty ku është e përshtatshme, për shkak të situatës në tregun

45 Vendim i Këshillit të Ministrave nr.636, datë 29.7.2020 “Për miratimin e programit shumëvjeçar për politikën spektrale dhe të planit të veprimit”.

46 Neni 4, par. 3, germa (a) e VKM 636/2020.

47 Neni 5, germa (i) e VKM 636/2020.

kombëtar, rezervimin e një pjese të caktuar brezi ose të një grupi brezash frekuence për t'u caktuar operatorëve të rinj, me qëllim nxitjen e konkurrencës.

c) Refuzim të dhënies së të drejtave të reja për përdorim të spektrit radio ose të autorizimeve të reja për përdorim të spektrit radio, ose caktim të kushteve të veçanta të mbulimit, shërbimit universal në dhënien e të drejtave të reja për përdorimin e spektrit radio ose për autorizimin e përdorimit të ri të spektrit radio, për të shmangur shtrembërime të konkurrencës, për shkak të caktimit, transferimit ose akumulimit të mundshëm të të drejtave të përdorimit.

d) Ndalim ose vendosje kushtesh për transferimin e të drejtave të përdorimit të spektrit radio, në rastin kur transferime të tilla mund të ndikojnë ndjeshëm në konkurrencë.

e) Ndryshimin e të drejtave ekzistuese në përputhje me parashikimet ligjore, kur kjo është e nevojshme për të korrigjuar ex post shtrembërime të konkurrencës, që kanë ardhur si rrjedhojë e transferimeve ose akumulimeve të të drejtave të përdorimit të frekuencave radio të një kompani."

2.3 Roli i AKEP-it në procesin e ribalancimit të spektrit të frekuencave me synim mbrojtjen e konkurrencës dhe stimulimin e vetërregullimit sektorial

Pas lejimit të përqendrimit nga AK dhe fillimit të përgatitjeve për bashkimin e sipërmarrësve Albtelekom sh.a., dhe One Telecommunications sh.a., AKEP kishte, në mënyrë të përmbledhur, tre opsione veprimi: të priste në një fazë të parë, deri sa bashkimi i dy sipërmarrësve të jetësohej juridikisht dhe efektivisht; së dyti, të ndërhynte me masa detyruese kundrejt njërit apo të dy sipërmarrësve subjekt të përqendrimit të lejuar; së treti, të nxiste dhe të promovonte një spektër frekuencash të ribalancuar pasqyrues të realitetit të pjesëve të tregut. Është për t'u theksuar që në krye të herës se secili prej opsioneve kishte avantazhet dhe disavantazhet e tij.

Opsioni 1: Një rol pasiv deri në jetësimin juridik dhe efektiv të bashkimit të dy shoqërive

AKEP-i mund të përmbahej së vepruari në një fazë të parë derisa bashkimi i dy sipërmarrësve Albtelekom sh.a., dhe One Telecommunications sh.a., të jetësohej juridikisht dhe efektivisht. Në këtë mënyrë rregullatori do të kishte pasur më shumë kohë dhe informacione për të vlerësuar magnitudën dhe impaktin real të mbi-akumulimit të spektrit të frekuencave nën kontrollin e operatorit të bashkuar. Ky skenar respektonte maksimalisht të drejtat administrative të subjekteve titullarë dhe do i mundësonte pronarëve dhe drejtuesve të rinj kohë të mjaftueshme për të

paraqitur angazhime apo lëshime të dobishme për sigurimin e konkurrencës, pas një faze studimi, reflektimi dhe vendimmarrjeje nga ana e tyre, të ratifikuara në vijim nga rregullatori.

Kjo rrjedhë veprimi kishte gjithashtu potencialin të nxiste sipërmarrësin e dytë në terma zotërimi spektral, Vodafone Albania sh.a., që të investonte në blerjen e të drejtave të frekuencave në brezat aktualisht ose shumë shpejt të lira në mënyrë që të eliminonte disavantazhin strategjik përkundrejt operatorit të bashkuar.

Opsioni 2: Masa detyruese të njëanshme për lëshimin e të drejtave të frekuencave nga operatorët objekt përqendrimi

AKEP ka bërë një vlerësim të opsionit të revokimit të një pjese të të drejtave të përdorimit të frekuencave që do të disponoheshin nga grupi 4iG pas bashkimit. Ky opsion do të përmbushte objektivin e zbutjes apo eliminimit të mbi-akumulimit të spektrit nga një sipërmarrës i vetëm. Gjithashtu, ky opsion, duke mundësuar më shumë spektër të lirë, do të rriste teorikisht shanset e hyrjes së një operatori të tretë (MNO) në treg.

Sidoqoftë, ky variant do të sillte më pas disa efekte negative domethënëse: Së pari, revokimi i të drejtave të përdorimit të frekuencave do të cenonte interesin publik, duke pakësuar të ardhurat buxhetore që mbliidhen prej taksës së radiokomunikimit, do të rriste potencialisht shpenzimet buxhetore për shkak të detyrimit për kompensimin e 4iG-së për revokimin e të drejtave, si edhe do të ulte të ardhurat e AKEP që mbliidhen për administrimin dhe mbikëqyrjen e spektrit.

Së dyti, revokimi i të drejtave do të binte ndesh me parimin e përdorimit eficient të spektrit. Brezat e frekuencave të revokuar, që janë një burim natyror i rëndësishëm, do mbeteshin pa u shfrytëzuar për një periudhë të papërcaktuar. Objektivi i konektivitetit është një prioritet i qeverisë shqiptare dhe një detyrim i Kodit Europian të Komunikimeve Elektronike (EECC), i cili është në proces transpozimi. Duke qenë se spektri përbën një aset kyç për ofrimin e rrjeteve të komunikimeve elektronike të lëvizshme, reduktimi i spektrit të alokuar sipërmarrësve të rrjeteve do të sillte për pasojë një ulje të investimeve dhe, rrjedhimisht, një cenim të synimit të konektivitetit me cilësi dhe shpejtësi të lartë, të besueshme, të qëndrueshme dhe të sigurt.

Së fundi, në vlerësimin e AKEP-it revokimi i të drejtave do të ishte disproporcional përkundrejt objektivit të shmangies së barrierave për hyrjen potenciale të një operatori (MNO) të tretë në treg. Në një afat relativisht të shkurtër, pritët lirimi i brezit 700 Mhz. I kombinuar ose jo me frekuencat e lira në brezat 800/1400/2600/3500 MHz, një operator i tretë i interesuar për të hyrë në tregun shqiptar të

komunikimeve elektronike të lëvizshme do të kishte mundësi domethënëse për të konkurruar efektivisht në këtë treg. Për më tepër, në kuadrin rregullator ekzistues – sipas vendimeve të Autoritetit të Konkurrencës dhe Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare – apo të rishikuar në vijim të analizave të tregut, një operator i tretë, MNO apo MVNO (sipërmarrës rrjetesh fizike apo virtuale), mund të përdorë rrjetin e dy operatorëve ekzistues në brezat ku, për shkak të lëshimit të autorizimeve individuale nga AKEP, nuk ka më frekuenca të lira.

Opsioni 3: Nxitja e ribalancimit të të drejtave spektrale në favor të konkurrencës

Opsioni i tretë ishte më kompleksi sepse, së pari, ishte i kushtëzuar nga vullneti i palëve të përfshira dhe i strukturave të tyre të brendshme dhe, së dyti, e vinte AKEP-in para përgjegjësisë për të luajtur një rol moderues, me karakter nxitës dhe lehtësues, në vend të ushtrimit të një pushteti të njëanshëm dhe shtrëngues, duke angazhuar për këtë qëllim energji dhe burime njerëzore të konsiderueshme.

Ngaqë paraqitej gjithëpërfshirës dhe kërkonte një proces transparent të sinkronizuar me hapat konkret të bashkimit të dy operatorëve, ky opsion u parapëlqye nga AKEP-i dhe u nistua pas konceptimit të një plani të mirëstudiuar kalendarik⁴⁸.

Në një raund të parë diskutimesh dhe shkëmbime pikëpamjesh, AKEP-i ka mbajtur shënim ekzistencën e vullnetit nga ana e të dy palëve për të eksploruar mundësinë dhe për të gjetur dakordësinë për një rishpërndarje të spektrit të frekuencave pasqyruar të realitetit të pjesëve të tregut. Duke ndërtuar mbi këtë vullnet të mirë, AKEP-i ka vlerësuar se çasti më i përshtatshëm për ndërmarrjen e një rialokimi ka qenë periudha me pikënisje autorizimin e përqendrimit dhe me pikëmbarimi bashkimin juridik efektiv të dy sipërmarrësve.

Bashkimi i sipërmarrësve nuk kërkonte një autorizim të mëtejshëm nga ana e AK duke qenë se interpretohet si një riorganizim juridik, ndërkohë që ekonomikisht sipërmarrësit ishin lejuar nga AK të vendoseshin nën një kontroll dhe drejtim të vetëm juridik, financiar, tregtar etj. Megjithatë, për shkak të kompetencës ekskluzive të AKEP-it në lëmin e administrimit të spektrit të frekuencave, transferimi i autorizimeve të përdorimit të frekuencave nga shoqëria e përthithur te shoqëria e bashkuar kërkonte doemos miratimin e tij. Ky tagër i AKEP-it u pa edhe si një mjet në shërbim të institucionit për të nxitur përfshirjen aktive dhe konstruktive në proces të sipërmarrësit që synonte bashkimin.

Është e sigurt se rregullatorët parapëlqejnë në përgjithësi dakordësi të negociuara përkundrejt zgjidhjeve të imponuara. Zgjidhjet që vinë si rezultat i vetërregullimit

48 Shih seksionin vijues.

të tregut, jo vetëm që janë potencialisht më optimale nga pikëpamja e alokimit të burimeve – në këtë rast, sa i përket vlerësimit në terma financiarë të spektrit të frekuencave të pandehur si të mbiakumuluar, – por gjithashtu, kanë gjasat më të mëdha për t’u perceptuar si legjitime nga aktorët e tregut duke siguruar kështu një përputhshmëri afatgjatë të tyre kundrejt angazhimeve të ndërmarra përmes kontratës dhe me vullnet të lirë.

Së fundi, rishpërndarja e spektrit përpara bashkimit të dy sipërmarrësve paraqiste epërsi nga pikëpamja kohore. Mbyllja e kësaj çështjeje brenda vitit 2022, bënte të krijoheshin premiset për çlirimin e energjive të konsiderueshme për rregullatorin, sipërmarrësit, dhe aktorët e tjerë indirekt të përfshirë për t’u fokusuar në sfidat e së ardhmes: zvogëlimi dhe eliminimi i zonave të bardha, adoptimi i teknologjive të avancuara dhe të sigurt, zhvillimi i rrjeteve me brez të gjerë, implementimi i teknologjisë 5G, të gjitha të parashikuara për të qenë veçan në fokus gjatë vitit 2023.

Nisur nga këto premisa, AKEP-i mori një rol pro-aktiv dhe lehtësues të dialogut midis palëve duke u investuar fuqimisht në çështjet e fushështirjes, brez për brez, të spektrit të frekuencave objekt transaksioni potencial dhe të zgjidhjeve teknike për migrimin, duke u tërhequr dora-dorazi me afrimin e fazës së fundit të negociimit financiar.

Pas disa raunde takimesh dhe bisedimesh mes palëve, të moderuara nga AKEP-i, tre sipërmarrësit njoftuan rregullatorin me shkresat e datës 28.10.2022, nr.prot 5159/1 One Telecommunications sh.a., nr.prot 5075/1 Albtelecom sh.a., nr.prot CEO/044/JL Vodafone Albania sh.a., *“Mbi finalizimin e negociatave lidhur me procesin e ribalancimit të frekuencave në tregun e komunikimeve elektronike”* nëpërmjet të cilave konfirmuan dakordësinë teknike dhe financiare për kalimin e një numri të caktuar të drejtash përdorimi të frekuencave nga shoqëritë One Telecommunications sh.a., dhe Albtelekom sh.a., tek Vodafone Albania sh.a. Krahas kësaj, të tre sipërmarrësit i komunikuan zyrtarisht AKEP-it, përmes shkresës nr.73/13prot, datë 4.11.2022, nënshkrimin e një Memorandumi Bashkëpunimi midis palëve, i cili i paraprinte marrëveshjes përfundimtare në pritje për t’u finalizuar dhe miratuar nga organet drejtuese dhe mbikëqyrëse të sipërmarrësve.

2.4 Marrëveshja mes tre operatorëve të telefonisë celulare mbi ribalancimin e spektrit dhe vendimmarrjet e AKEP

Marrëveshja përfundimtare e kalimit të të drejtave të frekuencave u nënshkrua më 13.12.2022. Në të saktësohen imtësisht autorizimet individuale objekt transferimi nga shitësit ONE dhe Albtelekom drejt blerësit Vodafone. Marrëveshja vendos datën

1 janar 2023 si çastin e transferimit juridik të të drejtave mbi frekuencat, ndërkohë që dorëzimi teknik i frekuencave do të ndodhë më 1 maj 2023. Marrëveshja përmban edhe kushtet paraprake që duhen përmbushur përpara se detyrimet e palëve të bëhen efektive, ndër të cilat kryesori ishte miratimi nga autoriteti i ngarkuar me administrimin e spektrit, AKEP.

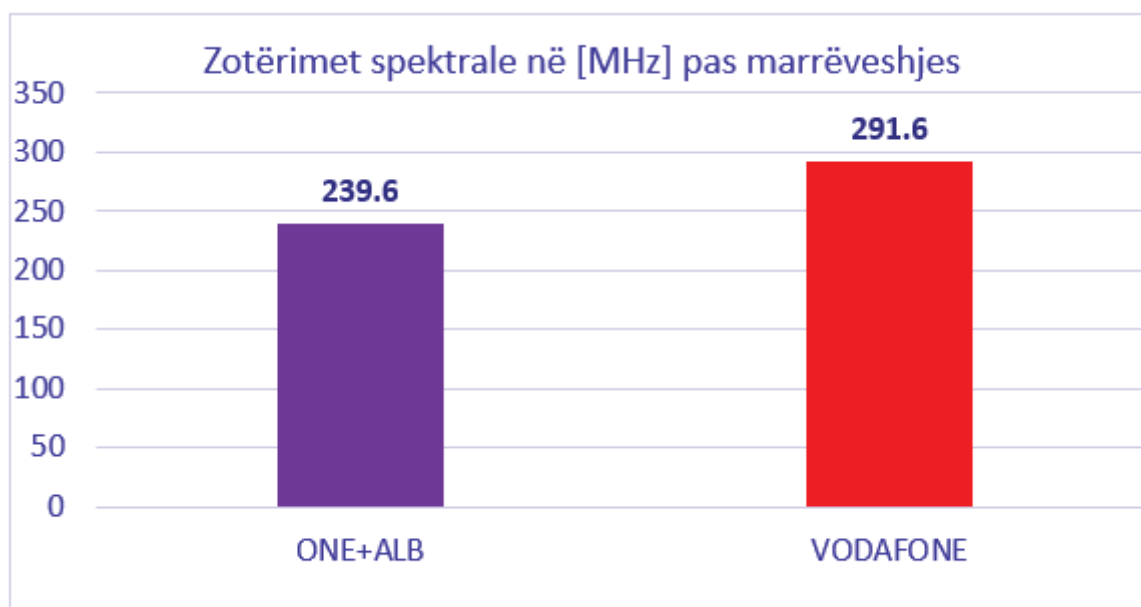

Tabela 31

Mbi këtë sfond, AKEP-i u vu në lëvizje për t'u shprehur me vendim mbi dy çështje të cilat kanë për pasojë rikonfigurimin rrënjësor të peizazhit të komunikimeve elektronike në vendin tonë.

Së pari, përmes Vendimit nr.14, datë 7.11.2022, Këshilli Drejtues i AKEP miratoi transferimin e *“të drejtave të përdorimit të frekuencave të dhëna sipas regjimit të autorizimit individual dhe regjimit të autorizimit të përgjithshëm si dhe për transferimin e të drejtave dhe detyrimeve të caktuara në aktet rregullatore të nxjerra nga AKEP nga sipërmarrësi “Albtelekom sh.a.” te sipërmarrësi “One Telecommunications sh.a.”* Ky vendim konfirmoi mundësinë e bashkimit të dy shoqërive përmes përthithjes së Albtelekom sh.a., nga One Telecommunications sh.a., paraprakisht të autorizuar nga AK.

Është për t'u theksuar se sipërmarrësi Albtelekom sh.a., nuk përfshiu në fushështrirjen e autorizimeve objekt të kërkesës për transferim ato të drejta përdorimi frekuencash që ishin dakordësuar për t'iu shitur Vodafone Albania sh.a., duke respektuar kështu angazhimet e marra në marrëveshjen e sipërpërmendur.

Të drejtat e frekuencave të mbetura te Albtelekom sh.a., dhe disa të tjera në përdorim

nga One Telecommunications sh.a., u bënë objekt i Vendimit nr.15, datë 16.12.2022 *“Për miratimin e transferimit të të drejtave të përdorimit të disa frekuencave nga sipërmarrësit ‘Albtelekom sh.a.’ dhe ‘One Telecommunications sh.a.’ tek sipërmarrësi ‘Vodafone Albania sh.a.’”*

Argumentimi i përdorur nga AKEP është i njëjtë në thelb në Vendimin nr.14, datë 7.11.2022, ashtu edhe në Vendimin nr.15, datë 16.12.2022. Pjesa thelbësore e arsytimit përbëhet nga paragrafët e mëposhtëm:

“9. AKEP e vlerësoi këtë Marrëveshje në bazë të tre kriterëve thelbësore ligjore:

- 1. shmangia e deformimeve në konkurrencë;*
- 2. përdorimi eficient i spektrit të frekuencave;*
- 3. mbrojtja e interesit publik.*

[...]

12. AKEP çmon se një rikonfigurim i tillë (51% me 49%, përkatësisht operatori i bashkuar dhe Vodafone sh.a.), rivendos ekuilibrin e munguar, duke shmangur një detyrim të mëtejshëm të shoqërisë së bashkuar për të hequr dorë nga të drejta përdorimi në mënyrë të njëanshme dhe të detyruar dhe për t’ia rikthyer Shtetit kundrejt një kompensimi financiar proporcional.

*13. Në kuadër të shmangies së deformimeve në konkurrencë, rezulton gjithashtu nga marrëveshja se, përpjesëtimi i ri i propozuar, përveçse gjen mirëkuptimin e palëve duke adresuar kështu shqetësimin e shfaqur në vendimin e Komisionit të Konkurrencës (pg./63), garanton shmangien e barrierave të larta për hyrjen e një operatori të ri në treg, pasi një sërë brezash të përshtatshëm për zhvillimin e teknologjive 4G dhe 5G mbeten të lirë për t’u dhënë në përdorim. Për sa i përket mundësisë së hyrjes në treg të një operatori virtual, AKEP çmon se kuadri ligjor dhe rregullator në fuqi është i përshtatshëm për adresimin e ngërçeve që mund të shfaqen, por që nuk mund të parashihen apo të paragjykojnë, **për aq kohë sa nuk ka një shprehje interesi nga një sipërmarrës potencial në këtë drejtim.***

14. AKEP vlerëson se edhe për sa i takon përdorimit eficient të spektrit, marrëveshja mes tre operatorëve bazohet mbi një zgjidhje optimale, pasi siguron që brezat e liruar nga shoqëria e bashkuar – 80Mhz në total, përveçse rishpërndahen duke garantuar konkurrencën e lirë dhe eficiente, do të vijojnë të shfrytëzohen nga shoqëria blerëse menjëherë

pas pajisjes së saj me autorizimet përkatëse. Vijimi i përdorimit eficient të këtyre brezave, burime natyrore të fundme, do të vazhdojë kështu të nxisë investimet për një mbulim dhe një cilësi shërbimi më të mirë në funksion të objektivitetit të ndërlidhjes me cilësi dhe shpejtësi të lartë, të besueshme, të qëndrueshme dhe të sigurtë, prioritet i politikave sektoriale dhe detyrim që rrjedh nga implementimi i Kodit European të Komunikimeve Elektronike.

15. Së fundmi, AKEP gjykon se përpjesëtimi i ri i spektrit, siç rezulton nga marrëveshja e sipërcituar, është në përputhje me interesin publik për këto arsye:

- Garanton shmangien e deformimeve në konkurrencë;*
- Siguron përdorimin eficient të spektrit.*

16. Duke shmangur heqjen dorë të shoqërisë së bashkuar, me detyrim dhe në mënyrë të njëanshme, nga të drejtat e përdorimit që zotëron në mënyrë të ligjshme, marrëveshja shmang gjithashtu barrën financiare të kompensimit që binte mbi Shtetin, mosshfrytëzimin në vijimësi të 80 Mhz të liruar, si dhe humbjen e të ardhurave shtetërore nga mbledhja e tarifës së radiokomunikimit.”

Nëse Vendimi nr.14/2022 i AKEP konfirmoi mundësinë e bashkimit të dy shoqërive, autorizuar në krye të herës nga AK, Vendimi 15/2022 përvijoi strukturën e titullarëve të të drejtave spektrale në Republikën e Shqipërisë për t’iu përgjigjur më besnikërisht pjesëve të tregut të zotëruara nga sipërmarrësit aktivë.

2.5 Rikonfigurimi i tregut dhe ripërvijimi i spektrit të frekuencave: një analizë prospektive

Pas daljes nga tregu të shoqërisë Plus Communication në vitin 2017, gjë që shkaktoi pakësimin e numrit të sipërmarrësve të tregut të telefonisë së lëvizshme nga katër në tre operatorë, bashkimi me përthithje i Albtelekom sh.a., nga One Telecommunications sh.a., ka sjellë reduktimin e mëtejshëm të operatorëve nga tre në dy. Vështirësitë financiare të Albtelekom sh.a., së bashku me shkaqe të tjera strukturore, të cilat ndikuan në autorizimin e përqendrimit nga AK, janë shtjelluar gjerësisht në arsyetimin e institucionit përgjegjës për garantimin e konkurrencës.

Në pamje të parë, tregu mobile i telekomunikacioneve në Shqipëri po merr progresivisht tiparet e një tregu duopolistik.

Tabela 32

Natyrisht një treg duopolistik paraqet një risk të shtuar për sjellje të bashkërenduara dhe paralelizëm veprimesh të ndërgjegjshme,⁴⁹ ku aktorët e një tregu oligopolistikë imitojnë praktikatat e njëri-tjetrit, pa pasur nevojë të dakordësohen shprehimisht apo heshturazi.

Një sërë faktorësh dhe rrethanash diktojnë fuqinë tërheqëse të tregut të telefonisë së lëvizshme për një sipërmarrës rrjetesh celulare. Faktor me rëndësi mbetet parashikueshmëria e gjenerimit të të ardhurave dhe ekosistemi favorizues për investime të vijueshme.

Pavarësisht rritjes modeste të të ardhurave gjatë dy viteve të fundit, të ardhurat e gjeneruara nga sipërmarrësit në viti 2022 në tregun mobile janë sa 75% e të ardhurave të vitit 2016. Ndërkaq, marrëveshjet *Roam like at home* (RLAH) brenda Ballkanit Perëndimor dhe, eventualisht, reduktimi i tarifave të *roaming*-ut në Bashkimin Europian shtojnë presionin tkurrës kundrejt të ardhurave të sipërmarrësve. Nga ana tjetër, investimet kapitale në të drejta spektrale dhe për implementimin e teknologjive të reja dhe cilësore, të domosdoshme për të siguruar nismën sipërmarrëse, konkurrencën e shërbimeve dhe sigurinë e rrjeteve, ndikojnë në mënyrë domethënëse në rritjen e shpenzimeve kapitale dhe operacionale të sipërmarrësve, duke zvogëluar marzhet dhe përfitueshmërinë edhe në këtë drejtim.

Për sa i takon AKEP-it, në cilësinë e autoritetit administrues të spektrit të frekuencave, është e rëndësishme që struktura e përdoruesve të të drejtave spektrale të mos përbëjë një barrierë të pakapërcyeshme apo tepër të vështirë për t'u kapërcyer për një sipërmarrës që synon të introduktojë rrjetin e vet të komunikimeve elektronike

⁴⁹ Shih M. NOBLE, *Facilitating practices: Innocuous, Illegal or Somewhere in between?*, (2010) 17 *Competition & Consumer Law Journal*, ff. 276-277: "... 'coordinated conduct' (or 'conscious parallelism', 'oligopolistic interdependence' or 'tacit collusion'".

të lëvizshme në tregun shqiptar. Analiza përkatëse nuk mund të kufizohet në vlerësimin statik të situatës spektrale, por duhet të marrë në konsideratë zhvillimet juridike, ekonomike dhe teknologjike që pritet të materializohen brenda një afati të arsyeshëm.

Në këtë kuadër, AKEP-i konstaton se në një afat relativisht të shkurtër, pritet lirimi i brezit 700 Mhz (dividend digjital 2). I kombinuar ose jo me frekuencat e lira në brezat 800/1400/2600/3500 MHz, një operator i tretë i interesuar ka mundësi reale dhe domethënëse, së paku sa i përket sigurimit të aksesit në spektër, për të hyrë në tregun shqiptar si një operator rrjetesh të telefonisë së lëvizshme.

Përveç çfarë u përmend në lidhje me parashikueshmërinë e të ardhurave dhe investimet e qëndrueshme, aksesit në spektër, megjithë rëndësinë themelore që paraqet, nuk është kriteri i vetëm që dikton vendimmarrjen e një sipërmarrësi të interesuar. Në linjë me rekomandimet e AK, AKEP konsideron si veçanërisht të rëndësishëm zbatimin e kuadrit ligjor dhe rregullator ekzistues që nxit hyrjen në tregun shqiptar të operatorëve të rrjeteve virtuale të lëvizshme (MVNO), si një zgjedhje tregtare mbi baza të përhershme apo si një fazë tranzitore drejt konvertimit në një MNO të plotë. Në bazë të kuadrit rregullator ekzistues (sipas vendimeve të Autoritetit të Konkurrencës dhe Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare) është aktualisht e mundshme që një operator i tretë, MNO apo MVNO, të shprehë interes për dhe të përfitojë interkonjeksion në rrjetin e dy operatorëve ekzistues veçanërisht në brezat ku, për shkak të lëshimit të autorizimeve individuale nga AKEP, nuk ka më frekuenca të lira.

Në këtë seksion përmbyllës, është e dobishme, më shumë se nxjerrja e konkluzioneve, një zgjerim i fushëvrojtimit mbi tablonë ku zhvillohen veprimtaritë tregtare të sipërmarrësve të sektorit.

Bashkimi i shoqërive Albtelekom sh.a., dhe One Telecommunications sh.a., pas përthithjes së Abcom sh.a., nga Vodafone Albania sh.a., përveçse ka rikonfiguruar tregun e telefonisë së lëvizshme, ka përforcuar modelin e sipërmarrësit të fushës së komunikimeve elektronike me ofertë të integruar fikse dhe mobile. Deri tani mësymja ka qenë kryesisht në një drejtim: operatorët mobile që përthithin sipërmarrësit e rrjeteve fikse. Mbetet për t'u parë nëse një fenomen i tillë ripërsëritet në kahun e kundërt, pra me sipërmarrës të rrjeteve fikse që avancojnë drejt rrjeteve dhe/ose shërbimeve të telefonisë së lëvizshme për të mbajtur apo shtuar një klientelë të prirur drejt ofertave të integruara (fiks, mobile, dhe IPTV).

Në kuadër të ushtrimit të kompetencave të tij në fushën e rregullimit të konkurrencës, AKEP është i vëmendshëm jo vetëm ndaj zhvillimeve brenda vendit, por edhe më gjerë, në rrafshin teknologjik apo juridik:

Së pari, AKEP vëren se stadi teknologjik në të cilin ndodhet sektori i komunikimeve elektronike është i karakterizuar nga një pasiguri (*'uncertainty'*) ekstreme. Të pagjurmueshme shfaqen sot jo vetëm trajektoret e shtigjeve të ndryshme në të cilat sektorit do t'i duhet të ecë në të ardhmen, por edhe vetë shtigjet që do të çelen nga ndërverprimi kompleks i faktorëve teknologjikë, gjeopolitikë, ekonomikë dhe juridikë.⁵⁰ Ekzistojnë qëndrime divergjente rreth dilemës nëse ofrimi i shërbimeve data do të ketë burim kryesor rrjetet mobile (5G), dhe rrjetet fikse do të shërbejnë si një ofertë plotësuese apo anasjelltas.⁵¹ Ndërkaq, operatorët e rrjeteve të lëvizshme mund të jenë të disavantazhuar dhe gjithmonë e më të brishtë ekonomikisht nëse nuk zotërojnë rrjete fikse për të ofruar kombinime produktesh, ku përfshihen telefonia fikse, *broadband* dhe TV. ⁵²

Së dyti, Kodi European i Komunikimeve Elektronike (EECC), i cili është në proces transpozimi nga autoritetet shqiptare,⁵³ ka përfshirë për herë të parë konektivitetin e lartë krahas promovimit të konkurrencës, zhvillimit të tregut të brendshëm të BE-së, dhe mbrojtjes së interesave të qytetarëve, si një nga objektivat themelore të legjislacionit mbi komunikimet elektronike, çka përbën ndoshta risinë më të fuqishme të EECC.

Së treti, EECC, edhe si rrjedhojë e dy konstatimeve të mësipërme, redukton numrin e tregjeve të cilësuar për rregullim *ex ante* nga 18 në 2, nga të cilët asnjëri nuk është në tregun e telefonisë së lëvizshme.⁵⁴

Në frymën e këtyre zhvillimeve teknologjike dhe normative, AKEP ka përqafuar vijimësisht në këto tre vitet e fundit qasjen e "*prekjessë lehtë*" në lëmin e rregullimit të komunikimeve elektronike, veçanërisht atyre të lëvizshme,⁵⁵ ku sipas një konsensusi të gjerë "*vetëm politika e konkurrencës përcakton rregullat e lojës*" ndërkohë që rrjetet fikse mbeten subjekt i një "*mbivendosjeje midis rregullimit dhe konkurrencës*". ⁵⁶

50 P. L. PARCU, M. A. ROSSI, *Technology and the shifting boundaries of regulation and competition in the EU telecommunications sector*, sipërcituar, f. 104.

51 Po aty, f. 103. "*fiber and 5G wireless solutions are not only complements, but also increasingly substitute one for the other, with 5G possibly promising to even outperform fixed connections in a not-so-far-away future*".

52 Belgian Institute for Postal Services and Telecommunications, *Impact study of 26 June 2018 regarding a fourth mobile network operator on the Belgian mobile market*, f.11. "*The existing and future regulation of these associated fixed wholesale markets is therefore extremely relevant for competitiveness on the mobile market*".

53 Shih vështrimin e përgjithshëm të këtij Raporti Vjetor, pika 3, f 19.

54 ANNEX to the COMMISSION RECOMMENDATION on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive (EU) 2018/1972 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 establishing the European Electronic Communications Code (SWD(2020) 337 final).

55 Shih, për shembull, Vendim nr. 9, datë 24.4.2020 "Mbi përfundimet e arritura pas Këshillimit Publik për dokumentin Analizë e tregut me shumicë të akses origjinimit në rrjetet celulare".

56 P. L. PARCU, M. A. ROSSI, sipërcituar, f. 111.

III. BASHKËPUNIMI INSTITUCIONAL NË NIVEL KOMBËTAR, RAJONAL, EUROPIAN DHE GLOBAL

1. Bashkëpunimi institucional në nivel kombëtar

1.1. Përditësimi i modelit të përpunimit dhe përdorimit të informacionit për rrjetet e komunikimeve elektronike (ATLAS)

AKEP ka ngritur, operon dhe menaxhon sistemin e përqendruar të informacionit ATLAS, ku të gjithë sipërmarrësit e komunikimeve elektronike regjistrojnë rrjetin e tyre aktiv dhe pasiv, në zbatim të Ligjit nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, Ligjit nr.120/2016 “Për Zhvillimin e Rrjeteve të Komunikimeve Elektronike të Shpejtësisë së Lartë dhe Sigurimin e së Drejtës së Kalimit”.

Gjatë vitit 2022 është vazhduar me punën mbi përditësimin e të dhënave në sistemin e përqendruar të informacionit të rrjeteve të komunikimeve elektronike (ATLAS) për të gjithë sipërmarrësit e komunikimeve elektronike.

Janë informuar të gjithë operatorët mbi detyrimin për përditësimin e të dhënave në sistem, dhe shumica e operatorëve kanë regjistruar të dhënat në sistemin *online*. Ky proces është në ndryshim të vazhdueshëm, konform Rregullores nr.26, datë 16.8.2012 “Për përmbajtjen, formën dhe funksionimin e regjistrimit elektronik të rrjeteve publike të komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë”.

Në fund të vitit 2022, sipas përfundimeve të dala nga evidentimi i 258 sipërmarrësve vihet re se kanë kryer regjistrimin e rrjetit, sipas përcaktimeve të Rregullores nr.26, 19 sipërmarrës; kanë kryer regjistrimin e rrjetit, por u është kthyer për rishikim për plotësimin e fushave sipas përcaktimeve të Rregullores nr.26, 123 sipërmarrës; kanë deklaruar që nuk kanë rrjet në pronësi të tyre 13 sipërmarrës; kanë akses në sistemin Atlas, por nuk kanë regjistruar rrjetin e tyre 37 sipërmarrës; nuk kanë kthyer përgjigje për aksesimin dhe regjistrimin e të dhënave në sistemin Atlas 66 sipërmarrës. Në këtë proces duhet theksuar që problematika kryesore me hedhjen e të dhënave të rrjeteve në sistemin ATLAS ka qenë me bashkitë, të cilat, gjatë vitit 2022 nuk kanë hedhur thuajse asnjë informacion.

AKEP i ka ftuar të gjitha bashkitë në një bashkëbisedim në formë trajnimi në lidhje me informimin dhe detyrimin që kanë Bashkitë mbi regjistrimin e rrjeteve të komunikimeve elektronike në sistemin Atlas, në zbatim të Ligjit nr.120/2016 “Për zhvillimin e rrjeteve të komunikimeve elektronike të shpejtësisë së lartë dhe sigurimin e së drejtës së kalimit”, Vendimit nr.851, datë 7.12.2016 “Për kalimin e të dhënave mbi shtrirjen e rrjetit të infrastrukturës inxhinierike të Bashkitë” si edhe të Rregullores nr.26, datë 16.8.2012 “Për përmbajtjen, formën dhe funksionimin e regjistrit elektronik të rrjeteve publike të komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë”.

***Workshop organizuar nga AKEP me përfaqësues të bashkive të vendit për trajnimin intensiv të tyre në përdorimin e sistemit ATLAS
(Burimi: AKEP)***

Gjatë vitit 2022, në bashkëpunim me Drejtorinë e Monitorimit, Kontrollit dhe Inspektimit, janë përditësuar të dhënat në sistemin Atlas për treguesit e monitorimit të cilësisë së shërbimit QoS për telefoninë e lëvizshme për teknologjitë GSM, UMTS dhe LTE. Gjatë vitit 2022 AKEP ka vazhduar bashkëpunim me Autoritetin Shtetëror për Informacionin Gjeohapësinor (ASIG) në lidhje me depozitimin e të dhënave për sipërmarrësit e komunikimeve elektronike dhe postare në formatin GIS (*shapefile*), i cili është në zbatim të vendimit të Këshillit të Ministrave nr.166, datë 1.3.2017 “Për

përcaktimin e autoritetit përgjegjës që administrojnë pikën e vetme të informacionit për ofrimin e informacionit minimal për rrjetet e infrastrukturës në nivel kombëtar”.

Gjithashtu, në bashkëpunim me Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë, AKEP ka përfunduar punën me konsulentin e përzgjedhur nga MIE në lidhje me projektin “Zhvillimi i ATLAS të *Broadband* të Shqipërisë”, projekt në kuadër të investimeve të EU përmes programit të investimeve në Ballkanin Perëndimor.

Projekti “Zhvillimi i një ATLAS-i *broadband* për Shqipërinë, studim parafisibiliteti” është kryer nëpërmjet Instrumentit Lehtësues për përgatitjen e Projekteve në Infrastrukturë (IPF), instrument i asistencës teknike të Kuadrit të Investimeve të Ballkanit Perëndimor, që ka si qëllim mbështetjen e zhvillimit socialo-ekonomik dhe anëtarësimin në BE të të gjithë vendeve të Ballkanit Perëndimor, duke ofruar burime financiare dhe asistencë teknike për investime strategjike në infrastrukturë.

Objektivi i përgjithshëm i projektit është përmirësimi i Atlasit aktual (sistemi i hartëzimit të *broadband*-it) për të kontribuar në zhvillimin ekonomik, si dhe për të ngushtuar hendekun digjital midis fushave të ndryshme në Shqipëri, duke ofruar një pamje më të qartë të ndërlidhjes dhe infrastrukturës *broadband* në vend, në një nivel më të hollësishëm.

Objektivat specifike, rezultatet dhe produktet e këtij projekti vijnë si më poshtë:

1. Vlerësimi i Atlasit aktual;
2. Përcaktimi i metodologjive për mbledhjen e grupeve të të dhënave për platformën e re;
3. Përcaktimi i kërkesave të hartëzimit dhe raportimit për platformën e re;
4. Përcaktimi i kërkesave teknike për platformën e re, si zgjidhje krejtësisht të reja ose si përmirësim i platformës ekzistuese.

Raporti përfundimtar është dorëzuar nga konsulenti pranë MIE dhe AKEP, në formë zyrtare, në fillim të muajit shkurt 2023. Krahas raportit përfundimtar, konsulenti i projektit ka ofruar edhe një raport të hollësishëm, ku analizon ATLAS-in aktual për sa i përket hartave kryesore, raportimit dhe arkitekturës së Teknologjisë së Informacionit (IT). Raporti përfundimtar është konsultuar me sipërmarrësit dhe bashkitë përgjatë *workshop*-eve të organizuara dhe shtjellon rekomandimet për ATLAS-in e ardhshëm në arkitekturën e IT-së (duke shfrytëzuar standardin e mëparshëm krahasimor) dhe ndërveprimin e tij me sistemet vendore.

Raporti paraqet edhe ndikimin operacional të AKEP sa i përket trajnimeve dhe rregulloreve, si dhe përlllogaritjes së kostove për investimet në sistemin e ri. Atlasi i ardhshëm krahasuar me Atlasin ekzistues synon:

- të zgjerojë pikën fundore të rrjetit (*last mile* – e cila deri tani mbulohet pjesërisht nga rrjetet celulare);
- të rritë ndërveprimin me bashkitë në lidhje me infrastrukturën e tyre, çka përbën një element kyç në Direktivën për Reduktimin e Kostove të *Broadband-it*, me synim reduktimin e kostove nëpërmjet ndarjes së infrastrukturës;
- të rritë saktësinë e informacionit dhe të të dhënave të mbledhura;
- të ofrojë informacione më të hollësishme dhe vizibilitet më të mirë të informacioneve, sidomos në lidhje me përqindjen e përdorimit dhe pronësinë e infrastrukturës aktive dhe pasive;
- të krijojë partneritete me palë të tjera interesi që mbledhin të dhëna të cilat mund t'i përfshijnë në Atlas;
- të zhvillojë instrumente për të identifikuar më saktësisht zonat e bardha.

Bazuar në eksperiencën e tre vendeve që u morën si modele suksesi (Francë, Slloveni dhe Poloni) elementet kryesore të hartëzimit të ATLASIT të ri rekomandohen si më poshtë:

Hartëzimi i shërbimeve

Hartëzimi i shërbimeve është standard, në përputhje me udhëzimet dhe metodologjitë e BEREC, me një qasje si motor kërkimi (për të kërkuar në një adresë specifike), por shpeshherë me mënyra shumë të ndryshme për të mbledhur të dhëna për QoS/shpejtësitë ose mbulimin. Ky në fakt është hapi më i saktë për të përfaqësuar informacionin në nivel adrese.

Hartëzimi i infrastrukturës

Ndër hartëzimet e kërkuara përtej atyre të shërbimeve, është hartëzimi i infrastrukturës. Ky hartëzim është shpeshherë i paplotë, me informacione të kufizuara rreth infrastrukturës pasive (të dhënat e të cilës shpesh konsiderohen të vështira për t'u mbledhur) dhe/ose miljes së fundit (milja e fundit është e vështirë për t'u adresuar, shpesh për shkak të sistemit kombëtar të paplotë të adresave, por duket si objektiv kyç).

Hartëzimi i kërkesës

Hartëzimi i kërkesës është shumë i rrallë dhe ka ndikim të kufizuar kur është i disponueshëm. Për këtë kërkohet mbledhja e të dhënave nga publiku, e cila ka implikime të drejtpërdrejta në lidhje me promovimin e shërbimit.

Hartëzimi i investimeve

Qasja me hartëzimin e investimeve është pak më komplekse. Hartëzimi i investimeve gjithmonë përballet me vështirësitë e hartëzimit të objekteve poligonale, lineare në nivel adrese. Shpeshherë ofrohet raportimi i investimeve, por jo domosdoshmërisht me pamjet e hartëzimit. Kombinimi i hartëzimeve të shërbimeve dhe investimeve është kyç për zonat e bardha.

Raportimi

Raportimi i deritanishëm ka qenë i kufizuar për shkak të kërkesave të paracaktuara bazë. Në të vërtetë, sistemet e hartëzimit përdoren më tepër për të gjetur informacionet në një hapësirë specifike, sesa për të krijuar një panoramë të vendit ose rajonit. Raportet përpunohen së brendshmi dhe botohen për akses publik.

Pas dërgimit të raportit përfundimtar nga Konsulenti, AKEP në bashkëpunim me MIE kanë vendosur që, ndër 3 rekomandimet e propozuara nga Konsulenti, të vijoje me propozimin e ndërtimit të sistemit Atlas në një infrastrukturë fizike dhe logjike të rikonceptuar dhe open-source.

Në terma konkretë projekti ka për qëllim zhvillimin e sistemit ATLAS, duke shtuar funksionalitete të reja ku mund të përmendim përditësimin e këtij sistemi me informacionin deri në përdoruesin fundor, informacionin mbi përdorimin e internetit me bandë të gjerë në Shqipëri, ofruesit e rrjetit në një zonë të caktuar, informacionin mbi zonat e bardha si edhe mbulimin e shërbimeve celulare, bazuar në praktikat dhe modelet më të mira ndërkombëtare.

Ky projekt përveç zhvillimit të sektorit privat, uljes së kostove të implementimit të rrjeteve të komunikimeve elektronike, do të ketë impakt edhe në shtrirjen e rrjeteve me shpejtësi të lartë (*broadband*) në institucione shtetërore arsimore, shëndetësore, bujqësore, të turizmit, të transportit, mjedisore, kulturore, administrative etj.

Po kështu, gjatë vitit 2022 ka vijuar bashkërendimi i veprimeve me të gjithë aktorët e interesuar për shkëmbim informacioni për rrjetin e komunikimeve elektronike. Është bashkëpunuar me ministrinë përgjegjëse në kuadër të hartimit dhe zbatimit të akteve nënligjore në zbatim të Ligjit nr.120/2016 “Për zhvillimin e rrjeteve të komunikimeve elektronike të shpejtësisë së lartë dhe sigurimin e së drejtës së kalimit”.

1.2. Bashkëpunimi me Autoritetin e Konkurrencës

Në zbatim të neneve 12 dhe 38 të Ligjit për komunikimet elektronike, AKEP-i bashkëpunon ngushtësisht me AK-në “për çështje me interes të përbashkët

që lidhen me zbatimin e legjislacionit në fuqi për konkurrencën e sektorit të komunikimeve elektronike dhe të shërbimit postar.” Për lehtësimin dhe shpejtësinë e bashkëpunimit ndërinstitutional, AKEP dhe AK kanë nënshkruar gjithashtu një Memorandum Bashkëpunimi.

Në mënyrë periodike, AKEP-i mban të informuar AK-në në lidhje me zhvillimet në tregjet e komunikimeve elektronike dhe postare. Në mënyrë të veçantë, çdo tremujor, AKEP i komunikon AK informacion mbi evoluimin e paketave dhe tarifave të shërbimeve celulare. Gjatë vitit 2022, AKEP ka mbajtur AK vijimësisht të përditësuar në lidhje me masat e ndërmarra nga AKEP për zgjidhjen e problematikave teknike në procedurën e portabilitetit të numrave, si një nga format e sigurimit të konkurrencës efektive mes operatorëve në treg.

Natyrisht, për vitin 2022, fokusi i bashkëpunimit mes dy autoriteteve ka qenë procesi i përqendrimit dhe bashkimit me përthithje të operatorëve ONE Albania sh.a., dhe Albtelecom sh.a., i cili është trajtuar gjerësisht në kreun II të këtij Raporti Vjetor.

1.3. Bashkëpunimi me AMA në parandalimin e piraterisë dhe shtrembërimeve të konkurrencës në rrjetet e komunikimeve elektronike

AKEP dhe AMA kanë pasur veprimtari të përbashkët gjatë viteve të fundit. Puna e dy institucioneve u bashkërendua përmes nënshkrimit të një Memorandumi Mirëkuptimi. Në mbështetje të këtij dokumenti, por dhe ligjeve organike, janë realizuar inspektime të përbashkët tek sipërmarrësit e komunikimeve elektronike, aktiviteti i të cilëve është objekt inspektimi nga institucioni i AKEP-it dhe AMA-s.

Për verifikimin e situatës në terren, gjatë vitit 2022 u ngrit TASK-FORCE e përbashkët nëpërmjet strukturave të AKEP-it dhe AMA-s, me qëllim luftën kundër paligjshmërisë në rrjetet e komunikimeve elektronike dhe zhvillimin e veprimtarisë vetëm nga subjekte/sipërmarrës të licencuara/autorizuara nga autoritetet rregullatorë të licencuara/autorizuara.

Nga ky bashkëpunim u realizuan 9 (nëntë) inspektime të përbashkëta dhe, në përfundim të procedurës, në 7 (shtatë) prej tyre nuk u konstatuan shkelje të kërkesave ligjore pasi në ambientet e sipërmarrësve nuk u gjendën pajisje për transmetimet audiovizive.

Në 2 (dy) prej sipërmarrësve të inspektuar, u konstatua fakti se nuk plotësonin detyrimin mbi respektimin e rasteve të kufizimeve në lidhje me përmbajtjen e paligjshme ose të dëmshme. Ndaj këtyre 2 (dy) subjekteve grupi i inspektimit vendosi masën administrative (gjobë) sipas parashikimeve të nenit 137, të Ligjit

nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar.

1.4. Bashkëpunimi me operatorët dhe grupet e interesit në kuadër të zbatimit të Rregullores për të drejtat e përdoruesve

Në vijim të miratimit të Rregullores 49/2021 “Për mbrojtjen e konsumatorëve dhe pajtimtarëve të shërbimeve të komunikimeve elektronike publike”, dhe hyrjes në fuqi të saj me datë 1.2.2022, gjatë vitit 2022 AKEP-i, në bashkëpunimin me sipërmarrësit dhe grupet e interesit është fokusuar në implementimin efektiv të përcaktimeve të rregullave të reja për mbrojtjen e konsumatorëve.

Në fund të vitit 2021 dhe në fillim të 2022 tre operatorët kryesorë publikuan në faqet e tyre të internetit termat dhe kushtet e përgjithshme të kontratave të pajtimit të rishikuara sipas përcaktimeve të rregullores 49/2021. Pas këtyre publikimeve AKEP-i ka verifikuar dhe kërkuar ndryshimet përkatëse për përputhshmërinë e tyre me përcaktimet e rregullores si dhe me sqarimet e dhëna nga AKEP-i nëpërmjet komunikimeve shkresore dhe elektronike dhe takimet e zhvilluara në lidhje me përmirësimin e informacionit për përcaktimet për pajtimtarë me parapagim dhe paspagim, *roaming*-un ndërkombëtar, përfshirë për RLAH në BP, portimin e numrit, lidhjen e kontratave *online*, kohëzgjatjen e kontratave me afat të caktuar, si dhe njoftimin për përfundimin e afatit të kontratës me kohëzgjatje të caktuar etj.

Të tre operatorët, në informacionin e dërguar sipas kërkesës së AKEP-it, kanë dhënë sqarime të detajuara mbi masat dhe mbi mjetet e pranimit të ankesave të pajtimtarëve, të tilla si:

- komunikimi në rrugë elektronike me *e-mail*, media sociale, komunikim *livechat* (komunikim direkt në faqen e internetit të operatorit), nëpërmjet plotësimit të një formulari *online* (web-based form);
- kontaktimi nëpërmjet telefonit në numrat pa pagesë të kujdesit të klientit;
- depozitimi i ankesave në rrugë postare;
- kontaktimi i agjentëve të shitjeve për pajtimtarët e kategorisë Biznes.

Në përputhje me përcaktimet e Rregullores 49/2021, informacionet për mjetet e pranimit të ankesave/kontaktimit të operatorëve janë të publikuara në faqet e internetit të secilit operator. Gjithashtu, të tre operatorët kanë përshtetur procedurat e trajtimit të ankesave të pajtimtarëve, si dhe ruajtjen e informacionit për ankesat në sistemet e tyre të menaxhimit të marrëdhënieve me pajtimtarët (CRM).

Paralelisht me monitorimin e zbatimit të kërkesave të rregullores 49/2021 nga

operatorët, AKEP-i ka marrë masa për rritjen e efikasitetit dhe efektivitetit të brendshëm për trajtimin e ankesave të pajtimtarëve të depozituara në AKEP, nëpërmjet:

- ngritjes së Komisionit të Zgjidhjes Alternative të Mosmarrëveshjeve, për trajtimin e mosmarrëveshjeve pajtimtar vs. sipërmarrës, në përputhje me përcaktimet e Rregullores 49/2021, si dhe përcaktimeve të Ligjit nr.9902/2008 *“Për mbrojtjen e konsumatorit”, i ndryshuar, dhe VKM nr.1089/2020 “Për krijimin dhe mënyrën e organizimit e të funksionimit të drejtorisë së përgjithshme për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve, si dhe për përcaktimin e kriterëve shtesë që duhet të përmbushin strukturat për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve”;*
- krijimit të regjistrit elektronik të ankesave të pajtimtarëve me informacion të detajuar për ankesat, përfshirë afatet e trajtimit të tyre nga operatorët dhe AKEP, si dhe informimin e ankimuesit për zgjidhjen apo sqarimet përkatëse;
- përmirësimit të informacionit në faqen e internetit të AKEP për përdoruesit fundorë.

Përgjatë vitit 2022 në AKEP u depozituan 415 ankesa nga konsumatorë/përdorues të shërbimeve të komunikimeve elektronike, që përbën një reduktim të ndjeshëm në krahasim me 1297 në vitin 2020, si dhe 2066 ankesa në vitin 2021.

Shumica e ankesave në këto tre vite (73-96%) kanë qenë për problematikat e hasura në bartjen e numrit celular, ku operatorët celularë transferues refuzojnë ose vonojnë pranimin e kërkesave të përdoruesve fundorë për të transferuar numrat e tyre të telefonit celular tek ofruesit e tjerë (marrës) të shërbimeve celulare.

Numri i ankesave për portimin e numrave në vitin 2022 u ul në 303 (krahasuar me 1250 dhe 1903 ankesa përkatësisht në vitin 2020 dhe 2021), për shkak edhe të masave që mori AKEP-i për adresimin e kësaj problematike, siç ishin inspektimet dhe masat administrative për 3 operatorë celularë në vitin 2021, dhe monitorimi i zbatimit të detyrave të lëna gjatë vitit 2022.

Problematika të tjera të raportuara për komunikimet elektronike ishin kryesisht të lidhura me faturimin, cilësinë e shërbimit për akses në internet, kohëzgjatjen e kontratës dhe penalitete për përfundim të parakohshëm të kontratës nga pajtimtari, si dhe barrierat/vonesat për kalimin nga planet tarifore me paspagesë në ato me parapagesë.

Shumica e ankesave të administruara nga AKEP-i nuk klasifikohen si kërkesa për zgjidhje (alternative) mosmarrëveshje, pasi ankimuesit nuk e kanë shfrytëzuar së pari fazën e ankimit me shkrim tek ofruesi përkatës i shërbimit dhe/ose janë jashtë afatit procedural 15 ditorë. Megjithatë, AKEP-i pranon të gjitha llojet e ankesave,

të cilat i dërgohen palës së ankimuar dhe shumica e ankesave janë zgjidhur në sajë të bashkëpunimit të ofruar dhe nga vet operatorët e ankimuar.

Në vitin 2022, AKEP-i zhvilloi 3 procedura Zgjidhje Alternative Mosmarrëveshje (ZAM) për komunikimet elektronike, të cilat u zgjidhën në mënyrë miqësore gjatë seancave dëgjimore të zhvilluara nga Komisioni i AKEP për ZAM me palët përkatëse.

Njëndërrishtë e Rregullores 49/2021 ishte përcaktimi i masave që duhet të ndërmarrin sipërmarrësit e rrjeteve të komunikimeve elektronike publike për të garantuar akses të barabartë për personat me aftësi të kufizuar (PAK). Nga informacioni i dërguar nga operatorët, monitorimi i publikimeve të operatorëve rezulton se të tre operatorët kryesorë kanë ndërmarrë masa për të zbatuar përcaktimet e Rregullores 49/2021 për PAK. Tre operatorët kanë krijuar që në fillim të vitit 2022 seksione të dedikuara në faqet e tyre të internetit për PAK, dhe informacioni i publikuar prej tyre është përmirësuar vazhdimisht. Në vijim të shkresës së AKEP me nr.1467/54 prot., datë 19.7.2022, të tre operatorët kanë dërguar informacion të detajuar për masat e marra për PAK, ndër të cilat përmendim:

- regjistrimi i pajtimtarëve PAK kryhet nëpërmjet plotësimit të një “Formularit për klientët me aftësi ndryshe”, nëpërmjet të cilit klientët, me vullnetin e tyre të lirë, mund të zgjedhin të japin të dhëna mbi llojin e paaftësisë, nëse kanë kujdestar ligjor/person të autorizuar, mënyrën e preferuar për t’u kontaktuar nga operatori dhe nëse dëshirojnë të marrin kontratën apo faturën në format *Braille/Large Print/Audio*;
- informacioni i publikuar nga operatorët në faqet e tyre të internetit për PAK është i detajuar sipas llojit të aftësisë së kufizuar, si kufizime në shikim, dëgjim/artikullim, lëvizje etj., përfshirë ofrimin e paketave të veçanta tarifore me zbritje për këto kategori përdoruesish si dhe udhëzime e lehtësirat të ofruar dhe komunikim të veçantë të kujdesit të klientit të operatorit me këta pajtimtarë;
- për përdoruesit me aftësi të kufizuar në shikim të tre operatorët kanë përgatitur dhe publikuar/ngarkuar termat dhe kushtet e përgjithshme të kontratave të pajtimit (shërbime celulare dhe fikse) në format Audio;
- të tre operatorët mundësojnë për PAK menaxhimin e faturave nga përfaqësuesi ligjor ose personi i autorizuar i caktuar në formularin e pajtimit ose formularin e PAK;
- dy operatorët kryesorë të rrjeteve fikse kanë marrë masat e brendshme dhe në sistemet e tyre për trajtimin me prioritet të gjithë kërkesave, ankesave dhe suport teknik në rast defektesh të PAK.

Përveç bashkëpunimit me operatorët për të garantuar akses të barabartë për personat me aftësi të kufizuar, gjatë vitit 2022 AKEP ka bashkëpunuar me MSHMS

dhe me shoqata të mbrojtjes së të drejtave të personave me aftësi të kufizuara. AKEP ka komunikuar me MSHMS duke dërguar *informacion për përfshirjen dhe integrimin shoqëror të Personave me Aftësi të Kufizuara për periudhën janar-dhjetor 2021*.

Në vijim të bashkëpunimi me operatorët dhe me palët e tjera të interesuara, AKEP ka krijuar një seksion të dedikuar në faqen e internetit që përmban informacion të dobishëm për personat me aftësi të kufizuar⁵⁷, si masat që duhet të ndërmarrin ofruesit e rrjeteve dhe/ose të shërbimeve të komunikimeve elektronike publike për personat me aftësi të kufizuar, Rregulloren 49/2021 në version elektronik në format Audio, mundësuar nga Instituti i Nxënësve që nuk shikojnë “Ramazan Kabashi” dhe “Institute Visum for the Blinds”, si dhe linke në seksionet e dedikuara të faqeve të internetit të operatorëve kryesorë të rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike celulare dhe fikse për lehtësirat e ofruara për pajtimtarët me aftësi të kufizuar.

Pavarësisht masave të ndërmarra për garantimin e aksesit të barabartë për personat me aftësi të kufizuar, operatorët në takimet dhe komunikimet shkresore me AKEP përgjatë vitit 2022 kanë informuar për sfidat e ndeshura në lidhje me zbatimin e këtyre masave, si:

- kostot tepër të larta të përgatitjes së kontratave në format të printuar në sistemin shkrimor *braille* (një kontratë standarde 20 faqe e printuar, në sistemin shkrimor *braille* arrin mbi 100 faqe, kërkon letër dhe printer special, programe special të konvertimit në *braille* etj.);
- pamundësia teknike e platformave të numrave të emergjencës (përfshirë 112) për të marrë SMS si lehtësi komunikimi e ofruar për personat me aftësi të kufizuar në dëgjim;
- Implementimi i *Text relay* nëpërmjet *Call Center* 24/7 nga secili operator më vete ka kosto shumë të lartë dhe joproporionale në raport me alternativa të tjera si zhvillimi i një aplikacioni, mundësitë që ofrojnë aparatet *smart* apo një *Call Center* kombëtar i menaxhuar nga shteti;
- mungesa e informacionit për numrin e personave me aftësi të kufizuar në dëgjim/të folur dhe shikim;
- mungesa e personave të kualifikuar për komunikim përmes gjuhës së shenjave, si dhe numri i ulët i personave që mund të lexojnë përmes sistemit shkrimor *braille*, apo problemet në lexim të personave me aftësi të kufizuar në dëgjim dhe/ose të folur (probleme të raportuara dhe nga shoqatat PAK).

Ndërsa problematika e kostove tepër të larta të printimit në *braille* është lehtësuar nëpërmjet përdorimit të formave alternative të aksesueshme të kontratës si

57 <https://akep.al/perdorues/perdorues-me-aftesi-te-kufizuara/>

mundësimi i kontratave në format audio dhe *large print* nga operatorët kryesorë, adresimi i sfidave të tjera kërkon bashkëpunim shumëpalësh midis AKEP, institucioneve të tjera përgjegjëse për trajtimin e thirrjeve/komunikimeve drejt numrave të emergjencës, MSHMS etj. Kështu AKEP, në kuadër të bashkëpunimit me MIE për draft-ligjin e ri të komunikimeve elektronike, ka përfshirë propozime për ngritjen e një strukture të veçantë përgjegjëse për thirrjet/komunikimet drejt 112, përfshirë për mundësimin e dërgimit/pranimit të SMS drejt/nga platformës përkatëse.

Për sa i përket implementimit të shërbimeve *relay* (konvertim me ndërmjetës apo automatik të mënyrave të ndryshme të komunikimit me tekst, zë, dhe video) për personat që nuk dëgjojnë, me probleme në dëgjim dhe në të folur, BEREC, në dokumentin *“Report on measures for ensuring equivalence of access and choice for disabled end-users”* (BoR (22)172, dhjetor 2022), citon se vetëm 17 nga 28 vende të BEREC kanë raportuar implementimin e të paktën një prej këtyre shërbimeve të parashikuara në Kodin e Komunikimeve Elektronike të BE. Me qëllim lehtësimin e vështirësive në implementimin e këtyre shërbimeve, AKEP do të vijoje bashkëpunimin me të gjitha palët e interesuara (shoqatat e PAK, MSHMS, MIE dhe operatorët) për gjetjen e zgjidhjeve më optimale që mundësohen edhe nga zhvillimet teknologjike si dhe bazuar në përvojat më të mira në vendet e BE.

Gjatë vitit 2022 AKEP ka bashkëpunuar gjithashtu me institucione të tjera si KMK, duke dhënë kontribut në hartimin e Draft-Strategjisë Ndërsektoriale për Mbrojtjen e Konsumatorëve dhe Mbikëqyrjen e Tregut 2023-2030, si pjesë e GP të ngritur në zbatim të Urdhrit të Kryeministrit nr.96, datë 10.6.2022.

1.5. Mundësi dhe problematika bashkëpunimi: ekuacioni i vështirë i limiteve juridike dhe teknike të kontrollit të përmbajtjeve të paligjshme ose të dëmshme dhe i proporcionalitetit të masave të kërkuara

Në bazë të legjislacionit në fuqi, AKEP-i vendos në autorizimin e përgjithshëm me të cilin pajisen sipërmarrësit e rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike, kushte për *“respektimin e kufizimeve në lidhje me përmbajtjet e paligjshme ose të dëmshme, sipas rregullimeve përkatëse në fuqi”* (neni 15, pika e) i ligjit nr. 9918, datë 19 maj 2008 *“Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”* i ndryshuar). *“Për transmetimet e përcaktuara me përmbajtje të paligjshme ose të dëmshme mbi bazën e një vendimi të marrë nga organet kompetente të parashikuara në legjislacionin respektiv, zbatohen kufizime”* (neni 9 i Rregullores nr.47, datë 26 tetor 2017 *“Për zbatimin e regjimit të autorizimit të përgjithshëm”*). Pika 1 e nenit 2 të ligjit e përjashton gjithashtu AKEP-in nga shqyrtimi i përmbajtjeve të shërbimeve të ofruara nëpërmjet rrjeteve të komunikimeve elektronike, pra nga gjykimi mbi paligjshmërinë ose natyrën e dëmshme të një përmbajtjeje.

Në kuptim të dispozitave ligjore të mësipërme, përmbajtjet e paligjshme apo të dëmshme përcaktohen nëpërmjet vendimesh të autoriteteve kompetente, sipas rregullimeve përkatëse në fuqi, aty ku ato ekzistojnë, duke mundur kufizime të këtyre përmbajtjeve, pra bllokime aksesi në proporcion me qëllimin që synohet të arrihet kundrejt mbrojtjes së interesit publik në tërësi.

Ligjërisht dhe teknikisht, mediumet në të cilët mund të identifikohen përmbajtjet e paligjshme apo të dëmshme janë asimiluar me faqet e internetit (Web; URL). Midis këtyre faqeve, aplikacioneve Web dhe aplikacioneve mobile, ka megjithatë ndryshime të natyrës teknologjike që ndikojnë drejtpërdrejt në masën e kufizimeve që mund të vendosen përmes operatorëve, duke pasur parasysh proporcionalitetin e kësaj mase.

Bashkëpunimi me disa institucione shqiptare për çështje të aksesit të disa domaineve me përmbajtje të paligjshme apo të dëmshme:

Gjatë vitit 2021, disa institucione si Autoriteti i Mediave Audiovizuale (AMA), Autoriteti i Mbikëqyrjes së Lojërave të Fatit (AMLF), Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale (KDIMDP), Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike (AKCESK), bazuar në legjislacionin e tyre përkatës, kanë vendosur mbylljen e aksesit të disa domaineve/faqeve të internetit me përmbajtje të paligjshme apo të dëmshme.

Konkretisht, ju është bllokuar aksesi në territorin e Republikës së Shqipërisë 259 domaineve/faqeve të internetit, sa më poshtë:

Institucioni	Numri i domaineve për mbyllje aksesi	Objekti i përmbajtjeve të paligjshme
AMA	131	Pirateri televizive online
AMLF	92	Lojëra fati online
KDIMDP	6	Përhapje e të dhënave personale
AKCESK	30	Sulme kibernetike drejt sistemeve teknike shtetërore dhe private

Në zbatim të nenit 15, të Ligjit bazik nr. 9918/2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar, AKEP-i, pasi është vënë në dijeni zyrtarisht të shkresave të këtyre institucioneve, i ka përcjellë shkresat e tyre tek ofruesit e shërbimit internet (ISP) për mbylljen e aksesit të atyre domaineve në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Vlen të theksohet bashkëpunimi shumë i mirë nga ana e ISP-ve, të cilat ua kanë

mbyllur aksesin këtyre domaineve brenda një kohe shumë të shkurtër.

Çështja e mbylljes së aksesit për domaine të caktuara, me përmbajtje të paligjshme apo të dëmshme, duhet të vlerësohet në dy aspekte: aspektin ligjor, kush ka të drejtë bllokimi dhe çfarë të drejtash, si dhe aspektin teknik, për masën (sasinë) e bllokimit të përmbajtjes online dhe mundësinë teknike të bllokimit të aksesit.

Institucionet e sipërcituara, në shkresat e tyre drejtuar AKEP-it, kanë cilësuar kompetencën ligjore që kanë për mbylljen e aksesit të domaineve/faqeve të internetit të caktuara, të cilat kanë përmbajtje të paligjshme, por këto kompetenca nuk janë shumë të qarta. Këto institucione nuk i kanë kapacitetet teknike dhe juridike për të vlerësuar dëmin që mund t'i shkaktohet një kompanie pronare të domainit/faques së internetit, nga mbyllja e aksesit në Shqipëri. Vendimet e këtyre institucioneve do të duhej të dërgoheshin në Gjykatën kompetente, për një vendim të formës së prerë ose të ndërmjetëm. Kjo mund të marrë një kohë të gjatë shqyrtimi, ndërkohë që efekti dëmtues i përmbajtjes së paligjshme mund të jetë tepër i madh, deri në një vendim Gjykate.

Nga ana tjetër, AKEP-i nuk mund të shqyrtojë përmbajtjet e komunikimeve elektronike, pra as përmbajtjet e faqeve të internetit apo platformave të tjera *online*. Kjo është e sanksionuar në pikën 1, të nenit 2, të Ligjit nr. 9918/2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. Pra, AKEP-i nuk mund të ofrojë asnjë ekspertizë teknike për institucionet, por në respektim të nenit 15, të Ligjit 9918, vetëm përcjell tek operatorët e internetit (ISP) kërkesat/vendimet e institucioneve që kërkojnë bllokime aksesi domainesh.

Ndërkohë, bllokimi i aksesit të një domaini nga ISP-të, për shembull: *emerdomaini.com* bllokoi të gjithë përmbajtjen e tij, duke bërë që faqja e internetit *www.emerdomaini.com*, të mos hapet në Republikën e Shqipërisë. Por jo e gjithë përmbajtja mund të jetë e paligjshme. Në praktika ndërkombëtare njihen raste kur institucionet të ndryshme janë përballur me gjyqe, të paditur nga posedues domainesh të mbyllura, ku përfshihen në padi edhe zhdëmtime imazhi dhe dëmi në vlera monetare. Edhe ky aspekt duhet të mbahet në konsideratë nga institucionet shqiptare që vendosin mbylljen domaineve.

Nga ana teknike, mbyllja e aksesit të një domaini është më e thjeshtë se mbyllja e një url specifike (seksioni), për shembull përmbajtje.emerdomaini.com. Ndërkohë që, edhe mënyra e programimit të faqeve të internetit, për aksesim sa më të sigurt, evoluon nga pikëpamja e sigurisë së tyre (https) dhe e bën gjithnjë e më të vështirë mbyllje nga ISP e një url (seksioni) të veçantë të faqes së internetit.

Për të pasur një vlerësim të situatës lidhur me këtë çështje, është i nevojshëm fillimisht identifikimi i institucioneve që mund të kenë një rol proaktiv dhe më tej, ndërmarrje iniciativash ligjore për të përcaktuar qartë rolin e çdo institucioni dhe si mund të veprohet sa më shpejt në këto raste.

Për këtë duhet të verifikohen zgjidhjet që i kanë dhënë këtij problemi vendet e Bashkimit European çështjes së përmbajtjeve të paligjshme apo të dëmshme. Komisioni European ka miratuar Rekomandimin nr.(EU) 2018/334, datë 1.3.2018, mbi masat për të trajtuar në mënyrë efektive përmbajtjen e paligjshme në internet. Një shembull tjetër për t'u shqyrtuar do të ishte Rregullorja e Parlamentit dhe Këshillit European (EU) 2021/784, datë 29 prill 2021, e cila adreson çështjet e shpërndarjes së përmbajtjeve terroriste në internet, për të cilën nevojitet përafrimi i saj me legjislacionin shqiptar.

Një problem specifik që duhet gjithashtu të adresohet është edhe ai i bllokimit të aksesit drejt disa aplikacioneve. Aplikacionet Web dhe faqet Web aksesohen nëpërmjet një domain-i të zakonshëm i cili lidhet me përdorimin e një shfletuesi ose baze kërkimore (browser). Ndryshe paraqitet situata për aplikacionet mobile, të cilët strehohen në platforma tregtare (pika virtuale shitjeje – Store, si për shembull App Store, Play Store), në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe pa ndihmën e një shfletuesi apo të një domain-i.

Nga pikëpamja teknike, aplikacionet (app-s) janë programe që mundësojnë lidhjen e përdoruesit fundor nëpërmjet internetit, falë një pajisjeje server në distancë. Përmes pajisjes server aplikacioni pajiset me një URL (Uniform Resource Locator - Gjetës Uniform i Burimeve) specifike që ndryshon teknikisht nga URL e një faqeje të zakonshme. Kjo URL krijohet jo duke përdorur një domain të zakonshëm, por duke përdorur domain e pikës virtuale të shitjes (Store) ku strehohet aplikacioni, si për shembull në rastin e Play Store, ku domaini shfaqet [play.google.com/store/apps/details?id= EMRI I APP](https://play.google.com/store/apps/details?id=EMRI_I_APP).

Në këto kushte, mbyllja e aksesit për këtë URL aplikacioni në territorin e Republikës së Shqipërisë nga sipërmarrësit e komunikimeve elektronike (operatorët Internet Service Provider) do të kishte për pasojë të pashmangshme bllokimin e aksesit në të gjithë domain-in e pikës virtuale të shitjes (Store), konkretisht të play.google.com dhe të të gjithë aplikacioneve të strehuara në të. I tillë bllokim tërësor, që do të cenonte të drejtën e lundrimit të qetë e të patrazuar të përdoruesve të tjerë dhe marrjen e shërbimeve përkatëse, bie ndesh me detyrimin e proporcionalitetit të masës që kuadri ligjor e ka sanksionuar përmes nocionit të “kufizimeve”, masa të pjesëshme dhe të barazdrejta me synimin e kërkuar, jo ndalime të përgjithshme dhe tërësore aksesit në medime të ndërveprimeve digjitale. Duke qenë se lundrimi i lirë dhe marrja e shërbimeve në pikat virtuale të shitjeve të aplikacioneve (App Store) janë liri publike, masa ndaluese të përgjithshme dhe tërësore rreth tyre mund të vendosen vetëm nga gjykatat.

Problematika e kësaj shtate, e cila nuk është ende ndërkombëtarisht dhe harmonikisht e rregulluar nga pikëpamja normative, mund të menaxhohet duke përdorur mekanizmat vetërregullues të pikave virtuale të shitjeve (App Store) në të cilat strehohet aplikacioni, sikundër ndodh edhe për platformat e mëdha të rrjeteve sociale të cilat paraqesin vështirësi të njëjta. Çdo autoritet që ka kompetencë në

përcaktimin e një përmbajtjeje të paligjshme ose të dëmshme mund t'i drejtohet, përmes një vendimi të arsyetuar, kontaktit ligjor të App Store, për t'i kërkuar mbylljen ose mostregtimin e një aplikacioni të caktuar nga përdoruesit që ndodhen në territorin e Republikës së Shqipërisë.

2. Bashkëpunimi institucional në nivel ndërkombëtar

2.1 Nënshkrimi i marrëveshjes së bashkëpunimit mes AKEP dhe Autoritetit të Komunikimeve Elektronike të Maqedonisë së Veriut

Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) dhe Autoriteti i Komunikimeve Elektronike të Republikës së Maqedonisë së Veriut (AEK) nënshkruan në Shkup, më datë 21 tetor 2022, një Memorandum Mirëkuptimi si dhe Marrëveshjen Teknike Ndërkufitare për Harmonizimin e Frekuencave.

Nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit mes AKEP dhe AEK (Burimi: AEK)

***Nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit mes AKEP dhe AEK
(Burimi: AEK)***

Këto dy marrëveshje janë kurorëzim i një pune të filluar më shumë se një vit më parë, me rastin e vizitës së delegacionit të Autoritetit Rregullator të vendit fqinj në Tiranë, në korrik 2021, dhe zëvendësojnë marrëveshjet e mëparshme mes dy autoriteteve.

Memorandumi i nënshkruar kërkon të arrijë synime të përbashkëta, si heqja e tarifave roaming midis vendeve të Ballkanit Perëndimor, ulja dhe përshtatja e tarifave të roaming-ut midis vendeve të Ballkanit Perëndimor dhe Bashkimit European.

Gjithashtu, edhe synimi në fokusimin e bashkëpunimit drejt prioritetit të konektivitetit dhe ndërlidhjes digjitale, veçanërisht sa i përket implementimit në të ardhmen e afërt të gjeneratës së pestë të teknologjive mobile (5G) për rrjetet e komunikimeve elektronike, është pjesë e rëndësishme e Memorandumit.

Të dy autoritetet ranë dakord për harmonizimin e frekuencave radio me zonën kufitare për përdorimin e frekuencave të rrjeteve GSM, UMTS dhe LTE. Qëllimi i harmonizimit është të parashtrijë parimet, dispozitat teknike dhe procedurat e nevojshme administrative për rregullimin e shpërndarjes GSM, UMTS dhe LTE në brezat LTE 800 MHz, GSM/UMTS/LTE 900MHz, GSM/UMTS/LTE 1800 MHz dhe UMTS 2100 MHz dhe LTE 2600 MHz në zonat kufitare.

Koordinimi i frekuencave në zonat kufitare është i nevojshëm për të garantuar përdorimin me efikasitet të spektrit dhe akses të barabartë ndaj spektrit në zonat kufitare. Marrëveshja bazohet në parimet e planifikimit dhe koordinimit të frekuencave sipas përcaktimeve në rekomandimet e KE: ECC/REC (05)08, ECC/REC (08)02 dhe ECC/REC (01)01. Midis rregullatorëve u dakordësua se sa duhet të jetë niveli i sinjalit për shërbimet GSM/UMTS (2G/3G/4G) në territorin e vendit fqinj dhe konkretisht në vijën kufitare të qyteteve me më shumë se 10000 banorë, në rrugët kryesore dhe rajonale dhe në fshatrat me më shumë se 500 banorë, për të eliminuar problematikat e roaming të padëshiruar në zonat kufitare.

Rëndësi e veçantë i është dhënë koordinimit të sistemeve të antenave që ndodhen pranë kufirit, që përfshijnë përputhjen e diagramës së antenës me animin e antenës, polarizimin dhe fuqinë efektive të rrezatuar (ERP). Për këtë, AKEP dhe AEK kryejnë koordinimin e disa vendndodhjeve, bazuar në shkëmbimin e informacionit ose bazuar në matjet e bëra në zonën kufitare nëse janë tejkaluar parametrat e përcaktuar në marrëveshje.

Grupet e përbashkëta të punës do vijojnë edhe përgjatë 2023 të realizojnë bashkëpunimin e zyrtarizuar midis institucioneve, dhe kryesisht matje të përbashkëta në zonat kufitare përgjatë sezonit turistik veror.

2.2 Përpjekjet për normalizimin e situatës së interferencave ndërkufitare në kuadrin e lirit të brezit 700Mhz

Në përmbushje të detyrimeve të përcaktuar në Ligj, detyrës së Kuvendit në Rezolutën për AKEP për vitin 2020 dhe përcaktimeve të programit shumëvjeçar për Politikën Spektrale dhe të planit të veprimit (VKM nr. 636/2020), AKEP-i në vitin 2020 kreu një konsulencë ndërkombëtare me objekt “Studim/analizë për teknologjitë e reja të mobile *broadband* në Shqipëri”⁵⁸.

Pas konsultimit publik të këtij dokumenti, marrjes së mendimve nga palët e interesuara dhe vlerësimit final nga ana e konsulentit, Këshilli Drejtues, në fund të vitit 2021 ka miratuar Planin Strategjik të AKEP-it për 5G. Brezi 700 MHz është një nga brezat e këtij Plani Strategjik.

Ky Plan përfshin ndër të tjera edhe procesin për dhënien e të drejtave të përdorimit sa më objektive dhe transparente, për përfitimin e konsumatorëve dhe ekonomisë shqiptare, krijimin e një tregu konkurrues në Shqipëri, si dhe përdorimin efektiv të spektrit në përmbushje të objektivave rregullatorë.

58 Shih Raporti vjetor i AKEP për vitin 2021, faqe 78-81.

Plani përcakton katër fusha kryesore fokusimi:

Fokusi i Parë: Lehtësimi i Tenderit/Ankandit të Spektrit 5G të Shqipërisë. Shqipëria ka një mundësi unike për të zbatuar strategjitë e rrjetit 5G për vendin dhe banorët e saj në një mënyrë efikase, që përfshin mësimet e marra nga përhapjet e tjera të rrjetit 5G, në BE dhe Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Konsulenti është fokusuar tek mënyrat e lehtësimit të procedurave dhe afateve të tenderimit/ankandeve, në mënyrë që të zvogëlohet koha mesatare e dhënies së autorizimeve për frekuencat 5G. Kjo do të ishte në interes të vendit, por edhe të operatorëve celularë, në mënyrë që operatorët të kenë kohën e nevojshme, të sigurojnë financimin e investimeve të nevojshëm për të përmirësuar/përgatitur infrastrukturën e telekomunikacionit të Shqipërisë për një zbatim të sigurt 5G.

Fokusi i Dytë: Rekomandime për veprime legislative për të mbështetur përhapjen e rrjeteve 5G. Planifikimi dhe zbatimi i teknologjisë së re 5G, kërkon strategji të reja operative për Qeverinë dhe industrinë e telekomit, rregullore dhe mjete të reja për monitorimin e performancës dhe matjen e suksesit dhe një proces transparent që inkurajon investimet për të ardhmen. Kjo do të thotë që ligjet, rregulloret dhe proceset shqiptare duhet të rishikohen për të mbështetur qëllimin e një përhapjeje të suksesshme të 5G në të gjithë Shqipërinë. Konsulenti jep disa rekomandime për veprimet legislative që do të ndihmojnë në lehtësimin e përhapjes së rrjeteve 5G.

Fokusi i Tretë: Promovimi i vendosjes së operatorit 5G. Ky fokus do të trajtojë dy kërkesa kryesore të planit:

- (1) vëzhgimet dhe rekomandimet e operatorëve Shqiptarë të Telekomit, kur ata konsiderojnë të bëjnë investime në 5G; dhe
- (2) roli që qeveria duhet të luajë në inkurajimin e këtyre investimeve dhe në informimin e publikut shqiptar në lidhje me përfitimet e 5G, përmes një fushate marketingu të fokusuar.

Fokusi i Katërt: Vlerësimi dhe adresimi i rreziqeve dhe konsiderata të tjera për përhapjen e 5G. Këto rreziqe mund të vijnë në shumë forma, siç janë rezultatet e ankandit të spektrit jo të plotë ose të pakënaqshëm; disponueshmëria e sistemeve/komponentëve ose zinxhirëve të besuar të furnizimit me rrjet; qasje në ndërtesa/struktura për antenat; dobësitë në rrjetet e sigurta 5G nga furnizuesit e Rrjetit jo të Pastër; dhe kufizimet financiare/teknike të Operatorëve të Telekomit për të zbatuar 5G të vërtetë.

Plani Kombëtar i Frekuencave (VKM nr. 1187/2020) dhe Programi shumëvjeçar për Politikën Spektrale dhe planit të veprimit (VKM nr. 636/2020), përcaktojnë se AKEP-i, do të marrë nën administrim spektrin 700 MHz, pasi të jetë liruar nga Autoriteti i Mediave Audiovizive.

Me Urdhrin e Kryeministrit nr. 113, datë 20.7.2022 është ngritur Grupi Ndërinstitucional i Punës (GNP) për lirim të Digital Divident 2 (DD2) për brezin 700 MHz. Ky Grup kryesohet nga Zv. Kryeministri dhe ka në përbërje Ministrin e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministrin e Financave dhe Ekonomisë, Ministrin e Drejtësisë dhe Ministrin për Europën dhe Punët e Jashtme. Në mbledhjet e Grupit marrin pjesë edhe Kryetari i AMA, Kryetari i AKEP dhe Kryetari i Autoritetit të Konkurrencës.

Grupi i punës ka për detyrë miratimin e Planit të Veprimit për procesin e lirit të DD2, fazat e migrimit dhe planin e migrimit, koordinimin me vendet fqinje, aktet ligjore/rregullatore për lirim dhe kompesimin e kostove të operatorëve audiovizivë, me afatet përkatëse të cilat duhet të ndiqen nga strukturat përgjegjëse.

Lirimi i brezit 700 MHz nga operatorët audiovizivë dhe kalimi për përdorim nga operatorët celularë, shoqërohet domosdoshmërisht me koordinime ndërkufitare me vendet fqinje.

Koordinimi ndërkufitar i parë do të kryhet nga AMA, për brezat poshtë 700 MHz, pasi operatorët aktualë radiotelevizivë që përdorin brezin 700 MHz, do të duhet të zhvendosen në frekuencë poshtë brezit 700 MHz. Për këtë, nevojitet koordinim ndërkufitar nga AMA me autoritetet rregullatore të vendeve fqinje, proces ky që ka nisur dhe po vijon.

Koordinimi i ndërkufitar i dytë, do të kryhet nga AKEP-i, për frekuencat e brezit 700 MHz, në mënyrë që përdorimi i frekuencave të brezit 700 MHz të mos ketë interferencë mes operatorëve celularë të Shqipërisë dhe operatorëve celularë të vendeve fqinje. Ky koordinim do të fillojë pas marrjes në dorëzim të këtij brezi.

AKEP përgjate vitit 2022 ka administruar shkresërisht edhe ankesat për interferencë ardhur nga autoritetet rregullatore të vendeve fqinje për ndikim të brezit 700 MHz tek operatorët celularë të tyre⁵⁹.

Në kuadër të bashkëpunimit me Autoritetin e Komunikimeve Elektronike të Republikës së Maqedonisë së Veriut (AEK) dhe bazuar në Memorandumin e Mirëkuptimit dhe Marrëveshjet Teknike Ndërkufitare për Harmonizimin e Frekuencave, janë planifikuar monitorime të përbashkëta ndërkufitare për lirim të brezit 700 MHz nga përdoruesit audioviziv.

Ashtu siç theksohet edhe më lart, Këshilli i Ministrave ka miratuar Planin e Ri

59 Shkresat nr. 1601 prot, datë 26.7.2022 dhe nr. 1931 prot, datë 21.10.2022 të Agjencisë së Komunikimeve Elektronike dhe Shërbimeve Postare, të Malit të Zi.

Kombëtar të Frekuencave, që sanksionon përfundimisht zgjerimin e spektrit që do të përdoret për internetin me brez të gjerë nga rrjetet e lëvizshme.

Sipas Planit të ri, brezi 694-790 MHz do të kalojë përfundimisht nën administrimin e Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP). Shtrirja në brezin 700MHz pritet të jetë hallka më e rëndësishme drejt shtrirjes së teknologjisë 5G, në kuptimin e administrimit të spektrit.

3. Përfshirja aktive e AKEP në qasjet rregullatore të instancave europiane dhe ndërkombëtare

3.1 Pjesëmarrja në veprimtaritë dhe në grupet e punës së BEREC dhe kontributi në RCC

BEREC është instanca kryesore referuese dhe koordinuese e veprimtarisë së autoriteteve rregullatore të sektorit të telekomunikacioneve në Bashkimin European. Prej vitit 2014 AKEP është anëtarësuar në këtë forum të rëndësisë së veçantë si pjesëtar vëzhgues pa të drejtë vote, në shembullin e rregullatorëve të vendeve kandidatë në BE. Pjesëmarrja e AKEP-it në BEREC është intensifikuar gjatë vitit 2022. Ajo është përqendruar kryesisht në kontribute gjatë workshop-eve të organizuara nga BEREC dhe IRG⁶⁰, në debatet gjatë katër sesioneve plenare vjetore dhe në përfshirjen në hartimin e strategjisë së BEREC për dekadën e ardhshme.

*Përfaqësues të BEREC gjatë plenares së mbajtur në Qipro, qershor 2022
(Burimi: BEREC)*

60 Independent Regulatory Group (website)

*Pamje nga punimet e plenares së BEREC në Qipro, qershor 2022
(Burimi: AKEP)*

Për sa i përket hartimit të dokumentit strategjik BEREC 2030, në seancat e ndryshme të punës, AKEP-i propozoi pista reflektimi dhe veprimi që, në një masë të madhe, u integruan në dokumentin përfundimtar. Disa nga këto pista janë:

- Domosdoshmëria për një bilanc të implementimit të 5G në Europë;
- Fleksibiliteti i shtuar, përmes harmonizimit të pavarësisë funksionale të rregullatorëve, në përpunimin e modeleve rregullatore, përfitim të një politike burimesh njerëzore tërheqëse dhe inovatore dhe incentivimin e bashkëpunimit të kryqëzuar me botën akademike, ushtarake dhe më gjerë;
- Fokusi mbi dukurinë e formimit të një megatregu digjital dhe përpunimit të instrumenteve të përshtatshme rregullatore dhe vetërregullatore, për t'i paraprirë sfidave dhe për të ndikuar pozitivisht në hartimin e legjislacioneve relevante;
- Adresimi i varësisë digjitale (*digital dependency*) si dukuri e përbotshme që ndikon në dizenjimin dhe shfrytëzimin e rrjeteve dhe të pajisjeve fundore, por edhe në sjelljet e përdoruesve;
- Adresimi i nevojës për edukim digjital sistematik (*digital literacy*) dhe

- përfshirjen e një higjiene ose vetëdisipline kibernetike;
- Fokusi mbi rrjetet dhe pajisjet e pastra, për një ekosistem digjital sa më të lirë e të pakapur nga interesa shtetërore ose korporatiste, jashtë suazës së shtetit të së drejtës;
- Zhvillimi i harmonizuar dhe, për vendet më pak të përparuar, asistencë në implementimin gradual të Open RAN;
- Bashkëpunimi dhe dialogu sa më i rregullt me industrinë dhe botën e biznesit në përgjithësi.

Vlen gjithashtu të theksohet se AKEP-i ka luajtur një rol udhëheqës në ndërgjegjësimin e BEREC për nevojën e një përfshirjeje më të gjerë në punimet dhe objektivat e tij të procesit të uljes së tarifave *Roaming* mes BE-së dhe Ballkanit Perëndimor. Falë lidershit të RCC dhe mbështetjes së Komisionit European, AKEP-i ka propozuar që në agjendën e plenareve të BEREC të parashikohen, më së paku, dy raportime të hollësishme në vit në lidhje me ecurinë e procesit dhe zbatimit të Udhërrëfyesit për uljen e tarifave roaming mes BE dhe BP.

“Në cilësinë e autoritetit rregullator të një vendi kandidat në BE, i cili ka çelur tashmë negociatat, mund të them se jemi shumë të interesuar për të përfshirur nga çdo asistencë dhe ekspertizë që mund të na ofrohet në të ardhmen. Për shembull, për sa i takon sfidës së madhe të uljes së tarifave roaming mes BP dhe BE, do ta vlerësonim marrjen në konsideratë nga BEREC të mundësisë së përfshirjes në agjendat e sesioneve plenare, të paktën dy herë në vit, të një raportimi të dedikuar për ecurinë e Udhërrëfyesit, si një instrument për të ndarë dhe sinkronizuar informacionin relevant. BEREC mund të bënte edhe më tepër duke organizuar në mënyrë të rregullt takime të përbashkëta pune me rregullatorët e BP-së, qoftë në kuadër të Roaming Group të BEREC, qoftë duke mbështetur sesione pune lokale, në të cilat të gjithë rregullatorët e BP do të merrnin pjesë⁶¹.”

Në plenaren e tretë të vitit që u mbajt në Salzburg në tetor 2022, rregullatori shqiptar këmbënguli që ky proces jetik për konsolidimin e integritit euro-rajonar përmes konektivitetit të sanksionohej si përparësi strategjike e BEREC, pra e tërësisë së rregullatorëve europianë.

“Raporti mbi Roaming-un rajonal dëshmon për suksesin e jashtëzakonshëm të uljes së tarifave brenda BP deri më sot. Zbatimi i plotë i marrëveshjes rajonale për Roaming-un, është hapi i parë drejt implementimit të udhëzuesit për uljen e tarifave mes BE dhe BP. Duhet të jemi të ndërgjegjshëm se nuk mund të arrihet një konektivitet i përpiktë (end-to-end connectivity) pa realizuar barazinë globale në aksesin e shërbimeve të telekomunikacionit për çdo europian, në kontinentin europian, në

61 Komunikim i Kryetarit të AKEP në workshop për të ardhmen e BEREC, Salzburg, 4 tetor 2022.

terma çmimi dhe zerim tarifash roaming sidomos në përdorimin e internetit. Duhet të synojmë ndërtimin e një bashkësie europiane të përdoruesve fundorë, e cila të përfshijë si të barabartë edhe rajonet kandidatë si Ballkani Perëndimor. Fraktura, më shumë se digjitale, është një frakturë njerëzore dhe sociale. Duke kontribuar në fuqizimin e një bashkësie të tillë, kemi edhe më shumë garanci se liria e lëvizjes së njerëzve dhe qarkullimit të mallrave dhe shërbimeve, nuk do të mbetet peng e frakturës digjitale. Siç e përmenda edhe dje dhe siç është vënë në dukje edhe nga Komisioni European gjatë plenares së BEREC në Stokholm një vit më parë, BEREC duhet të reflektojë mbi mënyrën se si do ta mbështesë procesin e uljes së tarifave roaming midis BE dhe BP, ashtu siç është përcaktuar në Udhërrëfyes, në përputhje me rregullat e tij të kompetencës dhe procedurat përkatëse. Kam bindjen se nën patronazhin e BEREC dhe nën udhëheqjen e Komisionit European, Udhërrëfyesi i ka të gjitha mundësitë për sukses, duke promovuar një qerthull virtuozyz ndërveprimesh dinamike, sistematike, institucionale dhe të kalendarizuara me rregullatorët e BP.”⁶²

BEREC e pranoi përfshirjen e procesit të uljes së tarifave roaming mes BE dhe BP në Konkluzionet e Salzburgut dhe e bëri pjesë të raport-progresit BEREC 2030, si pikën 9 të veprimit “Mbështetje e implementimit të marrëveshjes rajonale roaming në BP” brenda Objektivit 4 “Adresimi i ngërçeve në furnizimin me shërbime ndërkombëtare roaming”. Në këtë kuadër, BEREC i vuri detyrë vetes monitorimin e zhvillimeve në çmimet dhe volumet e roaming në BP, përfshirë edhe shërbimet roaming data mes BE dhe BP (detyra 24).

Në vijimësi AKEP-i ka bashkëpunuar me BEREC dhe RCC në kuadër të monitorimit të ecurisë së procesit të reduktimit të shërbimeve të tarifave roaming në gjashtë vendet e Ballkanit Perëndimor, si edhe zgjerimin e reduktimit të tarifave roaming edhe midis vendeve të BP6 dhe BE. Për këtë qëllim, BEREC në përputhje me përcaktimet e zbatimit të këtij procesi ka mbledhur dhe përpunuar të dhënat nga vendet e BP6 dhe ka hartuar raportet periodike të publikuara në faqen e BEREC. Gjithashtu, të dhënat për shërbimet roaming nga vendet e BP janë përcjellë edhe tek strukturat e RCC të cilat kanë hartuar raportin vjetor “Western Balkans Roaming 2022”.

Në muajin Nëntor 2022 AKEP ka marrë dhe rolin e Drafting Leader në Grupin e punës të BEREC për hartimin e raportit “WB Benchmark Data Roaming”. Ky raport hartohet nga BEREC dhe është rezultat i të dhënave të dërguara nga NRA-të e 6 vendeve të Ballkanit Perëndimor.

Për arsye të cilësisë së kontributeve të AKEP në punimet e BEREC, rregullatorit shqiptar iu propozua caktimi i një anëtar i stafit si udhëheqës i hartimit (Drafting Team Leader) të raportit periodik Western Balkans Benchmark Data Report në

62 Komunikim i Kryetarit të AKEP pas paraqitjes së raportit të Roaming Group mbi zbatimin e RRA në Ballkanin Perëndimor, Salzburg, 5 tetor 2022

gjirin e Roaming Group. Me caktimin e një anëtarit të stafit të AKEP në këtë detyrë të rëndësishme, për herë të parë AKEP u përfshi në një grup pune permanent në pozicion drejtues në BEREC.

3.2 Pjesëmarrja në Asamblenë e përgjithshme të ITU (shtator-nëntor 2022)

AKEP-i, gjatë vitit 2022, së bashku me Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjetikës, ka marrë pjesë si përfaqësues i Republikës së Shqipërisë në Konferencën e Plotfuqishme të Unionit Ndërkombëtar të Telekomunikacionit (ITU). Konferenca përbën eventin kryesor të politikës botërore të telekomunikacionit, duke përcaktuar drejtimin e sektorit për vitet e ardhshme. Në këtë Konferencë janë zhvilluar dhe votimet për drejtuesit e ri të ITU, ku veçojmë zgjedhjen e znj. Dorin Bogdan-Martin në pozicionin e Sekretarit të Përgjithshëm të ITU, kandidat i propozuar nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës.

*Pamje nga salla ku u mbajt Asambleja e përgjithshme e ITU
(Burimi: AKEP)*

Përgjatë Konferencës së Plotfuqishme të ITU, u miratuan edhe planet strategjike dhe buxhetore të ITU për periudhën 2024-2027. Strategjia katërvjeçare e ITU thekson prioritetet kryesore për çështjet e radiokomunikimit, standardizimit dhe zhvillimit që synon ndërlidhjen digjitale të botës, nxitjen e një transformimi digjital global gjithëpërfshirës dhe dhënien e ndihmës për arritjen e Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG) të OKB për vitin 2030.

Konferenca u mbajt nga data 26 shtator deri më 14 tetor 2022 dhe mbledhi së bashku mbi 3000 delegatë, duke përfshirë ministra ose zyrtarë të qeverive të 183 vendeve nga 193 Shtetet Anëtare të ITU, si dhe organizata ndërkombëtare dhe rajonale, akademike dhe përfaqësues të sektorit privat.

***Përfaqësues të AKEP dhe Ambasadori i Republikës së Shqipërisë në Rumani
gjatë punimeve të Asamblesë së përgjithshme të ITU
(Burimi: AKEP)***

Akti Final që bashkon të gjitha rezolutat e miratuara nga kjo Konferencë u nënshkrua nga 157 shtete anëtare.

Vendimet kryesore të dakordësuar në konferencë përfshinin rezoluta mbi:

- Aplikimin e teknologjive të inteligjencës artificiale (AI);
- Ndërtimi i besimit dhe zhvillimi i qëndrueshëm në hapësirë;
- Fuqizimi i grave dhe vajzave përmes transformimit digjital;
- Alokimi/Caktimi i frekuencave të radio instalimeve ushtarake për shërbimet e mbrojtjes kombëtare;
- Si teknologjitë e reja mund të zbusin, në vend që të përkeqësojnë, krizën klimatike;
- Si mund të mbrojnë teknologjitë nga pandemitë globale;
- Interneti i Gjërave (IoT) për qytete dhe komunitete të zgjuara dhe të qëndrueshme.

3.3 Pjesëmarrja në veprimtari të tjera ndërkombëtare

Gjatë vitit 2022 stafi i AKEP-it ka ndjekur trajnime dhe seminare të ndryshme që kanë të bëjnë me rritjen e kapaciteteve teknike dhe intelektuale, me fokus të veçantë sigurinë kibernetike dhe aspektet teknike të menaxhimit të spektrit. Këtu veçojmë trajnimet e organizuara nga Departamenti Amerikan i Shtetit “Tech Camp-22”, Aspektet Teknike të menaxhimit të spektrit, organizuar nga Instituti i Shteteve të Bashkuara për trajnimet në telekomunikacion; Seminarin CEFTA për Tregtinë Elektronike; si dhe seminarin për drejtuesit e rregullatorëve për rritjen e pavarësisë së autoriteteve kombëtare, organizuar nga BEREC.

Gjithashtu, stafi i AKEP ndjek kurse të ndryshme nëpërmjet platformës ITU-Academy, duke u përditësuar me trendet rregullatore dhe teknologjitë e aplikuara në TIK dhe *Artificial Intelligence* (AI).

Gjatë vitit 2022 AKEP ka qenë gjithashtu pjesëmarrës në aktivitete të ndryshme ndërkombëtare të organizuara nga Autoritetet Kombëtare Rregullatore të rajonit. Përmendim këtu Konferencën Ndërkombëtare të Rregullatorit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Republikës së Malit të Zi, Forumin Ekonomik të Republikës së Polonisë. Gjithashtu, në kuadër të nxitjes së bashkëpunimit me institucionet homologe është nënshkruar Memorandumi i Mirëkuptimit me Autoritetin e Komunikimeve të Republikës së Maqedonisë së Veriut, duke përditësuar marrëveshjen e vjetër.

*Pamje gjatë fjalës së Kryetarit të AKEP në Konferencën ndërkombëtare të Rregullatorëve në Ohër, maj 2022
(Burimi: AKEP)*

*Pamje nga punimet e Forumit ekonomik në Varshavë me fokus sigurinë kibernetike, tetor 2022
(Burimi: AKEP)*

Anëtarësimi në EMERG

Në mbledhjen e jashtëzakonshme plenare të datës 12 dhjetor 2022, Grupi European i Rregullatorëve të Mesdheut (EMERG) votoi unanimitisht në favor të kërkesës për anëtarësimin e AKEP në këtë organizëm.

Si anëtar i EMERG, AKEP do të jetë pjesë e politikave dhe strategjive të reja për të përballuar sfidat e radhës të platformës rajonale, e cila po bën bashkë vendet e zonës mesdhetare, përgjegjëse për rregullimin në sektorin e komunikimeve elektronike, duke synuar përafrimin me kuadrin rregullator europian.

EMERG u krijua më 1 korrik 2008 në Maltë, si një platformë e pavarur e Autoriteteve Rregullatore Kombëtare për Rrjetet dhe Shërbimet e Komunikimeve Elektronike. Ky rrjet prej 27 anëtarësh udhëhiqet nga parimet e një partneriteti që synon ta kthejë rajonin e Mesdheut në një zonë të përbashkët paqeje, stabiliteti dhe prosperiteti, përmes forcimit të dialogut politik dhe bashkëpunimit në çështjet e sigurisë dhe ekonomisë, ato financiare, sociale dhe kulturore.

Bashkëpunimi me FRATEL⁶³

I formalizuar në vitin 2002 në Paris, gjatë një simpoziumi të autoriteteve rregullatore frankofone të organizuar nga Autoriteti Rregullator Francez i Telekomunikacioneve (ARCEP prej vitit 2005) dhe në prani të përfaqësuesve të Unionit Ndërkombëtar të Telekomunikacioneve (ITU), të Organizatës Botërore të Frankofonisë (OIF), të Bankës Botërore (WB) dhe të Komisionit European (EC), rrjeti frankofon i rregullatorëve të telekomunikacioneve (FRATEL) bashkon rreth 50 anëtarë të shpërndarë në të pesë kontinentet.

Që prej anëtarësimit në FRATEL në gjysmën e parë të vitit 2020, AKEP ka marrë pjesë rregullisht në sesionet e punës dhe në plenaret e organizatës. Gjatë vitit të kaluar, FRATEL i fokusoi punimet rreth çështjes së qëndrueshmërisë dhe sigurisë së rrjeteve, duke organizuar një seminar informimi dhe debati në Brazaville, në Republikën e Kongos, më 23-24 maj, me tematikë “Sfidat e sigurisë së rrjeteve të brezit të ri”, si edhe mbledhjen plenare vjetore më 10-11 nëntor, në Balaclava, në Republikën e Mauritius, me tematikë “Sfida dhe mjete për të përmirësuar qëndrueshmërinë dhe sigurinë e rrjeteve të telekomunikacioneve”.

63 Të dhënat u morën kryesisht nga FRATEL, Rapport d'activité 2022 du réseau Fratel <https://www.fratel.org/documents/2023/01/rapport-dactivite-2022-Fratel.pdf>

***Pamje nga punimet e sesionit plenar të FRATEL në ishujt Mauritzius, nëntor 2022
(Burimi: FRATEL)***

Në mbledhjen e 20^{të} plenare të FRATEL që u mbajt në Republikën e Mauritzius në datat 10-11 nëntor, ishin të pranishëm 110 pjesëmarrës nga 26 autoritete rregullatore, nga ITU, Internet Society, nga administrata të ndryshme publike, nga bota akademike dhe nga industria. Z. Tomi Frashëri, Kryetar i AKEP, u ftua të ishte folës kryesor në distancë në tryezën e rrumbullakët me temë “Mënyrat e sigurimit të integritetit dhe konfidencialitetit të rrjeteve dhe shërbimeve”. Gjatë fjalës së tij, Kryetari i AKEP nënvizoi impaktin e luftës kibernetike në infrastrukturën digjitale në Shqipëri që prej 15 korrikut 2022 si dhe bashkëndau disa pista reflektimi në lidhje me aspektet politike (përditësimin e agjencive të specializuara me mjete operacionale të përforcuara, ndërgjegjësimin e qeverive mbi përdorimin e duhur të sovranitetit në çështjet e sigurisë kibernetike, krijimin e një platforme fleksibël të kontrollit të sigurisë kibernetike) dhe rregullatore (përshtatjen intelektuale dhe teknike të rregullatorëve të telekomunikacioneve, pjesëmarrjen aktive në inventarin e infrastrukturave kritike bazuar në standarde të larta, ndërgjegjësimin e prodhuesve dhe furnitorëve të pajisjeve teknologjike, ndërhyrjen përmes rregulloreve teknike për të detyruar operatorët për një zgjedhje të përgjegjshme të pajisjeve, etj.).

Gjatë mbledhjes plenare u diskutua gjithashtu mbi planin e veprimit të FRATEL dhe vijueshmërinë e procesit të jetësimit të një instrumenti të përbashkët për paraqitjen e mbulimit dhe cilësisë së shërbimeve të lëvizshme. Sistemi ka për synim të vërë

në dispozicion informacion dhe akses në të dhënat e mbulimit dhe të cilësisë së shërbimit për një publik të gjerë përmes një faqeje të dedikuar në internet. Ai do të përfshijë edhe një bazë të dhënash ku do të strehohen të dhënat e cilësisë së shërbimit dhe të mbulimit mobile, lehtësisht e aksesueshme, e përdorshme dhe e shfrytëzueshme nga anëtarët e rrjetit.

Bashkëpunime të tjera

Departamenti Amerikan i Tregtisë dhe vendet e Ballkanit po punojnë drejt një ekosistemi të qëndrueshëm dhe të sigurt 5G.

Në bashkëpunim me Departamentin e Shtetit të Kombeve të Bashkuara, Programi i Zhvillimit të Ligjit Tregtar, të Departamentit të Tregtisë së SHBA (CLDP) organizoi një seminar rajonal disa ditor, duke u fokusuar në përfitimet e standardeve të teknologjisë *wireless* të gjeneratës së pestë për rrjetet celulare me brez të gjerë (5G) dhe çështjet që lidhen me sigurinë e rrjetit dhe diversitetin e furnizuesve, duke përfshirë rrjetet e hapura në akseset e radios (OpenRAN). Palët e interesuara pjesëmarrëse në këtë konferencë ishin nga Shqipëria, Armenia, Bosnje dhe Hercegovina, Kroacia, Gjermania, Gjeorgjia, Kosova, Moldavia, Mali i Zi, Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Serbia.

***Pamje nga punimet e Konferencës mbi ekosistemin e sigurtë 5G
organizuar nga Departamenti amerikan i Tregtisë
(Burimi: AKEP)***

Konferenca u zhvillua në datat 13-15 korrik në Zagreb, ku Kroacia mbledhi së bashku ekspertë të industrisë dhe qeverisë nga SHBA, Republika Çeke, Mbretëria e Bashkuar, Kroacia, Sllovenia dhe Japonia për të diskutuar përpjekjet e tyre për të siguruar rrjetet 5G. Ekspertët diskutuan mbi përfitimet e një tregu të larmishëm dhe konkurrues në kalimin tek 5G, si dhe rëndësinë e rrjeteve të hapura dhe ndërvepruese të telekomunikacionit. Pjesëmarrësit prezantuan statusin e implementimit të 5G dhe sfidat me të cilat përballen. Në fund, seminari theksoi përpjekjet e vendeve në ndërtimin e infrastrukturës elastike të rrjetit, duke iu referuar agresionit rus ndaj Ukrainës.

Më tej u avancua me diskutimin rreth sigurisë së shitësve të 5G dhe diversitetit të furnitorëve. Ky seminar zgjeroi njohuritë e pjesëmarrësve mbi Open RAN dhe ofroi mundësi për bashkëpunime në të ardhmen midis Shteteve të Bashkuara dhe vendeve pjesëmarrëse.

Një pikë tjetër që u prek gjatë seminarit ishte dhe ajo mbi përpjekjet e rajonit për të reformuar kuadrin ligjor për të inkurajuar implementimin e rrjeteve të sigurta dhe ndërvepruese 5G. CLDP inkurajoi nevojën për bashkëpunim të vazhdueshëm rajonal dhe global. Ky seminar hodhi bazat për bashkëpunimin e ardhshëm midis qeverive dhe palëve të tjera të interesuara në rajon për krijimin e një ekosistemi 5G të besueshëm dhe konkurrues për të gjithë.

Përfaqësuesit e AKEP prezantuan në këtë seminar ecurinë dhe hapat konkret që po ndiqen në kuadër të zhvillimit të “Rrjeteve 5G të sigurta”. Konkretisht, pjesë e

prezantimit ishin:

- Sigurimi i rrjetit 5G për Shqipërinë (bazuar në planin strategjik të hartuar nga konsulenti *Jones Group International*);
- Bashkëpunimi me Operatorët telefonikë;
- Ankandi i spektrit (pas lirimit të brezit 700MHz, AKEP do të ndjekë procedurat e tenderit për lëshimin e Autorizimit Individual në bandën 5G);
- Brezat alternativë për rrjetet 5G;
- Ndryshimet legislative (implementimi i ligjit të ri të komunikimeve elektronike);
- Rrjet 5G privat/i sigurt;
- 2G/3G çështjet e sigurisë kibernetike;
- Furnizues të besueshëm;
- Ndërveprueshmëria.

IV. PERFORMANCA E BRENDSHME DHE MIRADMINISTRIMI FINANCIAR PËRGJATË VITIT 2022

1. Automatizimi dhe digjitalizimi tërësor i proceseve në AKEP

Duke vlerësuar rëndësinë e institucionit dhe kompleksitetin e funksioneve që realizon, si dhe duke marrë në konsideratë që sistemet aktuale shfaqnin nevojën për modernizim dhe funksiononim të veçuar nga njëri-tjetri, u pa i domosdoshëm informatizimi i plotë i të gjithë aktivitetit të institucionit brenda një sistemi të qendëruar menaxherial, ku e gjithë ecuria e punës do të mbulohet nga ky sistem.

Nëpërmjet këtij projekti u synua të digjitalizohet dhe automatizohet i gjithë aktiviteti operacional i institucionit duke i ndërthurur dhe integruar të gjitha proceset brenda një sistemi të vetëm, ku të dhënat janë të sinkronizuar në kohë reale dhe funksionet tërësisht të integruara.

Platforma e implementuar përbëhet nga komponenti ERP - *Enterprise Resource Planning software* dhe komponenti iBPMS (platformë Inteligjente për Menaxhimin e Proceseve të Biznesit).

Të dy komponentët mbështesin nevojat eventuale të institucionit për të përshtatur proceset e veta dhe duke ofruar mundësinë për ndërfaqësim apo integrim me anë të mjeteve/paketave të zhvillimit, në formë librarish apo konektore, për të mbështetur personalizimin dhe përmirësimin.

Sistemi përbëhet nga modulet e mëposhtme:

- 1) Moduli i menaxhimit të kontratave;
- 2) Moduli i ndërtimit të proceseve;
- 3) Moduli i menaxhimit të çështjeve (*Case Management*);
- 4) Moduli i menaxhimit të komunikimeve zyrtare;
- 5) Moduli raportimi *Business Intelligence*.

Funksionet janë të integruara me njëra-tjetrën dhe sinkronizimi i të dhënave kryhet në kohë reale, duke minimizuar ndërhyrjet e përdoruesit.

Prej implementimit të këtij sistemi është përfituar:

- Reduktim i kohës së shpenzuar për realizimin e proceseve të punës nga

punonjësit;

- Rritje e saktësisë së punonjësve, duke shmangur gabimet e mundshme;
- Rritje e sigurisë së informacionit, duke eliminuar mundësinë për humbje të dhënash.

Rezultatet e arritura nga realizimi me sukses i këtij sistemi janë:

- Zhvillim i proceseve të punës në sistem sipas kërkesave funksionale të AKEP;
- Automatizim i proceseve të punës së Institucionit, përmes implementimit të një aplikacioni për menaxhimin e rrjedhës së punës në institucion;
- Menaxhim i proceseve të brendshme, referuar autorizimeve, aplikimeve, raportimeve e inspektimeve/monitorimeve duke përfshirë përdorues të jashtëm dhe përdorues të brendshëm në menaxhimin e plotë të një procesi pune;
- Menaxhim i kontratave me palët e treta dhe ndjekje e ecures së realizimit të tyre në mënyrë elektronike;
- Digjitalizim e menaxhim i komunikimeve zyrtare në formë elektronike për çdo dokument hyrës apo dalës nga institucioni;
- Integrimi përmes platformës iBPMS dhe ERP, me qëllim sigurimin e rrjedhës së punës në mënyrë të automatizuar, gjatë krijimit të çështjeve për regjistrimin dhe administrimin e kontratave të institucionit;
- Menaxhimi i të gjitha çështjeve (*cases*) të reklamuar në institucion dhe gjurmimi i tyre nga momenti i regjistrimit deri në zgjidhjen e tyre;
- Implementimi i një platforme raportimi që mundëson gjenerim në kohë reale të raporteve dinamike, menaxheriale për të gjithë sistemin, në bazë të nevojës së përdoruesit.

Përdoruesit e sistemit janë trajnuar për të gjithë ato funksionalitete, të cilat janë të nevojshme për të kryer punën e tyre të përditshme dhe aplikimet e nevojshme. Përdoruesit kanë mundësinë e aksesit të një Manuali Përdorimi me të gjithë komponentët e sistemit.

Përdorues të kësaj platforme janë punonjësit e AKEP-it dhe sipërmarrësit e komunikimeve elektronike dhe postare.

Për të rritur nivelin e sigurisë së këtij sistemi aksesimi përsa u përket punonjësve, lejohet vetëm brenda rrjetit të AKEP (brenda *domain*), ndërsa sipërmarrësit kanë të drejtë ta aksesojnë nga jashtë.

Ky sistem bën të mundur menaxhimin e të gjithë punëve të brendshme të AKEP-it dhe gjithashtu të të gjithë aplikimeve nga sipërmarrësit, që në fazën e fillimit të një çështje e deri në përfundimin e saj kur praktika protokollohet.

2. Performanca në mbledhjen e të ardhurave nga sipërmarrësit e komunikimeve elektronike dhe shërbimeve postare

Pagesat për vitin 2022 janë realizuar nga pagesat e kryera prej sipërmarrësve që ushtrojnë aktivitetin e tyre në fushën e komunikimeve elektronike dhe shërbimeve postare:

- Pagesa për caktim dhe përdorim të frekuencave;
- Pagesa për numeracion;
- Pagesa për mbikëqyrje tregu;
- Pagesa për koston e shërbimit të portabilitetit;
- Pagesa për domain;
- Komisioni i përfituar si agjent tatimor.

Në zbatim të VKM nr.794, datë 17.12.2021, AKEP-i u angazhua në faturimin dhe mbledhjen në kohë të të ardhurave dhe përdorimin e tyre sipas kritereve të përcaktuar për këtë qëllim:

- janë faturuar rreth 374.73 milionë lekë, ose rreth 97.37 % e buxhetit;
- janë arkëtuar rreth 374.60 milionë lekë, ose rreth 99.96 % e faturimit.

Krahasuar me një vit më parë, janë faturuar edhe arkëtuar rreth 2.6% më pak fonde. Shkak për këtë janë ndryshimet teknologjike gjithnjë e më të zhvilluara të sistemeve të operatorëve, të cilat lidhen me kërkesën në ulje për pajisje me frekuenca të lidhjeve fikse dhe të radiokomunikimit.

Pagesat për AKEP

Pagesat nga mbikëqyrja e tregjeve

Lidhur me procesin e realizimit të kësaj pagese, faturimet dhe arkëtimet janë:

- 169.03 milionë lekë faturuar nga mbikëqyrja e tregut të komunikimeve elektronike dhe arkëtuar 169.03 milionë lekë.
- 9.5 milionë lekë nga pagesa e mbikëqyrjes për tregun postar dhe arkëtuar 9.5 milionë lekë.

Tabela 33

Pagesat nga përdorimi i spektrit të frekuencave

Gjatë vitit 2022 janë faturuar rreth 116.4 milionë lekë nga caktimi dhe përdorimi i frekuencave dhe janë arkëtuar rreth 116.73 milionë lekë. Referuar sa më lart, janë faturuar rreth 91% e pagesave për frekuenca dhe nga këto faturime janë arkëtuar rreth 99.9 %.

Pagesat për numeracion

Gjatë vitit 2022 janë faturuar rreth 25.95 milionë lekë nga caktimi dhe përdorimi i numeracionit dhe janë arkëtuar rreth 25.89 milionë lekë. Në lidhje me pagesat për numeracion janë faturuar rreth 98.6% e vlerës së programuar dhe nga këto faturime janë arkëtuar rreth 99.7%.

Pagesat për koston e shërbimit të portabilitetit

Gjatë vitit 2022 janë faturuar rreth 19.2 milionë lekë nga pagesat për koston e shërbimit të portabilitetit dhe janë arkëtuar rreth 19.2 milionë lekë. Në lidhje me pagesat për koston e shërbimit të portabilitetit janë faturuar rreth 100% e vlerës së programuar dhe nga këto faturime janë arkëtuar rreth 100%.

Pagesa për Domain dhe të tjera

Nga pagesat për Domain janë faturuar rreth 9,76 milionë lekë dhe janë arkëtuar 9.76 milionë lekë.

Komision si agjent tatimor

Në programin e vitit 2022 ky zë u parashikua të ishte rreth 25 milionë lekë. Nisur nga kërkesa e sipërmarrësve për breza të ndryshëm frekuencash dhe brezat që kanë në përdorim, janë faturuar rreth 484.2 milionë lekë nga tarifat për përdorimin e spektrit të frekuencave. Nga këto faturime, në Drejtorinë Rajonale Tatimore Tiranë

janë derdhur rreth 460 milionë lekë.

Si rezultat i faturimit, arkëtimit dhe derdhjes në Buxhetin e Shtetit të këtyre tarifave, janë arkëtuar në AKEP nga komisioni si agjent rreth 24.21 milionë lekë, ose rreth 96.8% e shumës së programuar.

3. Përgatitja dhe zbatimi i buxhetit të institucionit

AKEP-i, në zbatim të VKM nr.794, datë 17.12.2021, "Për miratimin e buxhetit për Autoritetin e Komunikimeve Elektronike dhe Postare, për vitin 2022" administroi dhe menaxhoi fondet për vitin 2022, në një fond shpenzimesh prej 384.7 milionë lekë sipas zërave mëposhtëm:

Paga dhe shtesa të tjera	117,400,000 lekë
Kontributet e sigurimeve shoqërore e shëndetësor	15,400,000 lekë
Materiale	7,700,000 lekë
Shërbime	165,730,155 lekë
Investime	78,469,845 lekë

Gjatë vitit 2022 janë realizuar në total rreth 95.2% e fondit të shpenzimeve administrative të AKEP-it, ose rreth 366.2 milionë lekë. Realizimi i fondit të shpenzimeve për vitin 2022 ka pësuar një rritje me 15 milionë lekë në krahasim me vitin 2021, ku fondi i shpenzimeve ishte realizuar në 350.24 mil lekë.

Procedurat e prokurimit janë zhvilluar rregullisht, dhe për të menaxhuar me eficiencë tepricat e fondeve nga procedurat e kryera në pjesën e dytë të vitit janë kryer edhe rishikime të buxhetit brenda limiteve të lejuara.

1. Pagat

Gjatë vitit 2022 shpenzimet për pagat dhe shtesa janë realizuar në masën 89.2% të programit. Në këtë nivel kanë ndikuar vakancat në strukturën e miratuar në program. Kjo diferencë me programin e miratuar është rreth 12.7 milionë lekë.

2. Sigurime shoqërore

Për të njëjtat arsye si me sipër edhe niveli i sigurimeve shoqërore ka një realizim në masën 90% të programit dhe rezulton me një diferencë mosrealizimi në vlerën rreth 1.5 milionë lekë.

3. Materialet

Gjatë vitit 2022 shpenzimet për materiale janë realizuar 7.37 milionë lek ose në masën 96% të programit. Diferenca prej 0.3 milionë lekë e mosrealizimit vjen si pasojë e anulimit të procedurës së prokurimit të blerjes së materialeve të kancelarisë e cila u ankimua në APP dhe, për shkak të afateve kohore, nuk u arrit të kishte një operator fitues.

4. Shërbime

Zëri i shpenzimeve për shërbime u realizua në shumën 163.3 milionë lekë ose në masën 99% të programit. Nga ky zë nuk u arritën të përdoren rreth 2.4 milion lekë (1.3%) , kjo ka ardhur si pasojë e vlerës së përlogaritur dhe ofertave të paraqitura gjatë procedurave të prokurimit, si dhe anulimi i shpenzimeve social-kulturore në fundvitin 2022.

Investimet

Përgjatë vitit 2022 janë realizuar të gjithë zërat e shpenzimeve për investime të programuara. Zëri i investimeve u realizua me rreth 98%, pra u përdorën rreth 77.1 milionë lekë, nga rreth 78.5 milionë lekë të planifikuar.

Lidhur me zërin e investimeve sqarojmë se:

- Janë kryer të gjitha investimet e programuara për vitin 2022.
- Janë kryer me sukses të gjitha procedurat e prokurimit, duke u lidhur kontrata me operatorët ekonomik fitues.

Ka pasur miradministrim dhe transparencë në menaxhimin e fondeve, duke kryer rishpërndarje brenda limiteve ligjore.

Gjatë vitit 2022, ka vijuar të zhvillohet infrastruktura e teknologjisë së informacionit si dhe përmirësime të aplikacioneve ekzistuese. AKEP ka aplikuar metodat më bashkëkohore në ndërtimin e sistemeve të informacionit, mbështetur edhe në detyrat e caktuara në Rezolutën e Kuvendit të Shqipërisë dhe aktet nënligjore të dala.

Aktivitetet kryesore të realizuara gjatë vitit 2022 përfshijnë investime shumë të rëndësishme, për të cilat është folur përgjatë këtij raporti:

Infrastruktura DRS dhe dhomat e serverave;

Studim për vlerësimin e sigurisë së sistemeve të AKEP;

Sistemi i vizualizimit të sinjaleve të Stacioneve Fikse të Monitorimit të Frekuencave;

Rritja e sigurisë dhe performancës së rrjetit të AKEP.

Teprica e të ardhurave

Teprica e të ardhurave dhe shpenzimeve të realizuara në fund të vitit 2022 rezulton në shumën 8.56 milionë lekë, si rezultat i diferencave nga pagesat e sipërmarrësve dhe mosrealizimit/kursimit të disa zërave të miratuar në fondin e shpenzimeve të AKEP-it.

Në krahasim më një vit më parë, kjo vlerë ka pësuar rënie me rreth 75%, duke evidentuar kështu një tregues pozitiv në menaxhimin e fondeve me efektivitet, pavarësisht sfidave që u shfaqën gjatë kësaj periudhe.

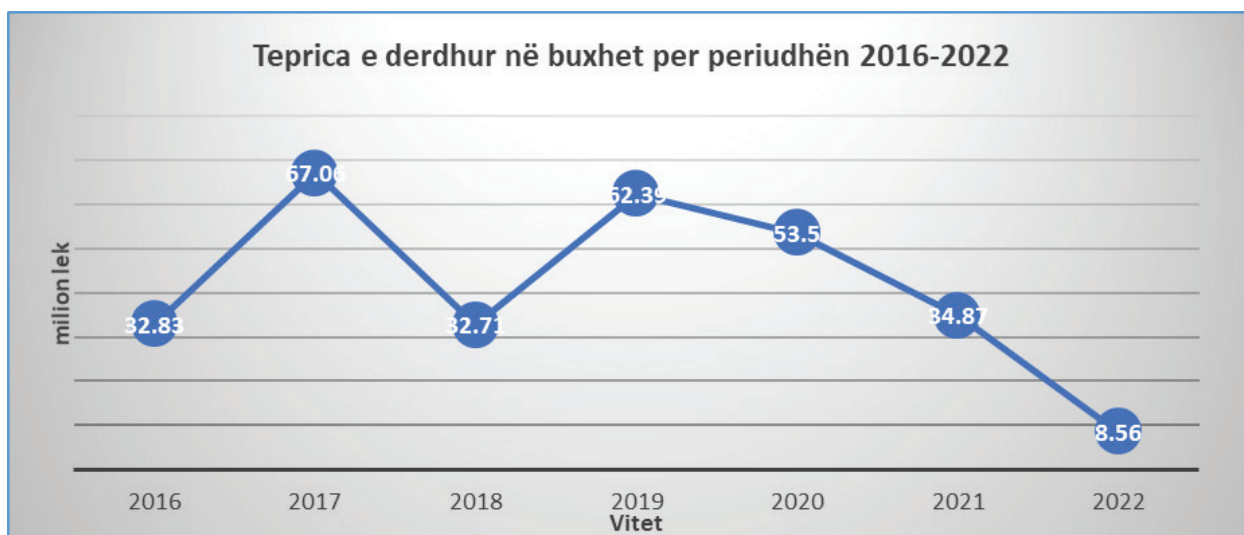

Tabela 34

Tabela e mëposhtme tregon realizimin e të ardhurave dhe shpenzimeve të vitit 2022 kundrejt programit në vlerë absolute dhe në përqindje.

(Vlerat në milionë lekë)

Nr	Emërtimi	Viti 2022		Diferenca Program /Fakt	% e realizimit
		Program	Fakt		
I	Të ardhura gjithsej:	384.7	374.6	10.1	97%
II	Shpenzime gjithsej:	384.7	366.3	18.4	95%
1	Shpenzime për paga dhe shtesa të tjera	117.4	104.7	12.7	89%
2	Shpenzime për sigurime shoqërore e shëndetësore	15.4	13.9	1.5	90%
3	Shpenzime për materiale	7.7	7.4	0.3	96%
4	Shpenzime për shërbime	165.7	163.3	2.4	99%
5	Shpenzime për investime	78.5	77.1	1.4	98%
III Tarifa e shërbimit të radiokomunikacionit					
1	Arkëtuar tarife radiokomunikacioni		484.2		
	Derdhur tarife radiokomunikacioni në buxhetin e Shtetit		460.0		
2	Të ardhurat si agjent tatimor nga arkëtimi dhe derdhja e tarifës së shërbimit të radiokomunikacionit	25.0	24.2		97%

Tabela 35

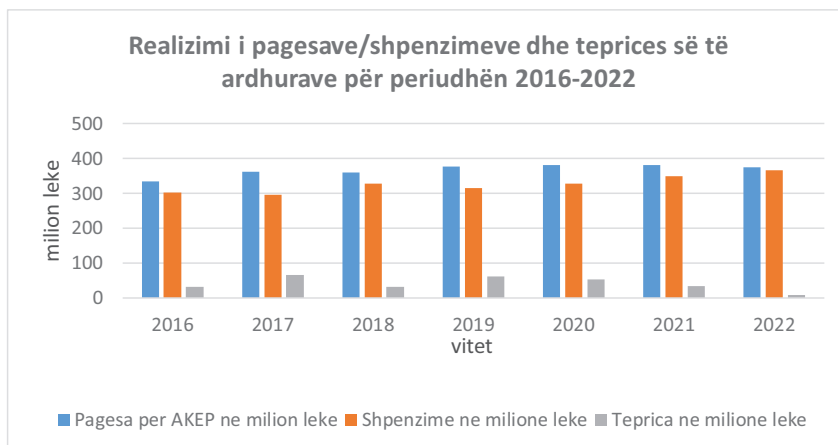

Tabela 36

4. Procesi i mbledhjes së të ardhurave të prapambetura dhe procedurat gjyqësore

Gjatë vitit 2022, AKEP-i ka ndjekur në dinamikë listën e debitorëve për vitin 2021, duke investuar gjykatën, brenda afateve ligjore të parashkrimit, për kthimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, në tituj ekzekutiv dhe ndjekjen e procedurave përmbartimore, në funksion të arkëtimit të debive të prapambetura, u hartuan kërkesë-paditë dhe u iniciuan 23 procese gjyqësore.

Gjykata vendosi pranimin e kërkesë padisë për 13 çështje gjyqësore, 7 pushime gjykimi për shkak të përmbushjes vullnetare të detyrimit nga ana e paditësve, 3 në procese gjykimi dhe 0 rrëzim kërkesë padie.

Problematikat e konstatuara gjatë ndjekjes së këtyre proceseve janë adresat jo të sakta të subjekteve debitoare dhe pjesa dërmuese e tyre rezultojnë në ekstraktin tregtar me status 'jo aktiv', duke bërë që njoftimet e tyre të bëhen nëpërmjet procedurës së shpalljes publike, shkak ky, që ka sjellë si pasojë zvarritjen në kohë të proceseve dhe tejzgjatjen e tyre.

Gjatë vitit 2022, AKEP-i është investuar si palë ndërgjyqëse, në:

- Cilësinë e palës së paditur, në 2 procese gjyqësore;
- Cilësinë e palës paditëse, në 23 procese gjyqësore;
- Cilësinë e personit të tretë, në 1 proces gjyqësor.

Në cilësinë e palës së paditur, Gjykata ka disponuar në favor të AKEP-it, duke vendosur

rrëzimin e kërkesë padisë të palës së paditur, në 1 proces gjyqësor. Konkretisht, në çështjen gjyqësore me palë ndërgjyqëse:

Paditës: Turboo Albania sh.a.,
I Paditur: Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP)
Objekt: Shfuqizimin e akteve administrative:
Vendim Përfundimtar Inspektimi nr.5 Prot., datë 19.11.2021.
Gjobë nr.5, datë 13.11.2021, me numër serie 0000006 të AKEP,
Drejtoria e Monitorimeve dhe Kontrollit të Inspektimeve.
Vendim nr.2, datë 12.1.2022 i Këshillit Drejtues të AKEP.
Detyrimin e palës së paditur të paguajë shpenzimet gjyqësore.

Gjykata disponoi në favor të AKEP-it, duke e gjetur të bazuar vendimin përfundimtar të grupit të inspektimit, kundrejt këtij subjekti, si rezultat i operimit të tij jashtë kushteve gjeografike të vendosura në Autorizim.

Në cilësinë e palës së paditur, Gjykata ka disponuar jo në favor të AKEP-it, duke vendosur pranimin e kërkesë padisë të palës së paditur, në 1 proces gjyqësor. Konkretisht në çështjen gjyqësore me palë ndërgjyqëse:

Paditës: Vodafone Albania sh.a.,
I Paditur: Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP)
Objekt: Shfuqizimin e akteve administrative:
Vendim Përfundimtar Inspektimi nr.3 prot., datë 19.1.2022 të Drejtorisë së Monitorimeve, Kontrollit dhe Inspektimeve, pranë AKEP dhe Aktin Administrativ, Gjobë nr.3, datë 19.1.2022 të Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare.
Vendim nr.5, datë 16.2.2022 i Këshillit Drejtues të AKEP.
Rregullimin e pasojave të ardhura nga paligjshmëria e akteve administrative, duke detyruar të paditurin të kthejë në favor të Vodafone Albania sh.a., shumën e gjobës së paguar në vlerën 2.000.000 lekë.

Gjykata nuk e gjeti të bazuar vendimin e grupit të inspektimit, duke argumentuar se objekti i inspektimit, nuk përputhet me pjesën arsyetuese të dispozitivit. Ky vendim është ankimuar nga AKEP-i në Gjykatën Administrative të Apelit.

Në cilësinë e palës paditëse, Gjykata ka disponuar në favor të AKEP-it, duke vendosur pranimin e kërkesë padisë në 13 procese gjyqësore.

Gjatë vitit 2023, Sektori i Çështjeve Gjyqësore krahas proceseve të karakterit

rregullator apo të natyrave të tjera, do të angazhohet maksimalisht brenda kapaciteteve njerëzore, për të adresuar në rrugë gjyqësore për përmbushjen e detyrimeve, debitorët e evidentuar, duke quajtur prioritarë ata që ndodhen në prag të mbarimit të afatit 10 vjeçar të parashkrimit.

V. SHTOJCA

1. Struktura dhe organigrama e AKEP

Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare organizohet dhe funksionon sipas strukturës organizative miratuar me vendim të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë nr.56/2018 “Për miratimin e strukturës, organikës, dhe kategorizimit të pozicioneve të punës të Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP)”.

Organika e AKEP-it përbëhet në total nga 85 punonjës, të strukturuar në 8 Drejtori dhe 14 Sektorë.

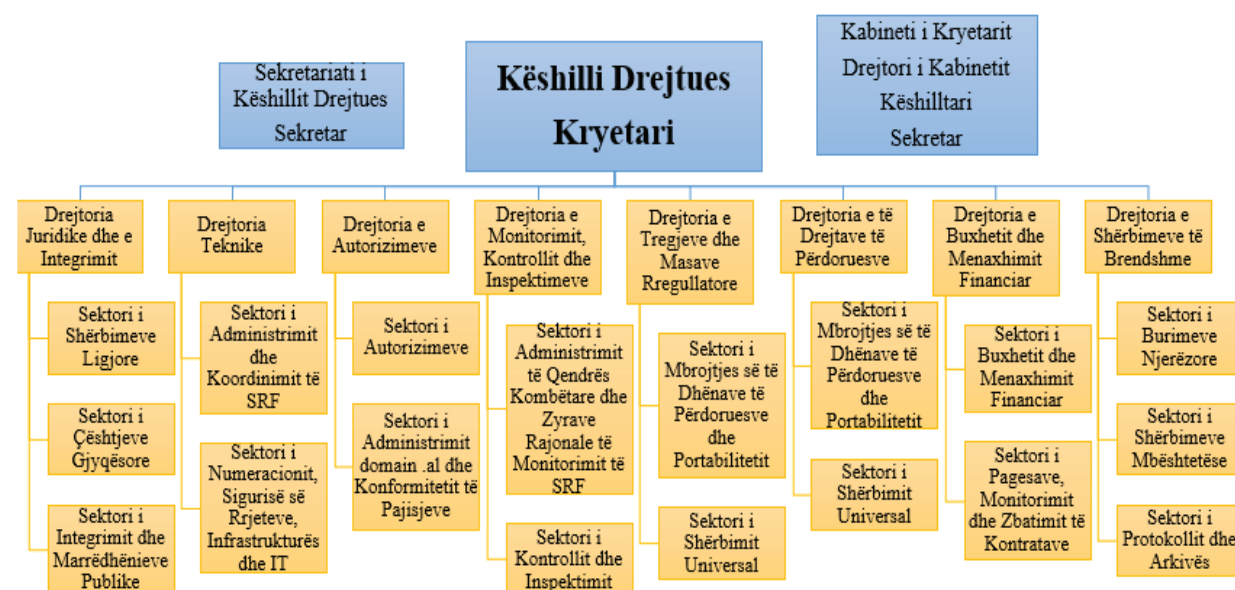
Politikat e rekrutimit dhe zhvillimit të punonjësve bazohen në dispozitat e ligjit “Për Nëpunësin Civil”, i ndryshuar, për 67 pozicione pune, dhe në Kodin e Punës të Republikës së Shqipërisë, i ndryshuar, për 18 pozicione pune.

Gjatë vitit 2022, bazuar në planin vjetor të pranimi si dhe vendeve vakante të krijuara rast pas rasti, janë realizuar gjithsej 5 procedura rekrutimi në shërbim civil, duke ndjekur fazat e rekrutimit me lëvizje paralele, ngritje në detyrë apo pranim në shërbimin civil. Gjithashtu, është realizuar edhe 1 procedurë emërimi në pozicionin Këshilltar në zbatim të dispozitave të Kodit të Punës.

Në fund të vitit 2022 vakancat institucionale rezultojnë me 13 pozicione të lira pune, përkatësisht 10 pozicione në Shërbim Civil në nivel ekzekutiv dhe në nivelin e ulët drejtues, si dhe 3 pozicione me Kod Pune.

AKEP-i, në kuadër të menaxhimit të burimeve njerëzore është orientuar drejt integritetit gjinor gjatë ushtrimit të veprimtarisë institucionale, duke synuar eliminimin e diskriminimit për shkak të gjinisë, në funksion të respektimit të parimit të barazisë gjinore.

Gjatë vitit 2022 përfaqësimi gjinor, në totalin e punonjësve aktivë, në AKEP u paraqit në raportin 52% për gjininë femërore dhe 48% për gjininë mashkullore, ndërkohë që ky raport në nivelet drejtuese rezultoi 40% femra dhe 60% meshkuj.

2. Masat institucionale për reduktimin e konsumit të energjisë elektrike gjatë kohëzgjatjes së gjendjes së emergjencës

Në zbatim të detyrimeve ligjore të sanksionuara në aktin normativ nr.14, datë 5.10.2022 “Për marrjen e masave të veçanta gjatë kohëzgjatjes së gjendjes së emergjencës në furnizimin me energji elektrike”, Kryetari i Këshillit Drejtues të AKEP-it, përmes Urdhrit nr.210, datë 26.10.2022, ka ngarkuar të gjitha strukturat përkatëse të institucionit për ndjekjen dhe zbatimin e planit konkret të masave, me qëllim reduktimin e konsumit me energji elektrike gjatë kohëzgjatjes së gjendjes së emergjencës për institucionin e AKEP-it.

Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare, në koherencë me zbatimin e masave gjatë periudhës 3 (tre) mujore tetor-dhjetor 2022, ka reduktuar ndjeshëm në vlera optimale konsumin e energjisë elektrike, të reflektuar sipas vlerave më poshtë:

MUAJI/VITI	TETOR 2021	TETOR 2022
DETYRIMI PËR PAGESË	285,998 lekë	264,158 lekë
KURSIMI	21,840 lekë	
VLERA NË %	7.63 %	

MUAJI/VITI	NËNTOR 2021	NËNTOR 2022
DETYRIMI PËR PAGESË	360,305 lekë	259,403 lekë
KURSIMI	100,902 lekë	
VLERA NË %	28 %	

MUAJI/VITI	DHJETOR 2021	DHJETOR 2022
DETYRIMI PËR PAGESË	467,102 lekë	285,629 lekë
KURSIMI	181,473 lekë	
VLERA NË %	38.85 %	

3. Raport lidhur me zbatimin e rezolutës dhe rekomandimeve të Kuvendit të Shqipërisë për AKEP për vitin 2022

1. Të bashkëpunojë ngushtë me Autoritetin e Konkurrencës për të shmangur krijimin e një tregu oligopol në vend, si dhe të mundësojë zhvillimin e një konkurrence të ndershme në tregun e komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë, duke pasur parasysh veçanërisht edhe situatën e re të krijuar në tregun e sipërmarrësve të rrjeteve celulare.

REALIZUAR

AKEP-i, në datën 23.3.2022, është njohur me vendimin e Komisionit të Konkurrencës (KK) me nr.869, datë 8.3.2022 “Mbi përfitim të kontrollit të shoqërisë *Albania Telecom Invest Ad* nga shoqëria *4ig Nyilvanosan Mukodo Reszvenytarsasag*”.

KK ka vendosur të autorizoj përqendrimin e realizuar nga përfitimi i kontrollit të shoqërisë *Albania Telecom Invest Ad* sh.a., (aksioner i shoqërisë *One Telecommunications* sh.a.) nga shoqëria *4ig Nyilvanosan Mukodo Reszvenytarsasag* me kushte dhe detyrime për shoqërinë *4ig Nyrt*. Fillimi i kësaj procedure është vendosur pas depozitimit të njoftimit pranë Autoritetit të Konkurrencës mbi përfitim të kontrollit nëpërmjet blerjes së 100% të aksioneve të shoqërisë *Albania Telecom Invest AD* nga shoqëria *4iG Nyilvanosan Mukodo Reszvenytarsasag* si dhe pasi është kryer vlerësimi paraprak mbi bazën e të cilit është konstatuar se transaksioni i propozuar pritet të sjellë bashkim mes dy operatorëve në tregun celular (*One Telecommunications* dhe *Albtelecom*), duke e reduktuar kështu numrin e operatorëve celularë në 2, (*Vodafone* dhe *Operatori i bashkuar*).

Vendimi i sipërcituar, në pjesën e dytë të dispozitivit, ka dhënë disa rekomandime për AKEP-in, rreth të cilave AKEP-i i ka dhënë AK-së shpjegimet e mëposhtme:

- Në lidhje me rekomandimin e pikës II.1: “*Të realizojë analizën e tregut me pakicë të shërbimit të telefonisë fikse dhe celulare, duke shpallur operatorët me Fuqi të Ndjeshme në Treg (FNT), si dhe duke përcaktuar masa rregulluese/detyrime sipas përcaktimeve ligjore*”.

AKEP-i, bazuar në përcaktimet e nenit 31 e në vijim të Ligjit nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, përcaktimin e tregjeve përkatës, analizën e tyre dhe përcaktimin e sipërmarrësve, që kanë fuqi të ndjeshme në treg, e kryen në përputhje me këtë ligj dhe aktet në zbatim të tij, si edhe rekomandimet përkatëse të BE-së.

Tregu i ofrimit të shërbimeve të telefonisë fikse me pakicë dhe tregu i ofrimit të

shërbimeve celulare me pakicë nuk janë pjesë e listës së rregullores së AKEP-it dhe pjesë e listës së tregjeve nën rregullim, të parashikuara në Direktivat e KE-së (EU-2018/1972 dhe EU-2020/2245).

Në përputhje me përcaktimet e Direktivës së Këshillit dhe Parlamentit Europian 'Directive (EU) 2018/1972', për miratimin e Kodit të Komunikimeve Elektronike Europiane (EECC), Komisioni Europian, me datë 18.12.2020 ka miratuar Rekomandimin (EU) 2020/2245 për produktet dhe shërbimet përkatëse të sektorit të komunikimeve elektronike të përcaktuara për rregullim *ex-ante*, ku ka pasur një rishikim të listës së tregjeve nën rregullim nga autoritetet rregullatore të komunikimeve elektronike.

Rekomandimi (EU) 2020/2245, ndër të tjera ka përcaktuar se, në përputhje me parashikimet e EECC, tregjet e terminimit të thirrjeve të telefonisë fikse dhe asaj celulare (tregjet 1 dhe 2) nuk do të jenë pjesë e listës së tregjeve nën rregullim pasi nuk justifikojnë testin e tre kriterëve, si rrjedhojë e orientimit të tarifave drejt kostove dhe vendosjes së Eurotarifave (*single tariffs*) për këto tregje.

Bazuar në praktikën e ndjekur nga AKEP-i (në linjë me rekomandimet e BE) tregu i telefonisë fikse është përcaktuar si treg i ndarë nga tregu i telefonisë së lëvizshme (celulare), kjo për shkak të natyrës dhe karakteristikave që kanë secili nga këto tregje, që kanë të bëjnë me mënyrën e funksionimit, aksesin dhe përdorimin nga konsumatorët.

Në çdo proces analize AKEP-i ka synim fokusimin në tregjet e nivelit të shumicës, pavarësisht përshkrimit të produkteve/shërbimeve të nivelit të pakicës dhe analizës së nivelit të konkurrencës që bëhet e prekshme për përdoruesin fundor të produkteve/shërbimeve të mundësuar në tregun e nivelit të pakicës. Duke sqaruar këtë, kjo nuk përjashton mundësinë edhe të ndërhyrjeve të AKEP-it në tregjet e nivelit të pakicës, por detyrimi referon ndërhyrjet *ex-ante*, ndërsa për çdo rast të identifikimit të mungesës së konkurrencës në nivelin e pakicës, AKEP-i konsideron bashkëveprimin me Autoritetin e Konkurrencës për mundësimin e ndërhyrjeve të natyrës *ex-post*.

Si shembull konkret sjellim në vëmendje një nga proceset e iniciuara nga AKEP-i për kryerjen e analizës së tregut të shërbimeve celulare – tregu me shumicë i aksesit dhe origjinimit në rrjetet celulare (VKD të AKEP nr.78, datë 1.10.2018 dhe nr.11, datë 17.4.2019), ku është trajtuar gjerësisht edhe tregu i ofrimit të shërbimeve celulare me pakicë, për të cilin Autoriteti i Konkurrencës është shprehur nëpërmjet tre vendimmarrjeve të Komisionit të Konkurrencës: Vendimi nr.568, datë 15.11.2018, Vendimi nr.635, datë 4.7.2019 dhe Vendimin nr.661, datë 21.11.2019.

AKEP-i, duke ju referuar orientimeve dhe konkluzioneve të rekomandimit

përfundimtar të Autoritetit të Konkurrencës, ka evidentuar se plotësimi i testit të tre kritereve për tregun e shumicës së akses-origjinimit nuk konsiderohet i karakterizuar nga pikëpamja e kuadrit normativ për mbrojtjen e konkurrencës.

Për rrjedhojë, AKEP-i konstaton se ky kuadër është mjaftueshëm i pajisur për të ofruar të gjithë instrumentet dhe garancitë e duhura për të adresuar në mënyrë të përshtatshme dhe në vijim problematikat e konkurrencës në tregun përkatës.

- Në lidhje me rekomandimin e paraqitur në pikën II.2, mbi hartimin e një rregulloreje ku të përcaktohen procedurat për licencimin e operatorëve të rinj, Operatorë të Rrjetit Virtual Celularë (MVNO), sqarojmë se këto shërbime operatori MVNO mund t'i ofrojë duke përdorur rrjetin e një operatori celular, shërbime të cilat përfshijnë telefoni të lëvizshme, internet, transmetim të dhëna, etj.

Regjistrimi në AKEP për ofrimin e këtyre shërbimeve bëhet sipas nenit 14, të Ligjit 9918/2008, i ndryshuar dhe Rregullores nr.47, datë 26.10.2017 “Për zbatimin e regjimit të autorizimit të përgjithshëm”, dhe nuk paraqet asnjë pengesë ligjore.

- Lidhur me rekomandimin e pikës II.3, për vendosjen e rregullave dhe detyrimeve për operatorët ekzistues në tregun e telefonisë fikse dhe celulare, që të lejojnë akses, interkonjeksion dhe përdorim të përbashkët të faciliteteve të rrjetit, për hyrjen në treg të MVNO, siç u sqarua edhe me sipër Ligji 9918/2008, i ndryshuar, dhe Rregulloret ekzistuese nuk paraqesin asnjë pengesë.
- Lidhur me rekomandimin e paraqitur në pikën II.4, *për propozime në Këshillin e Ministrave për ndryshimin e Planit të frekuencave, pas ndryshimeve në tregun e komunikimeve*, kemi sqaruar AK se Planit Kombëtar i Frekuencave (PKF), i miratuar me VKM nr.1187, datë 24.12.2020, është i bazuar tek Radio Rregulloret e ITU (*International Telecommunications Union*), përfshirë vendimet e Konferencës Botërore të Telekomunikacione të ITU (ËRC-19), për rajonin 1 të ITU ku bëjnë pjesë vendet e Europës dhe Shqipëria, si dhe është i bazuar edhe në Publikimet e CEPT (*European Conference of Postal and Telecommunications Administrations*). Ndarjet teknike të brezave të rrjeteve mobile të gjeneratave 2G/3G/4G/5G, janë të fiksuara nga ITU/CEPT dhe nuk varen nga bashkime operatorësh në treg, apo nga transferime të autorizimeve individuale. Për këto arsye, nuk shfaqet nevoja për propozime për ndryshimin e Planit Kombëtar të Frekuencave.

Nisur nga Autorizimi i dhënë nga Komisioni i Konkurrencës me Vendimin nr.869, datë 8.3.2022 i bashkimit të dy sipërmarrësve sipas disa kushteve specifike dhe,

për rrjedhojë, kalimi në pronësinë e një sipërmarrësi final të dalë nga *merge*, të autorizimeve të përdorimit të frekuencave që disponojnë të dy sipërmarrësit si edhe pararendja në kohë e ekuilibrit të përdorimit të spektrit (*rebalancing*) në një formë vetërregullimi, përpara konkretizimit të bashkimit të tyre, e detyroi AKEP-in të ndërmarrë nismën për të ndërmjetësuar bisedimet mes dy sipërmarrësve në proces bashkimi, Albtelecom dhe One Telecommunications dhe sipërmarrësit Vodafone Albania (VFAL), me synim gjetjen e një zgjidhjeje teknike të bashkëpranuar për përdorimin e ekuilibruar dhe eficient të spektrit të frekuencave.

Në cilësinë e autoritetit administrues të pjesës së spektrit të frekuencave që është dhënë në përdorim për komunikimet elektronike si dhe i vetëdijshëm për kompetencat e tij ligjore në mbrojtje të konkurrencës në sektorin e komunikimeve elektronike, AKEP-i ka pasur ribalancimin e spektrit si kryefjalë të veprimtarisë së vet përgjatë gjithë vitit 2022.

AKEP-i ka bashkëndarë me të tre operatorët e tregut qëndrimin e vet parimor se siguri i një konkurrence të ndershme dhe efektive në tregun celular është i kushtëzuar dhe i varur nga mundësia e barabartë e aksesit në spektrin e frekuencave të secilit prej aktorëve të tregut dhe se, ky parim i barazisë duhet të shtjellohet në çdo brez të spektrit duke qenë se secili brez mundëson ofrimin dhe zhvillimin e një teknologjie të caktuar.

Për AKEP-in ka qenë thelbësore që zotërimi i të drejtave të përdorimit të frekuencave të mos pengojë, përkundrazi të nxisë, mundësitë e barabarta për të konkurruar për operatorët ekzistues, sikurse mundësinë e hyrjes në treg të operatorëve të rinj celularë, virtualë apo jo.

Pas disa raunde takimesh dhe bisedimesh mes palëve, pjesërisht të facilituara nga AKEP-i, tre sipërmarrësit e telefonisë së lëvizshme, me shkresën e datës 28.10.2022, njoftuan AKEP-in “*Mbi finalizimin e negociatave lidhur me procesin e ribalancimit të frekuencave në tregun e komunikimeve elektronike*”. Nëpërmjet kësaj shkrese, ata konfirmuan arritjen e dakordësisë teknike dhe financiare për kalimin e një numri të caktuar të drejtash përdorimi të frekuencave nga shoqëritë One Telecommunications sh.a., dhe Albtelekom sh.a., tek Vodafone Albania sh.a. Krahas kësaj, të tre sipërmarrësit i komunikuan zyrtarisht AKEP-it, përmes shkresës së datës 4.11.2022, nënshkrimin e një Memorandumi Bashkëpunimi midis palëve, i cili i parapriu marrëveshjes përfundimtare për Shitjen e Frekuencave të datës 13.12.2022.

Mbi këtë sfond, AKEP-i u vu në lëvizje për t’u shprehur me vendim mbi dy çështje të cilat kanë për pasojë rikonfigurimin e spektrit të frekuencave dhe të tregut të komunikimeve elektronike.

Së pari, përmes Vendimit nr.14, datë 7.11.2022⁶⁴, Këshilli Drejtues i AKEP-it miratoi transferimin e të drejtave të përdorimit të frekuencave të dhëna sipas regjimit të autorizimit individual dhe regjimit të autorizimit të përgjithshëm si dhe për transferimin e të drejtave dhe detyrimeve të caktuara në aktet rregullatore të nxjerra nga AKEP-i nga sipërmarrësi “Albtelekom sh.a.” te sipërmarrësi “One Telecommunications sh.a.”. Ky vendim i shtroi rrugën bashkimit të dy shoqërive përmes përthithjes së shoqërisë “Albtelekom sh.a.” nga “One Telecommunications sh.a.”. Është për t’u theksuar se sipërmarrësi Albtelekom sh.a., nuk përfshiu në fushështrirjen e autorizimeve objekt të kërkesës për transferim ato të drejta përdorimi frekuencash që ishin dakordësuar për t’ju shitur Vodafone Albania sh.a..

Të drejtat e frekuencave të mbetura te Albtelekom sh.a., dhe disa të tjera në përdorim nga One Telecommunications sh.a., u bënë objekt të Vendimit nr.15⁶⁵, datë 16.12.2022 *“Për miratimin e transferimit të të drejtave të përdorimit të disa frekuencave nga sipërmarrësit “Albtelekom sh.a.” dhe “One Telecommunications sh.a.” tek sipërmarrësi “Vodafone Albania sh.a.”*

Vendimi nr.14/2022 i AKEP zyrtarizoi bashkimin e dy sipërmarrësve të komunikimeve elektronike “Albtelekom sh.a.” dhe “One Telecommunications sh.a.” të autorizuar në krye të herës nga Autoriteti i Konkurrencës, ndërsa vendimi 15/2022 ripërvijoi strukturën e zotërimeve spektrale në vendin tonë.

Në Raportin Vjetor të institucionit për vitin 2022, AKEP-i do t’i paraqesë Kuvendit një informacion më të zgjeruar mbi arsyetimin që e ka çuar AKEP-in drejt këtyre vendimeve dhe një përsiatje mbi ndikimet afatmesme të vendimeve të Autoritetit të Konkurrencës dhe të AKEP-it në tregun e telefonisë celulare.

64 Vendim-nr.-7.11.2022.pdf (akep.al)

65 VKD-nr.15-date-16.12.2022.pdf (akep.al)

2. Të ndjekë zbatimin e Rregullores për Mbrojtjen e Konsumatorëve dhe Përdoruesve të Shërbimeve të Komunikimeve Elektronike Publike nga ana e sipërmarrësve, veçanërisht sa u takon rregullave për trajtimin e ankesave nga operatorët, saktësimeve për kohëzgjatjen, rinovimin dhe përfundimin e kontratave, rregullave për aksesin në shërbimet e emergjencës dhe përcjelljen e informacionit të vendndodhjes etj., referuar hyrjes në fuqi më 1 shkurt 2022 të kësaj rregulloreje, e cila synon një mbrojtje më të mirë të të drejtave të konsumatorit dhe pajtimtarëve.

REALIZUAR

Me hyrjen në fuqi të Rregullores, AKEP-i ka kërkuar nga të gjithë sipërmarrësit, por kryesisht nga të tre operatorët e telefonisë së lëvizshme (*Vodafone Albania*, *One Telecommunications* dhe *Albtelecom*) informacion në lidhje masat e ndërmarra për zbatimin e përcaktimeve të Rregullores 49/2021, veçanërisht për trajtimin e ankesave të pajtimtarëve dhe masat për të garantuar akses të barabartë për personat me aftësi të kufizuar.

Në informacionin e dërguar, operatorët kanë dhënë sqarime të detajuara në lidhje me mjetet e pranimit të ankesave të pajtimtarëve, të tilla si:

- komunikimi në rrugë elektronike:
 - ✓ e-mail;
 - ✓ media sociale;
 - ✓ komunikim livechat (komunikim direkt në faqen e internetit të operatorit);
 - ✓ nëpërmjet plotësimit të një formulari online (web-based form).
- kontaktimi nëpërmjet telefonit në numrat papagesë të kujdesit të klientit;
- depozitimi i ankesave në rrugë postare;
- kontaktimi nëpërmjet agjentëve të shitjeve për pajtimtarët e kategorisë Biznes.

Në përputhje me përcaktimet e Rregullores 49/2021, informacioni për mjetet e pranimit të ankesave/kontaktimit të operatorëve është i publikuar në faqet e internetit të secilit operator. Gjithashtu, të tre operatorët kanë përshkruar procedurat e trajtimit të ankesave të pajtimtarëve si dhe ruajtjen e informacionit për ankesat në sistemet e tyre të menaxhimit të marrëdhënieve me pajtimtarët (CRM).

Rregullorja 49/2021 përmban detyrime shtesë për operatorët për aksesin në shërbimet e emergjencës si mundësimi i dërgimit të SMS-ve drejt numrave të emergjencës për personat me aftësi të kufizuar dëgjimi/foluri, si dhe përcjelljen e informacionit të vendndodhjes së palës thirrëse.

Lidhur me këtë pikë, të tre operatorët e rrjeteve celulare kanë informuar se mundësojnë dërgimin e SMS-ve drejt platformave të emergjencës, dhe pozicioni

gjeografik (GPS) i pajisjes fundore celulare dërgohet automatikisht nga aparatet celulare inteligjente (*smart*), ndërkohë që po punohet që marrja e SMS-ve dhe informacionit të vendndodhjes të mundësohet edhe nga platformat e trajtimit të thirrjeve/komunikimeve të emergjencës. Për të mundësuar këto shërbime del i nevojshëm bashkëpunimi dhe bashkërendimi i veprimeve ndërmjet AKEP-it, operatorëve dhe institucioneve përgjegjëse të emergjencave.

AKEP-i, në komunikimet me operatorët për zbatimin e Rregullores 49/2021, ka dhënë sqarime dhe ka kërkuar nga sipërmarrësit reflektimin në termat dhe kushtet e përgjithshme të kontratave të pajtimit të përcaktimeve të Rregullores 49/2021, përfshirë për kohëzgjatjen, rinovimin, zgjidhjen dhe përfundimin e kontratave.

Të tre operatorët celularë e kanë njoftuar AKEP-in për publikimin e termave dhe kushteve të përgjithshme të kontratave të pajtimit në faqet e tyre të internetit. Gjithashtu, AKEP-i ka komunikuar në rrugë elektronike me të gjithë operatorët e tjerë të komunikimeve elektronike (rreth 200 sipërmarrës) për të reflektuar ndryshimet e kërkuara nga hyrja në fuqi e Rregullores 49/2021.

Njëkohësisht me monitorimin e zbatimit të kërkesave të rregullores nga operatorët, AKEP-i ka marrë masa për rritjen e efikasitetit dhe efektivitetit të trajtimit të ankesave të pajtimtarëve të depozituara në AKEP, nëpërmjet:

- ngritjes së Komisionit të Zgjidhjes Alternative të Mosmarrëveshjeve, për trajtimin e mosmarrëveshjeve pajtimtar dhe sipërmarrës, në përputhje me përcaktimet e Rregullores 49/2021, si dhe përcaktimeve të Ligjit nr. 9902/2008 “Për mbrojtjen e konsumatorit”, i ndryshuar, dhe VKM nr.1089/2020 “Për krijimin dhe mënyrën e organizimit e të funksionimit të drejtorisë së përgjithshme për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve, si dhe për përcaktimin e kriterëve shtesë që duhet të përmbushin strukturat për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve”;
- krijimit të regjistrit elektronik të ankesave të pajtimtarëve me informacion të detajuar për ankesat, përfshirë afatet e trajtimit të tyre nga operatorët dhe AKEP, si dhe informimin e ankimesit për zgjidhjen apo sqarimet përkatëse.

Ndërkohë, AKEP-i ka bashkëpunuar me:

- operatorët, për përmirësimin e informacionit të publikuar në faqet e internetit të operatorëve për mbrojtjen e konsumatorëve;
- institucionet përgjegjëse, operatorët kryesorë në treg dhe palët e tjera të interesuara për trajtimin e thirrjeve drejt numrave të emergjencës, si 112 dhe 127, si dhe për koordinimin e veprimeve për mundësimin e marrjes së SMS-ve dhe informacionit të vendndodhjes nga platformat e numrave të emergjencave.

3. Të ndjekë dhe të monitorojë me rigorozytet përmbushjen e rekomandimeve dhe detyrave të dhëna për secilin operator, në funksion të zbatimit të rregullores të portabilitetit të numrit, duke bërë të mundur që pajtimtarët të ushtrojnë të drejtën e tyre të portimit të numrit celular sipas afateve dhe procedurave të përcaktuara në aktet rregullatore, referuar edhe numrit të lartë të ankesave nga pajtimtarët në lidhje me refuzimin e kërkesave për portimin e numrit celular, si dhe t'u kushtojë vëmendje ankesave të pajtimtarëve lidhur me respektimin nga ana e operatorëve të sasive të GB (*gigabyte*) internet në dispozicion të pajtimtarëve sipas paketave përkatëse.

REALIZUAR

Lidhur me këtë rekomandim sqarojmë se AKEP-i, në zbatim të kompetencave dhe detyrimeve që burojnë nga Ligji nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, ka vlerësuar procesin e rregullt të portabilitetit të numrit, si një e drejtë themelore e pajtimtarit e sanksionuar në ligj.

Në zbatim të planit vjetor të inspektimit, por duke marrë në konsideratë edhe ankesat dhe problematikat e adresuara nga qytetarët ndaj këtij procesi, me qëllim verifikimin e përmbushjes së rekomandimeve të lëna nga inspektimi i mëparshëm, si dhe për kryerjen e një vlerësimi më të plotë të situatës së portimit, strukturat e AKEP-it, gjatë muajit dhjetor 2021 dhe fillimit të vitit 2022 iniciuan një inspektim tek të tre sipërmarrësit e rrjeteve celulare, në përfundim të së cilit u vendosën masa administrative (gjobë ndaj *Vodafone Albania*) dhe dënime plotësuese në formën e rekomandimeve (për të tre subjektet *Vodafone Albania sh.a.*, *One Communications sh.a.*, dhe *Albtelecom sh.a.*).

Përgjatë vitit 2022 strukturat e AKEP-it vijuan të ndjekin në vijimësi zbatimin dhe plotësimin e rekomandimeve të lëna sipërmarrësve lidhur me procesin e rregullt të portabilitetit të numrit, me qëllim zhvillimin e një konkurrence të ndershme në tregun e komunikimeve elektronike në Republikën e Shqipërisë.

Nga monitorimi i ecursisë së portimeve vihet re se, në krahasim me vitin e kaluar, ka një rënie në numrin e kërkesave të refuzuara si dhe të ankesave të pajtimtarëve për refuzim të këtyre kërkesave, sidomos nga pajtimtarët e kategorisë konsumator.

4. Në kuadër të mbrojtjes së konsumatorit, të monitorojë përmbushjen e detyrimit nga Posta Shqiptare të dorëzimit të pakove në adresën e individit, si një kërkesë ligjore dhe e drejtë e konsumatorit, si dhe aplikimin e ndarjes së llogarive në të gjithë sistemin postar.

REALIZUAR

Lidhur me këtë rekomandim sqarojmë se, edhe gjatë vitit 2022 AKEP-i ka realizuar kontrollin/inspektimin e subjekti “Posta Shqiptare” sh.a.. Gjatë procedurës

inspektuese, vërehet se, subjekti “Posta Shqiptare” sh.a., ka përmbushur detyrimin mbi heqjen e tarifimit nga marrësi për tërheqjen e pakove postare.

AKEP-i vijon të monitorojë në vijimësi procesin e përmbushjen së rekomandimeve të lëna, duke vlerësuar punën e subjektit “Posta Shqiptare” sh.a., dhe përpjekjet për plotësimin edhe të këtyre rekomandimeve.

Konkretisht, *lidhur me ndarjen e llogarive dhe llogaritjen e kostove të shërbimit universal postar*, rezulton se “Posta Shqiptare” sh.a., ka ndërmarrë disa masa konkrete për të përmirësuar gjendjen për plotësimin e kërkesave të nenit 31, të Ligjit nr.46/2015 “Për Shërbimet Postare në Republikën e Shqipërisë” dhe Rregullores nr.41, datë 3.3.2016 “Për ndarjen e llogarive dhe llogaritjen e kostove të shërbimit universal postar”, duke bërë të mundur implementimin e Modulit të Kontabilitetit Eterna Web, i cili ka krijuar mundësitë për evidentimin e njëkohshëm të regjistrimeve kontabël në të gjithë kompaninë. Gjithsesi, ky program në modulën e shërbimit postar ende nuk ka identifikuar në njësi bazë shërbimin universal postar. Përgjatë vitit 2022 ofruesi i shërbimit postar ka vijuar me investime si në aspektin e logjistikës, ashtu edhe në përmirësimin e modulit edhe në trajnimin e stafit.

Si rrjedhojë, me qëllim plotësimin e plotë të rekomandimit për ndarjen e llogarive dhe llogaritjen e kostove të Shërbimit Universal Postar, sipas nenit 31, të Ligjit 46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë”, subjekti “Posta Shqiptare” sh.a., duhet të vijojë në përpjekjet e saj për rritjen e investimeve në teknologji dhe zhvillim sistemesh.

Në funksion të përmbushjes së shërbimit *për shpërndarjen e objekteve postare në adresën e marrësit*, “Posta Shqiptare” sh.a., përsëri shfaqet si problematikë sistemi i adresarit, si dhe mosdeklarimi i saktë i adresës, apo mungesa e numrit të kontaktit, kryesisht tek rastet e blerjeve *online*.

Për objektet postare kolipostë/pako, subjekti ofrues i shërbimit universal postar “Posta Shqiptare” dorëzon objektet postare kolipostë në adresë të marrësit. Në pamundësi dorëzimi në adresë, për shkak të mos përcaktimit të saktë të saj nga ana e dërguesit, marrësi njoftohet nëpërmjet telefonit. Pas njoftimit mbi tërheqjen e objektit postar, marrësi paraqitet në zyrën postare për tërheqjen e objektit postar.

Lidhur me standardet mbi kohën e shpërndarjes së objekteve postare, “Posta Shqiptare” sh.a., në bazë të programit të punës ka zhvilluar teste për postën brenda vendit mbi standardet e kohës së shpërndarjes së objekteve postare, rezultatet e të cilave i ka publikuar në faqen web. Standardet e kohës së shpërndarjes për postën ndërkombëtare ndërmjet Postës Shqiptare dhe shteteve të BE-së si dhe shteteve që nuk janë anëtare të BE-së realizohet nëpërmjet testeve të zhvilluara nga kompanitë

postare nën monitorimin e UPU si dhe standardeve të Post Europës.

Rekomandim për Postën Shqiptare nga AKEP-i është lënë të vijojë të kryejë investime me kosto të konsiderueshme, duke krijuar një flotë transportit të dedikuar vetëm për dorëzimin e paketave/kolipostave.

Megjithëse përgjatë vitit 2023 nëpërmjet projektit “Shko Gjellbër me një flotë të modernizuar dhe ekologjike” (i miratuar nga Unioni Postar i Përbotshëm (U.P.U.), është synuar reduktimi i ndotjes mjedisore nëpërmjet përdorimit të mjeteve elektrike dhe eco-friendly, duke siguruar lehtësira në infrastrukturë.

Projekti është implementuar në katër Filiale duke e fuqizuar flotën e automjeteve me 12 furgonë ekologjik kargo nga të cilët: 7 (shtatë) furgona ekologjike kargo, 5 (pesë) furgonë 100% elektrike kargo dhe 6 (gjashtë) stacione karikimi.

5. Të bashkëpunojë me MIE-n dhe me konsulentët e përzgjedhur për realizimin në kohë të projektit “Zhvillimi i Atlasit të *Broadband* të Shqipërisë dhe përdorimi i tij në sektorin publik dhe privat”, i cili ka për qëllim zhvillimin dhe përditësimin e sistemit Atlas me informacion deri në përdoruesin fundor, informacionin për përdorimin e internetit me brez të gjerë në Shqipëri, ofruesit e rrjetit në një zonë të caktuar, etj.

REALIZUAR

AKEP-i, në bashkëpunim me Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë, është duke punuar për përmirësimin e sistemit ATLAS nëpërmjet projektit “Zhvillimi i ATLAS të *Broadband* të Shqipërisë”, në kuadër të investimeve të EU nëpërmjet programit të investimeve në Ballkanin Perëndimor (WBIF).

Projekti ka për qëllim të rrisë transparencën në shkëmbimin e informacionit për komunikimet me brez të gjerë (*broadband*), të përmirësojë politikëbërjen dhe planifikimin në sektorin digjital dhe të rrisë efikasitetin e investimeve dhe përdorimin e rrjetit të investuar nga operatorët publikë dhe privatë.

Projekti ka për qëllim gjithashtu shfaqjen e mundësisë së aksesit në internet, mundësinë e sigurimit të lidhjes së internetit me brez të gjerë si edhe rritjen e mundësive dhe stimulimin e investimeve në zonat ku aktualisht *broadband* mungon ose është në mungesë konkurrence, në të gjitha Bashkitë e Republikës së Shqipërisë. Janë zhvilluar takime, *workshop*-e dhe trajnime të ndryshme në kuadër të zbatimit të këtij projekti.

AKEP ka zhvilluar trajnimin për të gjithë bashkitë në vend në lidhje me përdorimin e sistemit ATLAS dhe, gjithashtu, janë marrë mendime nga përdoruesit e sistemit

si operatorët e komunikimeve elektronike, bashkitë etj., për ndryshimet ose përmirësimet që nevojiten.

Deri tani, sipas detyrimeve të palës së kontraktuar nga WBIF, është kryer analiza e sistemit ekzistues, janë dhënë eksperiencat më të mira europiane për funksionalitetet që kërkohen duke marrë si model sistemet e ngjashme të rregullatorit francez ARCEP, rregullatorit polak UKE dhe rregullatorit slloven AKOS. Bazuar në kërkesat e projektit, përvojat më të mira europiane si dhe kornizat ligjore dhe rregullatore të Kodit të Komunikimeve Elektronike Europiane si dhe të BEREK, nga ekspertët janë gjeneruar rekomandimet dhe metodologjia për “hartat” e sistemit të ri të cilat duhet të përfshijnë hartën e infrastrukturës (aktive dhe pasive), hartën e shërbimeve dhe cilësisë së tyre, si për rrjetin fiks, ashtu edhe për atë të lëvizshëm, hartën e investimeve si dhe hartën e kërkesës dhe parashikimit.

Në muajin dhjetor konsulenti ka organizuar *workshop* me palët e interesuara për prezantimin e draftit final të dokumentit me rekomandimet përkatëse.

6. Të bashkëpunojë gjatë vitit 2022 me AMA-n për finalizimin e procesit të lirimit të brezit DD2 në fund të qershorit 2022 dhe më tej marrjen në administrim të këtij brezi.

REALIZUAR

Në VKM nr.636, datë 29.7.2020 “Për miratimin e programit shumëvjeçar të politikës spektrale dhe të planit të veprimit”, përcaktohej lirimi i këtij brezi në datën 30.6.2022.

Në muajin janar 2022, Komisioni European ka miratuar për MIE, AKEP dhe AMA, një konsulencë për ndryshimin e Ligjit nr.9918/2008, për ta përafuar me Kodin e Ri të Komunikimeve Elektronike (2018) të Bashkimit European, si dhe konsulencë për lirimin e brezit 700 MHz. Ky do të jetë një dokument për AMA-n dhe ne do të njihemi me të sapo të na vihet në dispozicion.

Nga njoftimet publike të AMA-s, me qëllim lirimin e brezit 700 MHz dhe koordinimin ndërkufitar të frekuencave të brezave televizivë poshtë 700 MHz, vërehet se ky institucion ka zhvilluar disa takime me institucione homologe të vendeve fqinje dhe vendeve të tjera të marrëveshjes SEDDIF (*South European Digital Dividend Implementation Forum*).

Në lidhje me realizimin e kësaj pike të rezolutës theksojmë se, gjatë kësaj periudhe janë bërë disa takime ndërmjet AMA-s dhe AKEP-it, me praninë e specialistëve të MIE-es dhe konsulentit të kontraktuar nga MIE. AKEP-i, gjatë gjithë këtyre takimeve ka shprehur gatishmërinë për marrjen në administrim të brezit DD2.

AKEP-i i ka të gjitha kapacitet teknike dhe organizative, si në burime njerëzore, ashtu edhe në infrastruktura, për administrimin dhe më pas koordinimin e këtij brezi. Duhet theksuar se ky brez është shumë i rëndësishëm për zhvillimin e 5G në Shqipëri.

DD2 është akoma nën administrimin e AMA-s, megjithëse afati për lirimin e tij ka kaluar. Duhet ritheksuar se AKEP-i është në pritje për të marrë nën administrim këtë brez.

7. Të vijojë punën për nënshkrimin e marrëveshjes ndërkufitare me Republikën e Maqedonisë së Veriut nën dritën e ndryshimeve të reja të menaxhimit të spektrit, si dhe mundësinë për t'iu bashkuar marrëveshjeve rajonale për brezat 4G, 5G etj.

REALIZUAR

Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) dhe Autoriteti i Komunikimeve Elektronike të Republikës së Maqedonisë së Veriut (AEK) nënshkruan në Shkup, më datë 21 tetor 2022, një Memorandum Mirëkuptimi si dhe Marrëveshjen Teknike Ndërkufitare për Harmonizimin e Frekuencave.

Këto dy marrëveshje janë kurorëzim i një pune të filluar më shumë se një vit më parë, me rastin e vizitës së delegacionit të Autoritetit Rregullator të vendit fqinj në Tiranë, në korrik 2021, dhe zëvendësojnë marrëveshjet e mëparshme mes dy autoriteteve.

Marrëveshja e nënshkruar kërkon të arrijë synime të përbashkëta, si heqja e tarifave *roaming* midis vendeve të Ballkanit Perëndimor, ulja dhe përshtatja e tarifave të *roaming* midis vendeve të Ballkanit Perëndimor dhe Bashkimit Europian, koordinim të vazhdueshëm të frekuencave në zonat kufitare për përdorimin me efikasitet të spektrit dhe për akses të barabartë në spektër.

Gjithashtu edhe synimi në fokusimin e bashkëpunimit drejt prioritetit të konektivitetit dhe ndërlidhjes digjitale, veçanërisht sa i përket implementimit në të ardhmen e afërt të gjeneratës së pestë të teknologjive mobile (5G) për rrjetet e komunikimeve elektronike.

Grupet e përbashkëta të punës do vijojnë të realizojnë bashkëpunimin e zyrtarizuar midis Institucioneve edhe përgjatë vitit 2023.

8. Të vijojë të ndjekë me përparësi problematikën për sistemim të kabllave ekzistuese në shtyllat e energjisë elektrike, duke nxitur bashkëpunimin ndërmjet OSHEE dhe operatorëve të rrjeteve fikse për rregullimin e përdorimit të infrastrukturës pasive, mbështetur në aktmarrëveshje ndërmjet palëve, si dhe duke propozuar ndryshime ligjore/nënligjore për zgjidhjen e këtij problemi në terma afatgjatë. Gjithashtu, edhe përdorimi i infrastrukturës së përbashkët vijon të mbetet problem duke vendosur në të njëjtin vend 3 apo 4 shtylla të operatorëve të ndryshëm të rrjeteve fikse.

NE PROCES REALIZIMI

Në përmbushje të plotësimit të detyrimeve të ngarkuara nga Rezoluta e Kuvendit të RSH për AKEP, edhe gjatë vitit 2022 vijon ndjekja në dinamikë e situatës së rrjeteve dhe infrastrukturës së sipërmarrësve në zonat e identifikuara si problematike, si dhe vijon ndërhyrja në disa zona për eliminimin e infrastrukturës ajrore sipas planit vjetor të inspektimit, me qëllim plotësimin e kushteve teknike të përcaktuara në Rregulloren nr.22, datë 24.6.2011, *“Mbi kushtet teknike për ndërtimin e infrastrukturës së rrjeteve kabllore urbane dhe rrjeteve me fibra optike ndërurbane të komunikimeve elektronike”*.

Në vijimësi, AKEP-i ka kërkuar prej sipërmarrësve të komunikimeve elektronike, ofruesve të rrjeteve kabllore audiovizive, ashtu edhe prej njërive vendore, të marrin masa me qëllim eliminimin e lidhjeve që mbështeten në infrastrukturën e rrjetit elektrik dhe të ndriçimit. Gjithsesi, për të shmangur apo minimizuar këtë dukuri me qëllim përmbushjen dhe standardizimin e kërkuar në rrjetin inxhinierik të komunikimeve elektronike, një faktor nga më kryesorët vlerësojmë se është plotësimi i kërkesave të operatorëve për pajisjen me lejet e duhura për vënien në dispozicion dhe shtrirjen e infrastrukturës së nevojshme për linjat nëntokësore të komunikimeve elektronike, në përputhje me legjislacionin në fuqi, si dhe vendosja nga ana e pushtetit lokal të tubacioneve në të gjitha infrastrukturat urbane (rrugë, trotuare) që po ndërtohen apo do të ndërtohen në të ardhmen.

Në këtë aspekt, AKEP-i vijon të ndjekë me përparësi këtë problematikë, duke e koordinuar punën edhe me aktorët e tjerë të këtij procesi, duke nxitur bashkëpunimin ndërmjet OSHEE-së dhe operatorëve të rrjeteve fikse mbi rregullimin e përdorimit të infrastrukturës pasive, mbështetur në aktmarrëveshje ndërmjet palëve dhe duke zhvilluar takime me të gjithë aktorët kryesorë.

9. Të vijojë të bashkëpunojë me Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe me të gjitha palët e tjera të interesuara për gjetjen e zgjidhjeve sa më të mira operacionale, teknike dhe financiare për të garantuar ofrimin e shërbimeve sa më të dobishme për akses të barabartë për përdoruesit me aftësi ndryshe.

REALIZUAR

Nga monitorimi i publikimeve të operatorëve në faqet e tyre të internetit rezulton

se të tre operatorët kryesorë kanë ndërmarrë masa për të zbatuar përcaktimet e Rregullores 49/2021 për të garantuar akses të barabartë për personat me aftësi të kufizuar (PAK).

Të tre operatorët, që në fillim të vitit 2022, kanë krijuar seksione të dedikuara në faqet e tyre të internetit për PAK, dhe informacioni i publikuar është përmirësuar vazhdimisht prej tyre.

Në vijim të kërkesave të AKEP-it, të tre operatorët kanë dërguar informacion të detajuar për masat e marra për PAK, ndër të cilat përmendim:

- regjistrimi i pajtimtarëve PAK kryhet përmes plotësimit të një “Formularit për klientët me aftësi ndryshe”, nëpërmjet të cilit, klientët me vullnetin e tyre të lirë mund të zgjedhin të japin të dhëna mbi llojin e paaftësisë, nëse kanë kujdestar ligjor/person të autorizuar, mënyrën e preferuar për t’u kontaktuar nga operatori dhe nëse dëshirojnë të marrin kontratën apo faturën në format Braille/Large Print/Audio;
- informacioni i publikuar nga operatorët në faqet e tyre të internetit për PAK është i detajuar sipas llojit të aftësisë së kufizuar, si kufizime në shikim, dëgjim/artikullim, lëvizje etj., përfshirë ofrimin e paketave të veçanta tarimore me zbritje në çmim për këto kategori përdoruesish, dhe udhëzime për lehtësirat e ofruar dhe komunikim të veçantë të kujdesit të klientit të operatorit me këta pajtimtarë;
- për përdoruesit me aftësi të kufizuar në shikim, të tre operatorët kanë përgatitur dhe publikuar/ngarkuar termat dhe kushtet e përgjithshme të kontratave të pajtimit (shërbime celulare dhe fikse) në format Audio;
- të tre operatorët mundësojnë për PAK menaxhimin e faturave nga përfaqësuesi ligjor ose personi i autorizuar, i caktuar në formularin e pajtimit ose formularin e PAK;
- dy operatorët kryesorë të rrjeteve fikse kanë marrë masa të brendshme edhe në sistemet e tyre për trajtimin me prioritet të të gjithë kërkesave, ankesave dhe suport teknik në rast defektesh të PAK.

Gjatë kësaj periudhe AKEP-i ka bashkëpunuar me Institutin e Nxënësve të verbër “Ramazan Kabashi”, dhe Shoqatën/“Institute Visum for the Blinds”, e cila ka përgatitur për AKEP Rregulloren 49/2021:

- ✓ në format të printuar në sistemin shkrimor Braille;
- ✓ në version elektronik në format Audio.

Ndërkohë AKEP-i ka:

- ✓ publikuar, në një seksion të dedikuar në faqen e internetit të institucionit,

informacion të dobishëm për PAK, përfshirë Rregulloren 49/2021 në format audio;

- ✓ përmirësuar, informacionin e publikuar nga operatorët për PAK;
- ✓ bashkëpunuar me operatorët, shoqatat e PAK dhe MSHMS, për zgjidhje teknike për 'text relay';
- ✓ kërkuar nga operatorë të fushatave ndërgjegjësuere për publikimin për PAK, për lehtësirat që operatorët ofrojnë për të garantuar akses të barabartë në komunikime elektronike publike.

10. Të impenjohet intensivisht për të bërë të mundur zgjidhjen e problematikës së telefonatave të padëshiruara të kompanive të marketingut në drejtim të pajtimtarëve, duke bërë të mundur që pajtimtarët të kenë mundësi të mos marrin thirrje të pakërkuara nga kompanitë e marketingut.

REALIZUAR

Në lidhje me këtë rekomandim, AKEP-i ka sqaruar në raportimet e mëparshme për Kuvendin se, kjo çështje tashmë po ndiqet nga Komisioneri i Mbrojtjes së të Dhënave Personale (KDIMDP), nëpërmjet hartimit të një projektligji të veçantë për këtë qëllim, dhe për këtë arsye AKEP-i nuk e përfshiu aneksin për regjistrin e thirrjeve të padëshiruara (*Do Not Call Me*) në versionin final të Rregullores 49/2021.

Ministria e Drejtësisë, në shkresën e datës 16.6.2022, ka përcjellë për mendim Projekt-Ligjin "*Për mbrojtjen e të dhënave personale*", i cili synon transpozimin e Rregullores (BE) 2016/679, Rregullorja e përgjithshme e mbrojtjes së të dhënave, (GDPR). Projektligji "*Për mbrojtjen e të dhënave personale*", në nenin 18, "*Përpunimi i të dhënave për qëllime të marketingut të drejtpërdrejtë*", në pikën 4, ka parashikuar sa më poshtë: "*Me qëllim mbrojtjen e interesave të subjekteve të të dhënave, krijohet 'Regjistri i Komunikimeve Tregtare të Pakërkuara', rregullat për funksionimin e të cilit përcaktohen me ligj të veçantë*".

Në muajin korrik 2022 AKEP-i ka marrë pjesë në takimin e zhvilluar nga Ministria e Drejtësisë për prezantimin e ligjit të ri për mbrojtjen e të dhënave personale, dhe më datë 13.7.2022 ka përgatitur shkresën dhe sugjerimet për këtë projektligj, përfshirë sugjerime për trajtimin e thirrjeve të padëshiruara dhe regjistrin përkatës.

Gjithashtu, në zbatim të Urdhrit nr.96, datë 10.6.2022 të Kryeministrit "*Për ngritjen e grupit të punës për hartimin e Strategjisë Ndërsektoriale për Mbrojtjen e Konsumatorëve dhe Mbikëqyrjen e Tregut 2023-2030*", AKEP-i, në kuadër të dhënies së kontributit për këtë strategji, ka propozuar ndërmarrjen e masave dhe bashkëpunimin e institucioneve të tjera përgjegjëse si MD, KDIMDP dhe KMK të MFE, për krijimin e regjistrit të komunikimeve të pakërkuara.

11. Të ketë prioritet të punës bashkëpunimin me MIE për ndryshimet ligjore në ligjin e komunikimeve elektronike, në mënyrë që këto ndryshime të jenë në përputhje me Kodin e ri European të Komunikimeve Elektronike duke krijuar një kuadër rregullator efektiv për zhvillimin e rrjeteve dhe të shërbimeve të telekomunikacionit dhe në koherencë me sfidat në fushën e komunikimeve elektronike.

REALIZUAR

Projektligji “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë” është propozim i Ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë, bazuar në pikën 2, të nenit 100, të Kushtetutës dhe nenin 5, të Ligjit nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar.

Projektakti ka si qëllim të rishikojë dhe përmirësojë kuadrin e përgjithshëm rregullator për komunikimet elektronike, të përcaktuar me Ligjin nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, me qëllim nxitjen e investimeve për rrjetet e komunikimeve elektronike me kapacitete shumë të larta (VHCN), si ato me fibër optike, ashtu edhe ato *wireless* (5G). Projektligji rishikon rregullimet në fuqi, në lidhje me spektrin e frekuencave, regjimin e shërbimit universal, rregullat për mbrojtjen e konsumatorit, numeracionin dhe komunikimet e emergjencave, rregullat për aksesin dhe rregullimin e tregut në tërësi, bazuar në një rregullim më simetrik.

Ky projektligj synon të transpozojë Direktivën (EU) 2018/1972 të Parlamentit European dhe të Këshillit “Për krijimin e Kodit European të Komunikimeve Elektronike” (EECC), që ka zëvendësuar paketën e direktivave të komunikimeve elektronike të vitit 2002 dhe 2009, dhe kodifikon në një dokument të vetëm të gjithë elementët e ndryshëm të ligjit, që përbëjnë Kornizën Rregullatore të BE-së për komunikimet elektronike, si dhe riorganizon kuadrin rregullator të komunikimeve elektronike, në një mënyrë që arrin atë që duhet të jetë një ekuilibër i ndryshëm politik, midis rëndësisë së ruajtjes së konkurrencës, nga njëra anë, dhe nevojës për investime të mëdha, të cilat konsiderohen të nevojshme për të çuar përpara Strategjinë e Tregut të Vetëm Digjital.

Përgjatë këtyre muajve AKEP-i ka bashkëpunuar ngushtësisht me MIE-n dhe me shoqërinë konsulente për hartimin e projektligjit.

Për të përballuar sfidat e implementimit të ligjit të ri për komunikimet elektronike, si dhe për t’u pajisur me armët e nevojshme për të qenë në nivelin e kërkuar nga zhvillimet e vrullshme të sektorit, AKEP-i i ka kushtuar një vëmendje të veçantë pjesës mbi organizimin dhe funksionimin e rregullatorit.

EECC kërkon nga shtetet anëtare dhe, nënkuptohet, për shtetet candidate që të

sigurojnë transpozimin në rendin juridik të brendshëm të disa parimeve themelore mbi autoritetin rregullator.

- Neni 6.2 i EECÇ përcakton se shtetet *“do të sigurojnë që ata kanë burime teknike, financiare dhe njerëzore adekuate për të përmbushur detyrat që i janë caktuar”*.
- Art. 8.1 i EECÇ parasheh gjithashtu se shtetet duhet të sigurojnë që *“autoritetet rregullatore kombëtare veprojnë në mënyrë të pavarur dhe objektive, përfshirë në zhvillimin e procedurave të brendshme dhe organizimin e stafit”*.
- Neni 9.1 i EECÇ përcakton se shtetet *“do të sigurojnë që autoriteti rregullator kombëtar ka një buxhet vjetor të veçantë dhe autonomi në implementimin e buxhetit të alokuar.”*

Duke u mbështetur mbi këto pritshmëri të legjislacionit europian, AKEP-i ka zhvilluar takime dhe shkëmbime të ndryshme me Ministrinë e linjës, Ministrinë e Drejtësisë, Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë.

Me datë 30.11.2022 ka përfunduar dhe afati i përfutimit të mendimeve nga palët e interesuara nga procesi i Këshillimit Publik dhe tashmë AKEP po bashkëpunon me MIE për vlerësimin e tyre në draftin përfundimtar të projektligjit që të përcillet në Këshillin e Ministrave për vijimin e rrugës legjislative.

12. Të fokusohet në realizimin e një vlerësimi të hollësishëm dhe me impakt afatgjatë të parametrave, kapaciteteve dhe instrumenteve tekniko-ligjorë për sigurinë e rrjeteve dhe sistemeve kritike në AKEP, me qëllim parandalimin dhe asgjësimin e sulmeve kibernetike.

REALIZUAR

Gjatë kësaj periudhe, AKEP-i ka ndërmarrë disa hapa për të bërë të mundur vlerësimin dhe, gjithashtu, përmirësimin e sigurisë kibernetike në infrastrukturën e tij. Këto hapa përfshijnë investime në këtë fushë, por edhe politika të cilat janë miratuar dhe që lidhen drejtpërsëdrejti me sigurinë kibernetike.

AKEP-i ka planifikuar dhe buxhetuar në vitin 2021 procedurën e prokurimit publik për *“Rritjen e Sigurisë dhe performancës së rrjetit të AKEP”*. Procedurë e cila u zhvillua me sukses përgjatë vitit 2022.

Kjo procedurë ka konsistuar në implementimin e formave të avancuara të mbrojtjes, ku përfshihen *threat defense* dhe *malëare protection*. Në kuadër të kësaj procedure është ndërtuar rrjeti i ri dhe i sigurt i WIFI në AKEP; është implementuar *Web Application Firewall*; janë blerë 2 *load balancer* dhe 2 *switches* për të bërë të

mundur shpërndarjen e shërbimit në Access Point të WIFI.

Një procedurë tjetër që lidhet drejtpërdrejtë me përmirësimin e situatës së sigurisë kibernetike në AKEP është edhe migrimi i mail server në Cloud. Kjo ka bërë të mundur rritjen e sigurisë për mail server, por gjithashtu ka mbyllur edhe ekspozimin që infrastrukturat e tjera mund të kishin nga vulnerabilitetet e mail server lokal.

Në kuadër të disponueshmërisë, integritetit dhe sigurisë së të dhënave dhe infrastrukturave të AKEP-it, ka filluar implementimi i projektit “Infrastruktura DRS + Server Room”. Kjo procedurë konsiston në ndërtimin e një site të backup në qytetin e Shkodrës (për shkak se site DRS duhet të jetë e pakta 35km larg site primar, që ndodhet në AKEP). Performanca dhe kapaciteti ruajtës i DRS do të jetë më i lartë se i serverëve ekzistues. Procedura e ndërtimit ka filluar në vitin 2022 dhe do të shtrihet edhe përgjatë vitit 2023.

Gjithashtu, përgjatë vitit 2022 është zhvilluar edhe projekti “Konsulencë për vlerësimin e sigurisë së sistemeve të AKEP”, që është edhe projekti më i rëndësishëm dhe që ka të bëjë me një vlerësim total të shkallës së sigurisë për të gjithë infrastrukturat e AKEP-it.

Ky projekt konsistoi në një vlerësim të rrezikut të sigurisë kibernetike që përdoret për të përcaktuar mundësinë e një sulmi kundër një institucioni dhe ndikimin e mundshëm që një sulm kibernetik mund të ketë në të dhënat e institucionit. Ky vlerësim do të ndihmojë në edukimin e të gjithë punonjësve të AKEP-it se me cilat kërcënime mund të përballë institucioni, ku mund të ndodhin ato kërcënime dhe se si ato kërcënime mund të ndikojnë potencialisht në rolin e tyre. Zbatimi i këtij lloji vlerësimi, do t’i lejojë punonjësit ta përfshijnë në listën e tyre të përditshme të përgjegjësisë. Të qenit i vetëdijshëm për kërcënimet e mundshme është një hap i parë i rëndësishëm drejt mbrojtjes së AKEP-it.

Duhet theksuar se gjatë testimeve të bëra në infrastrukturat e AKEP-it, për të gjetur vulnerabilitetet në këto infrastruktura, në asnjë rast specialistët e konsulentit, nuk mundën të marrin akses të paautorizuar në infrastrukturat e AKEP-it dhe nuk mundën të penetrojnë në asnjë infrastrukturë. Ky fakt tregon se investimet e bëra nga AKEP, për rritjen e nivelit të sigurisë kibernetike në infrastrukturat e tij, kanë qenë të frytshme. Vlerësimi i bërë, i rendit infrastrukturat e AKEP-it si ndër më të sigurtat në Republikën e Shqipërisë. Gjatë testimeve, u gjetën vulnerabilitete të klasifikuara si false-positive, por që nuk mund të përdoren për të marrë akses në infrastrukturat e AKEP.

Në lidhje me rekomandimet e lëna nga konsulenti, duhen vënë në dukje 2 prej tyre që janë më të rëndësishmet. E para ka të bëjë me implementimin e një platforme për administrimin e aseteve dhe kontrollin në distancë të pajisjeve. Duhet theksuar

se kjo platformë ka qenë parashikuar në buxhetin e vitit 2022 dhe është finalizuar paralelisht me konsulencën. E dyta ka të bëjë me implementimin e një platforme për menaxhimin e incidenteve të sigurisë kibernetike. Kjo platformë është planifikuar në buxhetin e vitit 2023, përpara se konsulenti ta linte si rekomandim.

Siç është përmendur edhe më sipër, gjatë kësaj periudhe AKEP-i ka hartuar dhe miratuar 4 politika që kanë të bëjnë me rritjen e sigurisë kibernetike në sistemet e tij. Përkatësisht:

- a. Politika për klasifikim e informacionit dhe sistemit;
- b. Politika për kontrollin e aksesit;
- c. Politika e përdorimit të postës elektronike;
- d. Politika e kontrollit dhe menaxhimit të fjalëkalimeve.

Gjatë kësaj periudhe janë kryer edhe trajnime të ndryshme për stafin teknik dhe jo vetëm në fushën e sigurisë kibernetike. Këto trajnime janë zhvilluar si brenda, ashtu edhe jashtë vendit. Kjo ka bërë të mundur përvetësimin nga ana e specialisteve të AKEP-it të metodave më të sofistikuara për mbrojtjen dhe garantimin e sigurisë kibernetike.

13. Të bashkëpunojë me AMA-n dhe Komisionerin për Mbrojtjen nga Diskriminimi (KMD) për qasje proaktive dhe sa më efikase në parandalimin e rasteve të gjuhës së urrejtjes dhe të dhunës në portalet e ndryshme *online*.

REALIZUAR

Gjatë vitit 2022, është bashkëpunuar me AMA-n për mbylljen e disa faqeve të internetit/domaineve, por ato kanë qenë për çështje të përmbajtjeve që binin ndesh me ligjin organik të AMA-s, dhe jo për çështje të rasteve të gjuhës së urrejtjes dhe të dhunës në portalet e ndryshme *online*.

Duke qenë se, sipas legjislacionit që normon veprimtarinë e tij, AKEP-i nuk ka kompetencë mbi përmbajtjen e komunikimeve elektronike, të transmetimeve audiovizuale dhe të faqeve apo platformave, roli i AKEP-it kufizohet në zbatimin e kërkesave të ardhura nga organet kompetente (AMA, prokuroria, gjykatat etj.). AKEP-i, në sajë të një ekspertize dhe përvoja të mirëkollauduar ka qenë në gjendje të veprojë në afate mjaft të shpejta për mbylljen e aksesit në internet të faqeve të raportuara.

14. Të bashkëpunojë me të gjithë aktorët dhe institucionet përgjegjëse për të bërë të mundur që të mos kemi në vend shkolla pa akses në internet, sipas kushteve teknike dhe parametrave përkatës.

REALIZUAR

Me qëllim njohjen me problematikat për lidhjen në internet të shkollave, AKEP-i ftoi në një takim pune përfaqësues të Ministrisë së Arsimit dhe Sportit (MAS) dhe të Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE).

Në takimin e zhvilluar më datë 20 shtator 2022, përfaqësuesi i MAS e informoi AKEP-in ndër të tjera se, bazuar në përcaktimet e VKM nr.673, datë 22.11.2017 “*Për riorganizimin e Agjencisë Kombëtare të Shoqërisë së Informacionit*”, i ndryshuar, procedurat për zgjedhjen e ofruesit/ofruesve të shërbimit të aksesit në internet në shkolla, lidhja e kontratës/kontratave përkatëse dhe ndjekja e zbatimit të tyre kryhen nga AKSHI.

Në vijim AKEP-i, më datë 28 tetor 2022 ftoi në një takim të përbashkët pune përfaqësues nga AKSHI, MAS dhe MIE. Qëllimi i takimit ishte diskutimi dhe identifikimi i problematikave për lidhjen me internet *broadband* të shkollave si dhe hapat konkrete që duhet të ndërmerren nga të gjitha palët e interesuara për realizimin e rekomandimit të Kuvendit të RSH.

Në vijim të takimit, AKSHI ka sqaruar ndër të tjera se bazuar në VKM nr.673 datë 22.11.2017 “*Për Riorganizimin e Agjencisë Kombëtare të Shoqërisë së Informacionit*”, i ndryshuar, si dhe në përmbushje të detyrave funksionale të AKSHI për ofrimin e shërbimeve të përqendruara qeveritare, si organi që *organizon, kryen prokurimet e qendëruara dhe lidh kontratat për sistemet, pajisjet softëare dhe hardëare, mirëmbajtjen si dhe shërbimet e internetit dhe intranetit me vlerë mbi kufirin monetar të prokurimeve me vlera të vogla*, AKSHI realizon Marrëveshjen Kuadër për ofrimin e shërbimit të internetit dhe intranetit për institucionet publike, ku përzgjidhen operatorët fitues, e më pas procedohet me minikonkurse, sipas kërkesave të dërguara nga institucionet qendrore për të gjitha degët/zyrat në varësi me kapacitet e nevojshme. Me pas shpallet një nga operatorët fitues të marrëveshjes kuadër, fitues për minikonkursin e realizuar dhe procedohet me lidhjen e të gjitha pikave me teknologjinë Fiber Optike.

Në total, për MASR janë të lidhura 1300 shkolla 9-vjeçare, shkolla të mesme dhe ZVA, me kapacitete nga 10 Mbps deri 30 Mbps, në total 21731 Mbps. Këto institucione janë të ndara përkatësisht në DRAP Durrës, DRAP Lezhë, DRAP Fier dhe DRAP Korçë. Pavarësisht informacionit të mësipërm të AKSHI (të gjitha shkollat janë të lidhura me internet), pra që rekomandimi rezulton i realizuar plotësisht, AKEP-i vlerëson që bashkëpunimi midis AKSHI dhe MASR duhet të jetë më i lartë, sidomos për marrjen e informacionit dhe trajtimin e ankesave të shkollave në lidhje me cilësinë e internetit.

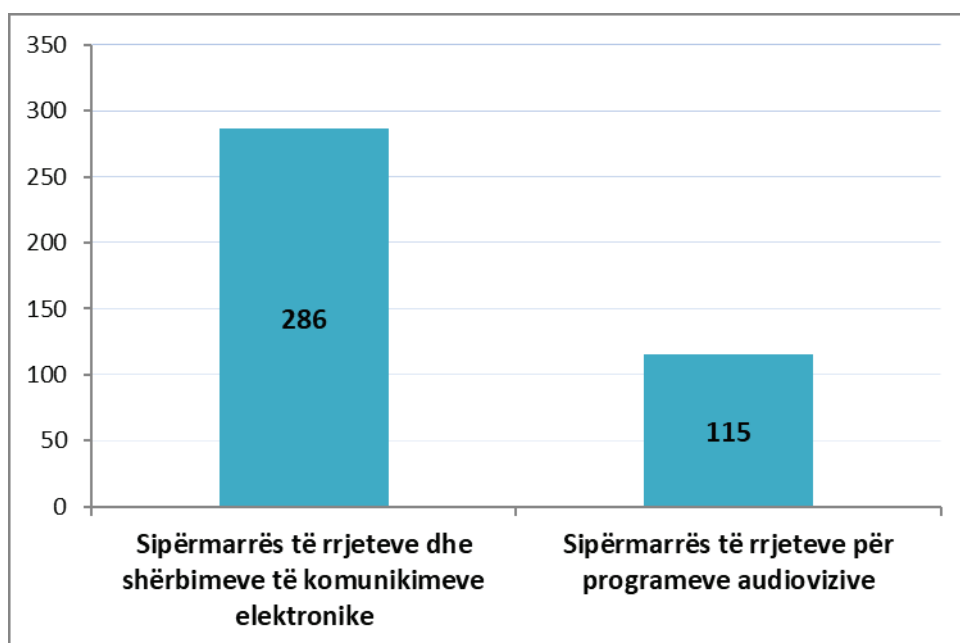
Për një trajtim efektiv të ankesave/problematikave me internetin në shkolla, AKEP-i vlerëson të arsyeshme të inkurajojë dy institucionet duke:

-
- vendosur në dispozicion të të gjitha shkollave detaje të kontaktit për ankesat e shkollave lidhur me cilësinë e internetit, dhe çdo problematikë tjetër lidhur me këtë shërbim.
 - kërkuar nga ofruesit përkatës të shërbimit të respektojnë kushtet kontraktore, përfshirë shpejtësinë e akseit në internet.
 - kërkuar që rast mosmarrëveshje me ofruesit e shërbimit në lidhje me zbatimin e kushteve të kontratave të lidhura, të kërkohet mbështetja e AKEP-it.

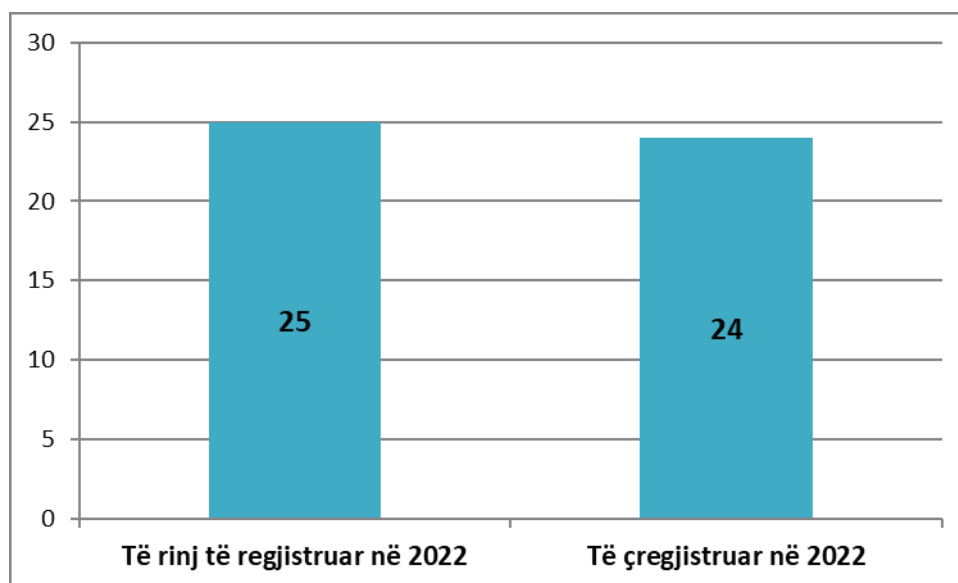
4. Statistika të zhvillimeve në sektorin e autorizimeve dhe të drejtave të tjera të përdorimit, licencat, certifikatat ajrore, detare, etj., si dhe përdorimi i domain.al.

4.1 Ofrimi i rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike, sipas regjimit të autorizimit të përgjithshëm

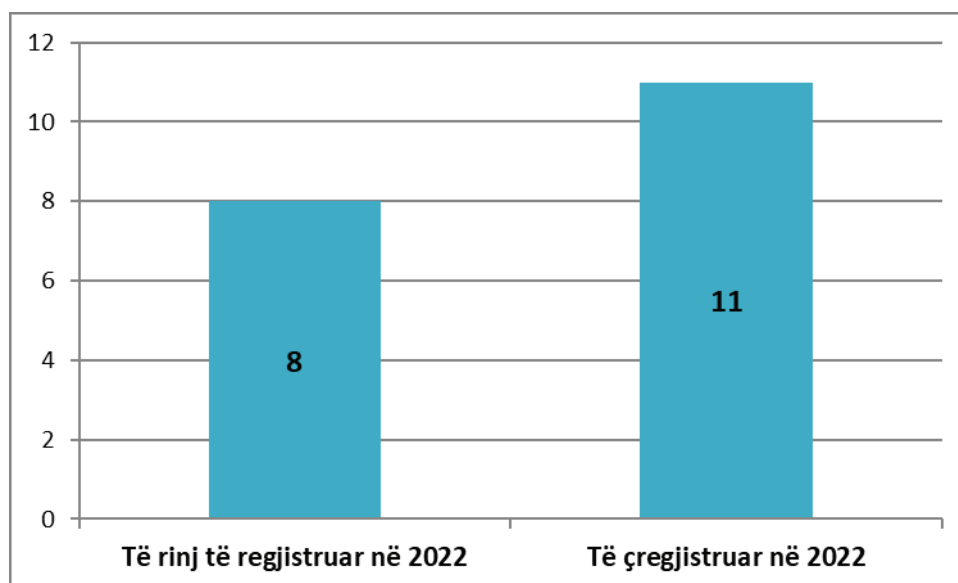
Sipërmarrës aktivë gjatë vitit 2022:

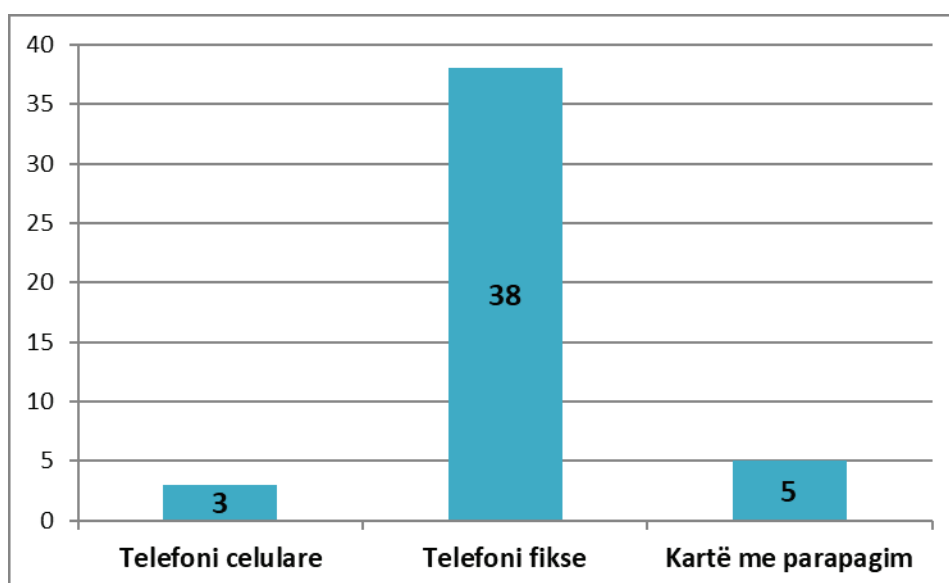
Sipërmarrës të rinj dhe të çregjistruar në vitin 2022:

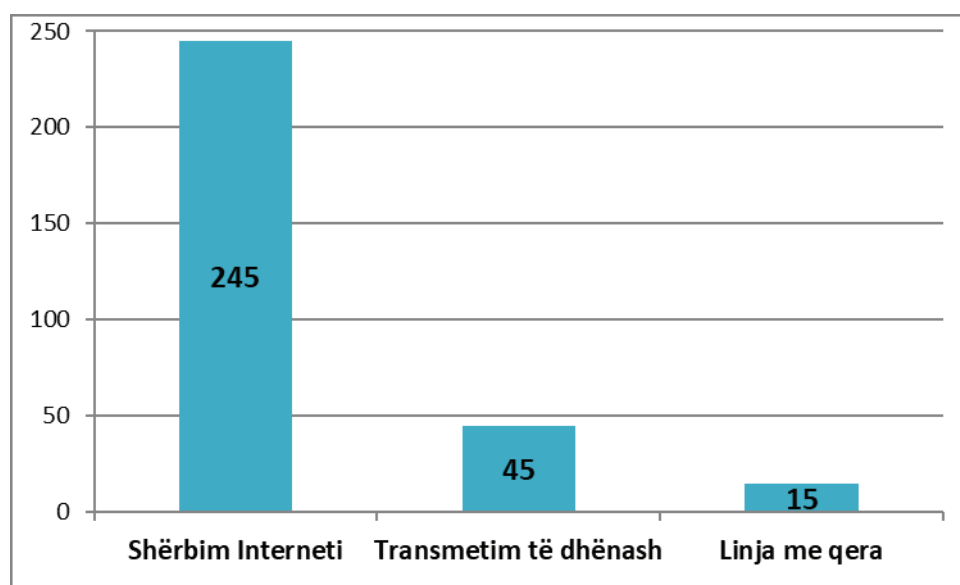
Sipërmarrës të rinj të rrjeteve për programe audiovizive
dhe të çregjistruar gjatë 2022:

Sipërmarrës ofrues të shërbimeve telefonike gjatë 2022:

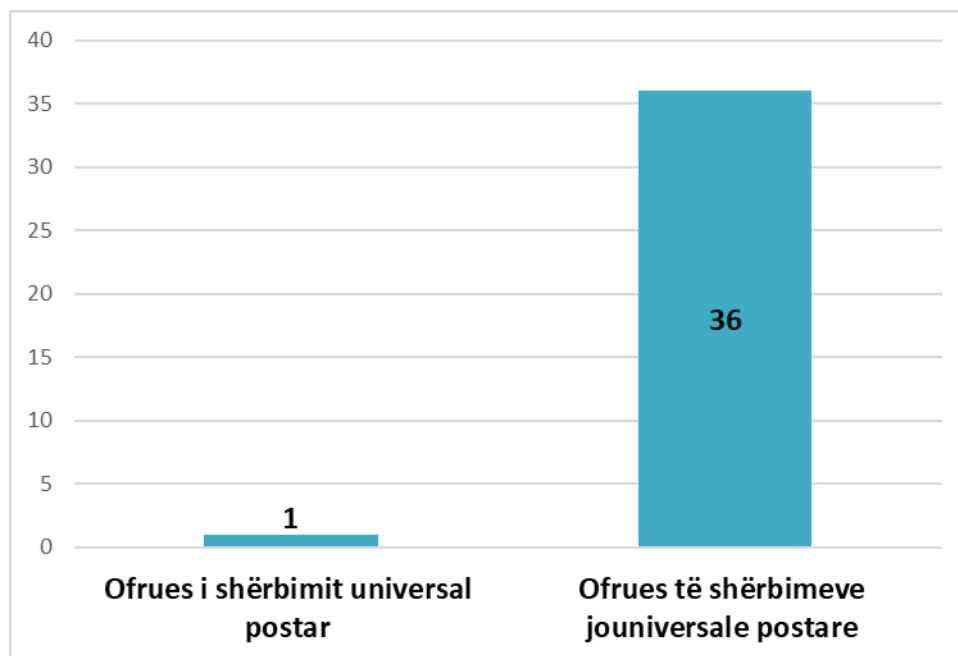
Sipërmarrës që ofrojnë shërbime të tjera gjatë 2022:

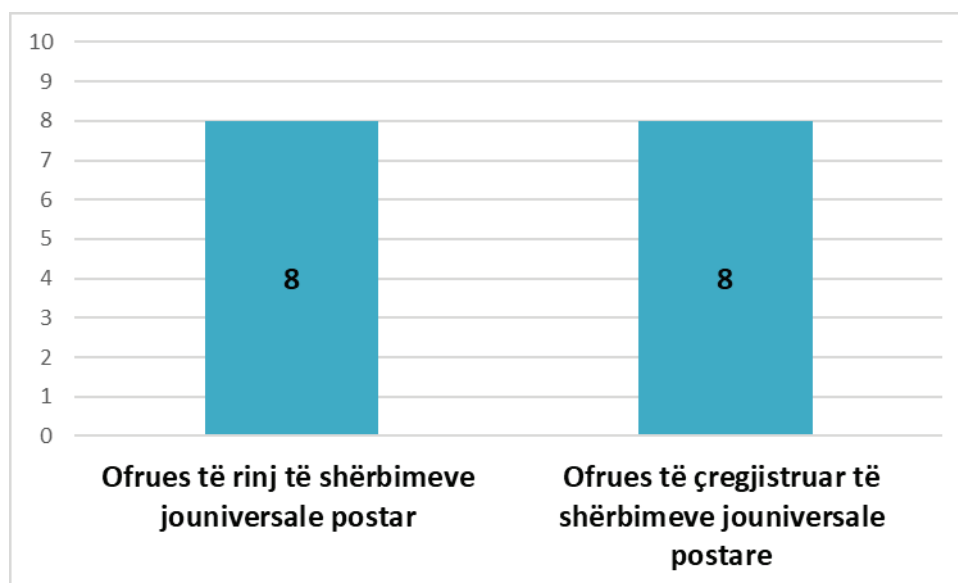
Vlen të theksohet fakti që 3 vitet e fundit, përfshirë vitin 2022, investimet e sipërmarrësve janë fokusuar vetëm në rrjete bashkëkohore me fibra optike. Instalimi i rrjeteve me fibra optike, po ndodh si në zonat urbane ashtu edhe në zonat rurale, duke zhdukur kështu çdo hendek teknologjik të mëparshëm mes zonave urbane dhe atyre rurale.

Regjistrimi i ofruesve të shërbimeve postare, sipas regjimit të autorizimit të përgjithshëm:

Gjatë vitit 2022, kanë ushtruar aktivitet: 1 ofrues i shërbimit universal postar (Posta Shqiptare sh.a.) dhe 36 ofrues të shërbimeve postare që nuk bëjnë pjesë në shërbimin universal postar.

Ofrues të rinj të shërbimeve postare jouniversale dhe të çregjistruar gjatë 2022:

4.2 Autorizimet individuale

Autorizimet Individuale për përdorimin e frekuencave të sipërmarrësve të rrjeteve dhe shërbimeve celulare

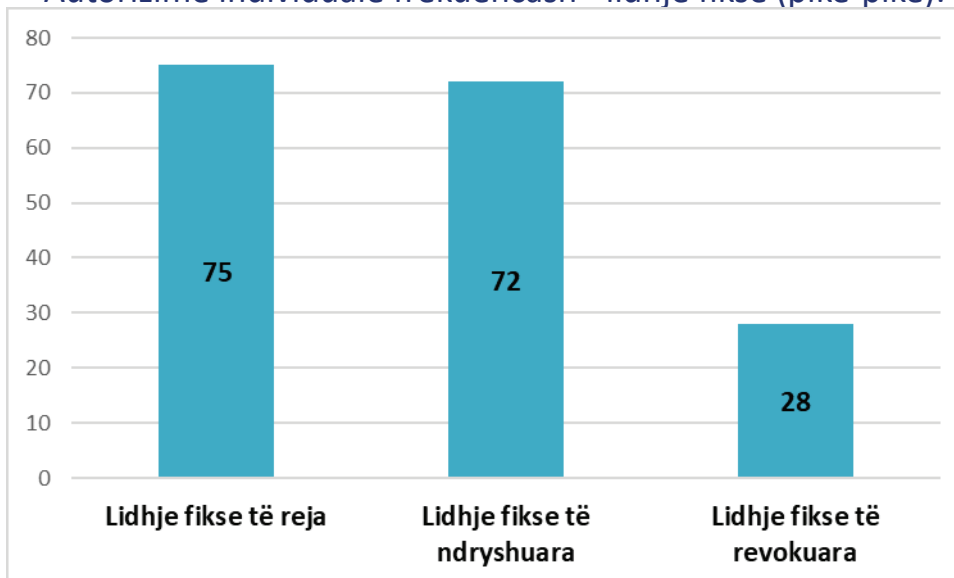
Gjatë vitit 2021 kanë ofruar shërbime telefonike celulare dhe shërbime *broadband* në rrjetet mobile 3 operatorë: Vodafone Albania sh.a., One Telecommunications sh.a., dhe Albtelecom sh.a., të pajisur nga AKEP-i me Autorizime Individuale për përdorim frekuencash në brezat GSM/UMTS/IMT/LTE (800/900/1800/2100/2600 MHz), të njohura si 2G/3G/4G.

Në datën 31 dhjetor 2022, ka përfunduar juridikisht bashkimi me përthithje mes One Albania sh.a., dhe Albtelecom sh.a. Ky proces zvogëloi numrin e operatorëve celularë nga 3 në 2.

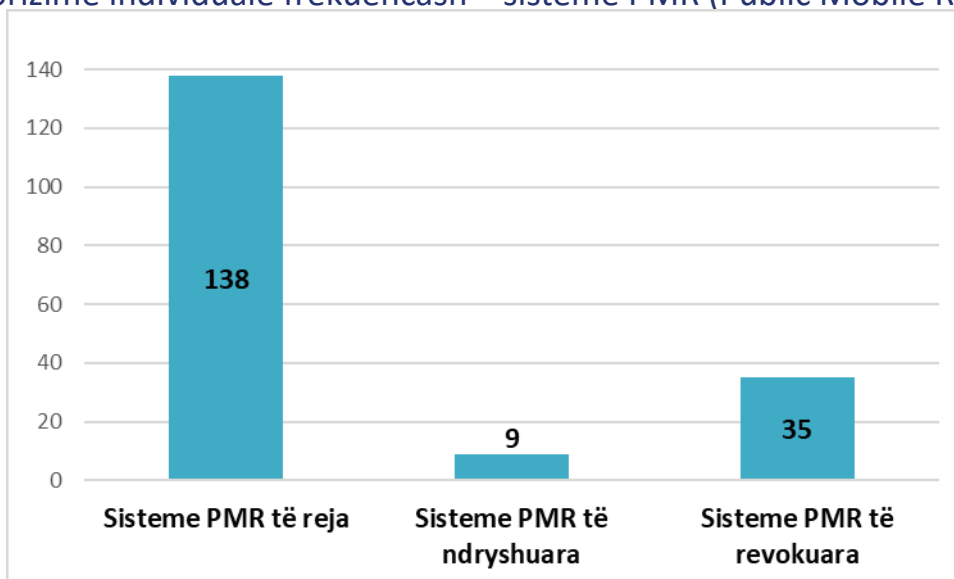
Pas një procesi të gjatë negocimesh mes operatorëve celularë, të mbështetura nga AKEP-i, u arrit balancimi i fuqive teknike mes 2 operatorëve One Albania dhe Vodafone Albania, ku spektri i frekuencave celulare 2G/3G/4G, mes One + Albtelecom me rreth 60% dhe Vodafone Albania me 40%, të ribalancohej në raportin rreth 51% me 49%. Vendimi i Këshillit Drejtues të AKEP që miratoi këtë ribalancim, hyri në fuqi në datën 1 janar 2023.

Autorizimet Individuale për përdorimin e frekuencave, në lidhje fikse (pikë-pikë), sisteme PMR radiokomunikimi/radioalarmi, etj.

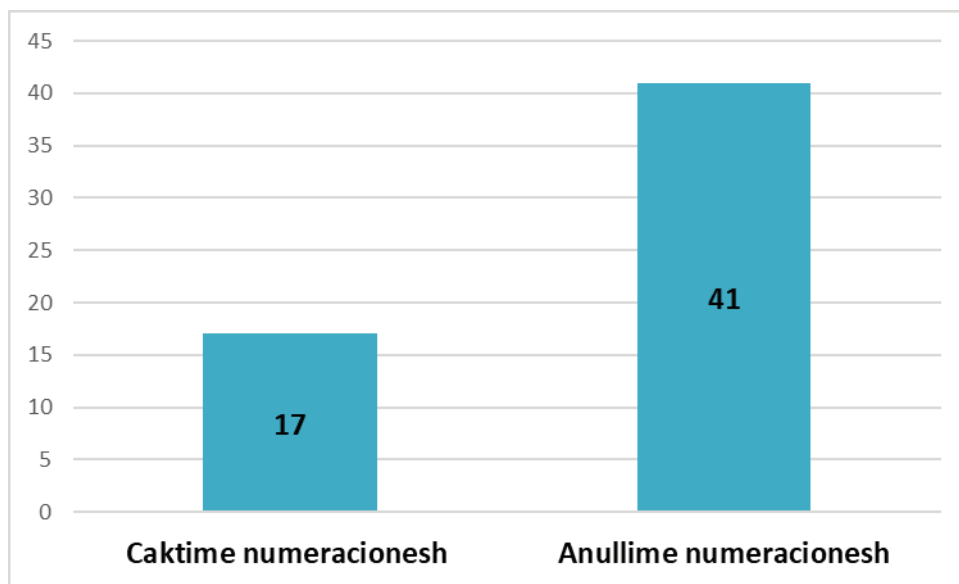
Autorizime individuale frekuencash - lidhje fikse (pikë-pikë):

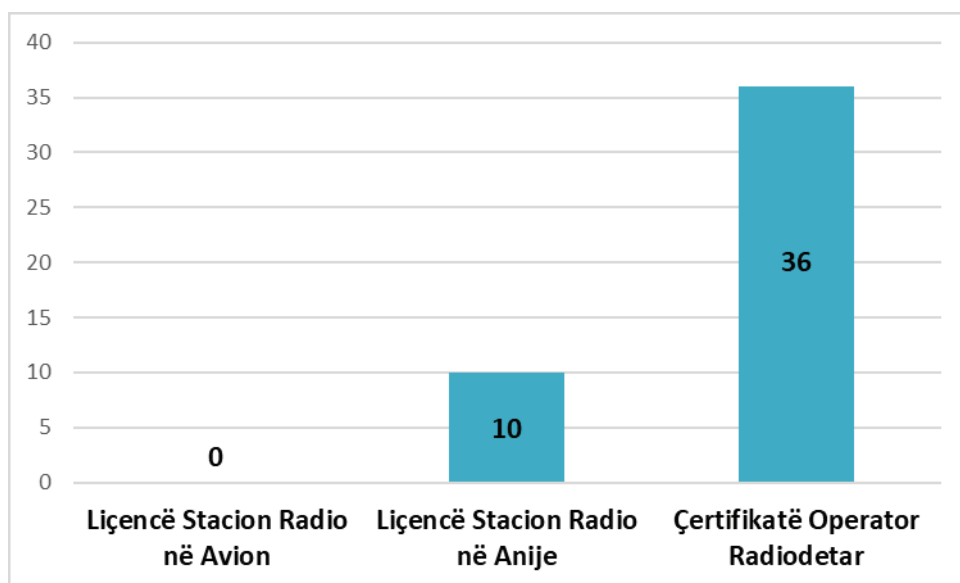
Autorizime individuale frekuencash – sisteme PMR (Public Mobile Radio):

Autorizime Individuale numeracionesh

Licencat për shërbimet ajrore, detare dhe certifikatat për operatorë radiodetarë

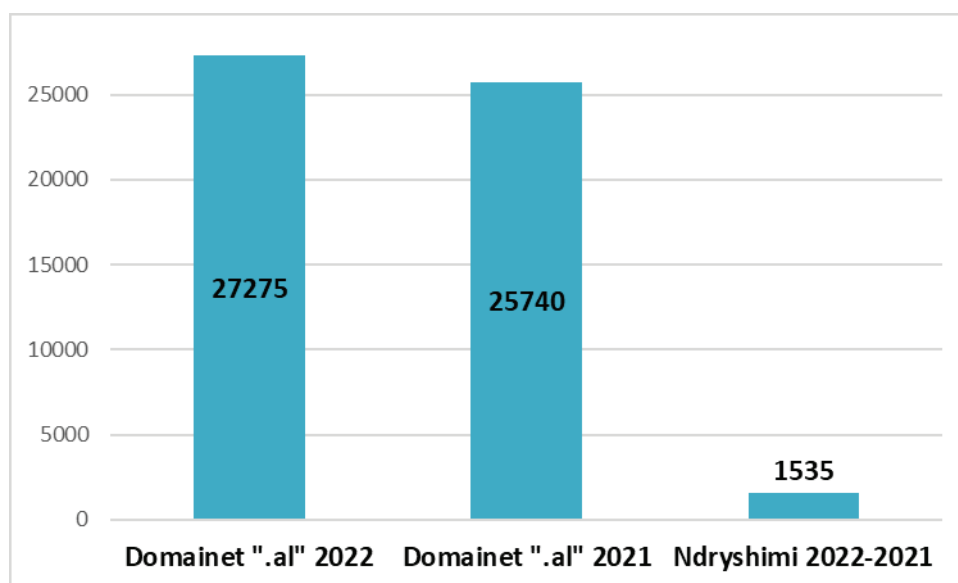

Në muajin dhjetor 2022, bazuar në kërkesat e paraqitura, AKEP-i zhvilloi provimin për certifikatë radioamatori, sipas Rregullores përkatëse dhe rekomandimeve të IARU (International Amateur Radio Union).

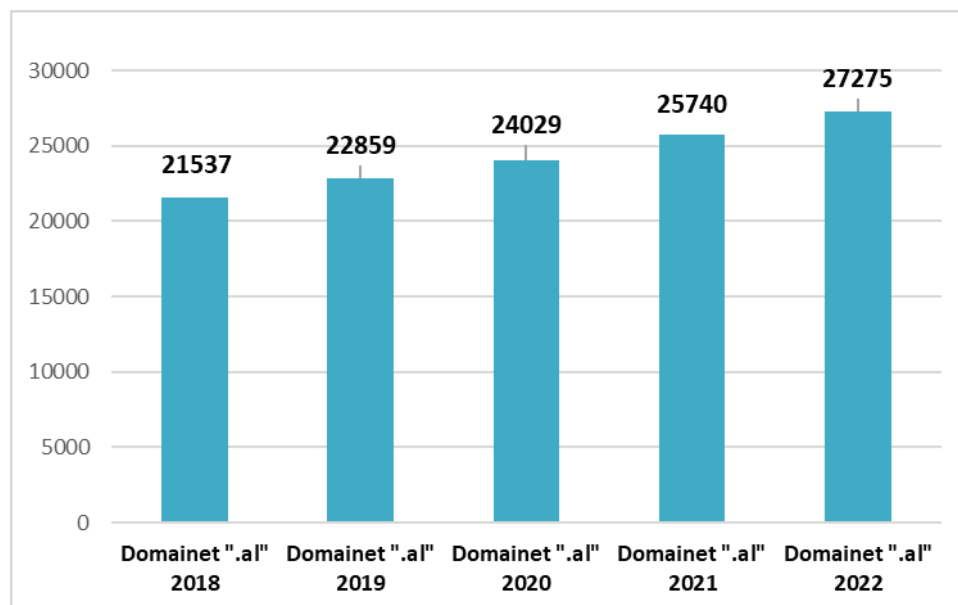
Provimin e kaluan me sukses 15 kandidatë dhe u ndanë 14 Certifikata Aftësie të Nivelit HAREC dhe 9 Certifikata të provimit MORS.

4.3 Administrimi i DOMAIN-IT “.AL”

Numri i domain-eve “.al” dhe nëndomaineve të regjistruar gjatë vitit 2022 ishte 5904 domaine. Numri total deri në fund të vitit 2022 arriti në 27275 domaine të regjistruara. Vazhdon trendi rritës i numrit të domaineve me “.al”, me një rritje në vitin 2022, prej 1535 domaine më shumë se në vitin 2021.

Historiku i numrit të domaineve me “.al” në 5 vitet e fundit:

5. Vendimet e Këshillit Drejtues të AKEP për vitin 2022

Vendimi	Data	Titulli i Vendimit
Nr.1	10.1.2022	Mbi “Njoftimin zyrtar të sipërmarrësit Albtelecom sh.a., për ndryshimin e strukturës aksionare të shoqërisë tregtare”
Nr.2	12.1.2022	Mbi “Shqyrtimin e ankimit administrativ të ofruesit të shërbimeve postare “Turboo Albania” sh.p.k., kundër masës administrative të dënimit me gjobë”.
Nr.3	27.1.2022	Mbi “Njoftimin zyrtar të sipërmarrësit One Telecommunications sh.a., për ndryshimin e strukturës aksionare të shoqërisë tregtare”.
Nr.4	10.2.2022	Për “Miratimin për Këshillim Publik të dokumentit: Planit të Përdorimit të Frekuencave”.
Nr.5	16.2.2022	Mbi “Shqyrtimin e ankimit administrativ të sipërmarrësit të komunikimeve elektronike “Vodafone Albania” sh.a., kundër masës administrative të dënimit me gjobë”.
Nr.6	31.3.2022	Për “Miratimin e dokumentit: Plani i Përdorimit të Frekuencave”.
Nr.7	31.3.2022	Për “Miratimin e dokumentit: Studim/analizë për teknologjitë e reja të mobile <i>broadband</i> në Shqipëri”.
Nr.8	21.4.2022	Për “Miratimin e Raportit të veprimtarisë së Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) për vitin 2021”.
Nr.9	29.6.2022	Mbi “Përdorimin e komisionit të përfituar si agjent tati-mor, nga AKEP, në formën e shpërblimit për vështirësi në punë, për vitin 2022”.
Nr.11	14.9.2022	Për “Mënyrën e përdorimit nga AKEP të komisionit që do të përfitohet si agjent tatimor për vitin 2023”.

Nr.12	14.9.2022	Për “Caktimin e fondit të shpenzimeve administrative dhe projektbuxhetin e vitit 2023 të AKEP”.
Nr.13	18.10.2022	Për “Miratimin për Këshillim Publik të dokumentit: Mbi disa shtesa e ndryshime në Rregulloren nr.40, datë 17.12.2015 “Për të dhënat statistikore dhe financiare periodike mbi shërbimet e ofruara nga ofruesit e shërbimeve postare”.
Nr.14	7.11.2022	Për “Miratimin e transferimit të të drejtave të përdorimit të frekuencave të dhëna sipas regjimit të Autorizimit Individual dhe regjimit të Autorizimit të Përgjithshëm, si dhe për transferimin e të drejtave dhe detyrimeve të caktuara në aktet rregullatore të nxjerra nga AKEP, nga sipërmarrësi “Albtelecom sh.a.” te sipërmarrësi “One Telecommunications sh.a.”
Nr.15	16.12.2022	Për miratimin e transferimit të të drejtave të përdorimit të disa frekuencave nga sipërmarrësi “Albtelecom sh.a.” dhe “One Telecommunications sh.a.” tek sipërmarrësi “Vodafone Albania sh.a.”.

6. Studim për AKEP nga Data Centrum sh.p.k., mbi kënaqësinë e përdoruesve të shërbimeve postar

DATACENTRUM

RESEARCH INSTITUTE

Studim për AKEP

Raport studimor mbi kënaqësinë e përdoruesveve të shërbimeve postare

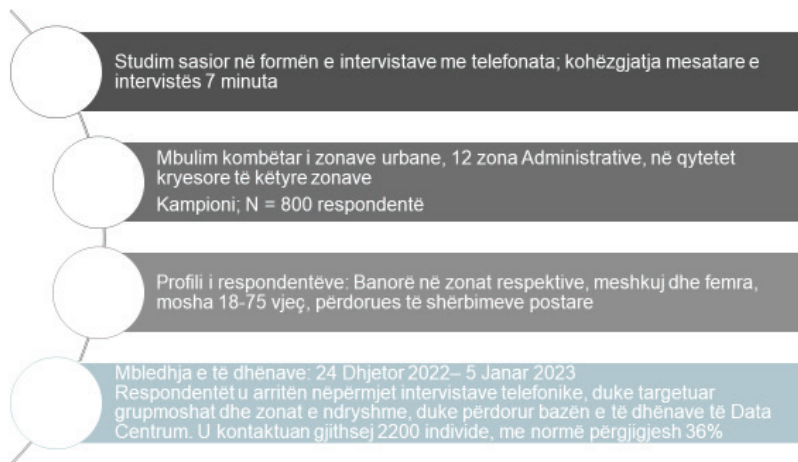
DATACENTRUM

RESEARCH INSTITUTE

Instituti kërkimor Data Centrum sh.p.k.
Str. "Ilo Mitkë Qafëzezi", Building No.11, Tirana 1060
T. +355 (0)44506363 / 42201100
web. www.datacentrum.al

ESOMAR
member

Metodologjia e kërkimit

(*) Data Centrum është anëtar zyrtar i ESOMAR (European Society for Opinion and Market Research) dhe si e tillë respekton dhe zbaton të gjitha dispozitat e Kodit Ndërkombëtar të Studimeve të Tregut, Opinioneve dhe Kërkimit Social dhe Analizës së të Dhënave, si dhe zbaton standardet e cilësisë së punës në terren të ESOMAR.

Sigurimi i cilësisë

Procedurat e mbikëqyrjes dhe sigurisë së cilësisë për të gjitha projektet kuantitative që Data Centrum zbaton, bazohen në kërkesat dhe standardet e përcaktuara nga ESOMAR. Këto metoda u zbatuan edhe gjatë këtij projekti, si më poshtë vijon:

Trajnimi

Për realizimin e këtij studimi, Data Centrum angazhoi një grup intervistesish me përvojë, të cilët u trajnuan specifikisht për studimin. Grupi i intervistesve u mbikëqyr në terren nga supervisorët për të siguruar mbarëvajtjen e punës, cilësinë dhe respektimin e grafikut kohor.

Inspektimi

Puna e çdo intervistuesi u shpërnda në mënyrë të barabartë përgjatë gjithë kohës së projektit. Intervistat e para të çdo intervistuesi, u mbikëqyrën nga supervisorët dhe koordinatori apo asistenti i projektit studimor. Në këtë mënyrë u vlerësua kuptueshmëria e pyetjeve nga ana e intervistesve, si edhe funksionaliteti e skicimi i pyetësorit.

Kontrolli logjik

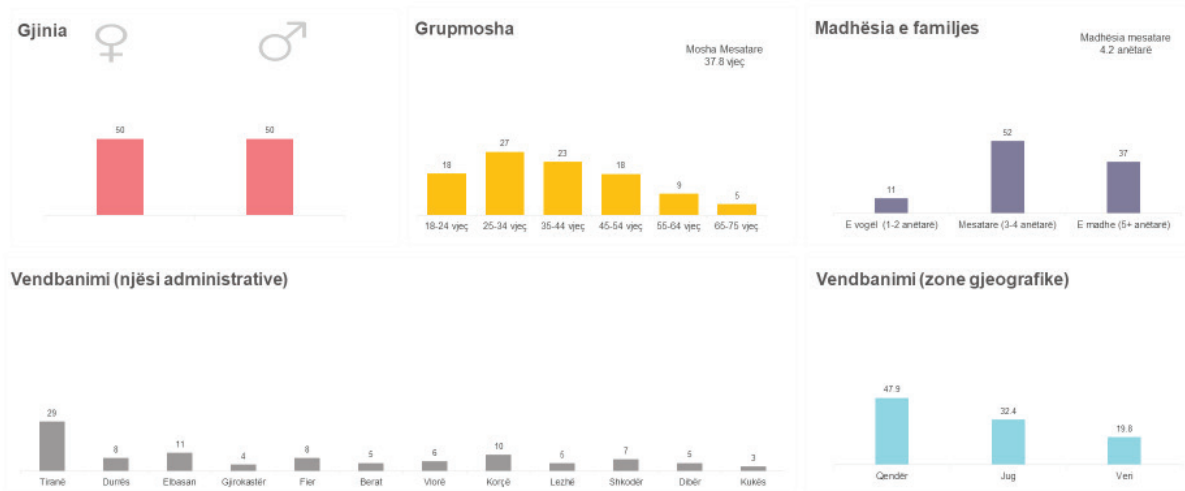
Të paktën 20% e punës së çdo intervistuesi është mbikëqyrur mbas regjistrimit audio, vetëm për qëllime të kontrollit të cilësisë. Ky kontroll siguron që intervistuesi zbaton të gjitha udhëzimet dhe procedurat e paracaktuara nga Data Centrum për përzgjedhjen e të intervistuarve, sikurse edhe për realizimin e intervistës.

Kontrolli statistikor

Zbatohet një kontroll i rezultateve të secilit prej intervistesve statistikisht gjatë procesit të fuqjes së të dhënave. Në këtë mënyrë sigurohet një bazë të dhënash e pastër para se të finalizohen rezultatet e studimit.

Profili i respondentëve

Gjetjet e studimit

Përdorimi i shërbimeve postare

Total kampioni

Shumica e respondentëve (91%), pra përdoruesve të shërbimeve postare, e kanë përdorur këtë shërbim për arsye personale dhe vetëm 8.9% e tyre për arsye biznesi

Baza: Të Gjithë (n=800)

1. E keni përdorur shërbimin postar për arsye personale, biznesi, apo të dyja?

2. Keni përdorur për shërbimet tuaja postare shërbimin e Postës Shqiptare, apo shërbimin e ofruesve të tjerë të shërbimit postar? (specifiko subjektin ofrues të shërbimit postar)

Ofruesit e shërbimit postar që kanë përdorur

Total kampioni

Shumica e respondentëve (78%), pra e përdoruesve të shërbimeve postare, kanë përdorur Postën Shqiptare (78%) si ofrues të këtij shërbimi, ndjekur nga ADEX (46%) dhe FEDEX (12%)

Ofruesit e shërbimit postar që kanë përdorur

Baza: Të Gjithë (n=800)

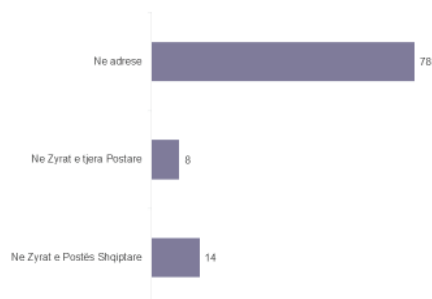
1. E keni përdorur shërbimin postar për arsye personale, biznesi, apo të dyja?

Vendi i dorëzimit të dërgesës postare

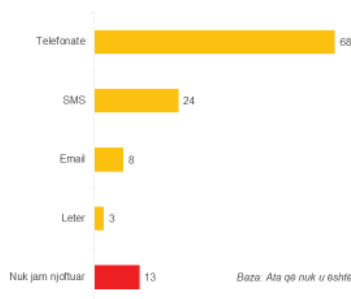
Total kampioni

78% e respondentëve konfirmojnë se dërgesa ju është dorëzuar në adresën që kanë deklaruar, 8% e tyre i janë drejtuar zyrave postare, ndërsa 14% zyrave të Postës Shqiptare. Për sa i përket respondentëve, të cilëve dërgesa nuk u është dorëzuar në adresë, janë lajmëruar më së shumti me anë të telefonatave (68%), dhe 24% e tyre me anë të SMS-ve. 13% e tyre pretendojnë se nuk kanë marrë asnjë njoftim.

Vendi i dorëzimit të dërgesës postare

Mënyra e njoftimit për respondentët që nuk u është dorëzuar në adresë

Baza: Ata që nuk u është dorëzuar në adresë (n=180)

Baza: Të Gjithë (n=800)

3. Dërgesa (letër/pako/kolipostë) ju është dorëzuar në adresën që keni deklaruar, apo jeni thirrur pranë Zyreve Postare?
4. Nëse nuk e keni marrë në adresë shërbimin postar, në ç'mënyrë jeni njoftuar për të tërhequr letër/pakon/kolipostën?

Ankesat, zgjidhjet dhe reklamimet pranë AKEP

Total kampioni

15% e respondentëve, pra përdoruesve të shërbimeve postare, kanë patur ankesa për shërbimin postar dhe i kanë reklamuar ato. 1 nga 3 prej tyre (33%) kanë marrë zgjidhje mbi ankesën, nga ofruesi i shërbimit postar. Vetëm një pakicë prej 2% e tyre kanë depozituar pranë AKEP ankesë për cilësinë e ofrimit të shërbimit postar.

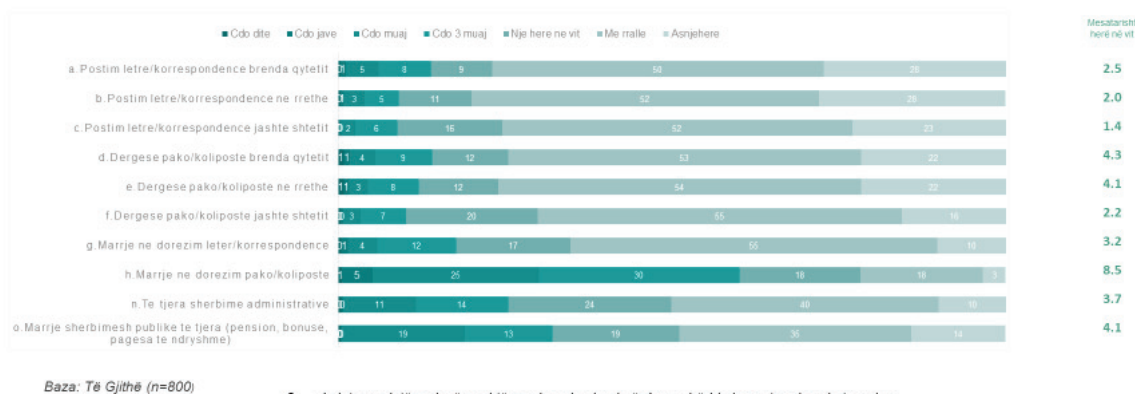

5. Keni pasur ankesa për shërbimin postar dhe a i keni reklamuar ato?
6. Në qoftë se keni pasur ankesa, a keni marrë zgjidhje për ankesën tuaj, nga ofruesi i shërbimit postar?
7. A keni depozituar pranë AKEP ankesë për cilësinë e ofrimit të shërbimit postar?

Frekuenca e përdorimit të kategorive të shërbimeve postare

Total Vendi

Duke u ndalur tek frekuenca e përdorimit të kategorive të shërbimeve postare, vihet re se kategoria me frekuencë më të lartë përdorimi është "Marrje në dorezim pako/koliposte", përdorur rreth 8.5 here në vit mesatarisht nga qytetarët Shqiptarë. Respondentët gjithashtu dërgojnë pako/koliposte brenda qytetit, rreth 4.3 here në vit mesatarisht, si edhe pako/koliposte në rrethe mesatarisht 4.1 here në vit. Gjithashtu, pikat postare përdoren rreth 4.1 here në vit për marrje shërbimesh publike të tjera (pension, bonuse, pagesa të ndryshme). Postimi i letrave/korrespondencave jashtë shtetit apo edhe në rrethe, janë shërbimet postare me frekuencën më të ulët të shërbimit.

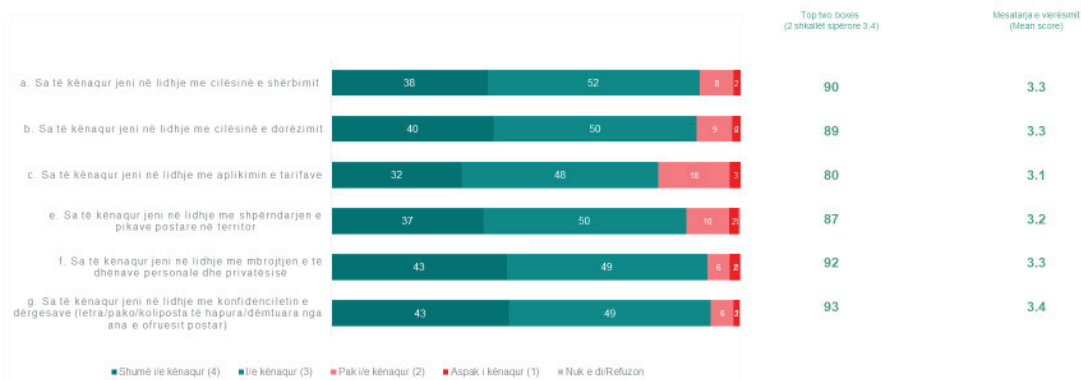

8. Ju lutem, plotësoni më poshtë sa shpesh e keni përdorur shërbimin postar sipas kategorive:

Niveli i kënaqësisë ndaj shërbimeve postare

Total kampioni

Rreth 9 nga 10 respondent janë të kënaqur në përgjithësi me shërbimet postare; Kënaqësi paksa më e lartë vihet re në lidhje me konfidencialitetin e dërgesave, ku 93% e respondentëve shprehën se janë (shumë) të kënaqur. Pothuaj i njëjti nivel kënaqësie vihet re në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale dhe privatesisë, ku 92% e tyre shprehën se janë (shumë) të kënaqur. Krahasuar me elementët e tjerë të matur, respondentët shprehën më pak të kënaqur në lidhje me aplikimin e tarifave, po gjithësi 80% e tyre shprehën se janë (shumë) të kënaqur me këtë aspekt.

Baza: Të Gjithë (n=800)

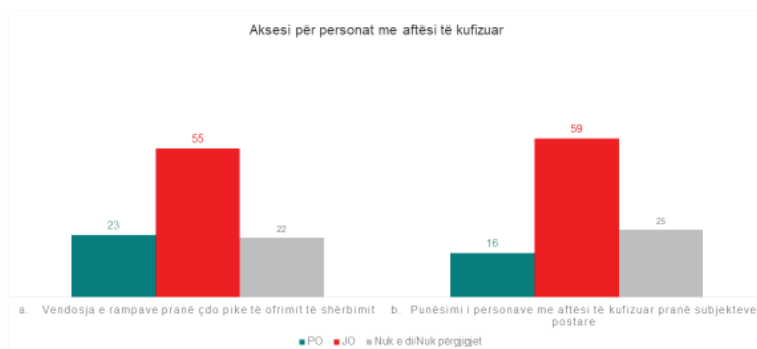
9. Ju lutem jepni më poshtë vlerësimin tuaj:

Aksesi për personat me aftësi të kufizuar, në fushën e shërbimit postar

Total kampioni

23% e respondentëve shprehën se ka rampa pranë çdo pike të ofrimit të shërbimit për personat me aftësi të kufizuar, ndërsa 16% e tyre mendojnë se ofrohet punësim për personat me aftësi të kufizuar pranë subjekteve postare.

Pjesa më e madhe e tyre, rreth 6 nga 10 (55% për rampat dhe 59% për punësimin) mendojnë se mungon akses për personat me aftësi të kufizuar në fushën e shërbimit postar.

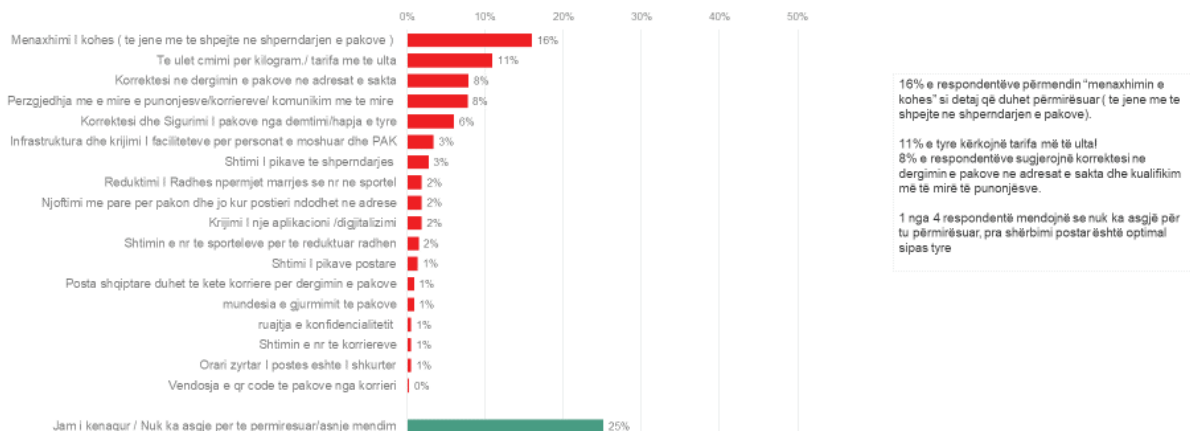

Baza: Të Gjithë (n=800)

10. Për personat me aftësi të kufizuar, mendoni se ka akses të mjaftueshëm në fushën e shërbimit postar?

Sugjerime për përmirësimin e ofrimit të shërbimit postar

Total kampioni

Baza: Të Gjithë (n=800)

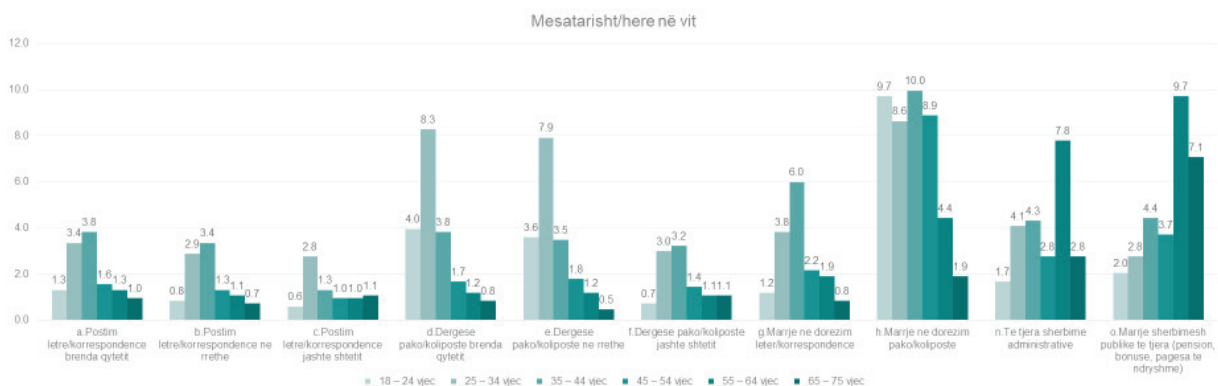
11. Jepni mendimin tuaj: Çfarë mendoni të rëndësishëm për përmirësimin e ofrimit të shërbimit postar?

Gjetjet kryesore të studimit analizuar sipas grupmoshave

Frekuenca e përdorimit të kategorive të shërbimeve postare

Sipas grupmoshave

Vihet re një frekuencë e përdorimit të kategorive të shërbimeve postare më e lartë për grupmoshat 25-44 vjeç, dhe paksa më e ulët për grupmoshat e mëdha 65-75 vjeç.

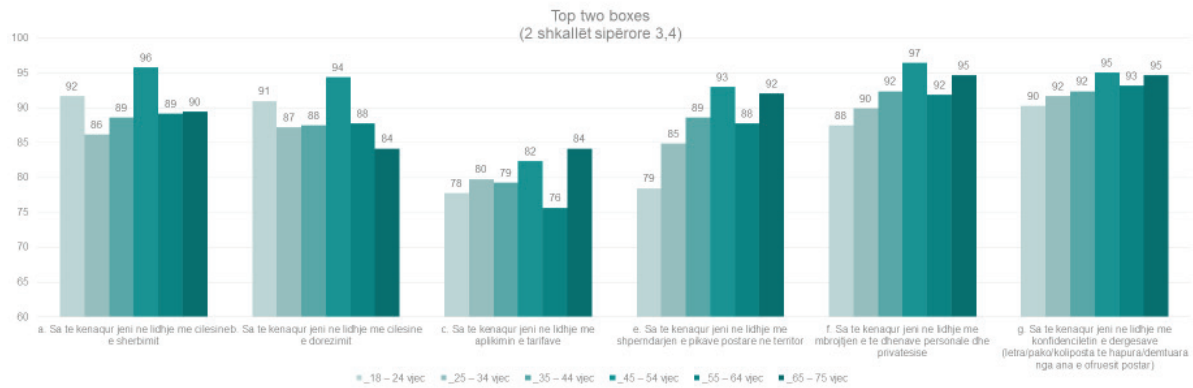

Baza: Të Gjithë (n=800)

8. Ju lutem, plotësoni më poshtë sa shpesh e keni përdorur shërbimin postar sipas kategorive:

Niveli i kënaqësisë ndaj shërbimeve postare Sipas grupmoshave

Vihet re një nivel kënaqësie më i ulët për grupmoshat e reja 18-44 vjeç, dhe paksa më e lartë për grupmoshat e mëdha 45-75 vjeç.

Baza: Të Gjithë (n=800)

9. Ju lutem jepni më poshtë vlerësimin tuaj:

Ankesat, zgjidhjet dhe reklamimet pranë AKEP Sipas grupmoshave

Grupmoshat e reja, nga 18-34 vjeç janë ato të cilat kanë pasur ankesa më së shumti për shërbimin postar dhe i kanë reklamuar ato, krahasuar me grupmoshat më të mëdha 35-75 vjeç ku ankesat kanë qenë më të pakta.

*Baza e vogël! Ata që kanë pasur ankesa

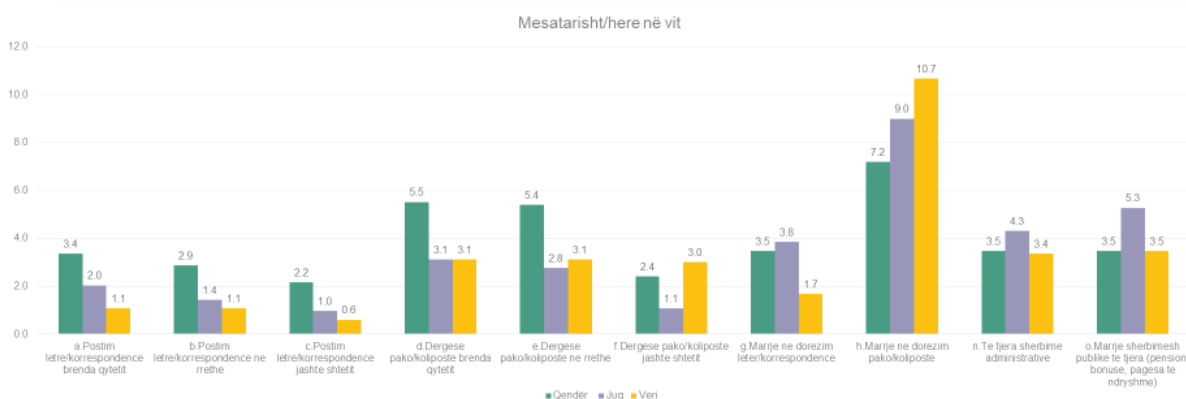
Baza: Të Gjithë (n=800)

5. Keni pasur ankesa për shërbimin postar dhe a i keni reklamuar ato?
 6. Në qoftë se keni pasur ankesa, a keni marrë zgjidhje për ankesën tuaj, nga ofruesi i shërbimit postar?
 7. A keni depozituar pranë AKEP ankesë për cilësinë e ofrit të shërbimit postar?

Gjetjet kryesore të studimit analizuar sipas vendndodhjes gjeografike

Frekuenca e përdorimit të kategorive të shërbimeve postare Sipas vendndodhjes gjeografike

Vihet re një frekuencë e përdorimit të kategorive të shërbimeve postare më e lartë për respondentët që banojnë në Shqipërinë qendrore (Tiranë, Durrës, Elbasan), dhe paksa më e ulët për rezidentët në Jug e më pak në Veri.

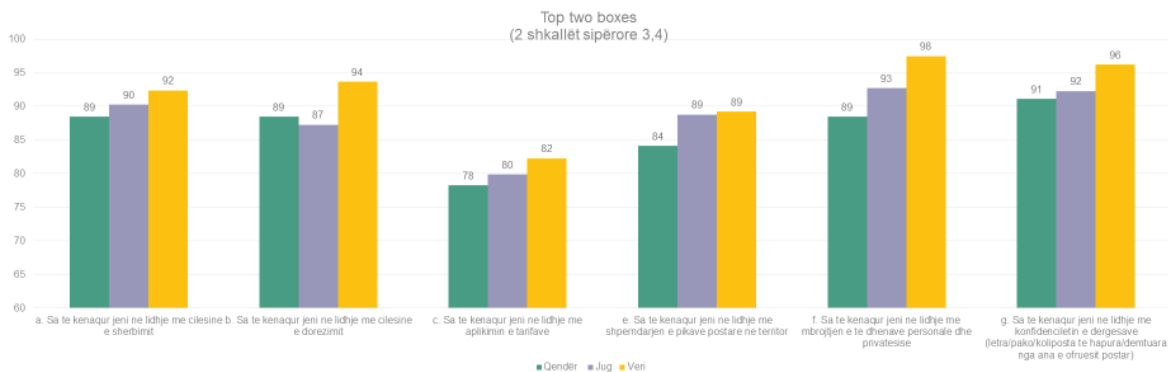

Baza: Të Gjithë (n=800)

8. Ju lutem, plotësoni më poshtë sa shpesh e keni përdorur shërbimin postar sipas kategorive:

Niveli i kënaqësisë ndaj shërbimeve postare Sipas vendndodhjes gjeografike

Vihet re një nivel kënaqësie më i ulët respondentët që banojnë në Shqipërinë qendrore, dhe paksa më i lartë për respondentët që banojnë në Veri të Shqipërisë.

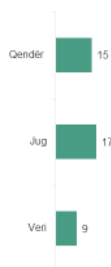
Baza: Të Gjithë (n=800)

9. Ju lutem jepni më poshtë vlerësimin tuaj:

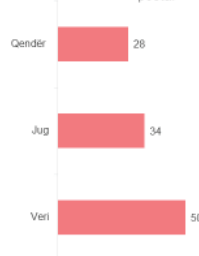
Ankesat, zgjidhjet dhe reklamimet pranë AKEP

Sipas vendndodhjes gjeografike

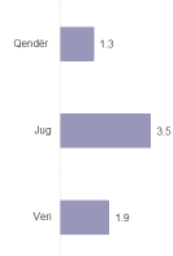
Ankesa për shërbimin postar

Zgjidhje mbi ankesën, nga ofruesi i shërbimit postar

Depozitimi i ankesave pranë AKEP

*Baza e vogël. Ata që kanë pasur ankesa

Baza: Të Gjithë (n=800)

5. Keni pasur ankesa për shërbimin postar dhe a i keni reklamuar ato?

6. Në qoftë se keni pasur ankesa, a keni marrë zgjidhje për ankesën tuaj, nga ofruesi i shërbimit postar?

7. A keni depozituar pranë AKEP ankesë për cilësinë e ofrimit të shërbimit postar?

Përmbledhje e gjetjeve

Përdorimi i shërbimeve postare

Shumica e respondentëve (91%), pra përdoruesve të shërbimeve postare, e kanë përdorur këtë shërbim për arsye personale dhe vetëm 8.9% e tyre për arsye biznesi.

Shumica e respondentëve (78%), pra e përdoruesve të shërbimeve postare, kanë përdorur Postën Shqiptare (78%) si ofrues të këtij shërbimi, ndjekur nga ADEX (46%) dhe FEDEX (12%).

Duke u ndalur tek frekuenca e përdorimit të kategorive të shërbimeve postare, vihet re se kategoria me frekuencë më të lartë përdorimi është "Marrje në dorëzim pako/koliposte", përdorur rreth 8.5 here në vit mesatarisht nga qytetarët Shqiptarë. Respondentët gjithashtu dërgojnë pako/koliposte brenda qytetit, rreth 4.3 here në vit mesatarisht, si edhe pako/koliposte në rrethe mesatarisht 4.1 here në vit. Gjithashtu, pikat postare përdoren rreth 4.1 here në vit për marrje shërbimesh publike të tjera (pension, bonuse, pagesa të ndryshme). Postimi i letrave/korrespondencave jashtë shtetit apo edhe në rrethe, janë shërbimet postare me frekuencën më të ulët të shërbimit.

Procedurat e dorëzimit së dërgesës

78% e respondentëve konfirmojnë se dërgesa ju është dorëzuar në adresën që kanë deklaruar, 8% e tyre i janë drejtuar zyrave postare, ndërsa 14% zyrave të Postës Shqiptare. Për sa i përket respondentëve, të cilëve dërgesa nuk u është dorëzuar në adresë, janë lajmëruar më së shumti me anë të telefonatave (68%), dhe 24% e tyre me anë të SMS-ve. 13% e tyre pretendojnë se nuk kanë marrë asnjë njoftim.

Akresi për personat me aftësi të kufizuar

23% e respondentëve shprehen se ka rampa pranë çdo pike të ofrimit të shërbimit për personat me aftësi të kufizuar, ndërsa 16% e tyre mendojnë se ofrohet punësim për personat me aftësi të kufizuar pranë subjekteve postare.

Pjesa më e madhe e tyre, rreth 6 nga 10 (55% për rampat dhe 59% për punësimin) mendojnë se mungon akresi për personat me aftësi të kufizuar në fushën e shërbimit postar.

Niveli i kënaqësisë

Rreth 9 nga 10 respondent janë të kënaqur në përgjithësi me shërbimet postare; Kënaqësi paksa më e lartë vihet re në lidhje me konfidencialitetin e dërgesave, ku 93% e respondentë shprehen se janë (shumë) të kënaqur. Pothuaj i njëjti nivel kënaqësie vihet re në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale dhe privatesisë, ku 92% e tyre shprehen se janë (shumë) të kënaqur. Krahësuar me elementët e tjerë të matur, respondentët shprehen më pak të kënaqur në lidhje me aplikimin e tarifave, po gjithsesi 80% e tyre shprehen se janë (shumë) të kënaqur me këtë aspekt.

Vihet re një nivel kënaqësie më i ulët për grupmoshat e reja 18-44 vjeç, dhe paksa më e lartë për grupmoshat e mëdha 45-75 vjeç.

Nivel kënaqësie më i ulët respondentët që banojnë në Shqipërinë qendrore, dhe paksa më i lartë për respondentët që banojnë në Veri të Shqipërisë.

Sugjerime për përmirësim

16% e respondentëve përmendin "menaxhimin e kohës" si detaj që duhet përmirësuar (të jene me te shpejte ne shperndarjen e pakove).

11% e tyre kërkojnë tarifa më të ultat

8% e respondentëve sugjerojnë korrektesi ne dergimin e pakove ne adresat e sakta dhe kualifikim me te mire te punonjesve.

1 nga 4 respondentë mendojnë se nuk ka asgjë për tu përmirësuar, pra shërbimi postar është optimal sipas tyre

